

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198701

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮುನ್ನುಡಿ

—(೦)—

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ವೈಷ್ಣವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು, ಲೋಕಪ್ರಿಯರು, ಭಕ್ತರಂಜಕರು. ಮಹಾವಿಭೂತಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಗೃಹನವಾಗಿರುವಂತೆ ಗೊಥವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುರುಷರಿಗೂ ಅದ್ವಿತೀಯರಾದ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಭೇದವೇ ಇದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಂಡುಟ್ಟು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದು, ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆದಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತಿನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಆಳವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ತುಹೋಗುವದು-ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಸಂಸಾರದ ರೀತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ವಿಭೂತಿಗಳ ಅಥವಾ ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಜೀವನವೆಂದರೆ ಧೈಯಮಯ ಜೀವಿತ. ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವದೂ ಸಂಸಾರಸಾಗಿಸುವದೂ ಇವು ಪ್ರವಾಹಪತಿತವಾದ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಂತಹ ಎಡರುಗಳೊದಗಿದರೂ ಎದೆಗುಂದದೆ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಎದೆಗೊಟ್ಟು, ಸಂಸಾರದ ಸೆಳವಿನಲ್ಲಿ ಇದಿರು ಈಸಿಯಾದರೂ ತಮ್ಮ ಉದಾತ್ತವಾದ ಧೈಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನವಾಡುವದು ಇದು ವಿಭೂತಿಗಳ ಜೀವನದ ಗುಟ್ಟು. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಭೂತಿಜೀವನದ ಉಚ್ಚವಾದ ಮಾದರಿಯು ವಾಚಕರಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವದು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನೂ ವಿಶೇಷವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಕೇವಲ ಯಾವುದೊಂದು ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನಾರಾಧಿಸುವವರೇ ಬಹಳ ಜನ. ಇಂತಹ ಜಡ ಜೀವನವು ಸಹ, ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪುನೀತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದಕ್ಕೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ

ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ನಿಜವಾದ ಒರೆ ಗೆಲ್ಲು ಅಲ್ಲ. ಅವರ ಮಹತ್ವದ ನಿಜವಾದ ಒರೆಗೆಲ್ಲೆಂದರೆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ದಾಸರುಗಳು ಕೂಡ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವದು. ಈ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾತಿಗೆ ಒಹಳ ಬೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಪುಣ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿ ಅನೇಕ ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಆರಾಧನೆಯು ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯವುಳ್ಳ ಮಹಾಪುರುಷರು ತೀರ ಅಪರೂಪ. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಈ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು ಪಟ್ಟು ಕೆಲವು ವಂಡಿತಮನಸ್ಕರು ಅವರ ಗೌರವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇಂತಹ ಜನರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸರ್ವಥಾ ವಿಫಲವಾಗುವವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರಿಗಿಂತಲೂ ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುವ ಇವರನ್ನು ಇವರ ಮರಣದ ನಂತರ ಯಾರೂ ಹಿಂದು ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಮಾತಾಡಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತೋರುವ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರಗಳ ಭಾಗವು ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವದು ಸಹಜವಿದೆ; ಮತ್ತು ಈಗಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆಂಬದು ನಿರ್ವಿವಾದವು; ಆದರೆ, ಈಗ ಕೂಡ, ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡುವ ಜನರು ತೀರ ಇಲ್ಲವೆಂದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದೇ ಇರುವರು. ಉತ್ಕಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಆ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವುಗಳಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಜೀವನದ ಮಹತ್ವವು ಕೇವಲ ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇರದೆ,

ಅವರ ಮಿಕ್ಕಜೀವನ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೂಡ, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಅಗಾಧವಾದ ವಿದ್ವತ್ತೆ, ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ, ಅತುಲವಾದ ಈಶನಿಷ್ಠೆ, ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ತಪೋಬಲ-ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳೇ ಅವರನ್ನು ಮಹಾ ವಿಭೂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗಿವೆ. ಆದಕಾರಣ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಸಕಾಮನೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಅಕಾಮನೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಅವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ, ಆತನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳು ಬೆಳೆದು, ಆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಹಪರದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಫಲದೊರೆಯುವದೆಂಬದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾದ ಮಾತು. ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಪರಮ ಪಾವನರಾಗಬೇಕು.

ಧಾರವಾಡ
೯-೩-೧೯೩೦

ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳು.

ಈಗ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಶ್ರೀರಾಯರ ಅನಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರ ಚರಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ನನಗೆ ಒಸಗಿತು ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯತಕ್ಕ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೇ ಉಳಿದುಹೋದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಪ್ಪಿಯಾಗಿ ಇದರ ಏನೇ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ರಾಯರ ಅನುಗ್ರಹವು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ? ಅವರ ಮಹಿಮೆಯು ಎಷ್ಟು ಅಗಾಧವಾದದ್ದೋ ತಿಳಿಯದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕೇವಲ ಗುರ್ವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರೂ-ದಯಾಶೀಲರೂ ಆದ ಶೇಷಗಿರಿಯ ಇನಾಮದಾರ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಣಮಂತರಾವ ದೇಸಾಯಿಯವರು:—“ನೀವು ಬರೆದ ಶ್ರೀರಾಯರ ಚರಿತ್ರವನ್ನೋದಿ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಭಾಗವು ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಉಳಿದಿರುವದರಿಂದ ನೀವು ಬೇಗನೆ ಇದರ ಏನೇ ಭಾಗವನ್ನು

ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವೆವು.” ಎಂಬದಾಗಿ ಧಾರವಾಡ ಮುಕ್ತಾಮಿನಿಂದ ಒಂದು ಓಲೆಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೊಡಲೆ ನನಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಅದನ್ನು ರಾಯರು ತಾವೇ ಮಾಡಿಸಿದರಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹಪೂರಿತನಾಗಿ ಇದನ್ನು ಒರೆಯುವದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆನು.

ಶ್ರೀ ಹಣಮಂತರಾವ ದೇಸಾಯರಿಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತರಿದ್ದಾಗ್ಲೂ ಸಾಧುಸಂತರಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಒಹಳ. ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದ ಶಿಷ್ಯರಾದುದರಿಂದ ರಾಯರ ಮೇಲಂತೂ ಅವರ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸ ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇಲ್ಲ; ರಾಯರ ಚರಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಮೊದಲನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಬರೆಯುವಕಾಲಕ್ಕೆ ಸದರಿ ದೇಸಾಯಿಯವರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಹೋಗಲು ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ-ಗೌರವಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿವಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಭಾಂಡಾರವನ್ನೇ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒದಗಿಸಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನೋಡಿದಿರಾ! ದೇಸಾಯರೆತ್ತ! ನಾನೆತ್ತ! ಆದರೂ ಅವರು ತೋರಿದ ಸೌಜನ್ಯ-ದೊಡ್ಡಸ್ತಿ ಕೆಳೆಷ್ಟು?

ಹೀಗೆ ೨ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆಯೇ ದೇಸಾಯರ ಆಶ್ರಯಪಡೆದ ನಾನು ಈಗ ಲಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ೨ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಬರೆದೆನು. (ಓದುದರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವದು) ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಬೈಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ದೇಸಾಯರೇ ಕಾರಣರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇದರಂತೆಯೇ ಜಮ್‌ಶೇಟಪುರದ ಶ್ರೀಯುತ ಗುರುಸಿಂಹರವರು ತೋರಿದ ಧನಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರಲಾರೆನು.

ಆಲ್ಲದೆ—ಧಾರವಾಡವಾಸಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣರಾವ ದೇಶಪಾಂಡೆ ವಕೀಲರು ಸಾವಕಾರವಕೀಲರೂ ಶಿಡೇನೂರ ವಕೀಲರೂ ಜಡ್ಜ್ ಕೊರ್ಟ್ ಶಿರಸ್ತೇದಾರ ದೇಸಾಯಿಯವರೂ ಸಬ್‌ರಜಿಸ್ಟ್ರಾರೂ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ತೋರಿಸಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು.

ಇೀಗಳವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ

ಮಹಾತ್ಮರೂ-ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು-ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಂಥವರೇ
 ಕೈಯೂರಿ ಕುಳಿತರಲು —ನನ್ನಂಥ ಅಲ್ಪಜ್ಞ-ಅಲ್ಪಮತಿಯಾದವರೂ ಯಾವಗಿಡದ
 ತೊಪ್ಪಲು? ಆದರೂ ದೊಡ್ಡವರ ಗುಣಾನುಕೀರ್ತನವು ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಮಹತ್
 ಫಲ ಕೊಡುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದ ಏನೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು
 ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆದಿರುವೆನು ಇದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಗುವದು ಇರಲಿ.

ಇನ್ನು ಮನೋಹರವಿಠಲದಾಸರು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರ
 ವನ್ನು ಶೋಧವೂದಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್—ಹಣಮಂತರಾವ ಗೋರ
 ಬಾಳ ವಕೀಲ ಲಿಂಗಸಹಗೌರ ಈ ಮಹನೀಯರು ಅದನ್ನು ನನ್ನೀ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ
 ಸೇರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೂ
 ತಮ್ಮ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಯಾಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಶಃ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದರ
 ಟ್ಲೆಯೇ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾ
 ವನೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದು; ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ನವಯುವತಿಗೆ
 ಕುಂಕುಮದ ದೊಟ್ಟನ್ನಿಟ್ಟು ಅಲಂಕರಿಸಿದಂತೆ ಇದನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್
 ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರಿಗೂ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿರುವೆನು.

ಹಾಗೂ ವೊಡಲಿನಿಂದಲೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾ
 ಹನಕೊಟ್ಟು ಬೇಡಿದ ಗಡುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು
 ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸ. ಚ. ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಯ. ಗು. ಕುಲ
 ಕರ್ಣಿಯವರನ್ನೂ ಭಿ. ಪ. ಕಾಳೆಯವರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುವೆವು.

ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಮನೋಹರ ವಿಠಲದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ:—
 ಧರೆಯೊಳಗೆ ವಿಜಯೀಂದ್ರ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತ |

ಗುರುಸುಧೇಂದ್ರಾಯಾರಿಗೆ ವರಕುವರ ನೆನಿಸಿದ |

ಸುರಾಘವೇಂದ್ರನೆಂಬಭಿಧಾನವಿಂ ಕರೆಸಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಮತಮಂ ಪೆಚಿಸಿ ||

ವಿರುಪಸರಿಸಿ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನೆ |

ಮೆರೆದಮಹಿಮನೆ ಪುತ್ರಸಂಪತ್ಕಳತ್ರಸು |

ಸ್ಥಿರಮಾಯುವಿಜ್ಞಾನಸದ್ಭಕ್ತಿಪುಣ್ಯಗಳನಿತ್ತುಹರಸಿ ಸಲಹೋ ||

ಎಂಬದಾಗಿಸಹಾಯಕರಾದ ಸನ್ಮಾನನೀಯ ಗ್ರಹಸ್ಥರಿಗೂ ವಾಚಕವೃಂದಕ್ಕೂ
 ಆಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಇತೋಪ್ಯುತಿಶಯ
 ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರೆಂದು ಶ್ರೀರಾಯರಲ್ಲಿ ನೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಇತಿ

ಶ್ರೀರಾಯರ ಪಾದರೇಣು ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ಒಡವಿ,

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

೧ ಪ್ರಥಮಗುಚ್ಛ ೧-೫೦

೧ ಉಪೋದ್ಭಾತ

೨ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತ

೩ ರಾಯರ ಜನನ

೪ ಉಪನಯನ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

೫ ಆಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರ

೬ ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು

೨ ದ್ವಿತೀಯಗುಚ್ಛ ೫೧-೧೧೨

೧ ವ.ಹಿ.ವಾ.ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ೧೬ ಕಥೆಗಳು

೩ ತೃತೀಯ ಗುಚ್ಛ ೧೧೩-೧೨೪

೧ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದನಂತರ ತೋರಿಸಿದ ಮಹಿಮಾವಿಶೇಷಗಳು

೬ ಕಥೆಗಳು

೪ ಚತುರ್ಥಗುಚ್ಛ ೧೨೫-೧೪೦

೧ ಕಾಃ ವಿಚಾರ

೨ ಗ್ರಂಥರಚನೆ

೩ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರ

೪ ಉಪಸಂಹಾರ

೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು ೧೪೧-೧೮೦

ಅ ಗುರುಪರಂಪರಾನೆತ್ತೀತ್ರ

೧೪೧

ಬ ಮನೋಹರವಿರ್ಮಲರ ಪ್ರಾಕೃತ ನೆತ್ತೀತ್ರ

೧೪೪

ಕ ಮಂತ್ರಾಲಯಮರದ ಉತ್ಪತ್ತಿ

೧೫೨

ಡ ಮೂಲರಾಮರ ವೃತ್ತಾಂತ

೧೫೫

ಇ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮರೀಯ ಪೀಳಿಗೆ

೧೬೬

ಗ ಮಾಧ್ವಗುರು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ

....

೬ ಗುರುದತಸ್ತುತಿ (೧೦ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು)

೧೮೧-೧೯೬

೭ ಗುರುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಲಿ

೧೯೭-೨೧೬

೮ ಋಣವೋಚನಸ್ತೋತ್ರ

೨೧೭

ಶುದ್ಧಿ ಪತ್ರಿಕೆ.

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೨	೧೨	ಪಲ್ಪಾದ ನಾರದ	ಪ್ರಲ್ಪಾದನಾರದ
೩	೨೨	ಕುರ್ತುಹೆಳವನಕಟ್ಟಿ	ಕರ್ತುಹೆಳವನಕಟ್ಟಿ
೧೧	೨೨	ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯಮಾರ್ಯ	ತಿಮ್ಮಣಾರ್ಯಮಾರ್ಯ
೧೨	೧೮	ಅರ್ಧಿಕರಾಗಿದ್ದ ರಾಜರೆಲ್ಲ	ಅರ್ಧಿನರಾಗಿದ್ದ ರಾಜರೆಲ್ಲ
	೨೩	ಮಧುವಿಜಯ	ಮಧುರಾವಿಜಯ
೨೭	೧೯	ಬೇಡಿಕೊಂಡರು	ಬೇಡಿಕೊಂಡನು
೨೮	೨೩	ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯಕಂ	ವೆಂಕಟಾರ್ಯಕಂ
೩೬	೧೫	ಸಮ್ಮಾನವನ್ನು ಕೊಡುವದು	ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುವದು
೪೩	೨೬	ಮರ್ಯಾದೆ; ಆದರೆ	ಮರ್ಯಾದೆ ಆದರೆ.
೪೪	೬	ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಂದನು	ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಂದನು
೪೬	೧೯	ಮಂಚಾಲೆವ್ವಳೆಂಬ	ಮಂಚಾಲೆವ್ವನೆಂಬ
೫೩	೮	ಯಾಹಾತ್ಮರಾದವರು	ಮಹಾತ್ಮರಾದವರು
೫೪	೨	ಸಾಧುಗುಣವೆಂದಾ	ಸಾಧುಗಳ ಗುಣವೆಂದಾ
೫೭	೮	ವಾಕ್ಯಗಿಂತಲೂ	ವಾಕ್ಯಗಿಂತಲೂ
೫೯	೧೯	ಯಾಯಿಮಾಹಿಷ	ಯಾಹಿ ಮಾಹಿಷ
೮೦	೪	ವಾಕ್ಪಟವ	ವಾಕ್ಪಾಟವ
	೬	ಸುಮನೋವಾ	ಸುಮನೋವಾ
೮೫	೧೨	ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ	ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ
೮೯	೧೪	ಮೃತಿಗೆಯ್ಯಲಾಗಸ	ಮೃತಿಗೆಯ್ಯಲಾಗಸ
೯೩	೨	ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ಗ್ರಂಥ	ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ಗ್ರಂಥ
೯೮	೨೫	ನಂದಗೋಪನೂ	ನಂದಗೋಪನೂ
೧೦೬	೧೪	ಅಂಜಿಕೆ ನಮಗುಂಟೇ	ಅಂಜಿಕೆ ನಮಗುಂಟೇ

II

ಪುಟ	ಸಾಲು	ಕಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೧೧೩	೧	ಶ್ರುತಿಭವಿಭಗವತ್ಪಾದ	ಶ್ರುತಿಭವಿಭಗವತ್ಪಾದ
೧೧೯	೫	ಸ್ವಪಚರಾಗಿ	ಸ್ವಪಚರಾಗಿ
	೧೧	ವೋಕ್ಷ ಕಾರಣಸಾಮುಗ್ರಾಢ್ಯಂ	ವೋಕ್ಷ ಕಾರಣ ಸಾಮುಗ್ರಾಢ್ಯಂ
೧೨೧	೧೦	ಪಾವವೆನಿಸುವವು	ಪಾವವೆನಿಸುವವು
೧೨೫	೧೦	ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡುವದು	ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡುವದು
೧೨೬	೧೫	ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು	ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು
	೨೧	ದಾನಕೊಟ್ಟ ರಂತೆ	ದಾನಕೊಟ್ಟಂಕೆ
೧೨೮	೧	ನಿಖಿಲವಿದ್ವಸ್ಮಾಲಿ	ನಿಖಿಲವಿದ್ವಸ್ಮಾಲಿ
೧೨೯	೮	ಭದ್ರಮುನ್ನಿದ್ರಯೋನ್ನಃ	ಭದ್ರಮುನ್ನಿದ್ರಯೋನ್ನಃ
೧೪೧	೧೭	ಗಜಪದೇಸ್ಥಿತಾ	ಗಜಪದೇಸ್ಥಿತಾ
೧೪೨	೨೫	ಮನಸೆಹತಾ	ಮನಸೆಹತಾ
೧೪೩	೨೫	ಮಾರ್ತಾಂಡಂ	ಮಾರ್ತಾಂಡಂ
೧೫೪	೧೧	ಭೋಧಮರ್ಣಿ	ಭೋಧಮರ್ಣಿ
	೧೪	ಕುಲಕರ್ಣ್ಯಪನಾಮೇಶ	ಕುಲಕರ್ಣ್ಯಪನಾಮೇಶ
೧೬೫	೨೨	ಇವರ ಮೇಲಿಂದ	ಇವರ ಮೇಲಿಂದ
೧೮೭	೧	ಮಾನಾಯಿಸುಕೃತೇ	ಮಾನಾಯಿಸುಕೃತೇ ಸುಕೃತೇ
೧೯೪	೨೬	ಜರತ್ಯಾವಸ್ಥಾಂ	ಜರತ್ಯಾವಸ್ಥಾಂ
೨೧೭	೧೧	ಲೀಲಾಧಿಕೃತ	ಲೀಲಾಧಿಕೃತ

—————

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು.

|| ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ||

|| ಶ್ರೀ ಕಾಂತೇಶಾಯ ನಮಃ ||

ಸಚಿತ್ರ

ಶ್ರೀಮತ್ ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಕಥಾಮೃತ

ಪ್ರಥಮ ಗುಚ್ಛ

ಶ್ರೀಮದಮರಪ್ರವರ ಮಕುಟ |

ಸ್ತೋಮ ಮಣಿಗಣಕಿರಣಕೀರ್ಣೋ- |

ದ್ವಾಮ ದಿವ್ಯ ಪದಾಬ್ಜ ಹೀರನನಂತಗುಣನಿಲಯಾ ||

ಭೂಮಿ ಸುರ ಗೋದ್ವಿಜ ಸುಧರ್ಮ |

ಕ್ಷೇಮಕಾರಣ ಮೂರ್ತಿಯಹ ಲ- |

ಕ್ಷೇಮನೋರಮನೀಗೆ ನಮಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಂಪದವ || ೧ ||

(ಪೌಲೋಮಪರ್ವಭಾರತ)

ಶ್ರೀಗಳವರ ವಂಶವೃಕ್ಷವು

ವೇಣೀಶೃಂಗಮೂಲಾಯುಗಳರು.

ಹಿರಣ್ಮಯಾಚಾರ್ಯರು. (ಇವಕಾಚಲಭಟ್ಟರು.)

ವೇಣೀಶಮೃಣಾಲಾಯುಗಳರು. (ಹೆಂಚಿ ಗೋಪಿಕಾಂಬಾ)

ಎಂಕೊಬಾಯಿ.
ಮಧುರಾಪುರದ ನರಸಿಂಹಾ
ಚಾರ್ಯರ ಹೆಂಡತಿ

ಗುರುರಾಜಾಚಾರ್ಯರು.

ವೇಣೀವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು
ಹೆ. ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿ.
(ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು)

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು.
(ಶ್ರೀನಾಥೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು)

ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ?

“ನಾಹಂ ವಸಾಮಿ ವೈಕುಂಠೇ ನ ಯೋಗಿಹೃದಯೇ ರವಾ |

ಮದ್ಭಕ್ತಾ ಯತ್ರ ಗಾಯಂತಿ ತತ್ರ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ನಾರದ ||”

(ಎಶೈ ನಾರದನೆ! ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಾಯನ ಮಾಡುವರೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವೆನಲ್ಲದೆ -ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ನಾನಿರುವದಿಲ್ಲ)

ಎಂಬದಾಗಿ—

ಅಂದಮೇಲೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇನ್ನೆಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತರಾದುದರಿಂದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಭಾಗವತರೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವದು ಇಂಥ ಭಾಗವತರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮ ಭಾಗವತರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಾತಸ್ಕರಣೀಯರಾದ —

“ಪ್ರಲ್ಪಾದ ನಾರದ ಪರಾಶರ ಪುಂಡರೀಕ |

ವ್ಯಾಸಾಂಬರೀಷಶುಕ ಶೌನಕ ಭೀಷ್ಮಕಾದ್ಯಾಃ ||

ರುಕ್ಮಾಂಗದಾರ್ಜುನ ವಸಿಷ್ಠ ವಿಭೀಷಣಾದಿ |

ಪುಣ್ಯಾನಿಮಾನ್ ಪರಮ ಭಾಗವತಾನ್ ಸ್ವರಾಮಿ” ||

ಪ್ರಲ್ಪಾದ ನಾರದಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು! ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವತ ಶಿಖಾಮಣಿಯೆನಿಸಿದ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಪ್ರಲ್ಪಾದನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೇ? ಪ್ರಲ್ಪಾದನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವೆಂಬ ದೈತ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಅದರೇನು? ಅವನಂಥ ಹರಿ ಭಕ್ತನು ಈ ಭೂತಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಲಾರನು. ‘ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಈತನ ಹೆಸರು ಭಾಗವತರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಿಂದಲೇನೇ ಇವನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವು ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಬೇರೆ ಹೊಗಳುವದೇತಕ್ಕೆ?

ಪ್ರಲ್ಪಾದನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಮಾತಲ್ಲ. ಎರಡು ಯುಗಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸುದ್ದಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆ. ಏನಾದರೇನು? ಆತನ ಶುಭ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯು ಅಣುಮಾತ್ರವಾದರೂ ಮಾಸಿದೆಯೇ? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ಅದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಹರಿಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯೇ ಅಂಥಾದ್ದು. ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದವರು ಶ್ರೀಭು

ವನದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರಕಲಾರರು. ಅವರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ? ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿನ್ನೆಷ್ಟೋ? ಪಾಮರರಾದ ನಮ್ಮಿಂದದನ್ನೆಳೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಹೆಚ್ಚೇನು? ಅವರು ಮನುಷ್ಯರೇ ಅಲ್ಲ; ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರು. ಅಂಥವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೇ ನಮಗೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ತಾರಕವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದೇನೆಂದು ಅತಿಶಯವಲ್ಲ.

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗಜರಾಜನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಥವಾ ಪಾಂಡವರ ಪತ್ನಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಆರ್ತಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಓಡಿಬಂದು ನೆಂಬ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳ ಮಾತಂತೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿಂತಲಿ, ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದೆಯೇ ಆಗಿಹೋದಂಥ, ಅದೂ ಒಬ್ಬ ಬಡಪಾಯಿಯಾದ ಹೆಂಗಸಾದಂಥ—ಹೆಳವನಕಟ್ಟಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮಳೆಂಬೊಬ್ಬ ಸಾಧ್ವೀ ಮಣಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಗುಡಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಒಯ್ಯುವಾಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕುದುರೆಯ ಹತ್ತರ ಹಾದುಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಆ ಕುದುರೆಯು ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಬಲಗಡೆಯ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಕುದುರೆಯ ಕ್ರೂರ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವ ದೇನದೆ? ಮೊಲೆಯು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಳುವದೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಗಿರಿಯಮ್ಮನು ಆರ್ತಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಳು.†

ಭಕ್ತ ಪರಾಧೀನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ತರುಣಿಯ ಆಲಾಪಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯು ಮೊಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಪದ. ರಾಗ | ನಾಟ | ತಾಳ.

ನನ್ನ ನಂಬಿದ್ದವರ ಕಾಯೋ ನಿಜವುಳ್ಳ ದೇವಂ | ಎನ್ನನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಕಾಯೋ ಶ್ರೀವೆಂಕಟರಾಯಾ || ಪ ||

ಸುರಪತಿ ಮುನಿದು ಮಳೆಗರೆಯಲೇಳುದಿನ ಬಿಡದೆ | ತೊರಗಲಿಲ್ಲ ಮರುಗಿ ಬಾಯಬಿಡು ತಿರಲು || ಬೆರಳಿನಿಂದ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಗೋಗಲನ್ನು | ಧ್ವರಿಸಿ ಕಾಯ್ದು ಕರುಣಿಸಿಂಧು ಕಮಲಲೋಚನಾ || ೧ || ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಮಲೆತನೀರ | ಕುದಿಯ ಬಂದ ಗಜವ ನೆಗಳ | ಬಿಡದೆ ಕಾಲಕಟ್ಟಿ ಧಂಗಬಡಿಸುತಿರಲು || ತಡೆಯಲಾರದೆ ಏಪ್ರಾಣ | ಬಿಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು | ಕೆಡಹಿ ಚಕ್ರದಿಂದ ನೆಗಳ ಕರಿಯ ಸಲಹಿದೆ || ೨ || ಮತ್ತೆ ಮಂದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೆಯ್ಯಮರೆತು ಬರಲು ಸ್ತನವ | ತುತ್ತ ಮಾಡಿ ಪಿಡಿದು ಕುದುರಿ ಕ್ರೂರದಂತದ || ಕತ್ತರಿಸುಣ್ಣಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಯ್ದ ಎನ್ನ | ಕುರ್ತು ಹೆಳವನಕಟ್ಟಿ ಕರುಣವೆಂಕಟ || ೩ ||

ಬಿಟ್ಟಿತು. ಹದನಾದ ಹಲ್ಲಿನ ಗುರುತು ಕೂಡಾ ಮೊಲೆಯಮೇಲೆ ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಹಾ! ನೋಡಿದಿರೋ! ಹರಿತರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು! ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ದಾಸರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ—

(೧) ಭಕತರ ಸೇವೆಯ ಕೊಡುಕಂಡ್ಯಾ | ನಿನ್ನ | ಭಕತರ ಸಂಗವ
ಕೊಡುಕಂಡ್ಯಾ | ಹರಿಯೆ ||

(೨) ನಿನ್ನ ದರುಶನಕೆ ಬಂದವನಲ್ಲವೋ | ಮಹಾ | ಪುಣ್ಯವಂತರ
ದಿವ್ಯ ಚರಣ ನೋಡಲು ಬಂದೆ ||

(೩) ಕರಿಣವೋ ನಿನ್ನ ಭಕತರ ನೋಡುವಲಾಭ | ಸಟಯಲ್ಲ
ವೇದಗಳು ಸಾರುತಿದಕೋ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ

ಇಂಥ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು(ಪ್ರಲ್ಛಾದನು)ಹಿಂದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ ನೆಂಬಂತವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ನಾವು ಮರೆಯಲಾಗದು.

ಈಗಿನ ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರಾನದಿಯ ಧಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಾಲಯವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಈತನ ತಾಯಿಮನೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹರದಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಬ್ಬಿದ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರವಿರುವ ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹಪುರವೆಂಬುದೇ ಈತನ ಕಚೇರಿಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಗೆ(ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ)ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ 'ಬಿಚ್ಚಾಲಿ' ಎಂಬ ಊರೇ ಭಿಕ್ಷಾಲಯ—ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಹಾಕುವ ಬಾಗಿಲವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ "ಮಾಧವಾರ" ಎಂಬ ಊರೇ ಮಹಾದ್ವಾರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ 'ಚಟ್ಟಹಳ್ಳಿ' ಎಂಬುದೇ ಚಟ್ಟ(ಹಿಂಡಿ)ಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಐತಿಹ್ಯವುಂಟು.

ಇದೇ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೂ ಆದ ಪ್ರಲ್ಛಾದನೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಂದಮತಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು. † ಈ ವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಅತ್ಯಂತ

† ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳಾನೊಬ್ಬ ದಾಸರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ:—

ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಯತಿಕುಲತಲಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಉಜ್ವಲನಾದ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಯರಿಗೆ ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೆ ಸದುಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವರ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರೋಡಿಸಿ ಸ್ವಯಂ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನುಮಾಡಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಂದರು ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಭಾಷಾಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕಾನೇಕ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪಾಮರರ ಉದ್ಧಾರ ವಾಗುವಂತೆ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ—ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದೇತ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಮೇಲೆ ಈ ಮಹನೀಯರು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬಣ್ಣಿಸಿದರೂ ತೀರದು ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಯಿರುವದು. ಭೋ! ಯತಿಕುಲತಲಕಾ! ಸಜ್ಜನ ಸಾರ್ವಭೌಮಾ! ಪಾಮರನ ಮೇಲಿಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸು. ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು.

ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. “ಜನನೀ ಜನ್ಮಭೂಮಿಕ್ಷ ಸ್ವರ್ಗಾದಪಿ ಗರೀಯಸಿ|” ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಪ್ರಲ್ಛಾದನಿಗೆ ಬಹು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ತಾಯಿಮನೆಯ ನೆನಪಾಯಿತು.

ರಾಗ| ಮೋಹನ| ಛಾಂ|

ಚಂದ್ರಾ ಧರೆಯೊಳು ಮೂಡಿದಾ| ಪ್ರಲ್ಛಾದನೆಂಬುವ | ಚಂದ್ರಾ || ಪ ||
ಹೊಂದಿದೊಡನೆ ಹೃದಯಾಂಧಕಾರ ಗುಣ| ಸಾಂದ್ರವ್ಯಾಸರಾಜೇಂದ್ರನೆಂಬುವ|| ಚಂದ್ರಾ ||

— — —

|| ಅ. ಪ. ||

ನಮ್ಮ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೂ ಪನಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ - ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಕಾಮ.ಧೇನು, ಚಿಂತಾ ಮಣಿಗಳಿಗೆ ಸದೃಶರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು-ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರೂ (ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರು)-ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಎಂಬ ಮೂವರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆಂಬದಾಗಿ —

“ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಶ್ಚ | ಜಯಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಧೇನವಃ |

ಚಿಂತಾಮಣಿಸ್ತ ವ್ಯಾಸಾಯಾಃ | ಮುನಿತ್ರಯಮುದಾಹೃತಂ ||

(ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ)

ಶ್ರೀಮ.ಷ್ಣಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು. ಈ ಮಹಾವ್ಯಾಸಮರ ಚರಿತ್ರವು ಲೋಕಾದ್ಭುತವಾಗಿರುವದು.

ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರೊಬ್ಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲಿ (ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ) ಅವರ ವೃಂದಾವನವಿದ್ದು ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸೇವಾ ಸೂತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವರು. ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂತರಾದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಚರಿತ್ರವನ್ನೇ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಡಬೇಕೆಂದು ಯಥಾಮತಿ ಯತ್ನಮಾಡಿರುವೆನು. ಕರ್ಣಾಟಕಸ್ಥರು ಅವರ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಕುಣಿಯಲಿ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನುಹೊಂದಲಿ, ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಲಿ. ಹೇ ಜಯಕರ್ಣಾಟಕ ಭೂಮಾತೇ! ಜಯಮಂಗಳದಾಯಿನಿ! ನಿನ್ನ ಆ ಪುಣ್ಯಗರ್ಭಾಂ ಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ರತ್ನಗಳನ್ನೆಷ್ಟು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವರಾರು? ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತಕೋಟಿಪ್ರಣಾಮಗಳಿವೆ. ಅಸ್ತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಇವರ ಪೂರ್ವವೃತ್ತದ ವಿಷಯವೇನೆಂಬದನ್ನು ನೋದಲು ತುಸು ಯೋಚಿಸೋಣ!

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಹಾ ದೈತ್ಯನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೊರೆ ಯಿಡಬೇಕೆಂದು ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಮಂಚದ ಹೇಲೆ ಹಂಸತೂಲಿಕಾಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕಿನ

* “ಹಿಂದೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೆಂದೆನಿಸಿದ ಕ | ಮೃಂದಿಗಳರಸಯುತೇಂದ್ರಕಾಣಮ್ಮಾ ||
ತುಂಗಾತೀರದಿ ನಿಂತ ಸುಯತವರನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯಾ || (ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನವಿಠಲ)
“ವ್ಯಾಸರಾಯನೆನಿಸಿ ಸೃಪನ ಕ್ಲೇಶವ ಕಳೆದವನೆ ಬಾರೊ |
ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರಕಂಕಂಜಜ ವಾಸುದೇವಾರ್ಚಕನೆ ಬಾರೊ” ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯಾ ಬಾರೋ || (ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

“ಶ್ರಧಮ ಪ್ರಲ್ಹಾದವ್ಯಾಸಮುನಿಯ | ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಯ” |

ರಘವನೇರಿದ ರಾಘವೇಂದ್ರಾ | ರಾಯ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ || (ಗೋಪಾಲದಾಸರು)

ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಜನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಯಾರನ್ನೂ ಹಿಳಗೆ ಬಿಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಂಥಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ನಾರಾಯಣನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮುಖನೆಂಬವನು ದ್ವಾರರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದನು. ದೊಡ್ಡವರ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಲ್ಪರೂ ಕೂಡ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆಂಬದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸುಮುಖನ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ತಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಸೇವಕನೆಂದೂ ತನಗೆ ಸರಿಯಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವನು ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂಥವನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವನೇ? ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ತಡೆದುಬಿಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲದೆ-ನೀವು ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಯೋಗ ಗಮ್ಯವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಕೂಡದು, ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳನ್ನು ಆಡಿದನು. ಅಹಾ ಇದೇನು? ದೇವರು ವರವು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿಯು ವರವು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಗಾದೆಯ ಸಮಾಚಾರವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲವರೆಗೂ ಬಂದಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಈಗ ಆತನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹಿಂದುರಿಗಿ ಹೋಗಬೇಕೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಅವರು ಬಂದದ್ದರ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವೇನು? ದೇವತೆಗಳಿಗಾದರೋ ದೈತ್ಯನ ಬಾಧೆಯು ಮಿತಿಮೀರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ತಡೆಯುವದು ಅವರಿಂದ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ ಕಾರಣ—ದ್ವಾರಪಾಲಕನನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಏಕದಾ ಹಿಳಗೆ ನುಗ್ಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನು ಎಚ್ಚತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಅವರು ತಮಗಾದ ದೈತ್ಯಬಾಧೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಅಂಥಾ ಸಂಕಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಳಗೆ ಬಿಡದಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ—ಸಮಯಾಸಮಯವನ್ನು ನೋಡದೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಡೆದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರು ಯಾವ ದೈತ್ಯನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅದೇ ದೈತ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾದ ಸುಮುಖನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೇ ಖಂಡನಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡದಂಥ ಸ್ವಾಮಿಯು ಇತರರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದೇ?

ಆತನು ಎಂದಿಗೂ ತಡೆಯಲಾರನು. ಆಗ ಸುಮುಖನ ಮೊರೆಯು ಕವು ಬಡೆದುಹೋಯಿತು. ಮಾಡುತ್ತಾನೇನು? ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೊರುವ ದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೈತ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡ ಹತ್ತಿದನು; ಮತ್ತು ತಾನು ದೈತ್ಯನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ಕೇವಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾಗಿರ. ವಂತೆಯೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತನಾದ ಸುಮುಖನೇ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಲ್ಬಾದನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನಂತೆ. ಈತನಿಗೆ ಸಂಹತಾ-ಪ್ರಹತಾ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಪರಿಚಾರಕರಾಗಿದ್ದರಂತೆ

ಈ ವಿಷಯವು ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಸಿಂಹಾಚಲ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು.

ಮುಂದೆ ಈ ಸುಮುಖನೇ ಶ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತನ ಪರಿಚಾರಕರಾದ ಸಂಹತ-ಪ್ರಹತರು ಸಂಧಿಕ-ಪ್ರ ಸಂಧಿಕರೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಸೇವಕರಾದರು.

ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸುಮುಖನು ಪ್ರತೀಪರಾಜನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಬಾಲ್ವೀಕರಾಯನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಸಂಹತ-ಪ್ರಹತರು ಪ್ರತೀಪ-ಅಪ್ರತೀಪರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರು

ಇದೇ ಸುಮುಖನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು ಆ ವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಂಹತ-ಪ್ರಹತರು ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ-ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರ-ರಾಘವೇಂದ್ರಕವಚ-ರಾಘವೇಂದ್ರ ದಂಡಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸ್ತೋತ್ರ-ಯೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ವಧೂತರೆಂಬವರು ಬರೆದ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವದು † ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಥಾನ

† ೧ ಪುರಾಪ್ರಲ್ಬಾದ ನಾಮಾಭೂತ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಃ ಸುತಃ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಸೃಕಂಠೀರವತಾಂಗಕಃ ||೧||

ಕದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳೋಣ.

ಪೂರ್ವ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಜಗಾ ಪಟ್ಟಣ(ವಿಶಾಖ ಪಟ್ಟಣ)ಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರವೆಂಬುದೊಂದುಗ್ರಾಮವಿದೆ ಕನ್ನಡಿಗರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿಜಯನಗರವೇ ಬೇರೆ. ಇದೇ ಬೇರೆ.

ಸಂಹತಃ ಪ್ರಹತಶ್ಚೈತಿ ತಾಸ್ಯಾಸ್ತಂ ಪರಿಚಾರಿಣ್ ||
 ತ್ರೇತಾಯಾಂ ರಾಮಸೇವಾರ್ಥಂ ವಿಭೀಷಣ ತಯಾಜನಿ || ೨ ||
 ತತ್ರಾಪಿ ಜಾತೌ ತೌಜಾ ತೌ ಸಂಧಿಕಶ್ಚ ಪ್ರಸಂಧಿಕಃ ||
 ದ್ವಾಪರೇತಿ ಸಮಂತಾಭ್ಯಾಂ ಸಮಾವಿಷ್ಟಶ್ಚ ವಾಯುನಾ || ೩ ||
 ಭೂಭಾರಶ್ಚ ಪತೇ ವಿಷ್ಣೋರುಗತಾ ಮಾಪ್ತುಮೇವಸಃ ||
 ಪ್ರತೀಪ ಪುತ್ರತಾಮಾಪ್ಯ ಬಾಲ್ಮೀಕೇಷ್ವ ಭವತ್ಪತಿಃ || ೪ ||
 ಕಲೌ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಪೂಜಾಯೈ ವ್ಯಾಸಮಸ್ಯರಿ ||
 ಭೂತ್ಪಾನಿರ್ಜಗತ್ಯ ದುರ್ವಾದೀನ್ ಮಧ್ವಶಂಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಕಾಶಯನ್ || ೫ ||
 ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪೂಜಾಯಾಂ ಅವಿಭೂತೌ ಹೃದಂಬುಜಾತ್ ||
 ಸೀತಾರಾಘವಯೋರಚ್ಯುತಸ್ಯ ಪೂಜಾವಿಶೇಷತಃ || ೬ ||
 ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯೋ ವತೀರ್ಯ ಯತಿರೂಪತಃ ||
 ವಿವತ್ಯಾಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಲೋಕೋಪಕೃತಿ ಮಾತನೋತ್ || ೭ ||
 ಅದ್ವಿತೀಯಾಚಾರ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ ತತ್ರಾಪಿ ದ್ವಿಜರೂಪತಃ ||
 ಸಂಹತಃ ಪ್ರಹತೌ ಜಾತೌ ಶಿಷ್ಯೌತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯೌಸಿದೌ || ೮ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ ತೃತೀಯ ಪಟಲ.)

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ನರಹರಿ ಅಜಾಯಕರೆಂಬವರು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಮ್ಮದೊಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಗ | ಕಾಂಬೋದಿ | ತಾಳ | ಆದಿ

ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಾ | ಶ್ರೀಗು ರನ್ನಾ || ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಂತ್ರನಿಲಯ
 ವಾಸಿ | ಸಂತರ ನಿಕರಕ್ಕೆ ಅಂತುಗಾಣದ ಜರ್ಯಾ || ಪ ||
 ಮೊದಲು ಕನಕ ಶಯ್ಯನುದರದಿ ಜನಿಸಿಕಾಲದಲಿ ಸ್ವಮಾತ್ಮಗರ್ಭದಲಿರುವಾಗೆ ನಾರದರು
 ತಿಳಿದು ಬಂದು ಮುದದಿಂದಲಿ ಸಮ್ಮ ವದನದಿಂದುಪದೇಶ ಬದಿಯಲಿ ಮಾಡಲು ||
 ಅದನು ಸಾದರದಿ ಕೇಳಿ ಪ್ರಲಾ ಡಾಭಿಧನಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ಘಾಳೀವೇವನ ದಿವ್ಯ ಸದಮಲಾ
 ವೇಶ ತಾಳಿ ಆ ಕಾಲಿ | ಉರ ಭವಿಷ್ಯದೊ ಪರಿಪದಜಿ ಪೂರ್ವರ ಮೌಳಿ || ೧ ||
 ಪಾಪಿದೈತ್ಯನು ಸಂತಾಪಪಡಿಸಿ ಸರ್ವ | ವ್ಯಾಪಿಯ ನರಮೃಗರೂಪನ ಮಾಡಿಸಿ]
 ಕೋಪಕಂಜದಲಿ ಸಮೀಪದಿ ಚರಿಸಿ | ಪಾಪದ ಮಗಲ ಪಡೋಪದಿ ನುಡಿಸಿ ಪ್ರೇಮಃ

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕಪ್ರಾಂತದೊಳಗೆ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರಾಂತದೊಳಗೆ ಕೂಡಿಹೋಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡೆಂಬುದರ ಗುರುತು ಸಹ ಸಿಕ್ಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಲವು ಏನನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡದು? ಇರಲಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಗೌತಮಗೋತ್ರದ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯನೆಂಬವ + ನೊಬ್ಬ ಸತ್ವಶೀಲನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಈತನು ಹಿಳ್ಳೇ ದಶಗ್ರಂಥಿ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತ, ಮೇಲಾಗಿ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠ, ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ವೀಣಾವಾದನ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಚತುರ. ಇದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ವೇಣೀತಿಮ್ಮಣಾ ಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಈತನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಮಯಾಚಾರ್ಯರೂ + (ಕನಕಾಚಲಭಟ್ಟರು) ಅಜ್ಜಂದಿರಾದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾ

ಪಾರ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪುನಃ ಮತ್ತೆ ದ್ವಾಪರದಲಿ ಜನಿಸಿ ಮರೆದೊಬ್ಬ ನೀ ಪ್ರತೀಪ ಕುವರನೆನಿಸಿ ಬಾಲ್ಯೇಕ ಭೂಪತಿಯಾಗಿ ತ್ರಯಿಪತಿಯನು ಒಲಿಸಿ || ೨ ||

ಈ ಪರಿಯಲಿ ಭವಕೋಪಾರ ಸಾವಿಕನ ಪರಮಾನು ಕಂಪಾಪಾತ್ರನಾಗುತಲ್ಯಾ ಪಪನನ ಮತಸ್ಥಾ ಪನೆಗೋಸುಗನೇ ಪುಣ್ಯಪ್ರಾರಬ್ಧದಾಫಲಸವಿಯೋದಕ್ಕೆ ಪುನರೀಯುಗದಿದೇಹವ ಧರಿಸಿ || ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ದಯದಿಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯೇವನಾಮದಿ ಭರದಿ ತೋಪಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ಭಾತುರೆಯೆನಿಸಿದಿ || ೩ ||

ಶ್ರೀ ಕಂಜಜಾತ ಪಿನಾಕಿಯ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಕವಿಮತ ನಾನೇಕರೀತಿಗಳಿಂದ ನೀಕ ಯ್ಯವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಜನರ ಶೋಕಕಳಿವುತ್ತು ಬೇಕಾದ್ದು ಕೊಡುತ್ತಲಿ ಸಾಕಿಸಲಹ ಬೇಕೆಂದು ಬಿರುದಪೊತ್ತು || ಈ ಕಲಿಯುಗದಿ ಬಂದು ವಿಜಯೇಂದ್ರತೋಕರತೋಕ ನೆಂದು ಪುಟ್ಟದೊಬ್ಬ ನಿನ್ನಂಥ ಕರುಣೆಯನ್ನು ನಾಕಾಣೆನೆಂದೆಂದು || ೪ ||

....

....

....

ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಕೇವಲ ಆಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲದಾಸರೂ ಕೂಡ - ರಾಯರ ನೋಡಿರೈ | ಶ್ರೀಗುರುರಾಯರ ಪಾಡಿರೈ || ೫ || ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ

ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವರು.

+ ಜನಕೋಪಮಕನ್ಯಕೇನ್ವಯೇಸ್ಥಿನ್ನಿಜತಾತಾಧಿಕನಂದನೆ ಗುಣಾಘೈಃ ೨

ಅನುಜಾತಸಮಾನಪೂರ್ವಜಾತೇ ಭವದೇವೋ ಧುವಿ ಕೃಷ್ಣನಾಮಧಾಮಾ || ೧ ||

+ ಗುಣವಾರಿಧಿರಾವಿರಾಸಿ ವಿದ್ಯಾಚಿಹ್ನಾಸ್ತಾ ಯುಗಮಹೀಸುರಾಧಿನೇತುಃ ||

ಕನಕಾಚಲನಾಮ ಪುಣ್ಯನಾಮಾ ಕನಕೋರ್ವಿಭೃದಿವಾ ಪರೋತ್ಥಿರಃ || ೨ ||

ಯರೂ * ಸದಾಚಾರಶೀಲರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಗಿಲಾದವರೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಂತು ವೈಣಿಕವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಯಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅರಸನು ಈ ಗಾಂಧರ್ವವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಇವರಿಂದಲೇ ಕಲಿತು ಇವರಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅಭರಣಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನಂತೆ. ಧೃತಿಮೃಣಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ತಂದೆ-ಅಜ್ಜಂದಿರ ಹೆಸರು ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಇಂಥ ಮಕ್ಕಳೇ ಮಕ್ಕಳು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮುಕ್ಕಳು.

ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೇವಲ ಪತಿಪರಾಯಣಳಾದ “ಗೋಪಿಕಾಂಬೆ” † ಯೆಂಬವಳೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಪತಿನಿಷ್ಠೆ-ದೈವತ ಭಕ್ತುತಿ-ವಿಷಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. “ಅಮೃತಂ ಸುಗುಣಾಭಾರ್ಯಾ |” ಎಂಬಂತೆ ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯೆಂಬ ಸುಗುಣಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳಿಂದ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿಷಮಯವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೂಕೂಡ ಅಮೃತಮಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಹಿಬ್ಬ ಕವಿಯು ಹೀಗೆ ಅಂದಿದ್ದಾನೆ:—

ಬೆಚ್ಚಾನ ಮನೆಯಾಗಿ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ರೊಕ್ಕಾಗಿ |
ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬರುವ ಸತಿಯಿರಲು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ |
ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

* ಉದಭೂದಧಿಭೂತಲೇ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಾ ದಧಿಭೂರಾಗಮವೌಲಿಶತ್ರುಭಾಜಾಂ ||

ಅವದನ್ ಕಿಲ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯಮಾರ್ಯಾ ಒಸುಹೃದೋ ವೇಂಕಟಶೈಲನಾಥನಾಥಂ || ೧ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ)

‡ ಉಪದಿಶ್ಯ ಸಕೃಷ್ಣಫಲವಲಾರೇರ್ನಿಜಗಾಂಧರ್ವಕಲಾಂಕಲಾಮಗೃಹ್ಣಾತ್ ||

ಘನಮೌಕ್ತಿಕೆ ಗುಚ್ಛಹಾರಘನಾಂ ಬಿರುದಾಲೀಂ ಗುರುದಕ್ಷಿಣಾಪದೇಶಾತ್ ||

+ ಸ್ಮೃತಿವನ್ನಿಗಮಸ್ಯಪದ್ವಿನವದ್ವಿನನಾಥಸ್ಯ ಮುನೇರರುಂಧತೀವ ||

ರಜನೀ ಸುಹೃದಃ ಈಮದ್ವತೀವ ಮಹಿಲಾತಸ್ಯಲಶಾಸಿ ಗೋಪಿಕಾಂಬಾ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ)

ಈಗಿನ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಸಾರವು ಇಂಥಾದ್ದು. ಗಂಡ-ಹೆಂಡರಿಬ್ಬರೂ ಸುಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತು ತೇಲುತ್ತು ನಡೆದರು. ಆದರೇನು? ಅವರನ್ನು ದಂಡೆಗೆ ತಂದುಮುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಾಗರದಲ್ಲಿಯೇ ತೇಲಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ತಡಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದೀನಬಂಧುವೂ- ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಕನೂ- ಭೂವೈಕುಂಠಪತಿಯೂ ಎನಿಸಿದ ಶ್ರೀವೆಂಕಟರಮಣನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟರು. ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ಹೊರಟವರು ತುಂಡೀರಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ 'ಪಟ್ಟಣ' ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸೇವಿಸಹತ್ತಿದರು. † ವೆಂಕಟಪತಿಯು ಭಕ್ತರ ಕೈವಾರಿ. ಭಕ್ತಾಧೀನನೆಂಬುದು ಆತನ ಬಿರುದು ತನ್ನವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಆತನು ಎಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಲಾರ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು ಏನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಿರಿ?

ಅಡವಿಯೊಳು ಬಿತ್ತದಲೆ ಬೆಳದಿಹ |

ಗಿಡದ ಮೂಲಿಕೆ ಸಕಲ ಜೀವರ |

ಒಡಲೊಳಿಪ್ಪಾಮಯವ ಪರಿಹರ ಗೈಸುವಂದದಲೀ ||

† ಅಥ ತುಂಡೀರಮಂಡಲೇಗ್ರಹಾರೇ ಲಸಿತಃ ಪಟ್ಟಣನಾಮ್ನಿ ವಾಸಯೋಗ್ಯಃ ||

ಕಮಲಾರಮಣಂ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಕಾಂತಾ ಮಲಿತಃ ಕಾನಪಿ ವತ್ಸರಾನ್ ನೈಷೀತ್ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ)

ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥಿಕರಾಗಿದ್ದ ರಾಜರಿಗೆಲ್ಲ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಜರೆಂದೂ—ಅ ಮಾಂಡಲಿಕರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಂಡಲವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಂದೂ ಮಂಡಲಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಡೀರವೆಂಬುದೂ ಒಂದು ಮಂಡಲ.

ತುಂಡೀರದೇಶವೆಂದರೆ ತಿರುಪತಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು- ಪಟ್ಟಣ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರವು ಈಗಿನ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿರುವುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗಂಗಾಧೇವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ 'ಮಧುವಿಜಯ' ಅಥವಾ 'ವೀರಕಂಪರಾಯಚರಿತ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ತುಂಡೀರದೇಶದ ವರ್ಣನೆಯು ಬಂದಿರುವುದು. ಮತ್ತು 'ವ್ಯಾಸರಾಯಚರಿತಂ', ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಕತ್ತಾದ ಸೇಮನಾಥ ಕವಿಯು—ತಾನು ಕಾಂಚಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ತುಂಡೀರದೇಶದವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ-ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರವುರಾಣ-ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣನಾಡಿದ-ತುಂಡೀರದೇಶವಾದರೂ ಇದೇ ಆಗಿರುವುದು.

ಜಡಜಸಂಭವ ಜನಕ ತ್ರಿಜಗ |

ದ್ವಡೆಯ ಸಂತೈಸೆನೆಲು ಯವರಿ |

ದೈಡೆಗೆ ಬಂದೊದಗುವನು ಭಕ್ತರ ಭಡೆಯ ಮೊರದಲೆ ||

(ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ)

ಇಂಥಾ ವೈಕುಂಠಪತಿಯು ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದನೆಂಬುವದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಬಹುದಿವಸದಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸುವವರಿಗೆ ಗಂಡೇನು? ಹೆಣ್ಣೇನು? ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ—‘ಪುತ್ರಾಚ್ಛತಗುಣಂ ಪುತ್ರೀ! ಎಂದು ಕೆಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ ನಿಗಿಂತಲೂ ಮಗಳಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ-ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯು ತಣ್ಣಗೆಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲವೇ? ಕನ್ನಡ ಕವಯಿತ್ರಿಯೊಬ್ಬಳು ಇದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವಳು:-

ಕುಲಪುತ್ರನೋದಿ ತಿಳಿದು ನಡೆದಲ್ಲದೆ |

ಕುಲವನುದ್ಧರಿಸಲರಿಯನು ||

ಕುಲಪುತ್ರಿಯೊಳುಗುವರನಿಗಿತ್ತ ಮಾತ್ರಕೆ |

ಕುಲಕೋಟಿಯನುದ್ಧರಿಸಳು || ೧ ||

ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮನೆಲ್ಲಪಡೆದತಾಯಿ |

ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ಪೊರೆದವಳು ||

ಪೆಣ್ಣು ಪೆಣ್ಣೆಂದೇತಕೆ ಬೀಳುಗಳೆವರು |

ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಗಾವಿಲರು || ೨ ||

(ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ.)

ಹೀಗಿದ್ದರೂ—ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದೆಂದೋ-ಇನ್ನಾವ ಕಾರಣದಿಂದೋ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಹುಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತೆಂದು ಜನರು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇದು ಹೇಗೆ ಇರಲಿ, ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರೂ-ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯೂ ಮಗಳ ಮುದ್ದು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಕರುಣಾಸಾಗರನಾದ ವೇಂಕಟಪತಿಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ನೆಲ್ಲಾ! ಎಂಬ ಸಂತೋಷವು ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿದಾಯಿತು.

ಎಷ್ಟೋ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ದಾನ-ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದರು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿವಸ ಬಂತು. ಕೂಸನ್ನು ತೊಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ 'ಎಂಕೂ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಎಂಕೂನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಳಾದಳು. ಅಂಬಿಗಾಲಿಟ್ಟು ಓಡಾಡಹತ್ತಿದಳು; ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಹತ್ತಿದಳು. ತೊದಲು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಆಕೆಯ ತೊದಲುವಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತ ಪ್ರವಾಹವು ತೋರುತ್ತಿರುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂದ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಗೆ ಶ್ರೀವೇಂಕಟರಮಣನು ಮತ್ತೊಂದು ಪುತ್ರ ರತ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆತನಿಗೆ ಗುರುರಾಜನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು * ಗುರುರಾಜನೂ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದನು. ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರು ಮಗನ ಉಪನಯನವನ್ನೂ ಮಗಳ ಲಗ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಲುದ್ಯೋಗಿಸಿದರು. ಎಂಕೂಕೂಸನ್ನು ಮಧುರಾಪುರವಾಸಿಯಾದ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಗುರುರಾಜನ ಉಪನಯನವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಆಕೆಯ ಲಗ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. (೦)

ಇತ್ತಲಾಗಿ ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಹುಟ್ಟಿತು. 'ಒಬ್ಬ ಮಗ ಮಗನಲ್ಲ, ಒಕ್ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಲ್ಲ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿಂದ ಆವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಶ್ರೀವೇಂಕಟರಮಣನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆಗಲೂ ವೆಂಕಟಪತಿಯು ಅವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆತನಿಗೆ 'ವೀಣಾವೆಂಕಟನೆಂದು' ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. † ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಷರು ಈ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ:—ಈತನೊಬ್ಬ

* ಈ ಲದ್ಯವತದ್ವೈಕಪ್ರಸಾದಾತ್ಪ್ರಭವಪತ್ಯಪುರಃ ಸರೋವತುಲಃ ಶ್ರೀಃ॥

ಸ ಚಕಾರ ಚ ತೇಕಟಾಂಬಿಕಾಖ್ಯಂ ಸ್ವಸುತಾಯಾ ಗುರುರಾಜನಾಮಾ ಸೂನೋಃ॥

(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ)

(೦) ವೆಂಕಟಾಂಬಾಂ ಸ್ತುತನಯಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವತೇ॥

ಮಧುರಾಯಾಂ ವಾಸಕರ್ತ್ರ ವತ್ಸಾ ತಸ್ಮೈ ತುತೋಷಸಃ॥

† ವೆಂಕಟೇನ ಪ್ರದತ್ತಂ ತಂ ವೀಣಾವೆಂಕಟನಾಮಕಂ॥

(ರಾ. ಅಣುವಿಜಯ)

ದೇವಾಂತನೆಂದೂ-ಮಹಾಸತ್ಪುರುಷನಾಗುತನೆಂದೂ ತರ್ಕಿಸಿದರು. ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದರ ನುಡಿಯಂತೆ ಈತನೇ ಮುಂಚೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರು ಗೋಪಿಕಾಂಬೆಯೂ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿಬಂದಿದ್ದರೋ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂತರಾದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ಆಹಾ! ಗೋಪಿಕಾಂಬೆ! ನೀನು ಧನ್ಯಳು! ಧನ್ಯಳು! ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯೋದರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನಾವೆಷ್ಟರವರು? ಇಕೋ ನಿನಗೂ ನಿನ್ನ ಮಗುವಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಹಾಗಿ ವಂದಿಸುವೆವು. ಪಾಮರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಮ್ಮ ವಾಚಕವರ್ಗವನ್ನೂ ಈ ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಲಾರೆಯಾ? ಇದೊಂದನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು.

ವೀಣಾ ವೆಂಕಟನು ದೊಡ್ಡವನಾದನು. 'ವಿದ್ಯಾಕಾಮಂತು ಸಪ್ತಮೆ' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಎಳನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನ ಉಪನಯವೆಯಿತು. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಟ್ಟರು. ನೆರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೇನು ಅಪರಿಚಿತರಲ್ಲ. ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಅಳಿಯಂದಿರು. ಇವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಳಗೆ ಎಸಣ್ಣಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲಾಗಿ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಪಾಠಹೇಳುವಲ್ಲಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢಪಾಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಾಲಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಬಿಗಿಯಾದದ್ದು. ಯಾಕಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಯು ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಅವರ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿದ್ದುವದು ಗುರುವಿನ ಕೆಲಸವಾಗಿರುವದು. ಇದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರವಾದದ್ದು. ಅಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಬಾಲಪಾಠಕ್ಕೆ ಪ್ರೌಢರಾದವರನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಲಿರುವರು.

ಗುರವೋ ಬಹವಃ ಸಂತಿ ಶಿಷ್ಯವಿತ್ತಾಪ ಹಾರಕಾಃ ||

ದುರ್ಲಭಃ ಸಗುರುರ್ಲೋಕೇ ಶಿಷ್ಯಹೃತ್ತಾಪ ತಾರಕಃ ||

(ಶಿಷ್ಯರ ದುಡ್ಡನ್ನು ಹರಣಮಾಡುವಂಥ ಗುರುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಜನರುಂಟು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನಸಿನ ತಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಗುರುಗಳು ದುರ್ಲಭ.)

ಎಂಬಂತೆ ಶಿಷ್ಯರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾ ಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿಸುವ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಅಗ್ರ ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಗುರುವಿನ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಸಿಕ್ಕದ್ದು ನಮ್ಮ ವೀಣಾವೆಂಕಟನ ಸುದೈವವಲ್ಲವೇ? ಬಾಲಕನಾದರೂ ವೆಂಕಟನೇನು ಕಡಿಮೆಯವನಲ್ಲ. ಗುರುಗಳು ಹಿಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಅದು ಈತನಿಗೆ ಮುಖಪಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಏನೇನು ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಹೊರಡ ಬಹುದೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೇ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಅನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರು. ಪಾಠಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಸಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಶಿಷ್ಯನು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಸಂತೋಷ; ಓದಿದಷ್ಟು ಅನಂದ. ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತರೆ ತೀರಿತು; ಗುರುಗಳಿಗೆ ಊಟಉಪಚಾರಾದಿ ಗಳು ಕೂಡ ಮರೆತುಹೋಗುವವು. ಎಷ್ಟು ಪಾಠ ಹೇಳಿದರೂ ಸಾಲದು. ಎಷ್ಟು ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಮಾಡಿದರೂ ತೀರದು. ಅಹಾ! ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೇ! ಗುರುತ್ವವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಲ್ಛಾದನೇ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಸಮಾನ ಧನ್ಯರಿನ್ನಾರು?

ಭೋ ವಾಚಕವೃಂದ! ಇಂಥ ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದ ಗುರುಗಳೇ ಧನ್ಯರಲ್ಲವೇ? ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗುರುಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಅನೇಕ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆದು ಬಿಟ್ಟದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೋ—ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಗುರುಗಳು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪದಿಂದ ಹೇಳುವದೂ, ಶಿಷ್ಯರು ಟಿಪ್ಪಣಿ-ನೋಟಿಸ್ಸುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೂ ಇಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುರು ಶಿಷ್ಯಸಂಬಂಧವೇ ಕಂಡು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಗುರುಗಳ - ಗುರುಗಳನ್ನು ಕಸಕೃಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಶಿಷ್ಯರೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿರುವರು. ಇದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ

ದೇಶವು ಇಷ್ಟು ಹೀನದೇಸಿಗೆ ಬಂದಿರುವದು ಇನ್ನೂ ಬರುತ್ತಿರುವದು ಅದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಇದೊಂದು ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವ!

ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಈಗ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿರುವನು. ಗುರುಗಳಾದ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಬಂಡವಲವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತೀರಿದಂತಾಯಿತು. ಶಿಷ್ಯನ ಕುತೂಹಲವು ಮಾತ್ರ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬಾಶೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈತನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಗುರಾಚಾರ್ಯರು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅತಿ ಸುಂದರಳೂ ವಿದ್ಯಾವಿನಯ ಸಂಪನ್ನಳೂ ಆದ 'ಸರಸ್ವತಿ' ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ವೀಣಾವೆಂಕಟನ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ್ರಿ ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಟನು ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಚತುಃಷ್ಠಿಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರೆಂಬ ಮಹಾ ಪಂಡಿತರ ಶಿವಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ ಸಾಧಕಗಳಾದ ಸಕಲ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ 'ಚತುರಧಿಕ ಶತಗ್ರಂಥರತ್ನಪ್ರಣೇತಾ' ಎಂಬದಾಗಿ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಂಥ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯೀಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಕರಸಂಜಾತರು. ಅತಿಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಇವರ ವಿದ್ಯಾಕಲಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಶ್ರೀರಘುನಾಥಪ್ರಭುಶ್ರೇಷ್ಠನು ಇವರಿಗೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧನು. † ಇದು ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ಣಾಕದ ದೊರೆಯೊಕೂಡ ಇವರ ಗ್ರಂಥ

ಃ ಜ್ಞಾತ್ವಾಲಗ್ನವಯಸ್ಕಂಚ ತಸ್ಮೈಕನ್ಯಾ ಮಯೋಜಯತ್ ||

ಸರಸ್ವತೀ ನಾವ್ನೀಂಹಿ ಗುರಾಚಾರ್ಯಸ್ತದಾ ಮುದಾ ||

ತತಃ ತ್ರೀವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ ಕುಂಭಘೋಣ ಪುರಂಗತಃ ||

ತತ್ರಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಶ್ರೀಸುಧೀಂಸ್ತನಾಮಸಃ ||

(ರಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

† ರಘುನಾಥಪ್ರಭುವೆಂದರೆ - ತಂಜಾವರದ ದೊರೆಯಾದ ಅಚ್ಯುತನಾಯಕನ ಮಗನು. ಈತನು ೧೬೧೪ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು - ಚತುರ್ಥಗುಚ್ಛದೊಳಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕಾಲವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರು

ರಚನಾಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಶ್ವರ್ಯಪಟ್ಟು ರತ್ನಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ನಂತೆ! ಈ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು 'ಅಲಂಕಾರ ಮಂಜರಿ' (ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥ) 'ಸುಭದ್ರಾಪರಿಯ' (ನಾಟಕ) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು.

ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಶಿಷ್ಯಸ್ತೋಮವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಈತನು ಹೋದವನೇ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿದನು. ಗುರುಗಳು ಈತನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಾರೆಂದು ಕೇಳಲು— ತನ್ನ ಪೃತ್ವಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ ನೆಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಈತ ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಶಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು.

ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯವನಲ್ಲ. ಗುರುಗಳು ವಿಷಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವ ಶಿಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಗ್ರಹಿಸದಂಥ ವಿಷಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಈತನು ಲೀಲಾಮಾತ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಉಳಿದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲವರು ವೀಣಾವೆಂಕಟನನ್ನು ಕಂಡು ಅಸೂಯೆ ಪಡಹುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆತನನ್ನು ಮಠದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸುವದು ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿತ್ತು.

“.....ಮಡಿವಳ್ಳನಕಾ | ಶಕಮಂ ಮನ್ನಿಸುವರಾಂ”

ದಿಗಂಬರರೂರೋಳ” ||

ಎಂಬಂತೆ ಈತನ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಬುದ್ಧಿಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯು ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀಗಳೆದುರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಚಾಡೀ ಹೇಳಿದರು:—“ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಬಹಳ ಆಟಗುಳಿ; ಲೇಶವಾದರೂ ಪಾರವನ್ನು ಕಲಿಯುವದಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡದೆ ಉದಾಳತನದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವನು. ಇಂಥವನನ್ನು ಮಠದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಹಾಕಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದು ಅನ್ಯಾಯವೇ ಸರಿ.”

ವಿವ. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಒಂದಿರುವ ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣೋಕ್ತರ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿರುವೆವು. ಆ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ನೋಡಿದಿರಾ! ದುರ್ಜನರ ಸ್ವಭಾವವು ಹೇಗಿರುವದು? ಅವರು ತಮಗೆ ಏನೂ ಲಾಭವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎರಡನೆಯವರ ಕಾರ್ಯಹಾನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವರು. ಅಂತೆಯೇ— ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷಿತಕಾರರು ಹೀಗೆ ಹಿಕ್ಕುಣಿಸಿರುವರು:—

“ದುರ್ಜನಸ್ಯ ಸ್ವಭಾವೋಯಂ ಪರಕಾರ್ಯವಿನಾಶನಂ ||

ನೋದರಂ ತೃಪ್ತಿವಾಪ್ನೋತಿ ಮೂಷಕೋವಸ್ತ್ರಭಕ್ಷಣಾತ್ ||

(ಇಲಿಯು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಛಿನ್ನವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಕಡಿದು ಬಿಸುಟ ಅನಂದಿಸುವಂತೆ-ದುರ್ಜನರು ಎರಡನೇಯವರ ಕಾರ್ಯ ನಾಶದಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷ ಪಡುವರು. ಇದೊಂದು ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಸ್ವಭಾವ!)

ಶಿಷ್ಯರ ಮಾತು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ವಿಚಾರಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸುಧಾಪಾಠ ಹೇಳುವಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಏನೋ ಸಂಶಯವು ತಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ—ಈ ಪಾಠವನ್ನು ನಾಳೆ ಹೇಳುವೆನೆಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೂ ಅವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವೆಂಕಟನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಪಾಪ! ವೆಂಕಟನಿಗೆ ಈ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಿತ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ಅವತ್ತಿನ ದಿವಸವಾದರೂ ಗುರುಗಳು ಯಾವ ಪಾಠವನ್ನು ಸಂಶಯವೆಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರೋ ಅದಕ್ಕೇನೇ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. (ಈಗ ವೆಂಕಟನು-ಸುಧಾಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ‘ಪರಿಮಳ’ವೆಂಬ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು) ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿತು. ಹಿಳ್ಳೇಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯ. ಶ್ರೀಗಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ದೀಪವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ವೆಂಕಟನು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದರು. ವೆಂಕಟನಾದರೋ ಗುರಿಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಉಟ್ಟದೊಂದು ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಹೊತ್ತದೊಂದು ಪಂಜೆ. ಇಷ್ಟರ ಹೊರತು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟ ಕಾಗದಗಳು ಕೆಲವು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಆ ಕಾಗದ ತಕ್ಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಮುಂಜಾವಿನ ಪಾಠಹೇಳುವಾಗ ತಮಗೆ ಯಾವ ಸಂಶಯವು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದಕ್ಕೇ

ಟಪ್ಪಣೆಯು ಆದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರಿಗಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ದಳ ದಳನೆ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೆಂಕಟನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಈತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲ. ದೇವಾಂಶನಾಗಿರಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು ಅಹಾ! ಏನು ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವೋ! ಇಂಥ ಶಿಷ್ಯನು ದೊರಕಿದನು, ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಅನಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೈಮೇಲಿನ ಕಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಆತನಿಗೆ ಹೊಚ್ಚ, ಬರೆದ ಓಲೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರು. ನಸಕು ಹರಿಯಿತು. ವೆಂಕಟನು—

“ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಗೋವಿಂದ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಗರುಡಧ್ವಜ|

ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಕಮಲಾಕಾಂತ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಂಗಲಂ ಕುರು||”

ಎಂಬದಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಮೈಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ! ದಿವ್ಯವಾದ ಶಾಲು. ಇದೇನು? ನಾನು ಪಂಚೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಲಗಿರಲು, ಇಂಥ ಘನತರವಾದ ಶಾಲನ್ನು ಹೊಚ್ಚಿದವರಾರು? ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಯೋಚಿಸಿದನು. ಕಡೆಗೂ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಹಿಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೀಕಿಚ್ಚುವಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೆಳೆಯರ ಕೆಲಸವಿರಬಹುದೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಆಗ ಹೊಳೆಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರುಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಊಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ ಶಾಲನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಆಗ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ- ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟನ ಟಪ್ಪಣೆಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಸಿದರು. ವೆಂಕಟನು ಬೆರಗಾಗಿ ಕೋದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ಮಮತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಅನಂದವು ಉಕ್ಕೇರಿ ಬರಹತ್ತಿತು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗಹಾಕಿ ಪಾಮರನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೊದಲು ಚಾಡೀ ಹೇಳಿದ ಶಿಷ್ಯರಂತೂ ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ್ದರು!

ಇಂಥ ಅಗಾಧ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸುಗುಣಿಯೂ, ನಮ್ಮಕಾಲಿಯೂ

ಅದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರೀತಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಕೂಡ ಆತನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸುಧಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅದನ್ನೇ ಅಂದರೆ 'ಪರಿಮಳ' ಎಂಬ ಬಹುಮಾನದ ಬಿರುದನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು +

ಮುಂದೆ ವೆಂಕಟನು ಗುರುಗಳ ಸಂಗಡ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ-ಮಾಡುತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಇದ್ದನು. ಆತನಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ವಿಚಾರಣೆಯು ನಡೆಯಿತು ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ನುಡಿದ ಶಬ್ದವು ಅವಶಬ್ದವೆಂದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು:—ನಿಮಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಮಹಾಭಾಷ್ಯವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮಹಾಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ 'ಪಲ್ಲ' ಧಾತುವಿಗೆ ಉಪಾಂತರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದೇ ಧಾತುವಿಗೆ ಯುಪಾಂತ ರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿರೆಂದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆತನ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ (ವೆಂಕಟನಿಗೆ) ಮಹಾಭಾಷ್ಯನೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ‡

ತುಸು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದವು. ವೆಂಕಟನು ತಂಜಾವರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ತಂಜಾವರವೆಂದರೆ ಆಗ ಚೋಳದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿ ಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ—ವಿಜಯನಗರದ ಅಚ್ಯುತರಾಯರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚವ್ವ ನಾಯಕನ ವೊಮ್ಮೆಗೆನಾದ ರಘುನಾಥನಾಯಕನೆಂಬವನು ದೊರೆತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು (ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರರಿಗೆ ರತ್ನಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದ ದೊರೆಯು ಈತನೇ) ಈತನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರ (ಚವ್ವನಾ

+ ದಕ್ಷಾ ಪರಿಮಳಾಖ್ಯಾಂ ಸ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ ಧೀಮತಃ||

ಸಂಚಾರಾಯ ಸಶಿಷ್ಯೋಽಸೌ ಕುಂಭಘೋಷ ಪುರಾಡ್ಗತಃ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯ ವಿಜಯ)

‡ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಂ ದೈಶಿಕಃ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರಃ ಪ್ರಾಗಜ್ಞಾತಂ ಕೌಶಲಂ ಶಾಬ್ದಭಾಷ್ಯೈಃ
ಪ್ರಾಚೀನಾಖ್ಯಾಂ ಶಾಂ ಮಹಾಭಾಷ್ಯ ಪೂರ್ವಾಂವೃದ್ಧಾನ್ಮೈಶ್ಯಶಕ್ತಾಂ ತಂದಿಕಾಪಾಞ್

(೦೨- ವಿಜಯ)

ಯಕನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಾಹಾತ್ಮರಿವರು) ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಥ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನೆಂಬ ಪಂಡಿತನು ಒಳ್ಳೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು. † ಯಾವ ಪಂಡಿತರಾದರೂ ಈತನ ಕೂಡ ವಾಕ್ಯಲಹ ಮಾಡಿ ಇದು ವರೆಗೂ ಜಯ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವೀಣಾವೆಂಕಟನು ಶಲ್ಯಸೂತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಡಿಸಿ ವಾದದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಜೈಸಿದನು; ಹಾಗೂ ತಪ್ಪುಮುದ್ರಾಂಕನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೌಢವಿಚಾರವುಳ್ಳ ಉಪನ್ಯಾಸವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನು ಸಂತೋಷಭುತನಾಗಿ ಈತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಿಷ್ಯನಾದ ವೆಂಕಟನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮರ್ಯಾದಾಸೂಚಕವಾದ 'ಭಟ್ಟ'ನೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

“ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣಂ ಭಟ್ಟಂ ತಂಜಿತ್ವಾತೋಷಯದ್ಗುರುಂ ||

ತೇನತಸ್ಮಾದ್ಭಟ್ಟ ಸಂಜ್ಞಂ ಲಬ್ಧವಾನ್ ಭಾಷ್ಯವೇಂಕಟಃ” ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರಾಣು ವಿಜಯ)

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ — ಭಟ್ಟ, ಆಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಪೂಜ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಈ ಪಟ್ಟಾಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಧನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೋ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಧರಿಸುವದು ಕೇವಲ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸೂಚಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ಇದ್ದವರೂ ಆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕ ಹತ್ತಿರುವರು. ಭಟ್ಟರೆಂದಾಗಲಿ ಆಚಾರ್ಯರೆಂಬಾಗಲಿ ಕರೆದರೆ ಬಲು ನಾಚಿಕೆಗೇಡೆಂದು ಈಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಪೂರ್ವಜರು ಬಹು ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಮಿಗಿಲಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಯಾವ ಬಿರು ದನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಂಥಾ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಅವರ ವಂಶಜರಾದ ನಾವೇ ಈಗ ತಿರಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿರುವೆವೆಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮಂಥ ಪಾಮರರು ಇನ್ನಾರು? ಅಯ್ಯೋ! ದುರ್ದೈವವೇ! ನಾಗರಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯು ಮುಟ್ಟುವವಿಯೋ ಯಾರು

† ಈತನ ವಿಷಯವನ್ನು-ಮುಂದೆ ಒತುರ್ಥ ಗುಚ್ಛದೊಳಗೆ 'ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲವಿಚಾರ'

ಎಂಬ ಬಾಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ.

ಬಲ್ಲರು? ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಯೈ ನಮಃ |

ಭೋ ವಾಚಕವೃಂದ! ಯಾವ ಬಾಲಕನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಗಳವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ—ಪರಿಮಳ, ಮಹಾಭಾಷ್ಯ, ಭಟ್ಟ ಮುಂತಾದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ ಅಂಥ ಬಾಲಕನನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಾಲಕನಂತೆಯೇ ಏಕವಚನದಿಂದ ಕರೆಯುವದು ಸರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಕರೆಯೋಣ!

ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಥ ಘನಪಂಡಿತರಾದರೂ, ಮನೆಯಿಂದ ಬಲು ಬಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಸರಸ್ವತಿಯರು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವದು ಅಪೂರ್ವವೇ ಸರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸರಸ್ವತಿಗಾಗದು; ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಗಾಗದು. ಇದೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವದು. ಆಯೋ ವಿಧಾತ! ಯಾರು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಶಾರದೆಯನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಆಕೆಯಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅಂಥಾ ಮೂಢಾತ್ಮರನ್ನು ಅನ್ನಕ್ಕೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುವಿ ಯಲ್ಲಾ! ಇದೇ ಏನು ನಿನ್ನ ನ್ಯಾಯ? ಅಥವಾ ಇಹಲೋಕದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧನೀಭೂತವಾದಂಥ, ದುರ್ಗುಣಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ತವರುಮನೆಯಾದಂಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅನುಗ್ರಹವು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವೆಯೋ ಏನೋ ಯಾರು ಒಲ್ಲರು? ಹೇಗೇ ಆಗಲಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅನುಗ್ರಹವೂ ರಲಿಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಇವರು ಸಂಸಾರದ ತಾಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೇವಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆದರೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಈಗಾದರೂ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವರು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರದ ತಾಪವು ಬಿಟ್ಟೇತೇ? ಹಿಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಸತ್ತುರುವರು ಹೇಳಿದಂತೆ:—

ಕಚ್ಚಿ ಬಹುಕಾಲ ಕಡಿಮ್ಯಾಗಲೊಲ್ಲದೋ | ಹೆಚ್ಚು ತಲೆ ಪೋಗು

ತಿದೆ ಪೇಳಲೇನು || ಅಚ್ಯುತನೆ ನಿಮ್ಮ ನಾಮಮಂತ್ರದೌಷಧಿಯನ್ನು |
ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಡುವೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಂದು || ೧ ||

ಸಂಸಾರವೆಂಬೊ ಸರ್ಪದ ಬಾಧೆಯನ್ನು | ಕಂಸಾರಿ ಕೇಳು
ಸೈರಿಸಲಾರೆ ಇನ್ನು || ಪಲ್ಲ || (ಹಿರೇ ಆಚಾರ್ಯರು)

ಅದು ಎಂಥವರನ್ನೂ ಬಿಡದು. ಇರಲಿ.

ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಎಂಥದಾಗಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ಅವರ
ಮಕ್ಕಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರೇ ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯದಲ್ಲಿ
ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿರಿ:—

೧ ಅಬ್ಬಸ್ಯೈಕಂ ವತ್ಸ್ಯತೋ ನಾಸ್ಯನವ್ಯಂ ಸ್ಥೂಲಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಸಂತತಂ
ಚಾಲ್ಪಮೌಲ್ಯಂ || .

ನವ್ಯಂ ವಸ್ತ್ರಂ ನೈವಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಕದಾಪಿ ಕ್ಷಾಮೇತಸ್ಮಿನ್ ಕಾ ಕಥಾ ಕಿಂಚ
ನಸ್ಯ ||

೨ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಂ ವತ್ಸರ ಸ್ಯೈಕವಾರಂ ನೈತನ್ಯಾಸ್ತಿ ಪ್ರಾಜ್ಯಮಾಜ್ಯಂಕಥಂ
ಸ್ಯಾತ್ ||

....

....

....

....

(ಎಲ್ಲಿಯೋ ತುಸು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಉರುಟು ನೂಲ್ಲಿನ ವಸ್ತ್ರವು ಸಹ
ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ದೊರೆಯುವದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ವಾದ ರೇಶಿಮೆ-ಜರತಾರಿ ವಸ್ತ್ರಗಳಂತೂ ದೂರತೋಪಾಸ್ತು.)

(ತೈಲಾಭ್ಯಂಗನವು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸಾರೆ ಸಹ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
ದಿನಾಲು ಊಟದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.)

ನೋಡಿದಿರಾ! ಎಂಥ ದುದ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಿದು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಮುಂದೆ
ಪರಮಾತ್ಮನು ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಧರ್ಮಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟ
ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಸತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸ್ವಾಮಿಯು—
ಕಡುಬಡವನಾದ ಕುಚೇಲನ ಹಿಂದು ಹಿಡಿ ಅವಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು
ಆತನಿಗೆ ಅವಿಳ ಸಂಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲವೇ?

ಇಂತು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ | ನೈಂತುಸಲಹುವ ನೋಮುರಾಂತಕ |

ಕಂತುಹಿತನೊಲಿವುದನು ಬಲ್ಲವರಾರು ಜಗದೊಳಗೆ ||

ಎಂಬೀ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವ
ರಾರು? ಆತನಾದರೊ:—

ಇಟ್ಟಕಲ್ಲನು ಭಕುತಿಯಿಂದಲಿ | ಕೊಟ್ಟ ಭಕುತಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ತನ್ನನೆ |

ಕೊಟ್ಟ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಪ್ಪಿಡಿಯವಲಿಗಖಿಳಾರ್ಥ ||

ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳೆನದೆ ಜೈದ್ಯನ | ಪೊಟ್ಟಿಯೋಳಿಂಬಿಟ್ಟ ಬಾಣದ |

ಲಿಟ್ಟ ಭೀಷ್ಮನವವಗುಣಗಳೆನಿಸಿದನೆ ಕರುಣಾಳು || (ಹ ಕ. ಸಾರ)

ಎಂದು ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕರುಣಶಾಲಿ. ಇಂಥ ಕರುಣಾಸಾಗರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡವರು ಧನ್ಯರಲ್ಲವೇ? ಅವರು ಎಷ್ಟು ದರಿದ್ರರಾದರೇನು? ಕಷ್ಟವುಳ್ಳವರಾದರೇನು? ಸರ್ವದಾ ಹರಿಧ್ಯಾನಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಅವರೇ ಸುಖಿಗಳು. ಅವರೇ ದೇವತೆಗಳು ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಪುರಂದರ ದಾಸರು ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ತಮಗೆ ಈ ಆನಂದವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲೆಂಬಂಶವನ್ನು ದಾಸರಾದಮೇಲೆ — ‘ಎನಾನಂದವಾಗಿದೆ | ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಾ |’ ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇರಲಿ.

ಇವರು ಹಿಮ್ಮೆ ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ಹಿಂದು ಪಟ್ಟಣ ದೊಳಗೆ ಹಿಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ (ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡರು. ಮರುದಿನವೇ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ ಪುರೋಹಿತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಮಾರಾಧನೆಯು ನಡೆಯಿತು. ಅದರಿಂದ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣವು ಬಂದಿತು. ಭೋಜನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಪುರೋಹಿತನು—ಇವರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ಕ್ಷೇಪದೇ:—ಎಲೈ ಆಚಾರ್ಯರೇ! ನೀವು ಗಂಧವನ್ನು ತೆಯ್ದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ, ಎಂಬದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ತಾನೊಬ್ಬ ರಾಜಪುರೋಹಿತನೆಂದೂ ಬೇಕಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೆಂದೂ ಪುರೋಹಿತನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು ಇವರಂತೂ ಹಿಬ್ಬ ದೇಶಾವರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಭಾವನೆ. ನೋಡಿದಿರೋ! ಐಶ್ವರ್ಯಮದೋಸ್ತತ್ತರಾದವರಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೇಗೆ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು! ‘ಸಿರಿಬಂದವರಿಗೆ ಪರಿ ಬರುವದು ಸಹಜ’ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು

ದೊರೆಗಳೊಲುಮೆಯುಂಟೆಂದೆಲ್ಲರೊಳು ಹಗತರವಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಿಕೆ|

ಉರಗನಮುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿರಿವೆಯು ಕೊರೆದಂಥ ತೆರನಪ್ಪದೆಚ್ಚರಿಕೆ||

ಕರವಮುಗಿದು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ನಡಿವುದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ||

ಸಿರಿಯೆಂಬ ಸೊಡರಿಗೆ ಮಾನ್ಯರ ಅವಮಾನ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ನೋದಲೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದರೂ ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ನಾವು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಿರುವೆವಲ್ಲ? 'ಆಚಾರ್ಯ ದೇವೋ ಭವ' ಅತಿಥಿ ದೇವೋ ಭವ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡುವೆವಲ್ಲ? ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ದೈವತಸ್ವರೂಪರಾದ ಅಧಿತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ಛಾನ್ದನವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಿದರಲ್ಲವೇ ಬ್ಲಾಸವೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳುವದು? ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಂತೆಂದ ಪಂಡಿತಪ್ರಕಾಂಡರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತರ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ರಡಗೆ ನಗೆಗೇಡಾಗಿ ಹೋಗಿರುವರು. ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಕ್ಷಯರೋಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು? * ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಜಯ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರಿಗೆ ಈ ಅಹಂಕಾರವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟದ್ದು? †

ಎಲೈ ಅಹಂಕಾರವೇ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಿಯೋ ಅವರು ಎಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಇರಲಿ. ಶ್ರೀಮಂತರೇ ಇರಲಿ ಕಡೆಗೆ ರಾಜಾಧಿರಾಜರೇ ಇರಲೊಲ್ಲರೇಕೆ, ಅವರನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಬಿಡುವಿ. ವಿಜಯ ನಗರದ ದೊರೆಯಾದ ರಾಮರಾಜನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದ ವನು ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಇಂಥ ಅಮಾನುಷ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ನಿನಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ವಂದಿಸುವವು. ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಮ್ಮ ವಾಚಕ ವರ್ಗವನ್ನೂ

* ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ವಿವೃತಚರಿತ್ರ ಪಂಡನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬರೆಯುವವು- ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಬರುವದು.

† ಜಯವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತರು. ಇವರು ಹೋದಹೋದಲ್ಲ ಮಹಾ ಮಾಡಿ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಜಯ ವಕ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತ ಕದರಮಂಡಲಿಯ ರಾಮ ದಾಸರ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ಅಹಂಕಾರ ಮಂಡನವಾಯ್ತು. ಇಂಥಾ ದ್ರೋಹಸಂಪಾದನೆ ಯಿಂದಲೇ ಈಗ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಜನ್ಮ ಬಂದಿತಂತೆ.

ನಾವು ಈ ಮೊದಲು ಬರೆದ ಕದರಮಂಡಲಿವಾಸರ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನೋಡಿರಿ

ಮಾತ್ರ ಅತ್ರಯಿಸಬೇಡ ಕಂಡೆಯಾ? ಇದೊಂದನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಅಸ್ತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದ ಪುರೋಹಿತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಆ ಕೂಡಲೆ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪರಿಸುತ್ತು ಗಂಧವನ್ನು ತೇಯಲಿಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಗಂಧವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದರು. ಪುರೋಹಿತನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡದ್ದೊಂದೇ ತಡ; ಮೈಗೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು. ಊಟ-ಉಡಿಗೆಗಳು ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಬೇಕು? ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕ ಕಡೆಗೆ ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ, ನೀರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು; ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲವರು ಒದ್ದೆಯಿಂದ ಮೈಯನ್ನು ಹಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು. ಏನಾದರೇನು? ಮೈಗೆ ಹತ್ತಿದ ಉರುಪು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾ ಹಾಕಾರ ವುಂಟಾಯಿತು. ಪುರೋಹಿತನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಓಡಿಬಂದು ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಿಗೆ ರಗಿ:—ಸ್ವಾಮೀ, ತಾವು ತೆಯ್ಯ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಿರುವರು. ಮುಂದೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಸಮಾರಾಧನೆಯ ಗತಿಯೇನು? ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕೂಡಿದೆ. ನಾನು ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನರಿಯದೆ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಎಂಬ ದಾಗಿ ಪರಿವರಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಆಗ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು:—ಅಯ್ಯಾ ಪುರೋಹಿತನೇ, ನಾನು ಗಂಧವನ್ನು ತೇಯುವಾಗ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆ ಸೂಕ್ತದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹೀಗಾಗಿರಬಹುದು ಒಳ್ಳೆದು. ಬೇಗನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆ; ಪುನಃ ವರುಣಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪರಿಸುತ್ತು ಗಂಧವನ್ನು ತೆಯ್ಯಕೊಡುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಗಂಧವನ್ನು ತೆಯ್ಯಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ಪುರೋಹಿತನು ಆ ಗಂಧವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡಹೋದನು. ಮೊದಲು ಬಿಸಿಗಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು:—ಎಲೈ ಪುರೋಹಿತನೇ, ನಿನ್ನ ಗಂಧವು ಬೇಡ; ಊಟವೂ ಬೇಡ. ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲೆಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವೆವು. ಒಮ್ಮೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಪ್ರಾಣವಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಕಷ್ಟವಾಗಿರಬಹುದು.

ಮತ್ತೂ ತಂದೆಯಾ? ಎಂದು ಓಡಿಹೋಗಹತ್ತಿದರು. ಪುರೋಹಿತನು ಅವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:—ಸ್ವಾಮಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿರಿ ಇಕೋ, ಈ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಾದರೂ ನೋಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ತಾಪವೆಲ್ಲ ಹೊರಟು ಹೋಗುವದು. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಂಗವಾಗುವದು ಹೀಗೆಂದು ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳ ಹತ್ತಿದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗಂಧ ವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೈಯಲ್ಲವೂ ತಂಪಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡಹತ್ತಿದರು. ಪುರೋಹಿತನಂತೂ ಇವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಲೀನನಾಗಿ ಹೋದನು. ಪಂಡಿತರು ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೋ, ಆತನು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟು ಹಿಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದನು. §

ಹೀಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಊರಿಗೆ ಬಂದರು. ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಬಳಿಕ ಒಮ್ಮೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಗುರುಗಳು ಇವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಗುರ್ವಾ ಜ್ಞಿಯನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಹಿಂದು ಗಂಡು ಮಗುವು ಜನಿಸಿತು. 'ಮೊದಲೇ ಉಲ್ಲಾಸ; ಆದರೊಳಗೆ ಫಾಲ್ಗುಣಮಾಸ!' ಎಂಬಂತೆ ಮೊದಲೇ ಸಂಸಾರ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಇವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅಸಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಮಗನಿಗೆ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀ

§ ತದಾ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತೇ ನತ್ವಾ ಶ್ರೀವೇಂಕಟಾಚಾರ್ಯಕಂ ||

ಜ್ಞಾನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತ್ವತ್ಸಮೋ ನಾಸ್ಮಿ ಭೂತಲೆ ||

ಏವಂ ವದದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತಂ ಪ್ರಣೇಮುಸ್ತೇ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ||

ತತೋ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪಸ್ತಸ್ಮೈರೂಪ್ಯಕಾಣಾಂಶತಂದದ್ ||

ನಾರಾಯಣ' ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. † ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ವಿಜಯವೆಂಬ ದಿವ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೈವವಶಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲು ಅವರು ಶಿಷ್ಯರಾದ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು. ಗುರುವಚನಶ್ರವಣದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಹೌಹಾರಿ ಕುಳಿತು:— ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ;

ಬಾಲಾ ಭಾರ್ಯಾ ಬಾಲಕೋ ನೋವನೀತಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಾಸಿ
ಸ್ವಾಶ್ರಮೋಽಸ್ಮಿ ನೈನೀಷಾ||

ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಮೇ ಜ್ಞಾನಮಸ್ತಿ ಪ್ರಭೋ ತೇ ಕಾರ್ಯದಸ್ಮಾ-
ನ್ಮುಚ್ಯತಾಂ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರಃ ||

ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಇನ್ನೂ ಕೇವಲ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದೆಂದರೆ ಒಂದೇ ಮಗುವು ಜನಿಸಿರುವದು. ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಎಂಬ ಉದ್ವಾರವನ್ನು ತೆಗೆದರು.

ಯಾರು ಸಂಸಾರಸುಖದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಲವಾದ ಆಶೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅಂಥವರು ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ವಾಚಕರೇ, ವಿಷಯಸುಖವು ಎಂಥವರನ್ನಾದರೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿದಿತಾ! ಅದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಶುಕಾಚಾರ್ಯರು;—

‘ಬಲವಾನಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮೋ ವಿದ್ವಾಂಸಮಪಿ ಕರ್ಷತಿ|’

ಎಂಬದಾಗಿ ನುಡಿದಿರುವರು.

ಆಗ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರ ಯತಿಗಳು—ವೀಣಾವೆಂಕಟನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿಷಯವಾಸನೆಯು ಹೋಗಿಲ್ಲ ಈತನಿಗೆ ಈಗ ಹೇಳುವದು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಮ್ಮ ಸೋದರಳಿಯನನ್ನು ಕರೆದು ಆತನಿಗೆ ಆಶ್ರಮ

† ಲಕ್ಷ್ಮೀಚಿಟ್ಟತನಾಮತ್ಪಾದಾಂದ್ರ್ಯಂ ಲಬ್ಧವಾನಹಂ ||

ಇತಿ ಮತ್ತೇವ ತಂ ಚಕ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಹ್ವಯಂ ||

ನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 'ಯಾದವೇಂದ್ರ ರೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. † ಈ ಯಾದ
 ಂದ್ರರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆ
 ಕೂ ದೊರೆತವು; ಆದರೆ ದೈವಲೀಲೆಯು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು.
 ದನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು? ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರಯತಿಗಳಿಗೆ ಗುಣವಾ
 ತ್ತ ಬಂತು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಯಥಾಸಾಂಗ
 ವಾಗಿ ನಡೆಯಹತ್ತಿತು ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ
 ರಾಮದೇವರು ಸುಧೀಂದ್ರರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಪಶ್ಚಾತ್
 ತಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೇ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹಿಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವರ
 ಹೊರತು ಪೂಜೆಗೆ ಇನ್ನಾರೂ ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬೋಧೆ
 ನಾಯಿತು. ಯತಿಗಳು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಅಪ್ಪಣ
 ಂತೂ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಯಿತು. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಾದರೋ ಕೇವಲ
 ಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವರು. ಇನ್ನೇನನ್ನು ಮಾಡೋಣ? ಎಂದು
 ಶೋಚಿಸಿ, ಪುನಃ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಮಠದೊಳಗಿನ
 ಜನರ ಸಮಕ್ಷಮ ತಮಗೆ ಬಿದ್ದ ಸ್ವಪ್ನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
 ಸು. ಆಗಲಾದರೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಹಿಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ವೆೌನವನ್ನೇ ತಾಳಿ
 ಸು. ಅಲ್ಲದೇ ಇವರು ತಮಗೆ ಇದ್ದ ಹಿಬ್ಬ ಮಗನ ಉಪನಯನವನ್ನು
 ಮಾಡದೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು,
 ರಗಳವರು ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದನ್ಯಸಹಾಯ ಮಾಡಿ
 ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ
 ಕ್ಷೀಣಾರಾಯಣನ ಉಪನಯನವು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು
 ವರೂ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಮತೆಗದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ.
 ‡ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀಶಾರದೆಯೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಮ
 ಲಕಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು ಈಗ ಮಾತ್ರ ವೆಂಕಟಾ
 ಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿರಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ

† ತತಸ್ತತ್ಕೃತ್ಯಾ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯಂ ಭಾಗಿನೇಯಂ ಸ್ವಶಿಷ್ಯಕಂ |

ಅಡೂಯ ತಸ್ಮೈ ದತ್ತಾ ಸ ತ ಯ ಕ ಮಾಶ್ರಮಮುತ್ಸಮಂ ||

ಯಾದವೇಂದ್ರೇತಿ ನಾಮಾಸ್ಮ ಕೃತ್ಯಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ದಬ್ ಗುರುಃ ||

ಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗುರುಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ವರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ; ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ. ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯು ನೆರವೇರಿತೆಂದು ಹಿರ್ರನೆ ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಆದರೂ ಇವರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಕೂಡಲೆ ತಂಜಾವೂರಿಗೆ ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸನ ಸಮಕ್ಷಮ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪದೇಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೂ-ಸಂಸ್ಥಾನವೂ ಎಲ್ಲವೂ ಇವರ ವಶವಾದವು. ಅಂದಿನಿಂದ ವೇಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಈ ಹೆಸರು ಹೋಗಿ 'ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ' ರೆಂಬ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು.* ಈ ಸಂಗತಿಯು ವರ್ತಿಸಿದ್ದು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೫೪೫ನೇ ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿವಸದಲ್ಲಿ +

ಪಾಚಕರೇ! ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಯಾರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವೋ ಅವರೇ ಈಗ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಯತಿಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಯಾರ ಯಾರ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದೋ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವವರಾರು? ಮಠದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ಪಂಡಿತರು-ಸಂಸ್ಥಾನವು ನಮಗಾಗುವದು, ನಿಮಗಾಗುವದು, ಎಂದು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡ ಹತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಂಡಿಗೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪುಡಿ ಪುಡಿಯಾಗಿ ಹೋದವು. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರೇ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪೂಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿ

* ಅಘಾಂದ್ರಾ ವಯತೇಯಸ್ಮಾದ್ವೇಂಕಾರೋವಾಂಛತಪ್ರದಃ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿಃ ಸ್ಮಾಲ್ಪೇಕ್ಷೇ ಯಾ ತರ್ಗಮಪತಿ ||

(ವಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಕಾರಣ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.)

1 ವಕ್ತರೇ ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ ಫಾಲ್ಗುಣೇ ಗುಳ್ಳ ಪಳಕೆ ||

ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಸ್ಯಾದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವೀಚಕ್ರೇ ಚ ಯಥಾವಿಧಿ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಅಮು ದಿವಸ)

ದ್ವನಿಂದಮೇಲೆ ಇವರ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಮಾಡಬೇಕು? ತಾಯಿ-
ತಂದೆಗಳ ಪುಣ್ಯವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಬಲವತ್ತರವಾದುದೋ? ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್!
ಗುರುರಾಜ ಸಾರ್ವಭೌಮಾ! ಶರಣಾದ್ಧಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು ನಮ್ಮ
ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ವಾಚಕ ವರ್ಗದ ಮೇಲಿಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡು.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರ ಶ್ರೀಗಳವರು ತಂಜಾವೂರಿನಿಂದ ಪಂಪಾ
ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ತವಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ
ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇಹವಿಟ್ಟರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರ ಅನೆ
ಗೊಂದಿಯಲ್ಲುಂಟು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ
ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಅವರ
ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಇನ್ನೂ
ತರುಣ ವಯಸ್ಕಳು ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಜನಿಸಿದ್ದನು. ಸಂಸಾ
ರಾಸಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೂ ತಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು
ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಳು! ಅಯ್ಯೋ ತಾಯೀ! ಸರ
ಸ್ವತೀ ಬಾಯೀ! ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಂತೆ ಐಹಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗ
ಗಳನ್ನು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಪಾದಾರವಿಂದ
ವನ್ನು ಸೇರತಕ್ಕವಳು ಹೀಗೆಗೆ ಮಾಡಿದಿ? ವಿಧಾತನು ಬರೆದ ಬರಹ
ವನ್ನು ಅಳಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಿಯಾ? ಅಥವಾ ಹಣೆಯ ಬರಹ
ವನ್ನು ಹರಿಹರರೂ ತಪ್ಪಿರಲಾರರೆಂಬ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ
ದಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದಿಯಾ? ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಯಾಕೆ ನೀಗಿದಿ?
‘ಜೀವನ್ನರೋ ಭದ್ರ ಶತಾನಿ ವಶ್ಯೇತ’ (ಜೀವದಿಂದಿದ್ದರೆ ನೂರಾರು
ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.) ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ? ನಿನ್ನ
ಮುದ್ದುಬಾಲಕನನ್ನು ನಿನ್ನಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವರಿನ್ನಾರು? ಅವ್ವಾ, ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ! ಆಗಲಿ, ಮಿಂಚಿಹೋದ
ಮಾತಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು?

ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮವು ಬಿಡಲರಿಯದೋ |

ಯೋಚನೆಯ ಮಾಡಿ ಬಳಲುವದ್ಯಾಕೆ ಮನುಜಾ ||

(ಕನಕದಾಸರು.)

ಎಂದು ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವರವರ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಂತಾಗುವದು. ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯು ಹೀಗೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಲು ಆಕೆಗೆ ಪಿಕಾಚಿ ಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಅದೇ ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ಪತಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು. ಶ್ರೀಗಳವರು (ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು) ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಆ ಕೂಡಲೆ ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಆ ದುಷ್ಟ ಜನ್ಮವನ್ನು ನಿಗಿಸಿದರು. * ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ವನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ಆಕೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ವಂಶಜರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಸಹದೇವಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಮೊದಲು ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಾದ ವೇಂದ್ರರಿಗೆ—ವೇಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸುದ್ದಿಯು ಹತ್ತಿತು ಅವರಿಗೆ ಅದು ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಬಹುದೋ? ಈ ಮಾತು ನ್ಯಾಯವಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಂದವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡ್ರಲಿಲ್ಲ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಮಂದಿ ಟೊಣವ ರಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಆಕಂಠವರ್ಯಂತ ವಾಗಿ ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೂಳಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ನೋಡಿ ದಿಂ! ಸಕಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕುಳಿತಂಥ ಯತಿ ಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಆಶೆಯೆಂಬ ಪಿಕಾಚವು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. "ಸಂಸ್ಥಾನವು ಯಾರಿ ಗಾದರೇನು? ನಾವು ತುರೀಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡದ್ದು ವಿಲಾಸ ಸುಖ ಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಲ್ಲ ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾ ರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರುವದು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು" ಎಂಬ ಅಲಂ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೆಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಹಾಯ್ ಹಾಯ್! ಆಶಾಪಾಶವಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಮನು

* ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ವ.ಪಾಶ್ವರಾದ ಚಿನ್ನಾಭ ದಾಸರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. —

ಭೂತಲನಾಥನ ಭೀತಿಯ ಬಿಡಿಸಿದ | ಪ್ರೇತಶ್ಯ ಕಳದಿ ಮಹಿಮೆಯ |

ರಾಯ ಬಾರೊ || ಪ್ರೇತಶ್ಯ ಕಳದಿ ಮಹಿಮೆಯ ಮಾಹಾನ್ಯವು ಜಗ |

ನ್ನಾಥ ವಿರಲನ ಪ್ರೀತಿಸಾಶ್ರ | ರಾಮ ಬಾರೊ || ರಾಮ ಬಾರೊ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಬಾರೊ||

ಷ್ಯನು ಏನೇನನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ರಾವಣ, ಕೀಚಕ ರಂಥ ಬಲಿಷ್ಠರೂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಆಶೆಪಟ್ಟು ಕುಲಕ್ಷಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತಪೋಭ್ರಷ್ಟನಾದದ್ದು ಯಾತರಿಂದ? ಇದೇ ಆಶೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ? ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಕೌರವೇಂದ್ರನು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಆಶೆಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ತಾನೇ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾದನು. ಇಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಮೃಗಜಲವನ್ನು ಕಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವ ಪಶುಗಳಂತೆ ಓಡುತ್ತಿರುವೆವಲ್ಲಾ! ಅಂತೆಯೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಾತ್ಮನೆಂಬ ಕನ್ನಡ ಕವಿಸಾರ್ವಭೌಮನೊಬ್ಬನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ:—

ಆಶೆಯೆಂಬುವ ಪಾಶ ಬಿಡದು ಮನುಜರಿಗೆ |

ಎಸು ಭಾಗ್ಯಂಗಳಿರ್ದರೆಯು ಮತ್ತು || ಪಲ್ಲ ||

ಇದರಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ದಾಸರಾಯರಾದರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವರು.

ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಎಂಬ ಮೋಹದೊಳಿದ್ದು |

ಬಣ್ಣ ಗೆಡಲಿಬೇಡ ಎಲೊ ರಾಮುಗೆ ||

ಸುಣ್ಣವ ಸಡುವಂತೆ ಸುಡುತ್ತಿದೆ ಬೆಕ್ಕು ನಿನ್ನ |

ಕಣ್ಣು ತೆರದೆಚ್ಚೆತ್ತಿರಲೊ ರಾಮುಗೆ ||

ನೆಚ್ಚದಿರು ಬೆಕ್ಕು ನೆವ ನೋಡುತ್ತಿದೆ |

ಎಚ್ಚೆತ್ತಿ ರೆಚ್ಚೆತ್ತಿ ರೆಲೆ ರಾಮುಗೆ ||

ಏನಾದರೇನು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾಯೆಯೇ ಅಂಥಾದ್ದು. ಅದನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶಕ್ತರಾರು? ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಜನರು ಸಾಯುವದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೂ ಹೀಗೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆವೋ? ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ದುಡಿಯಬೇಕು; ಹೊಲ-ಮನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು; ದುಡ್ಡು ಗಳಿಸಬೇಕು ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸುಖಪಡಬೇಕು. ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಶಾಪಾಶಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ದೂಡಿ ಹಿಂದೇಸವನೆ ಬಳಲಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಕಡೆಗೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಆಶೆಯೆಂಬ ನೆ

ಯನ್ನು ಯಾವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಿಲ್ಲನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯನು. ಅವನೇ ಯೋಗಿಯು. ಇರಲಿ.

ಯಾದವೇಂದ್ರರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಶಿಷ್ಯರು:—ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳನ್ನು ಮೇಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳದ ತಡಿಯ ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಕಂಠ ಪರ್ಯಂತರವಾಗಿ ಹೂಡಿಟ್ಟರು. ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳು ಬಹಳ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದವರು. ಆಗ ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ದೂಷಿಸದೆ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಗ | ಭೈರವಿ | ತ್ರಿಪುಟ ಶಾಳ.

● ಇಂದು ಎನಗೆ ಗೋವಿಂದಾ ನಿನ್ನಪಾದಾರ | ವಿಂದವ ತೋರೊ ಮುಕ್ಕುಂದಾ || ಪಲ್ಲ || ಸುಂದರವದನನೆ ನಂದಗೋಪನಕಂದಾ | ಮಂದ ರೋದ್ಧರ ಆನಂದಾ ಇಂದಿರೆ ರಮಣಾ || ಅ. ಪ. ||

ನೊಂದಿನಯ್ಯಭವ | ಬಂಧನದೊಳು ಶಿಲುಕಿ | ಮುಂದೆ ದಾರಿ ಗಾಣದೆ | ಕುಂದಿದೆ ಜಗದೊಳು || ಕಂದನೆಂದು ಎನ್ನ | ಕುಂದುಗಳೆನಿಸದೆ | ತಂದೆ ಕಾಯೊ ಕೃಷ್ಣಾ | ಕಂದರ್ಪ ಜನಕನೆ || ೧ ||

ಮೂಢತನದಲಿ ಬಲು | ಹೇಡಿ ಜೀವನನಾಗಿ | ದೃಢ ಭಕುತಿಯನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೊ ಹರಿಯೇ || ನೋಡಲಿಲ್ಲವೊ ನಿನ್ನ | ಪಾಡಲಿಲ್ಲವೊ ಮಹಿಮೆ | ಗಾಡಿಕಾರ ಕೃಷ್ಣ | ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನೊ ನಿನ್ನ || ೨ ||

ಧಾರುಣಿಯೊಳು ಭಾರಜೀವನನಾಗಿ | ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಡದೆ ಸೇರಿದೆ ಕುಜನರ | ಆರುಕಾಯುವರಿ || ಸೇರಿದೆ ನಿನಗೆಯ್ಯ | ಧೀರವೇಣೂ ಗೋಪಾಲ | ಪಾರುಗಾಣಿಸೊ ಹರಿಯೆ || ೩ ||

* ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಘನಪಂಡಿರಾಗಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಉದ್ವಿಗ್ನಂಧಗಳನ್ನೂ--ಟೀಕಾಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ ಈ ವ ಹಾತ್ಮರು ತಾಯ್ನಾಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಇದೇ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿರುವದು. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ-ಇವರು ಅನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕೆಂದು ತೋರುವದು ಆರೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಿಗರ ದ ದೈವದಿಂದ ಈ ಸತ್ಪರ ಪರ ಪದಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿರುವವೋ ಏನ್ನೋ ಪುರಾಣನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾವಿರ ಗಟ್ಟಲೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದೆವು. ಎಷ್ಟೋ ದಾಸಕೂಟಕ್ಕರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು. ನಮಗಂತೂ ಈ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಂದು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೋಠಕರು ಇವರ ಪದಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದರೆ ಕರ್ಣಾಟಕಸ್ಮರ ಮೇಲೆ ಮಹದುಃಖವಾಗುವದು,

ಇಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದೊಂದೇ ತಡ. ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಂತಃಕರಣ ದಿಂದ ಉಸುಕು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಜಾರಿಹೋಯಿತು ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದರು. 'ದೇವ ಬಲವಿದ್ದವನಿಗೆ ಯಾವ ಬಲ ಬೇಕು'?

ಆಶೆಗೊಳಗಾದವನು ಜನರಿಗೆ | ದಾಸನೆನಿಸುವನಾಶೆಯನು ನಿಜ |

ನಾಶೆಗೈದಿಹ ಪುಂಸರೆಲ್ಲರು ದಾಸರೆನಿಸುವರು ||

ಶ್ರೀಶನಂಭುಸರೋಜಯಗಳ ನಿ | ರಾಶೆಯಿಂದಲಿ ಭಜಿಸೆವಲಿದುರ-|

ಮಾಸಹಿತ ತನ್ನನೆ ಕೊಡುವ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ ಹರೀ ||

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಎಂಬ ಮಾತು ಅತ್ಯಂತ ನಿಜವಾದದ್ದು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಮರಕ್ಕೆ ಬಂದಸುದ್ದಿ ಯುಹತ್ತಲು—
ಯಾದವೇಂದ್ರರು ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಇಂಥ ಆಶೆಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೊಡಲೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆದರೇನು? ಇದು ಮರೀಯ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರೇ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ ಆರಾಧಿಸಿದರೂ ಯಾದವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಸಮ್ಮಾನವನ್ನು ಕೊಡುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಆಗ ಈ ನ್ಯಾಯವು ತಂಜಾವರದ ಅರಸನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯಿತು. † ಯಾದವೇಂದ್ರರಾದರೋ—ಮೊದಲು ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವು ನನಗೆ ದೊರೆತಿರುವದ ರಿಂದ ನಾನು ಹಿರಿಯನು ಸಂಸ್ಥಾನವು ನನಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಕೊಟ್ಟೀ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರೂ ಶಿಷ್ಯ

† ತಂಜಾವರದ ಅರಸನೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಘನಾಥ ಭೂಪಾಲನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಸ್ವಯಂ ಮಾತಾ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನೆಂದೆ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರೂ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಈತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರಾಮಾಧಿದ್ರಾಂಜಲಿ ಎ. ಘನಾಥಾಧ್ಯಾಯವೆಂಬ ಗೃಹಿಣಿಯ ಕಾವ್ಯ ವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಳೆ.

ರತ್ನಬೀಡ ದೀಕ್ಷಿತರೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತರ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಜಚೂಡಾಮಣಿ ದೀಕ್ಷಿತರೂ ಮೂಜಾತ್ಮರಾದ ಗೋವಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ ದೀಕ್ಷಿತರೂ ಈ ಅರಸರ ಅಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಮುದುರವಾಗಿಯೆಂಬ ಕವಯಿತ್ರಿಯೊಬ್ಬಳು ಇದೇ ಅರಸನ ಅಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಳು.

ಕೋಟಿಯವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಸ್ವಸ್ತದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು ಆಗ ಅರಸನು ತುಸ ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:—

ಯಾದವೇಂದ್ರೋ ದ್ವಾಪರೇ ತು ಧೇನೂನಾಂ ಪಾಲಕೋಭವತ್||

ಶ್ರೀತಾಯಾಂ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಪಾಲಯನ್ ಬಭೌ||
ಎಂಬೀ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಇದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀಯಾದವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುವದಿಲ್ಲ ಕಾರಣ—ಯಾದವೇಂದ್ರರು ಸಕಲವನ್ನು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು, ಎಂದು ತೀರ್ಪುಹೇಳಿದರು ಇದು ಎಲ್ಲರ ವ ನೆಸ್ಸಿಗೂ ಬಂತು. ಯಾದವೇಂದ್ರರೂ ರಾಜನ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತನುಗೆ ದೊರೆತ ದೇವರು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೃಷ್ಣಾತೀರಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ—ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಎಂಟು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ 'ಮುಡುಮಾಲೆ'ಂಬ ಊಹತ್ತರವೇ ಇವರು ಸ್ವಾದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ವಾತಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತ ನಿಂತು ಮುಂದೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ಅನೇಕಾನೇಕ ತೀರ್ಥ-ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸಚ್ಚಕ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದ ವಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತ ಸಂಚರಿಸಿದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ 'ಭಲ್ಲಪುರಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭೈರವಭಟ್ಟ, ವೀರಭದ್ರ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಲೀಲಾವಾತ್ರಾರೀ ಜೈಸಿಬಿಡಲು, ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸನು ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವೆ ಚ್ಚಿ ಹಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನೇ ಮಠಕ್ಕೆ ಇನಾಮಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟನು. (†) ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು - ವಿಷ್ಣುಮಂಗಳ-ಕುಮಾರಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ —

(†) ಭಲ್ಲಪುರಿಗೆ ಈಗ ಬಾಣಾನರವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

“ಸೋಫ ಭಲ್ಲಪುರಿ ಭೈರವಭಟ್ಟೋ ವೀರಭದ್ರ, ಇತಿ ಎಶ್ವತವಿದ್ವಾನ್ ||

ವರ್ಮಣ್ಯವ ಪರಿಭೂಯು ನರೇಂದ್ರಾಽಘ್ರಮುಕ್ತಮಜರಾತ್ಸವಗೃಹ್ಣಾತ್||

(ರಾ. ವಿಜಯ.)

ಚಂದ್ರಿಕಾವಿವರಣ, ತಂತ್ರದೀಪಿಕಾ, ನ್ಯಾಯಮುಕ್ತಾವಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಪಂಥರಾಪುರ-ಕರವೀರ-ಶ್ರೀಮುಷ್ಣ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಕುಂಭ ಕೋಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಗಳಿಗಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಅವರು ಮಹಾ ವೈಭವದಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಕರೆತಂದರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆದರು.

ಇನ್ನು ಇವರು ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆಂಬದನ್ನಿಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇವೆ

ಆದವಾನಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಮೊಗಲಾಯಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಂದನಾತಿ' ಎಂಬುದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣನೆಂಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗನು ತಾಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆನೋ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬಾಶೆ; ಆದರೆ ಮಾಡಬೇಕೇನು? ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವದಿನ್ನೆಂತು? ಆ ಊರ ಗೌಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೇರು ಜೋಳವನ್ನು ತಂದರೇ ಅವನಿಗೆ ಆ ಹೊತ್ತು ಊಟ. ಇದಿದ್ದರೆ ಅಂದು ಏಕಾದಶಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೋ ಇನ್ನಾವ ರೀತಿಯಿಂದೋ ಉಪಜೀವಿಸಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯೆಗಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಅದೂ ಒಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ ಮುದುಕೆಯಾದ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವದೆಲ್ಲಿ? ಮಗನೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ಆಕೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವವರಾರು? ವೆಂಕಣ್ಣನು ಹುಡುಗನಾದರೂ ತಾಯಿಯ ವೇಲೆ ಅವನ ಭಕ್ತಿ ಬಹಳ. 'ಮಾತೃ ದೇವೋ ಭವ' ಎಂಬಂತೆ ತಾಯಿಯೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ ದೇವತೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಅವಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೇ ತಪಸ್ಸು-ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುದೆಂದು ಆತನ ಭಾವನೆ. ಅದರಿಂದ ತರಕೊಂಡು ಬಂದಾದರೂ ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ವಿಧಾತನು ವೆಂಕಣ್ಣನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂಥ ಭಾಗ್ಯರೇಖೆ

ಯೊಂದನ್ನು ರೇಖಿಸಿದ್ದನು. “ಒಲಾಟ ಲಿಖಿತೇ ರೇಖಾ ಪರಿಮಾಷ್ಟುಂ ನ ಶಕ್ಯತೆ” | ಎಂಬಂತೆ ವಿಧಿ ಲಿಖಿತವು ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳಾದೀತು? ವೆಂಕಣ್ಣನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ರಾತ್ರೀವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರೊಳಗಿನ ಅಯ್ಯನವರ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ತುಸು ತುಸು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಬುದ್ಧಿಯು ಚ.ರುಕಾದ್ದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಓದು-ಬರಹದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಕಂದನಾತಿಗೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಊರೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜನರು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗೆ ಹಣಕೆ ಸಹ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ನೆಟ್ಟಗೆ ನಮ್ಮ ಬಡ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ರೌರವೇಂದ್ರನು ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ರಾಜಾನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿ ಕಾದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾಮಿಯು, ಆತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ, ಬಡ ಪಾಯಿಯಾದ ವಿದುರನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮುಕ್ಕು ಹಾಲನ್ನೇ ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತನಾದನೆಂಬಂತವನ್ನು ಭಾರತ ವನ್ನೋದಿದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು; ಆದರೆ ವೆಂಕಣ್ಣನೂ ಆತನ ತಾಯಿಯೂ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಕ್ಕು ಅಕ್ಕಿಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂತೋಷಬಡಿಸುವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೇಗ ಹೊರಲಾರದ ಯೋಚನೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅಹಾ! ವೆಂಕಣ್ಣ; ಇಂಥ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ! ಶ್ರೀಗಳವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಧನ್ಯನಾದಿ. ಪವಿತ್ರನಾದಿ. ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸರ್ವಕರವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇದೇ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯದ ಚಿಹ್ನವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ. ಇಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ದಾರಿಪ್ರಭು ದೂರಾಯಿತು. ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಸೇವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರೋ ಏನೋ? ಅದ್ದರಿಂದ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ನಿನ್ನ

ಯಾವ ಮಾತಿನ ಕೊರೆತೆಯೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ವಾಚಕರೇ! ನಿವಾದರೂ ಆಲೋಚನೆಮಾಡುತ್ತ ಕೂಡದೆ ಬೇಗನೆ ಕಂದನಾತಿಗೆ ಹೊರಡಿರಿ. ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡುವರು ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬಾ ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡೋಣ. ಮಾಹಾತ್ಮರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದೋಣ. ನಡೆಯಿರಿ ಹಾಗಾದರೆ.

ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಸಮ್ಮಂದವು ಕೂಡಿತ್ತು. ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿ, ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ವಾಪ! ಅವರಿನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಮಾಹಾತ್ಮರ ಸತ್ಯವು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ? ಅದನ್ನು ಪಾಮರರಾದ ನಾವೆಂತು ತಿಳಿದೇವು? ಮುಂದೆ ತುಸ ಹೊತ್ತಿ ನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಸಿದ್ಧಾಸಾಮಗ್ರಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿತು. ಅಡಿಯವರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು ಪರಿಚಾರಕರು ಪೂಜಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೂ ಆತನ ತಾಯಿಗೂ ಆತೀವ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಇಷ್ಟು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದವರಾರು? ವೆಂಕಣ್ಣನು ಯಾವ ಗೌಡನಿಂದ ನಿತ್ಯ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆತನೇ ಈ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದನು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವಂತರೂ-ದಯಾಳುಗಳೂ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಇಲ್ಲ! ಅಂತೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯು ದರಿದ್ರನಾದ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆದುಹೋಯಿತು ಊಟ-ಉಪಚಾರಗಳು ಮುಗಿದವು ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನೂ ಅವನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದು ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಮಗೊಂದು ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೀವೆಂದು ವಚನಕೊಟ್ಟರೆ, ನಮಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಹಾ! ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ! ವೆಂಕಣ್ಣನೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷುದ್ರಾದಪಿ ಕ್ಷುದ್ರ. ಇಂಥವನಿಂದ ತಾನೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಏನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರು? ಅವರ ಮನೋಗತವೇನಿರಬಹುದು? ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಭಯ-ವಿಸ್ಮಯಗಳುಂಟಾದವು. ಸ್ವಾವಿ! ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರನಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾಗಿರುವದು? ಏಂದು ದೀನವಾಣಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ಮುಡುಕಿ

ಋಂತೂ ತನ್ನ ಕಂಗಾಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಕಣ್ಣೀರು ತಂದಳು. ಶ್ರೀ
 ಕವರ ಅಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿತು. ಅವರು ಮುದುಕೆಯು ಅಳುವದನ್ನು
 ಂಡು:—“ಅಮ್ಮಾ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮಗನು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ
 ಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವನು. ಆಗ ಆತನಿಂದ ಒಂದು ಕೆಲಸವಾಗ
 ಿಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ವಚನ ಕೊಡು. ಇದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ
 ಶೀರ್ವಾದವೆಂದು ತಿಳಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮಗನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ
 ಋಗುವನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮುದುಕಿಗೆ
 ಪಾರವಾದ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆ ಸಂತೋಷ ಭರದಲ್ಲಿ:—ತಮ್ಮ
 ಂಗ್ರಹದಿಂದ ಮಗನು ಭಾಗ್ಯವಂತನಾದರೆ ತಾವು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡಿ
 ಂವೆನೆಂದು ವಚನ ಕೊಟ್ಟಳು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಅನು
 ಂದಿಸಿದನು. ಆಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದರು.

ವೆಂಕಣ್ಣನು ಯಾವದೊಂದು ಮೇಲ್ದರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣ
 ಾದವನಲ್ಲ. ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವನಲ್ಲ.
 ಂಥವನು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಹಾಗಾದರೆ ಮಾಹಾ
 ್ಕರು ಸುಳ್ಳಾದಿದರೇ? ಛೇ ಛೇ! ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು ವೇದ
 ಾಣೆ. ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವ
 ಗೆ ಮಾಹಾತ್ಮರೆಂಬ ಹೆಸರೇಕೆ? ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯು
 ್ಕವರು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಮುಂದೆ ಆ ನಾಡಿನ ದೊಡ್ಡ
 ಧಿಕಾರಿಯೇ ಆದನು. ಆದರೆ ಹೇಗಾದನೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಬಹು ವಿಚಿತ್ರ
 ಾಗಿರುವದು. ದೈವಲೀಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು?

ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆದವಾನಿಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾನನೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಸರ
 ಾರನಿದ್ದನು. ಅವನೇ ಆ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಛೋರೆ. ಆತನು ಒಂದಾನೊಂದು
 ುವಸ ಅನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸವಾರಿ ಹೊರಟನು. ಸೃಷ್ಟಿ
 ಾಂದರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆತನ ಉದ್ದೇಶ
 ಾಗಿತ್ತು. ನೆಟ್ಟಗೆ ಒಂದು ಅಡವಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ
 ೂಂದಿನಿಂದ ಒಂಟಿಯ ಸ್ವಾರನೊಬ್ಬನು ಧಾವಿಸಿ ಒಂದು ಸರೂರು ಟಿಪಾ
 ುನ ಕಾಗದವೊಂದನ್ನು ಖಾನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾನ
 ಿನೋ ದೊಡ್ಡ ದೊರೆಯೇ ಹೌದು. ಆದರೇನು? ಆತನು ಅಕ್ಷರ ಶತ್ರು.

ಹೈದರನಂತೆ ರಟ್ಟಿಯ ಬಲದಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಗೇರಿದ್ದನು. ರುಜುವನ್ನು ಕೂಡಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಈಗಿನವರಿನಂತೆ ಶಾರೀರಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹರಣಮಾಡುವಂಥ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವದಕ್ಕೆ ಆಶೆಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವದು, ದಾಂಡ-ಪಟ್ಟಿಯಾಡುವದು, ಗುರಿಹೊಡೆಯುವದು, ಗರಡೀಸಾಧಕ ಮಾಡುವದು ಇತ್ಯಾದಿ ಮುಂಗೈ ಕಸುವಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಸರದಾರರು ಅನೇಕರಾಗಿ ಹೋದರು. ತೀರ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಹಾವನೂರ ಹನುಮಂತಗೌಡನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸರದಾರನೊಬ್ಬನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಇಂಥ ಧೀರರೂ-ವೀರರೂ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರಬಹುದು? ಇನ್ನೊಂದಿಗೆ ಉದಯಿಸಬಹುದು? ಶಿಕ್ಷಣವಾದರೋ ಅತಿ ರಘುಸದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದಂತೆ! ನಾವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವೆವೋ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾಗುತ್ತಿರುವೆವು; ತೇಜೋಹೀನರಾಗುತ್ತಿರುವೆವು. ಪಾಠತಂತ್ರವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಳುತ್ತಿರುವೆವು. ಇದೇನು ಚಮತ್ಕಾರವಿರಬಹುದು? ಇಂಗ್ಲೆಂಡ ಅಮೇರಿಕಾ, ಜರ್ಮನಿ, ಜಪಾನ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಉನ್ನತಿಯ ಶಿಖರವನ್ನೇರ ಹತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾವು ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿರುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಆಗಲಿ. ಕಾಲಾಯ ಅಸ್ತೈ ನಮಃ!

ಖಾನನು ಇಂಥ ವೀರಾಧಿವೀರರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಕಾಗದವಾದರೋ ಬಹಳ ಜರೂರಿಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು; ಅದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಹೇಳುವರಾರು? ಖಾನನಿಗೆ ಯೋಚನೆಯಾಯಿತು. ಸುತ್ತುಮುತ್ತ ನೋಡಿದನು. ಕೆಲವು ದನಕಾಯುವ ಹುಡುಗರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೈವವಶಾತ್ತಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದೋ, ಎಲೆಯನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದೋ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಅದೇ ಅಡವಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡಬೇಕೇ? ಬಂದವನು ಖಾನನಿಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ಮುಜುರೆಮಾಡಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಖಾನನು ಈ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡಿ:—‘ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ?’ ಎಂದು ಅಚ್ಚ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀಭಾಷೆಯಿಂದ

ಕೇಳಿದನು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಹಿಂದೀಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾದ್ದರಿಂದ: — ದೊರೆಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನೆಂದನು. ಖಾನನ ಮೋರೆಯು ಇಷ್ಟಗಲವಾಯಿತು. ಅಚ್ಚಾ! ಅಚ್ಚಾ! ಅನುತ್ತ ಕಾಗದವನ್ನು ಆತನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ವೆಂಕಣ್ಣನು ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಖಾನನ ಮನಸ್ಸು ಈತನ ಮೇಲೆ ಕೂತುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಖಾನನು ಕೇಳಿದನು:—‘ಆಪ್ತ ಬಾಲಕಾ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬಂದರೆ ಚನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಕಲಿಸಿ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರಿಸುವೆವು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆಯಾ?’ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಮೊದಲೇ ತೈಲಬುದ್ಧಿಯ ಹುಡುಗನು. ಇಂಥ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಿಡುವನೇ? ಯಾಕಾಗಲೊಲ್ಲದು. ತಮ್ಮಂಥವರು ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿರಲು ನನ್ನದೇನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಯೊಬ್ಬ ಮುದುಕಿಯಿರುವಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಈಗಲೇ ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಖಾನನಿಗೆನು ಕಡಿಮೆ? ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕರಕೊಂಡೇ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಗಲಿಯಲು, ಖಾನನು ಆತನನ್ನೇ ತನ್ನ ದಿವಾಣನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನು.

ವಾಚಕಮಹಾಶಯ! ನೋಡಿದಿರಾ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು!

ಈಗ ತುಸು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಹುಡುಗನು ಕಂದನಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿಕೊಂಡು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆತನೇ ಈಗ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ದಿವಾಣನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಒಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ವಚನತಕ್ಕೊಂಡದ್ದು ಇದೇ ಹುಡುಗನಿಂದಲ್ಲವೆ? ಮಾಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿರುವದೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಾರು? ಗೋವಾಲ ದಾಸರೆಂಬವರು (ಭಾಗಣ್ಣದಾಸರು) ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರೆಂದ ವಿಷಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ಆತನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತುರುವರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮರ್ಯಾದೆ; ಆದರೆ ಇಂಥ ಸತ್ತುರುವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಾತ್ಮರಾದವರು ಏನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೋ ನೋಡಿರಿ.

(೧) ಭಕುತರಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಕುತರಾಧೀನ ದೇವಾ ಭಕುತವತ್ಸ-
ನಮ್ಮ ಲಕುಮಿಯಾ ರಮಣ | ಯುಕಪತಿ ನಾಮಾ ಗೋಪಾಲ ವಿಠ-
ರಾಯಾ | ಭಕುತರ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಯುಕುತಿ ನಡೆಯದೊ ||

(೨) ನಿನ್ನ ಕಾಣಲು ಬಹುದು ನಿನ್ನವ | ರನ್ನು ಕಾಣಲಸಾಧ್ಯವೇ-
ಸಂ| ಪನ್ನಸದ್ಗುಣರನ್ನ ಸಿರಿವೋಹನ್ನ ನೀ ಯೆನ್ನ || ಬಿನ್ನಪವ ಚಿತ್ತ-
ತಂದೆನು| ಗುಣ್ಯಮತಿಯನು ಕೊಟ್ಟು ಈಯ| ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಸಂ-
ಕೊಡು ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಹಿಲಿದು ||

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹರಿಭಕುತರ ಮಹಿಮೆಯು ಅಚಿಂತ್ಯವಾಗಿರುವ
ರಿಂದ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಸ್ವಣಕಾಲವಾದರೂ ಇಂಥವರ ಗುಣಾನುಕೀರ್ತನೆಮಾ-
ಧನ್ಯರಾಗೋಣ! ಪುನೀತರಾಗೋಣ! ಕಡೆಗೆ ಇವರ ಚರಿತ್ರಪಠನವನು
ದರೂ ಮಾಡಿ ಅನಂದ ಪಡೋಣ! ಅಂದರೆ ನಾವು ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ
ಬಂದದ್ದು ಸಾರ್ಥಕ ಆದೊಂದು ಬಾಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಜನ್ಮವು ಹಾಳು.

ವೆಂಕಣ್ಣನು ಯಾವಾಗ ದಿವಾಣಿಗಿರಿಗೆ ಬಂದನೋ ಆಗಲೇ ಶ್ರೀಗ-
ವರ ಮಾರ್ಗನಿರೀಕ್ಷಣ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ
ಎಂದಿಗೆ ಪೂರೈಸೇನೆಂದು ಅತನು ಹಿಂದೇಸವನೆ ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅತ-
ತಾಯಿಗೂ ಇದೇ ಆತುರ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕರೆಕಳುಹಿಸಿದಂತೆ ಆ-
ವಾನಿಗೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂ-
ಹೇಳೋಣ! ಕೂಡಲೆ ಖಾನನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಚತುರಂಗ ಬ-
ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಮೆರವಣಿ
ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಉರಲ್ಲಿ ಕರತಂದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ವೆಂಕಟಪಂತ
(ವೆಂಕಣ್ಣನ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರನ
ಪೂಜೆಮಾಡಿದರು. ದಿವಾನನು ತನ್ನ ಧೊರೆಯ ಹತ್ತರ ಗುರುಗುಣಾ-
ಕೀರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಖಾನನಿಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಾಹಾತ್ಮ-
ವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲು ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಯೇ ತಿ-
ಬೀಕೆಂದು ಯೋಚನೆಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಖಾನ-
ಮರುದಿನವೇ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪೂಜೆಯು ನಡೆದಿರುವಾಗ ಹಂದು ಬೆಳ್ಳಿರ-
ತಾಟನಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಶುಭ್ರವಾದದ್ದೊಂ-
ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆಂದು ತಂದು ಬಿಡಬಹುದೊ

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಧೋರೆಯು ತಂದದ್ದನ್ನು ದಿವಾನನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆಂಬದು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುಂದೇನು ಗತಿ? ಶ್ರೀಗಳವರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಖಾನನ ಮೋಸವೆಲ್ಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು ಆಗಲಿ. ಸೀತಾಪತಿಯಾದ ಪ್ರಭು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದಾನೆ. ಆತನೆದುರಿಗೆ ಇಂಥ ಖಾನ ಗೀನರು ಯಾವ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲಿಂದೆಂದುಕೊಂಡು ತಾಟನ್ನು ಹೊರಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ 'ಜಯ ರಘುವೀರ ಸಮರ್ಥ!' ಎಂಬ ಪೋಷದೊಡನೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಶಂಖೋದಕವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಖಾನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು ಗುರುಗಳ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಖಾನನು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದನು. ತಾಟನಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಚೂರುಗಳೊಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ; ತುಂಬಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳು. ಆಗ ಖಾನನ ಸೊಂಡೆಯು ಹಿಣಗಿ ಹೋಯಿತು. ಝ್ರನ್ ಇಳಿದು ಹೋದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಒಂದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮಾಹಾತ್ಮರ ಸತ್ಯವು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ? ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಪಾಮರನಾದ ನಾನು ಎಂಥ ಭಯಂಕರವಾದ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದೆನಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಆತನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಹತ್ತಿದನು. ತಾನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನನಾದರೂ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ದೇವರಂತೆ ಭಾವಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಗಲೇ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ತಲೆಬಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನಲ್ಲದೆ:--ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಇಚ್ಛಿತವನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕೆ ನಿನಗೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರುತ್ತೇನೆಂದು ದಿವಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು! ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು:--ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ದಿವಾನ ವೆಂಕಟಪಂತನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲಯವು(ಮಂಚಾಲಿಯು)ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಹಿಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ಖಾನನ ಗುರುವಿಗೆ ಅದು ಇನಾಮಾಗಿತ್ತು. ಗುರುವಿನ ಇನಾಮನ್ನು ಖಾನನಿಂದ ಕಿತ್ತು ಕೊಡಿಸುವದೇನೂ ವೆಂಕಟಪಂತನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಂಥಾ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ

ಯನ್ನು ಗುರುಗಳು ತಿಳಿಯದೆ ಬೇಡಿದರಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಅವನ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು:—ಸ್ವಾಮೀ ಗುರುಗಳೇ! ತಮ್ಮ ಪಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನನಗೀಗ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೂ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ತಾವು ಹಿಂದುವೇಳೆ ಖಾನನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅದವಾನಿಯನ್ನೇ ಬೇಡಿದರೂ ಇನಾಮಾಗಿ ಕೊಡಿಸಬಲ್ಲೆನು. ಹೀಗಿದ್ದು ತಾವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹಿಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಾಲಯವೆಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಇದು ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಗಲಿ, ಎಂದು ಏನಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಮಂತ್ರಾಲಯ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರು ಎರಡನೇ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು? ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. :—‘ವೆಂಕಣ್ಣಾ ನಮಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಹೊರತು ಅನ್ಯ ಸ್ಥಳವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡಿಸು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು.’ ವೆಂಕಟಪಂತನ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಮರು ಮಾತಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತಾಗಲಿ, ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನುಡಿದನು. ತಿರುಗಿ ಹಿಂದೆರಡು ದಿನಸದಲ್ಲಿಯೇ ಖಾನನ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದ ಸನದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಕೈಸೇರಿತು. ಖಾನನು ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಹಿಪ್ಪಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಈಗ ಇವರ ಮಠವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಂಚಾಲೆವ್ವಳೆಂಬ ದೇವತೆಯ ಗುಡಿಯೊಂದಿತ್ತು. ಆ ದೇವತೆಯು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ವಿನೀತಳಾಗಿ:—ನನ್ನ ಸ್ಮಾರಕವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾದರೆ, ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಆಕೆಯನ್ನು ಮಠದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಗುಡಿಯಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಮಂಚಾಲೆವ್ವನ ಗುಡಿಯು ಮಠದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಸ್ಮಾರಕವೆಂದು ವೃಂದಾವನದ ತಲೆಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಇಟ್ಟ ಕುರಿಯ ತಲೆಯ ಆಕಾರದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಈಗಲೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಮುಂದೆ ವೃಂದಾವನವಾಗುವ ಸ್ಥಳದ ಭೂಶೋಧನೆಯು ನಡೆ

ಯಲು ಇದ್ದಲಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕುಂಡವು ಹೊರಟಿತು. ವಾಚಕರೇ! ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನೇ ಬೇಡಿದ ಕಾರಣವು ನಿಮಗೀಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತೇನು? ಇದ್ದಲಿಯ ಕುಂಡವು ಹೊರಟ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ? ಅದು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇ ಸರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಜನು ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವು. † ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂಶರು. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹಟ ದಿಂದ ಬೇಡಿದ್ದು. ಅಹಾ! ಮಾಹಾತ್ಮರ ಮನದಿಂಗಿತವನ್ನು ಹ್ರುದ್ರರಾದ ನಾನೆಂತು ತಿಳಿದೇವು? ಇರಲಿ.

ಬಳಿಕ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತು. ವೆಂಕಟಪಂತನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿಲೆಯೊಂದನ್ನು ತರಿಸಿ ಹಿಳ್ಳೆಯ ಕಾರಾಗೀರರಿಂದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲಿರುವ 'ಮಾಧವಾರ' ಎಂಬ ಊರ ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಂದು ಶಿಲೆಯು ಇರುವದು. ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಮಾಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಶಿಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು:-

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಈ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡನಂತೆ. ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನಿಂತು ನಿಂತು ಬೇಸತ್ತು:- ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣಯ್ಯಾ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸ ಬೇಕು, ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನು—ತಮ್ಮಾ, ಈ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಗಳಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನೋ ಅಷ್ಟು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತರವೂ ಇದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನಂತೆ ಇದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ. ಶ್ರೀಗಳವರೇನೋ ಇದೇ ಶಿಲೆಯಿಂದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ವೆಂಕಟ

† ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗೋಪಾಲದಾಸರು—ತಾವು ಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರಾಲಯಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ಸ್ಥಂಭಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಪುರದ ತುಂಗಾಶೀರದಿ | ಹರಿಭಕ್ತ ಪ್ರಲ್ಹಾದವರಯಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ | ಸುರರಿಗೆ ಅಮೃತ ಉಪಸಿ ಪರಿರುದ್ಧಿಯಾದನೆಂದು | ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು||

ಪಂತನು ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಆತನು ತಾನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಸಿದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಗುರ್ವಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ವಾಜೇಂದ್ರರೆಂಬ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಹೊಸದಾಗಿ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಈ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಇನ್ನೂ ತುಸು ಬಂಡೆಯು ಉಳಿಯಲು, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದೇ ಮಾಧವಾರದ ಹಳ್ಳದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಈಗಲೂ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಶ್ರೀವಾಜೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ವೃಂದಾವನವನ್ನಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರ ವೃಂದಾವನದ ಎಡ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಈಗ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಗಳವರು ವೃಂದಾವನವು ಸಿದ್ಧವಾದ ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಟಪಂತನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಏಳು ನೂರು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ವೃಂದಾವನವು ಅಪ್ಪಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಾಣುವದನ್ನು ವಾಚಕರು ಈಗಲೂ ನೋಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ವೃಂದಾವನವೂ ಮಠವೂ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಇನಾಮು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಖಾನನು—ತಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಮಾರಕವೇನಾದರೂ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು ವೃಂದಾವನದ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಭವಂತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗುಮುಟಗಳನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇವು ಆದ್ಯಾಪಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವವು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ದಿವ್ಯವಾದ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು ವೆಂಕಟಪಂತನು ಇವರ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಧನ್ಯನಾದನು. ಕಡೆಗೆ ರಾಯರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈತನು ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು:—“ನಿಮ್ಮ ಹಸ್ತೋದಕವು (ಮಠದ ಹಸ್ತೋದಕವು) ಅದ ಕೂಡಲೆ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಹಸ್ತೋದಕ-ನನ್ನ ಮಂಗಳಾರತಿ ಆಗಬೇಕು; ಹಾಗೂ ಇದು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮರದಿಂದಲೇ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ವರ್ಷಾತನ ಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕು.” ಶ್ರೀಗಳವರು ತಥಾಸ್ತು! ಅಂದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮಠದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂತಲೂ ಇವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದುಹೋದವು. ಮತ್ತು ಇವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ದೇಶಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇವರಿಂದ ಲೀಲಾಮಾತ್ರವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಗಳು ತನಗೆ ತಾನೇ ಜನರ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋದವು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯಂತವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವದು ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲವಾದರೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವರ್ಣನೆಯೊಂದಿಷ್ಟರವೂ ಕೂಡ ಪರಮಪುಣ್ಯಕರವಾದದ್ದೆಂದು ನಂಬಿ, ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಯಥಾಮತಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವೆನು.

ದ್ವಿತೀಯ ಗುಚ್ಛ.

ಓದಿಸುವ ಗುರುಗಳನು ಜರಿದು ಸ| ಹೋದರರಿಗುಪದೇಶಿಸಿದ ಮಹ|
ದಾದಿಕಾರಣ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹರಿಯೆಂದ||
ವಾದಿಸುವ ತ್ವತ್ತತಿಯ ತೋರಿಂ| ದಾದನುಜಚಿಸಗೊಳಲು ಸ್ತಂಭದಿ|
ಶ್ರೀದನಾಕ್ಷಣ ತೋರಿಸಿದ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ಸಲಹೆಮ್ಮಾ||
(ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ)

೧ನೆಯ ಕಥೆ

ಇಚ್ಛಾಭೋಜನ

ಹಿಮ್ಮೆ ಉತ್ತರದೇಶದಿಂದ ಮೂರುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶ್ರೀಗಳವರ
ದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದು ಹೊರಟರು. ಈಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀಗಳವರ ಖ್ಯಾತಿಯು ಹನು
ಮಪ್ಪನೆ ಬಾಲದಂತೆ ಬೆಳೆದು ಅಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿ ಹೋ
ಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೊಂದು ದುಂಶೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು.
ಅದು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ; “ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು
ಬಹು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಅದು ಸಟಯೋ ದಿಟವೋ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ
ನೋಡಬೇಕೆಂಬುದು.” ನೋಡಿದಿರೋ ಎಂಥ ಯೋಚನೆಯಿದು? ‘ಹನು
ಮಪ್ಪನೆ ಮುಂದೆ ಹಾರಗುಬ್ಬಿ’ ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಗಳವರೊಡನೆ ತಾವು
ಯಾವ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿಯಲಾರದೆ ಹೋದರು.
‘ಕಾಷಾಯ ದಂಡ ಮಾತ್ರೇಣ ಯತಿಃ ಪೂಜ್ಯೋ ನ ಸಂಶಯಃ |’ ಅಂದರೆ
ವೈಯಲ್ಲಿ ಕಾವಿಯ ಕಾಟ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡಮಾತ್ರ ಉಳ್ಳಂಥ ಯತಿಯೇ
ಪೂಜ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವಾಂಶರೂ ಮಾಹಾ ಮಹಿ
ಮರೂ ಆದಂಥ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿವರರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕೇ?
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಳವಾದ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.
ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬನು
ಅವರ ಕಾಟೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗಯಲಿಕ್ಕೆ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಇಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ನೆಟ್ಟಗೆ ನದಿಗೆ ಹೋದರು. ಶಿಷ್ಯನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೋಡಿ:— ಏನು ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ, ಈಗ ಬರೋಣವಾಯಿತೇನು? ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬೇಗನೆ ಮಠಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ದೆಶೆಯಿಂದ ಖೀರು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಗುಂಡಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನವೂ, ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕರಿಗಡಬುಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನಡೆಯಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮರ್ಥವಾಯಿತು. ಎಲಾ ಇದೇನು? ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೋಜನವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆವೋ ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀಗಳವರಂತೂ ಇರಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನೇ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ! ನಾವು ಎಂಥ ಮೂಢರು? ಹರಿವಾಣವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದವನು ಹರವಿಯ ಸಂಚಕಾರ ಹಿಡಿದಂತೆ, ಚೇಳಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನರಿಯದವನು ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪದ ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಕ್ಕುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಚಾರವಾಯಿತು. ಅಹಾ! ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಂದದ್ದು ಬಹಳ ತಪ್ಪು. ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೋಗೋಣ? ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೆಗಲಮೇಲಿದ್ದ ಶಾಟೆಯನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ ಇಟ್ಟದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಪುನಃ ಶಾಟೆಯನ್ನು ಒಗೆದು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಶಿಷ್ಯನ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಟವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಿಳಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಶಾಟೆಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರು ದೇವಾಂಶರೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಂದೇಹವೇನು? ಒಳ್ಳೇದು. ಇಂಥ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಯೋಗವು ನಮಗೆ ಒದಗಿದ್ದೊಂದು ಸುದೈವವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯು ಮುಗಿಯಿತು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿದರು; ಹಾಗೂ ಬಡೀಸುವವರನ್ನು ಕರೆದು, ಈ ಮೊದಲು ಶಿಷ್ಯನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಿಬ್ಬರಿಗೆ ಖೀರನ್ನೂ;

ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನವನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕರಿಗಡಬನ್ನೂ ಬಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾಚಿದರು. ಮೋರೆ ಕೆಳಗಾಯಿತು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಏನೆಂದು ಮಾತೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ ಊಟವಾದ ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಏನೋದದಿಂದ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೇ! ಹೀಗೆ ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೊಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆನ್ನಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಎದೆ ರು:ಲ್ಲಿಂದಿತು. ಹೌಹಾರಿ ಹೋದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಯಾಹಾತ್ಮರಾದವರು. ಕಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವದೋ ಮತ್ತೇನುಮಾಡುವದೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಗದಗದ ನಡುಗಹತ್ತಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕು:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ಅಂಜಬೇಡಿರಿ. ನಾವು ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಮತ್ತೆನೂ ಅಲ್ಲ.- ಜನ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಡೆತನಕ ನಮ್ಮ ಪೂಜೆ ಮಾಡತಕ್ಕವರಾಗಿರಿ. ಅಂದರೆ ಈಗ ನೀವು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಭೋಜನವು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಪ್ಪದೆ ನಿಮಗೆ ಸಿಗುವದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡವರ ಮನಸ್ಸು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಆಪ್ತನೆ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತತಿಯವರೆ ಪೂಜಾರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಈಗಲೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಮಾಹಾತ್ಮರ ಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು? 'ನಾಥವೋ ದೀನ ವತ್ಸಲಾಃ' ಎಂಬಂತೆ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರರು. ಪರರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ತಾವು ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುವದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವ. ನಿಂದಾ-ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಕುಗ್ಗುವದೂ ಇಲ್ಲ; ಹಿಗ್ಗುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥವರಿಗೇ ಸತ್ತುರುಷರು, ಸಾಧುಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಒಪ್ಪುವದು. ಇಂಥವರ ಗುಣವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಕವಿಯು ಹೀಗೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರ. ತ್ತಾನೆ:-

ನಿಂದೆಗಳ ತಾವಾಡುವಾಡುವ, ನಿಂದೆಯವ ತಾವ ಕೇಳಿ ತಮನೇ||
ನಿಂದಿಸಲು ಸಂತೋಷವಾಹರು ಹಿಗ್ಗಿ ಹರಸುವರು||

ಕುಂದು ಬಂದರೆ ಕುಸಿಯದಿಹರು| ನಿಂದಕರ ಬದಿ ನಿಲ್ಲರೈ ಮನ-
ಬಂದ ಸ್ಥಳದಲಿ ಕೂಡುವರು ಇದು ಸಾಧುಗುಣವೆಂದಾ
ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮಾಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ
ಇನ್ನೊ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರಾಧಿನಿಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪ
ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವರು. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ:—

ವಿಷವುಣಿಸಿದವಗೆ ಅಮೃತಾನ್ನವುಣಿಸಲಿಬೇಕು| ದ್ವೇಷಮಾಡಿದವ;
ಪೂಜಿಸಲಿಬೇಕು|| ಹುಸಿದು ಮಲೆಗುಂಬುವನ ಹಾಡಿಹರಸಲಿಬೇಕು| ವ್ಯಸ;
ಬಡಿಸುವನ ಮಗನ್ನೆ ಸರಿಡಲಿಬೇಕು||೧||

ಧರ್ಮವೇ ಜಯವೆಂಬೋದಿದು ದಿವ್ಯಮಂತ್ರಾ|
ಮಮಕವೆತ್ತಾಡುವದು ಒಳಿತಲ್ಲ ಕೇಳಿ || ಪಲ್ಲ ||
ಇದು ವೈರಾಗ್ಯದ ತೀರ ಕೊನೆಯ ಮಾತು.

೨ನೆಯ ಕಥೆ

ಮೂವರು ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು.

ಹಿಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಮೂವರು ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರ
ಹತ್ತರ ಬಂದರು. ಕಾಸ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು
ಹೊಂದಜೇಕೆಂಬುವದೇ ಇವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಗಳ
ವರಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಗಳವರ
ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ಸುತರಾಂ ಬಲ್ಲವರಲ್ಲ. ಪಂಡಿತರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದು
ಹೇಗೆ? ವಾಚಕಮಹಾಶಯ! ಇದು ನಮ್ಮಂಥ ಅಜ್ಞರ ಮಾತು ಸತ್ತು
ರುಷರಿಗೆ ಯಾವದೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಅವರು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು ಏನು
ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂಬದರ ನೆಲೆಯೇ ಹತ್ತದು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮುಗುಳು
ನಗೆ ನಕ್ಕು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು; “ಕಾಸ್ಮಿಗಳೇ, ನೀವು ಮೂರು ಮಂದಿಯೂ
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಮ್ಮ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ” ಜ್ಯೋತಿಷಿ
ಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಹಜವಾದ ಮಾತಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜ್ಯೋತಿಷಕಾಸ್ಮವು
ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾದದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದರೂ ಕಡಿಮೆ.

ಮಾಹಾತ್ಮರಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಏನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡುವರೋ? ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹೊರಡುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಸಂಭಾವನೆಯು ಹೇಗೆ ದೊರಕಿತು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ಅವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಬಾಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ಹೊರಡುವದೊಂದೇ ತಡ; ಮೂವರೂ ಒತ್ತೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜಾತಕವನ್ನು ಬರೆದದ್ದಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಅನೇಕ ಜನ ಪಂಡಿತರೂ, ಪಾಮರರೂ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದವನೊಬ್ಬನು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಓದಿತೋರಿಸಿದನು. ಜಾತಕವನ್ನು ಓದಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲರೂ ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳೂ ಒಬ್ಬರ ಮೋರೆಯನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಹತ್ತಿದರು

ಅಹಾ! ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಅಂಥಾದ್ದೇನು ಹೊರಟಿರಬಹುದು? ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬರು ಘನಪಂಡಿತರು. ವರಾಹಮಿಹಿರ-ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರಂಥವರನ್ನೂ ಕೂಡ ತಾಸೆರೆಡು ತಾಸಾದರೂ ವಾದದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸತಕ್ಕಂಥವರು. ಇಂಥವರು ಬರೆದ ಬರಹಕ್ಕೆ ಪಂಡಿತ-ಪಾಮರರೂ ನಕ್ಕರೇಕೆ? ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾದುದೇತಕ್ಕೆ? ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂವರು ಬರೆದ ಜಾತಕಗಳೂ ಬಹುತರ ಹಿಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಕಡೆಯ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರು ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಯುಃ ಪ್ರಮಾಣವು ನೂರು ವರ್ಷವೆಂದೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷವೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಏಳು ನೂರು ವರ್ಷವೆಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದರು. †

† ಜಾತಕಾನಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚ ರಾಘವೇಂದ್ರೋ ದದರ್ಶ ಸಃ ||

ಪ್ರಥಮೇ ಜಾತಕೇ ಸ್ವಸ್ಥ ಹ್ಯಾಯುರಬ್ದಶತಂ ತತಃ ||

ದ್ವಿತೀಯೇ ಜಾತಕೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹ್ಯಾಯುರಬ್ದಶತತ್ರಯಂ ||

ತೃತೀಯೇ ಜಾತಕೇ ಹ್ಯಾಯುರಬ್ದಸಪ್ತಶತಂ ತ್ವತಿ ||

K. 1234

(ರಾ. ಅಣುವಿಜಯ)

ವಾಚಕರೇ, ಇದೇ ಎಲ್ಲರ ನಗುವಿಗೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಃ ಪ್ರಮಾಣವು ನೂರು ವರ್ಷವಿರುವದು ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ ಮುನ್ನೂರು-ಏಳುನೂರು ವರ್ಷ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಹಾಸ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಯಾಕೆ, ಸ್ವತಃ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಿಗೇ ಈ ಮಾತು ದಿಗಿಲು ಬಿದ್ದಿತು. ಪಾಪ! ಅವರೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಗಣಿತ ದಿಂದ ಹೊರಟದ್ದನ್ನು ಬರೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು? ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಹೇಳಿದರು ನೀವು ಮೂವರೂ ಘನ ಪಂಡಿತರು. ನೀವು ಬರೆದ ಜಾತಕಗಳಲ್ಲಿ ತಿಲಾಂಶವಾದರೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದ ಕೂಡಲೆ ಜನರಿಗೆ ಅತೀವ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಹಿಂದರ ಹೊರತು ಉಳಿದೆರಡು ಜಾತಕಗಳೂ ತಪ್ಪೆಂದು ಅವರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವರೇ? ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮುನ್ನೂರು-ಏಳು ನೂರು ವರ್ಷ ಬದುಕಿದ್ದುಂಟೇ? ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನೇ ಕೇಳಿದರು. ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟ ಕೆಲ ಕೆಲವರು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದದ್ದೇ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. 'ಎಸ್ತಿರ್ಣಾಃ ಪೃಥಿವೀ ಜನೋಽಪಿ ವಿವಿಧಾಃ' ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು:—ಎಲೈ ಸಭಿಕರೀ, ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಅವರು ಬರೆದ ಜಾತಕಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಸರಿಯಾದವು; ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಮೊದಲನೇಯವರು ಬರೆದಂತೆ ನೂರು ವರ್ಷವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಯುಃಪರಿಮಿತಿಯಾಗಿರುವದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಬರೆದ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದ ಆಯುಃಪರಿಮಿತಿಯು. ಏಳುನೂರೆಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಬರೆದದ್ದು ನಮ್ಮ ಪುಂದಾವನದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯ ಆಯುಃಪರಿಮಿತಿಯು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು *

* ಪ್ರಥಮೇನ ಪ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಲಿಖಿತಂ ಜಾತಕಂ ಮಮ॥

ಅಯುರ್ದ್ವ ಶತಂ ಯತ್ತು ಶರೀರಸ್ಯ ವಿವಿಕ್ತಯಾ ॥

ಲಿಖಿತಂ ದುದ್ಧಿತಿಮೇನ ಟಪ್ತಜಾನಾಂ ವಿವಿಕ್ತಯಾ ॥

ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾಗಿ ಬೊಟ್ಟು ಕಚ್ಚಿದರು. ಜ್ಯೋತಿಸಿಗಳಿಗಾದ ಅನಂದವನ್ನಂತೂ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಅವರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವಾಂಶರೆಂದೇ ಕೊಂದಾಡಿದರು ಸಂಭಾವನೆ ನೋದಲಾದವು ಅವರಿಗೆ ಬೇಡಾದವು. ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಪಾದಸೇವೆಯೊಂದು ದೊರೆತದ್ದು ಅಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಭಕ್ತರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿರುವನೆಂಬ ಮಾತು ಗುಳ್ಳೆಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ವಾಕ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ವಾಕ್ಯಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನಾದರೂ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಭಕ್ತರ ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿರುವದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು ಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತನಾದ ಭೀಷ್ಮನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಹಾ! ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕರುಣವೋ? ತಿಳಿಯದು.

ಮದ್ಗುಂಥಾನಾಂ ಪ್ರಚಾರಸ್ತು ವರ್ತತೇಬ್ಧಶತಕ್ರಯಂ ||

ದೈವಜ್ಞೇನ ಶೃತೇಯೇನ ಲಿಖಿತಂ ಚಾತಕಂ ಚ ಯತ್ ||

ಅಬ್ಧಸಪ್ತ ಶತಂ ತಚ್ಚ ವೃಂದಾವನ ವಿವಿಕ್ತಯಾ ||

ಮಮವೃಂದಾವನೇ ವಾಸೇ ವರ್ಷ ಸಪ್ತ ಶತವಧಿ ||

(ರಾ. ಅಡ. ವಿಜಯ.)

ಈ ವಿಷಯವು - ಮಹನ್ನೀಯರಾದ ವಿಜಯ ದಾಸರ ಹಾಗೂ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಪದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು

“ನೂರು ಪರ್ವತ ವರುಷ ಬಿಡವರೆ | ನೂರು ವೃಂದಾವನದೇವಿ |
ಸ್ತಾರ ಆರಾಧನೆಯು ತೋಗದೆ | ವಾರ ವಾರಕೆ ಆಗುತ್ತಿವುದು |
ಸಾರೆ ಕಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ..... ಕೀರ್ತಿಯು ತಂದಿವ್ವನನುಂದಿನ” ||
ನೋಡಿದೇ ಯತಿಗಳ ನೋಡಿದೆ || ಪ ||

(ವಿಜಯದಾಸಗುರು.)

“ಓಂದಾರುನೂರು ಸಂವತ್ಸರದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ | ನಂದು ಮೆರೆವ ಕೃಪಾಸಿಂಧು
ದೇವಾಂಶರಾದಾ ||

ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಚರಣ ಕಮಲವನ್ನು | ಸ್ಮರಿಸುವ ಮನುಜರಿಗೆ || ಪ ||

(ಗೋಪಾಲ ದಾಸರು.)

ಧನ್ಯರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಭಕ್ತರು ಧನ್ಯರು!

ಮನದಿ ಕಣ್ಣಿಂದಮಾ ಹರಿಯ ನೋಡುತ್ತಜ್ಞಾನಿ |

ಯೆನಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ ||

ಅರಿತು ಸಾಧನಗಳ ಪ್ರೀತಿವಹರಿಪದ |

ವನಜದಾಸನೆ ಧನ್ಯನಿಳಿಯೋರ್ ||

ಷನೆಯ ಕಥೆ

ವ್ಯಾತ್ರಿಕಾ ಮಹಿಮೆ.

ಹಿಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಮಯ. ಅವರ ಪರಿಚಾರಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಎದುರಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು:— ಸ್ವಾಮೀ! ಗುರುಗಳೇ! ನನಗೆ ಲಗ್ನವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗಿರುವದು ಬಳಿಯಲ್ಲಾದರೋ ಹಿಂದು ಹಿಡಕು ಕಾಸು ಸಹ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮಿಂದೇ ನಾದರೂ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯವು ದೊರೆತ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗುವಂತಿರುವದು. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅದರ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಿಂದ ಬಡವನ ಮನೋರಥವು ಪೂರೈಸಿದಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡರಿಬ್ಬರು ಅಜನ್ಮ ಪರುಣಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಧನ್ಯರಾಗುವೆವು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಪರಿಚಾರಕನು ಏನೋ ನಾಲ್ಕು ಔಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅಧವಾ ಇಲ್ಲದ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ಧೂರ್ತ ಕೋಟಿಯೊಳಗಿನವನಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವರಮು ವಿಶ್ವಾಸ. ಪೂಜ್ಯ ಎದ್ದಿ. ಅವರು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿದರೂ ಹಾರತಕ್ಕವನೇ ಹೊರ್ತು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಅದ್ದೊಂದು ದೃಢಚಿತ್ತ. ಇದೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅದರೂ ಈತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಹತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟ ತುಸ ಮೃತ್ತಿಕೆ(ಮಣ್ಣು)ಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವನ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ಅಯ್ಯೋ! ದುರ್ದೈವವೇ! ಯಾವನು ದ್ರವ್ಯಾ ವೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟೆಂಥ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಅಂಗಲಾಚಿಬೇಡಿಕೊಂಡನೋ, ಅವನಿಗೆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯು ದೊರೆಯಬೇಕೇ? ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಾ ದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಾರೋ? ಅವನ ಲಗ್ನವಾದೀತೇ? ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಹಿಡಿಯಷ್ಟೇಕೆ, ದೊಡ್ಡದೊಂದ್ಯ ಬುಟ್ಟಿತುಂಬ ಅವನೇ ತಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲ? ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನಾದರೂ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬೇಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೂ ಪರಿಚಾರಕನು ಮಾಡಿದ ಖಟಾ ಟೋಪವೆಲ್ಲವೂ ಕತ ವಿಸಾಣ! ಆಕಾಶ ವುಷ್ಟ!

ವಾಚಕವ್ಯಂದ! ಇನೆಲ್ಲ ಚಂಚಲ ಚಿತ್ತರೂ-ಆಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸಿನವರೂ ಅದ ನಮ್ಮಂಥವರ ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮಂಥ ಬಾಯಿಬಿಡುಕರ ಹಾಗೂ ಅವಿಶ್ವಾಸಿಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಬೀಳಬೇಡಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಕೇವಲ ವಿಶ್ವಾಸಿಕರಾದ ನೀವು ಈಗಲೇ ಆ ಪರಿಚಾರಕನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ನಡೆಯಿರಿ. ಅಂದರೆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಸುಹಿನಿಯು ಮುಂದೆ ಸಾನೇ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವದು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಯಾರ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಇರುವದೋ ಅದನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರು! ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವರ ಹತ್ತರ ಹಿಬ್ಬ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು-ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದ ಟೋಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ:-'ಯಾಯಿ ಮಾಹಿಷ'(ಕೋಕಾ ಹೋಗು) ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಿಟ್ಟರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾರಿಯನ್ನೇ ಅರಿಯದವನಾದ ಕಾರಣ ಇದೇ ಗುರುವಂತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಅತೀವ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ 'ಯಾಯಿ ಮಾಹಿಷ' ಎಂಬುದನ್ನೇ ಜಪಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು ಆಗ ಇವನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ವೇಚ್ಚಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮದೇವರ ವಾಹನವಾದ ಕೋಣವೇ ಇವನ ಹತ್ತರ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ಕೋಣವೂ ಅವನ ಬೆನ್ನ ಬಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡಿ:-ಅಹಾ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಏನು ಭಕ್ತಿವಂತನೋ! ಎಂದದಾಗಿ ಸೋಜಿಪಟ್ಟು, ಆ ಕೋಣನಿಂದ ತಾವು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೆರೆಯ

ತುಂಬಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಒಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ಒಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಅವುಣೆಕೊಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಇದೂ ಹಾಗೆಯೇ.

ಮಾಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀದ ವಿಠಲರು ಹೇಳಿದಂತೆ:—

“ವೃಂದಾವನಗತ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಜಲ ಪಾನಾ | ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೋಪಾನಾ |
ಸಂದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಲಿ ಮಹತ್ವಾವ | ಪರಿದೋಡಿಸಲಾವಾ |

ಮಂದ ಭಾಗ್ಯರಿಗೆ ಬೊರೆಯದಿವರ ಸೇವಾ | ಶರಣಸಂಜೀವಾ||”

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರು ರಾಯರ ಸೇವಿಸಿರೋ |

ಸೌಖ್ಯದಿ ಜೀವಿಸಿರೋ || ಪಲ್ಲ ||

ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ರಾಯರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರಾದ್ರವ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಐಹಿಕ ಸುಖ ಭೋಗಗಳು ದೊರೆಯುವದೇನಾಶ್ಚಯ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ದೃಢಚಿತ್ತವೂ ಭಕ್ತಿಭಾವವೂ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು.

ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದೊಂದೇ ತಡ; ಪರಿಚಾರಕನು ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣು-ಮೂಗಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂಡಲೆ ಶುಭ್ರವಾದದ್ದೊಂದು ಮಡಿಯ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗುರ್ವಾರೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಡೆದನು ಆದ್ದೊಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಂಗಾರದ ಘಟ್ಟ. ರತ್ನಾಲಂಕಾರ. ಗುರುಗಳು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆನಂದವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವ್ಯುತ್ಕೋಷ್ಯಧಿಕ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಪರಿಚಾರಕನು ಯಾವದೋ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಗೆ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸವೊಂದು ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಅತನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿ ನೀರುಕುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೇವೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಏಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈಗ ಎಂಟನೇ ದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯ. ಅಂದರೆ ಆ ಹೊತ್ತೇ ಅತನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಳು. ಏನಾದರೇನು? ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದುರಂತವಾದ ಯೋಚನೆ. ಆಯ್ಯೋ! ಈ ರೀತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಡುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟದ್ದರೆ ಸುಖವಾಗಿರು

ತ್ತಿದ್ದೆವಲ್ಲ! ಇದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದೊಂದೇ ದುಃಖವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಿಯಾ! ಹಿಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಹಿಸಲಾಗದ ಅನೇಕ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಸವವೇದನೆಯನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಮುಖವಲೋಕನ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಎದೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಡೆದು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆಳೆದೊಯ್ಯುವಿಯಲ್ಲ? ಇದೇ ನಿನ್ನ ನ್ಯಾಯವೇನು? ಆದದ್ದು ಆಗಿಹೋಯಿತು ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಇದೊಂದೇ ಹಿಂದು ಮಗುವನ್ನಾದರೂ ಕಾಪಾಡಬಾರದೇ? ನಿನಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆವು — ಹೀಗೆಂದು ಮರ ಮರನೆ ಮರಗುತ್ತ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಪರಿಚಾರಕನನ್ನು ಅನಾಗರಿಸದೆ, ಅತಿವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದನು ಪರಿಚಾರಕನು ರಾತ್ರಿ ಊಟಮಾಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಹೊಸ್ತಿಲಕ್ಕೆ ತಲೆಗೊಟ್ಟು ಮಲಗಿದನು ನಡುರಾಕ್ಷಸನುಯಕ್ಕೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನು ಬಂದ ಬಿಟ್ಟಿತು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಾರಕನು ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತಲೆಗಿಂಬಿಗೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗುರಿಕೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಕ್ಕೆ ಏನಾಯಿತೋ ಏನೋ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಚಿಟ್ಟಿನೇ ಚೀರಹತ್ತಿತು ಮಲಗಿದ್ದ ಪರಿಚಾರಕನು ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡುತ್ತಾನೆ; ಎದುರಿಗೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನು! ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರ ನಡುಗುಳೆಯಿಂದಲೇ ಪರಿಚಾರಕನು ತುಸ ಭೈರ್ಯತಂದುಕೊಂಡು ಎದ್ದುನಿಂತನು ಆಗಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಎದೆಯೊಡೆದುಹೋಯಿತು ಇನ್ನು ನಾನು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಆತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:— ಮಹಾರಾಯಾ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನೀನಾರು? ಮುಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬರಬೇಡ. ಬಂದರೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವೆನು. ಇಕೋ ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಜೀವದಾನಕೊಡು. ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪರಿಚಾರಕನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಎಲಾ! ನಾನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ಇಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೊಂಡಿರುವದು. ಅಹಾ! ಗುರು

ರಾಜ ಸಾರ್ವಭೌಮಾ! ಏನು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿದು? ವೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನಾ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸು ತುಂಬಿರುವದನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಮನಗಂಡೆನು. ಧನ್ಯನಾದೆನು. ಪುನೀತನಾದೆನು, ಎಂದು ಗುರುವರರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ವೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೈಗೆಲ್ಲ ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಕೈಕಾಲೇ ಹೋದವು ರಾವುಹೊಡೆದು ನಿಂತಿತು. ಇನ್ನೇನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಾಣದೆ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಅದು ಹಿಂದು ಹೊನ್ನುತುಂಬಿವ ಕೊಡವನ್ನು ಪರಿಚಾರಕನ ಮಂದೆ ಸುರುವಿ ಅಂಗಾಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳ ಹತ್ತಿತು. ಪರಿಚಾರಕನು ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹಿಂದಿಷ್ಟು ವೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ ಎಸೆದನು. ರಾಯರ ವೃತ್ತಿಕೆಯ ಮಹಿಮೆಯು ಇನ್ನೆಂಥಾದ್ದೋ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಷ್ಟಿರುವದೋ ತಿಳಿಯದು. ಆಗಲೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ರೂಪವು ಹೋಗಿ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನು ಕೂಸಿನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅದು ಕಣ್ಣುತಕ್ಕೊಂಡು ಅಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯು ತೋರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಅವರಿಗಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಹೇಳ ತೀರದು. ದೇವರು ಇದೊಂದು ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಪರಿಚಾರಕನು ದುಡ್ಡಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಇದೇನು ಚವ.ತ್ಕಾರವೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಎಲ್ಲವೂ ಬೈಲಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅಹಾ! ಶ್ರೀಗಳವರ ವೃತ್ತಿಕೆಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಕೂಸು ಬದುಕಿತಲ್ಲದೆ ಈವರೆಗೆ ಮೃತ್ಯುಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಕಾಟವೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಅಪ್ಪಾ! ಪರಿಚಾರಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ! ಮುತ್ತು-ರತ್ನ ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಿಂಬಹುನಾ ಅವೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ರಾಯರ ವೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ನಿನ್ನಂಥ ಪುಣ್ಯವಂತರಿನ್ನಾರು? ಇದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಿರುವದು ಇಗೋನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಮಗಳೊಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯಿರುವಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡು ವೆವು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಪರಿಚಾರಕನ ಲಗ್ನವು ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಅವನು ರಾಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು

ಹೊಗಳುತ್ತ ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಪ್ಪಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ಸರ್ವ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ:—
ಅವಾ! ನಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿನೂ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ನಿನ್ನೆಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿ, ಎಂದು
ಆತನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಪರಿಚಾರಕನು ಕಡೆತನಕ ಹೆಂಡತಿ
ಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಮಾಹಾತ್ಮರ ಮಾತೇನೋ ಕಥೆಯೇನೋ? ಅದನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರು?
ಅವರು ತೋರುವದಷ್ಟೂ ವಿಚಿತ್ರವೇ ಆಗಿರುವದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದಾ
ಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಮಾಡಿದ ಸಾಲವನ್ನು ಕೇಳಬಂದ ಸಾವು
ಕಾರನಿಗೆ ಹುಣಸೇಬಕ್ಕಗಳನ್ನು ದೊಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿದರಂತೆ.
ಉಡುಪಿಯಹತ್ತರ ಇರುವ ಆಚಾರ್ಯರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ(ವಾಜರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ) ಈ
ಹುಣಸೇಬಕ್ಕಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಶೌಚಂ ನಿಮಜ್ಜನವಿಧಿಂ ಹರಿಪೂಜನಂ ವಾ ತದ್ಭಕ್ತಿ ಮಚ್ಯುತ

ಕಥಾಮಪಿ ತಾಂ ನಜಾನೇ ||

ತಸ್ಮಾದ್ಭೀತ ಮನಸಃ ಕೃಪಯಾರ್ತಬಂಧೋ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ

ಮಮದೇಹಿಕರಾವಲಂಬಂ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕರಾವಲಂಬನ ಸ್ತೋತ್ರ)

೪ನೆಯ ಕಥೆ.

ನೀರಿ ರವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು.

ಪ್ರಕಟಿಸಿ ತೋರಿದಿ ಮುಕುತಿಯ ಬೇಡಿದ |

ಭಕತನ ಯೋಗ್ಯತೆ ನಿಜಲ ಜನರಿಗೆ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು.)

ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾದುರ್ಗವೆಂಬುದೊಂದು ಊರುಂ

ಟು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ರಾಯರ ವರವೂ ಇದೆ. ಅದೇ ಊರ ವೆಂಕಣಭಟ್ಟ ನೆಂಬ ನೀರಿನವನೊಬ್ಬನು ರಾಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಅವರ ಸಂಗಡಲೇ ಬಿನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಯರು ಆತನ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹಿಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಸುಖಸಲ್ಲಾಪ ದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ:—ವೆಂಕಣ್ಣಾ ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕು? ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನಿಷ್ಟು ಸೇವಿಸುತ್ತೀ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೃಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು:—ಸ್ವಾಮಿ! ಗುರುಗಳೇ! ಐಹಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದರ ಆಶೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡಿದವ ನಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಮುಕ್ತಿ. ದಯಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ರಾಯರು ನಕ್ಕರು. ಎಲಾ ನೀರಿನವನಾದ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಯಿತೇನೋ? ಮುಕ್ತಿಯೆಂ ದರೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿ? ಅದೊಂದು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲವಲ್ಲ ಹೊಲ ಮನೆಯಲ್ಲ

ಪಾಪ ಕೋಪವ ಬಿಡಬೇಕು | ಸದಾ |

ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು ||

ತಾವಕಂಜದೆ ಇಬೇಕು | ಭವ |

ಕೂಪ ದಾಟುವ ಗುರುವ ನಂಬಬೇಕು ||

ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಹೋದೆ ಮುಕ್ತಿ ||

(ಪುರಂದರ ದಾಸರು.)

ಎಂಬಂತೆ ಅದರ ಸಾಧನವು ಬಹು ಕಠಿಣವಾದದ್ದು. ಯಾವ ಸಾಧನ ವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹಿಳ್ಳೊಳ್ಳೇ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ವೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಎಂಬದಾಗಿ ಹಿತ್ತಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಎದುರು ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಕಳೆಯಿತು. ರಾಯರು ಚಿತ್ರಕಲ್ಪದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಅಷಾಢ ಮಾಸ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕೂಡತಕ್ಕ ಸಮಯ. ರಾಯರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿದರು:—‘ವೆಂಕಣ್ಣಾ! ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿರುವೆವು. ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳು’. ವೆಂಕಣ್ಣನು ನೊದಲಿನಂತೆಯೇ

ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ರಾಯರು ಮತ್ತೂ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿ, ಛೇದಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಹೋದವು. ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಬದಲು ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅವರಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ನೀನು ಇಂದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವಿಯಾ? ಎಂದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಅತೀವ ಆನಂದದಿಂದ:—ಸ್ವಾಮೀ! ಈಗಲೇ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನೆಂದನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಇವನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನೇ ಇರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು:—ಹಾಗಾದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆವು; ನಡಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಚಿತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಯಾವ ಆಶೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾತರ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ತತ್ಕ್ಷಣ ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದನು. ಇನ್ನೇನು? ಅಗ್ನಿದೇವನು ತನ್ನ ಕ್ರೂರವಾದ ಏಳು ನಾಲಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಚಾಚಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸವರ ಹತ್ತಿದನು. ಆಗಲೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೋಕ್ಷವು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ಹೇಳು. ಈಗಲೇ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ವೆಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಮಾತಾಡಿ ಸಿದರು. ಏನಾದರೇನು? ಆತನು ತನ್ನ ಮುಂಚಿನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚಾ-ಚೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಅಂಥಾ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ತಥಾಸ್ತು ಅಂದರು. †

† ರಾಯರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟೇ ಹೇಗೆಂಬದಾಗಿ ವಾಚಕರು ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ———

“ವಿಷ್ಣುರ್ಹಿದಾತಾ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ವಾಯುಶ್ಚ ತದನುಜ್ಞಯಾ” ||

ಎಂಬಂತೆ—ವಾಯುದೇವರಿಗೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವುಂಟು. ಆದರಿಂದ ವಾಯುಂಶರಾದ ರಾಯರಿಗೂ ಈ ಅಧಿಕಾರವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ರಾಯರು ವಾಯುಂಶರೆಂಬುದು

ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಿಪೋಃ ವುತ್ರಃ ಪ್ರಲ್ಲಾಭೋ ಭಗವತ್ಪರಃ ||

ವಾಯುನಾಚ ಸಮಾವಿಷ್ಟಃ ವಹಾಬಲ ಸಮನ್ವಿತಃ ||

ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವದು. ಅಲ್ಲದೆ—ಕೇವಲ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶ್ವರರೂ ದಾಸರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮದೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ——

ಕೂಡಲೆ ಮೈಕುಂಠ ಲೋಕದಿಂದ ವಿಮಾನವು ಬಂತು. ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ಅವನನ್ನು ಚಿತೆಯಿಂದೆಳೆದು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ:—ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ; ಅಪ್ಪಣೆ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದನು. ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನವು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ನೆರೆ ದವರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಟೆಯ ತಬ್ಬವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿ ಗಳವರು:—ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬನ್ನಿರೆನಲು, ಹೋಗಿ ನೋಡು ತ್ತಾರೆ! ಹಿಂದಾದರೂ ಅಸ್ಥಿ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಗುರುಗಳು ವೆಂಕಣ್ಣನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಯನ್ನೂ ಅವನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಗುರುಗಳ ಜಯ ಜಯಕಾರ ಧ್ವನಿಯು ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ನೋಡಿದಿರಾ, ನೀರಿನವನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಯನ್ನು! ಆತನು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಇಂದಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕ ವಾಯಿತು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ನಮಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ದೇಹ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಅಗಾಧವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿ ಸಿದನೇತಕ್ಕೆ? ಆಹಾರ ನಿದ್ರಾ ಭಯ——— 'ಎಂಬಂತೆ ಆಹಾರ ವಿಹಾ ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಕೇವಲ ಪಶುಗಳಂತೆ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಆತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷ ವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆಗಿರುವದು. ಇಂಥಾ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾದ ದಾರಿಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀವೇದ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು:—

“ಮಹತ್ಸೇವಾಂ ದ್ವಾರಮಾಹುರ್ವಿಮುಕ್ತೇ ಸ್ತು ಮೋದ್ವಾರಂ |

ಯೋಷಿತಾಂ ಸಂಗಿ ಸಂಗಂ”||

(ಭಾಗವತ.)

ಆದ್ದರಿಂದ—ಮುಹಾತ್ಮರಾದವರ, ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರ ಸೇವೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗೋಣ! ಅವರ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಪುನೀತರಾಗೋಣ!

ಪವನಾಂಶರಿವರು ಕವಲಿಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ | ಅವನಿಯ ಸುರರಿಂದರ್ಚನೆ ಗೊಂಬುವರು ||

|| ಸಂಪ್ತಿ || ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಭೂಮ್ಯಬ್ಜ ಭವಾರ್ಚಿತಂ ಯದುಪತೇಃ ಪಾದಾಂಬುಜಂಪಾವನಂ |
 ಭಕ್ತಾನಂದ ಮತಿಪ್ರದಂ ಭವನುತಂ ಭಕ್ತಿಪ್ರದಂ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಂ ||
 ಚಿತ್ತೇನೋಷಸಿ ಸಂತತಂ ಕೃತ ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದಿಃ ಸ್ಮರಂ |
 ಸ್ತುಷ್ಣೋಮೇಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿರಾಡ್ವಿದ್ಯಾದಲಂ ಮಂಗಲಂ ||
 (ರಾಘವೇಂದ್ರಾಷ್ಟಕ)

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪ್ರಾಣೇಶ
 ವಿಠಲದಾಸರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಸುವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಂದಿರುತ್ತಾರೆ:—
 ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮ ತೀರಬಂದುದನು ನೋಡಿ |
 ಬಂದಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಚಾರಿಸಿ || ಸುವ್ಯಾ ||
 ಇಂದಿರೇಶನ ಕಾರುಣ್ಯಬಲದಿಂದ ಜನನೋಡೆ |
 ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಸುಲೋಕವ ನಿತ್ಯರು || ಸುವ್ಯಾ ||
 ಸುವ್ಯಾ ಸುವ್ಯಾ | ಸುವ್ಯಾ ಸಾಧ್ವಿಯರು ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಪಾತಿ || ಸುವ್ಯಾ ||
 ಇದಲ್ಲದೆ ಮಂಚಾಲಿಯ ದಾಸಾಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡ:—
 ಭಕ್ತುತಿಯಿಂದಲಿ ಬಂದನೋರ್ವನು |
 ಭಕ್ತನಾನಂದನುತ ಭೂಸುರ |
 ನಿಖಿಲ ಜನ ನೋಡುತಿರೆ ಬೇಡಿದ ಮುಕುತಿ ಕೊಡು ಎಂದು ||
 ಸಕಲ ಜನರಿಗೆ ಭಕ್ತನೋಗ್ಯತೆ |
 ಪ್ರಕಟಸುತ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಆತಗೆ |
 ಮುಕುತಿ ನೀಡಿದ ಮಹ ಮಹಿಮ ಸಕಲೇಷ್ಟಪ್ರದಾಯಕನು ||
 ಈ ರೀತಿ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

೨ನೆಯ ಕಥೆ

ರತ್ನ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಟ್ಪು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದು

ಹುತವಹ ಗುಣಿಸಿದ ರತುನ ಮಾಲಿಕೆಯ | ಸ್ವೀತಿಸಗೆ ತಂದಿತ್ತು ತುಳ
ಮಹಿಮನೆ||

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ||

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗಳವರ ಖ್ಯಾತಿಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿ ಅನೇಕರು ಇವರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಒಮ್ಮೆ ವಿಜಾಪುರದ ಬಾದಶಹನು ಇವರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಕಾಣಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಹೋದನು. ಲೌಕಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಎಷ್ಟೋ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾದರೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟಿಗೂ ಕಡೆಯೇ ಸರಿ. ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟರು! ಮಾಹಾತ್ಮರ ಕೃತಿಗಳು ಮಾಹಾತ್ಮರಿಗೇ ತಿಳಿಯುವವಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಂಥ ಪಾಮರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವೇ? ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೆನಿಸಿತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ರತ್ನದುಂಗುರವೊಂದನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಆತನು ಅದನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಡಿದು ನೋಡಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಟಬಿಟ್ಟನಂತೆ! ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಯಿತೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮರಮರನೆ ಮರುಗಿದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನಾ ಕೇಳು-ನೀ ಕೇಳು ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾದಶಹನ ಕಿವಿಗೂ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಮುಟ್ಟಿತು. ಆತನು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದನು. ಅವೆೌಲ್ಯವಾದ ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲ? ಎಂದು ಬಹಳ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟನು. ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊದಲಿನ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಈ ಚಿತ್ತಚಾಂಚಲ್ಯದೋಷವೇ ಲೌಕಿಕರನ್ನು ಕಡಿಸುವದಲ್ಲವೇ? ಲೌಕಿಕರಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಫಲವಾದಾಗನಾತ್ರವೇ ದೇವರನ್ನಿಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವದಕ್ಕೂ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಮಾಹಾತ್ಮರ ಮಾತು ಬೇರೆ. “ಕರ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೆ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ” ಎಂಬ ಭಗವದುತ್ತಿಗೆನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಾಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಅಂಜಿಕೆ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನೊಬ್ಬ ದಾಸರು ದೇವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಅಂದಿರುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿರಿ:—

ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯ ಕೇಳೊ ಎಷ್ಟು ನಾ ನುತಿಸಲು| ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಿ
ಎನ್ನ ಕಡೆಯ ನೋಡಲು ವಲ್ಲಿ| ಅಷ್ಟ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂಬ ಎಷ್ಟು
ಮದವೋ ನಿನಗೆ| ಘಟ್ಯಾಗಿ ನೀನಲ್ಲದನ್ಯರಿಲ್ಲವೆಂದರೆ| ಸೊಟ್ಟ
ತಿರುಹಿ ಮೊಗೆ ಅಟ್ಟವೇರುತಲಿದೆ| ಎಷ್ಟಿಲ್ಲಾ ವೆಂದು ಎನ್ನ ಬಿಟ್ಟರಂಜು
ವನಲ್ಲಾ| ಘಟ್ಟ ಭಕುತಿಪಾಶದಲಿ ಕಟ್ಟ ಎನ್ನುದರದೊಳಿಟ್ಟುಕೊಂ
ಬುವೆನೊ ಜಿಷ್ಣುಸಖನೆ ಕೃಷ್ಣ||

(ಗೋಪಾಲದಾಸರು)

ಇಂತಹ ದೃಢಚಿತ್ತರಾಗುವದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ಬಾದಶಹನೂ ಇದೇ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತೋ ಈಗ ಅಷ್ಟು ಅವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೂ ತಟ್ಟನೆ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಮಾನಸಿಕ ಧೈರ್ಯವು ಅವನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆತನು ವಿನಯವುಳ್ಳವನೆಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ:—
“ಸ್ವಾಮೀ! ಈ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ರತ್ನಾಹಾರದಂಥ ಇನ್ನೊಂದು ಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಕಾರಣ ಅದನ್ನಿಷ್ಟು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡೋಣಾಗಬೇಕು.” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಹನ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಗಳವರು ಆತನ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆತನು ಹಾರವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರದೆ, ನಾವು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ನೆವವನ್ನು ಹೂಡಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಅವರು ತರ್ಕಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬರಲಿಲ್ಲ. ನಗೆಯು ಬಂದಿತು. ಲೌಕಿಕರ ಮಾತು ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತ ಅಗ್ನಿಂತ್ರಯಾಮಿಯಾದ ಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಿಂದ ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಆತನ

ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು; ಬಾದಶಹನು ನೋಡಿದನು. ಮಾಲಿಕೆಯು ಥಳ ಥಳ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕುಂದಿಲ್ಲ. ಮಾಸಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಮೊದಲಿನಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ತೇಜವುಂಟಾಗಿದೆ. ಬಾದಶಹ ನೀಗೆ ಇದ್ದವನೂ ಅಲ್ಲ; ಸತ್ತವನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟನು. ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ಭಯಂಕರ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದನೆಲ್ಲಾ: ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬರಲೊಲ್ಲದು. ಕಡೆಗೆ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿ ಚಂಚಲ ಚಿತ್ತನಾದ ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ ಜನರಂತೂ ಗುರು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರುಬಾದಶಹನನ್ನು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಆತನ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಪುನಃ ಆ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಆನಂದಿತನಾದನು. ಗುರ್ವಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಮಹನೀಯರಾದವರು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೋ ತಿಳಿಯದು.

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸತ್ತುರುಷರು ಕೆಂಪಗೆ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಸವನ್ನೇ ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ!

ಹೆಳವನಕಟ್ಟ ಗಿರಿಯಮ್ಮನೆಂಬ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಹೆಂಗುಸೊಬ್ಬಳು ಒಮ್ಮೆ ಉರುವಲು ಇಲ್ಲದಾಗ ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನೇ ಹಿಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳಂತೆ!

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾಧುಗಳೊಬ್ಬರು ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಣಿಸಿರುವರು:--

ಅರಿಗೆಲೇ ಸಖರಕ್ಕು ಅತಿವಿಷಾಕಯ್ಯನಕ್ಕು |

ಉರಗೆ ಪೂಮಾಲಿಕ್ಕು ಉರಿ ತಣ್ಣಿನಕ್ಕು ||

ಶರಧಿ ಗೋಷ್ವದವಕ್ಕು ಶರಘಾತ ಬೆಂಡಕ್ಕು |

ನರಹರಿಯ ನಾಮಗಳ ನೆಂಬಿ ಪತಿಪರ್ಗ ||

(ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರು)

ಒನೆಯ ಕಥೆ

ಒನಿಕೆಯು ಚಿಗಿತು ಮಾವಿನ ಗಿಡವಾಗಿದ್ದು.

ಕ್ಷಿಪ್ರದಿ ತೋರಿದಿ ವಿಪ್ರರ ಮಹಿಮೆಯ | ಆ ಪೃಥಿವೀಶಗೆ
ಅಪ್ರತಿ ಗುರುವೇ || ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ವಿಜಯದಾಸಗುರು)

ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಶಿರಸಂಗಿಯ ದೇಸಾಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಾಚಕರು ವಿರಳ. ಇವರು ಲಿಂಗವಂತರು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ದೇಸಗತಿಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿದ್ದವು. ಅರಸು ಮನೆತನಗಳೂ ಇದ್ದವು; ಆದರೆ ಈಗಿನಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರವೆಂಬ ಶುಷ್ಕವಾದವು ಮಾತ್ರ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಐಕ್ಯಭಾವದಿಂದಲೂ-ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಇದ್ದರು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಲಿಂಗಾಯತರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಬಾಹ್ಯಣರಿಂದ ಇತರಿಗೂ ದೊರೆತ ಅನೇಕ ಇನಾಮು-ಭೂಮಿ-ಮನೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಅದರಂತೆ ಶಿರಸಂಗಿಯ ದೇಸಾಯರಾದರೂ ತಮ್ಮ ದೇಸಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಇನಾಮುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ದೇಸಗತಿಯು ನಾಶವಾಗಿ ಇದರ ಉತ್ಪನ್ನವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಾಯತ ಘಂಡಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಇನಾಮುಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೀರ್ತಿ ಧ್ವಜವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಹೊಲ-ಮನೆ, ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳು ದುಡ್ಡು-ದುಗ್ಗಣಿ-ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬರುವರೇ? ಇಲ್ಲ. 'ಧರ್ಮ ಕೀರ್ತಿ ದ್ವಯಂ ಸ್ಥಿರಂ |' ಎಂಬಂತೆ ಧರ್ಮ ಕೀರ್ತಿಗಳೆರಡೇ ಅಲ್ಲವೇ ಬರತಕ್ಕವು? ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿರಆಸ್ತಿಯನ್ನೇ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದ ದೇಸಾಯರು ಧನ್ಯರೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಇರಲಿ.

ಹಿಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಅದು ನೆರವೇರುವದೆಂತು? ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ಹಿಂದು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದರು. ಅದು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದೇಸಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಇನಾಮುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಪ್ತಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದು. ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲರ ಇನಾಮುಗಳೂ ಹೊರಟು ಹೋದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇಸಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು:—“ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಹೊಗಳುತ್ತೀರಿ. ಅಂಥಾ ಗುರುಗಳಾದರೆ ತಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಕಾಣಕೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನಾಮು ಕಳಕೊಳ್ಳುವಿರಿ” ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ—ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಇಷ್ಟು ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣಮಾಡಿದ ವುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುವದೆಂದೂ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ರಾಯರು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿರಾಧಾರಿಗಳಾಗುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರ ಅಂತಃಕರಣವು ಉಕ್ಕೇರಿ ಬಂತು. ಹಿಳ್ಳೇದು. ದೇವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗಲೆಂದು ದೇಸಾಯರ ಊರಿಗೆ ಹೋದರು. ದೇಸಾಯರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಊರಲ್ಲಿ ಕರಕೊಂಡುಹೋಗಿ:—ಸ್ವಾಮಿ! ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬಾಶೆಯಿಂದ ಇಗೋ ಈ ಹಿನಿಕೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ಚಿಗಿಯುವಂತೆಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಸುಕೊಂಡ ಭೂಮಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ಕೊಡುವದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರಿಗೂ ತಮಗೂ ಭೂದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು:—ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದಾನೆ. ನೋಡೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿ, ದಿನಾಲು ದೇವತಾರ್ಚನೆಮಾಡಿ ಆ ಹಿನಿಕೆಗೆ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ಹೋದರು. ತುಸು ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಥಾ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಹಿನಿಕೆಯು ಚಿಗಿತು ಮಾವಿನ ಗಿಡವಾಯಿತು. † ಅಹಾ! ರಾಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೆಷ್ಟೋ! ಅದನ್ನು ಸಹಸ್ರಾಂಶ-ಲಕ್ಷಾಂಶ

† ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಧೀಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಗಯಾಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಇದೇ ರೀತಿ ಬರಡು ಮರವನ್ನು ಚಿಗಿಸಿ ತೋರಿಸಲು - ಗಯಾವಾಡರೆಲ್ಲರೂ ಇವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ--ಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಸಹ ತಕ್ಕೊಂಡರಂತೆ.

ವನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವರಾರು? ದೇಸಾಯರು ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿದಂತಾಯಿತು. ಇಂಥ ಮಾಹಾತ್ಮರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾರಾದರೂ ಉಂಟೇ? ಇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತೆಗಳೇ ಹೊರತು ನರಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ. ಇಂಥವರನ್ನು ನಾವು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಹೋದದ್ದು ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ ತಪ್ಪು. ಅಯ್ಯೋ! ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನೆಂಬದಾಗಿ ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲವಟ್ಟು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ರಾಯರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು; ಮತ್ತು ವೊದಲು ಹೇಳಿಧಂತೆ ಯಾವತ್ತೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ರಾಯರು ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಹಲವು ಉಪದೇಶದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟರು.

ವಿಖ್ಯಾತಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರ ವೃತಿಸುತಭವತಾ ಸಾಧುಗೀತೇಸುತರ್ಕ |

ಸದ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿ ಕೃದೈಮುನಿಮಣಿರಚಿತೇತಾಂಡವೇಯೋಜಿತಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಪ್ರಕಾಶಃ ಸಮಜನಿಭುವನೇಹಂತಚಿಂತಾಮಣಿಶ್ಚ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರವೃತಿವಿಬುಧಮಣಿಕಸ್ತದನ್ಯೊಪದಾನ್ಯಃ ||

(ಗುರುಗುಣಸ್ತವ)

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪೂಜ್ಯತೆಯು ದೊರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಗಾಧವಾದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದು.

ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

‘ಚಾರಿತ್ರೈತಿಶಯಂ ಮಹಾಂತರೋಳಗಾಧಂತೀರ್ಥಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೋಲಃ ||

ಎಂದು ಕವಿಯು ಹೇಳಿಕೊಂಡದು, ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

೭ನೆಯ ಕಥೆ

ಗರ್ವಭಂಗ

—(೦)—

ಕನಲಿವಜನಪನ ಅನುನಯದಲಿ ನಿ |

ನ್ನಣುಗನ ಮಾಡಿದಿ ಘನತರಚರಿತಾ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು)

ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರು ಎಂಬುದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಇದಾದರೂ ಮೊದಲು ಲಿಂಗಾಯತರ ದೇಸಗತಿಯ ಗ್ರಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಯರು ಹಿಮ್ಮೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಗುರುಗಳನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಕರಿತರಬೇಕೆಂದು ಹಿಳ್ಳೇ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಯಜಮಾನರಾದ ದೇಸಾಯರು ಅದೇಕೋ ರಾಯರ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸುಗೊಂಡಂತೆ ನಟಿಸಿ ಕರತರುವದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಪಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವರಿಗೆ ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸ್ಥಳ ಕೊಡ ಬಾರದೆಂದೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕರೆ-ಬಾವಿಗಳ ನೀರನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಮುಟ್ಟಿ ಕೂಡದೆಂದೂ ತಡೆ ಹಾಕಿದರು ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಒಬ್ಬಾಣ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ತರ ವಾದವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತೆಂದು ವಾಚಕರು ತರ್ಕಿಸಬಾರದು. ಈಗೀಗ ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿರುವದೇ ಹೊರತು ಮೊದಲು ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ ಉಭಯರೂ ಅನೈಯ್ಯ ಸ್ತ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ದೇಸಾಯರು ಶಿರಸಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ರಾಯರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾವೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಈ ಆಟ ಹೂಡಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಯಾವಾಗ ಯಜಮಾನನ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೋ ಆಗಲೇ ಕರತರಲು ಸಿದ್ಧರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಯಾರೇನು

ಮಾಡಬೇಕು? ಕೆಲ ಕೆಲವರು ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದರು; ಉಪ
ದೇಶ ಮಾಡಿದರು; ಪಾಪ ಪುಣ್ಯದ ಭಯವನ್ನೂ ಹಾಕಿದರು ಏನಾದ
ರೇನು? ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದ ಕೊಡದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹಣಿಸಿದಂತೆ-ಕಲ್ಲ
ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಸುರಿದಂತೆ ಅದ್ದೆಲ್ಲವೂ ವೃಥಾ. ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ. ನಿಜ
ವಾಗಿ ನಿದ್ಧಿ ಹತ್ತಿದವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬಹುದು; ಆದರೆ ನಿದ್ಧಿಯ ವೇಷ
ಹಾಕಿದವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು? ಆಗ ಅವರು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೆಲ್ಲ
ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅನೆ ನೀರಾಟದಲಿ ಮೀನಕಂಡಂಜುವದೆ |

ಹೀನ ಮನದವರ ಬಿರುನುಡಿಗೆ ತತ್ವದ |

ಜ್ಞಾನಿಯಂಜುವನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

ಎಂಬಂತೆ—ಯೋಗಸಾಧನಮಹಿಮಾವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ಗುರುಗಳು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ
ಬೆದರಬಹುದೇ? ಅವರು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು:—ಆಗಲಿ ಯಜಮಾನನ
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬರುವದೋ ಆಗಲೇ ಊರಲ್ಲಿ ಬರೋಣವಂತೆ
ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾವು ಕಲ್ಲೆಯೇ ಊರಹೊರಗೆ ಕಡಿವಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆವು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ನಾಡೇನು-ಕಾಡೇನು?
ಆದರೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಹೋಗದ ಹೊರತು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು
ಮಾತ್ರ ನಾವು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ನುಡಿದರು.
ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಕೌತುಕವಾಯಿತು. ಇದೇನು? ಊರಲ್ಲಿ ಬರದ ಹೊರತು
ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಡಿ ಇಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಗುರುಗಳ ಹಟ. ಊರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಿ
ಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಯಜಮಾನನ ಹಟ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೊರವನಲ್ಲಿ
ಮುಘ್ಘಕೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗಾದರೂ ಸಂಧಿ
ಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಯನ ಆಗ್ರಹ;
ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಾದರೂ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮುರಿಯಲೇ ಬೇಕೆಂದು
ಇನ್ನೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನ-ದ್ರೌಪದಿಯರ ಬಿನ್ನಹ. ಇಂಥಾ ಉಭಯ
ಸಂಕಟ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂಥ ಅಲೌಕಿಕ ಮುಕ್ತದ್ವಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ
ಇನ್ನಾರಿಂದ ತಾನೇ ಈ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಆತನಂತೇ ಅದನ್ನು ಕೊನೆ
ಗಾಣಿಸಿದನು. ತದ್ವತ್ ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ
ಶ್ರೀಗಳವರಿರುವರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಕೌತುಕ

ನಡೆಯುವದೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಹೀಗೆಂದು ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಗುಜು ಗುಜು ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಎಷ್ಟಾದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸತ್ತುರುಷಾಭಿಮಾನಿ. ಆತನು ಅವರ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ತಡೆಯಲಾರ. ಭಯಕ್ಕಿಂತ ಭಯ ನಾಶನನೆಂದು ಆತನ ಬಿರುದು.

‘ಲೀಲೆ ಗೈವನು ತನ್ನ ಪರಿಗೆನು | ಕೂಲವಾಗಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕಾಲದಿ |’

ಎಂಬಂತೆ — ಕರುಣಾಮಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಆಗಾಧ ಸತ್ವಕಾಲಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಶೀನ ಭಾವವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾಳಿ ಯಾನು? ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾನು? ಭಕ್ತರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಲ್ಲವೇ? ಅಂತೆಯೇ ಪಾಂಡವರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಾರವನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದನು. ಇಂಥಾ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇದು ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು? ಒಂದೆರಡು ದಿವಸ ದಲ್ಲಿಯೇ ಕಿತ್ತೂರೊಳಗಿನ ಬಾವಿಗಳೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿಹೋದವು. ಸ್ವತಃ ದೇಸಾಯಿ ರಿಗೇ ನೀರು ಸಿಗದಂತಾಯಿತು ಜನರಂತೂ ನೀರು ನೀರೆಂದು ಒದ್ದಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಊರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಸಮೀಪದ ಬಾವಿ-ಕರೆಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೀರೇ ಇಲ್ಲ. ‘ನೀರು ಇದ್ದರೆ ಊರು, ನಾರಿಯಿದ್ದರೆ ಮನೆ’ ಎಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲವೇ? ಆ ನೀರು ಇಲ್ಲದೆ ಊರು ಎಂತು ಬದುಕು ಬಹುದು? ಹಾ ಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು ಯಾರು ದೇಸಾಯರನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಬಯ್ಯಹತ್ತಿದರು, ಯಾರು ಛೇ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ದೇಸಾಯರ ಮೇಲಿನ ದೋಷಾರೋಪಣೆಯ ಸುದ್ದಿಯೇ ಸುದ್ದಿ. ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತೆಂಬಂತೆ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಈಗ ಅರಿವು ಹುಟ್ಟಿತು.

ಬಲ್ಲದವ ರೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಬಾಯೊಳಿಹ|

ಹಲ್ಲುಹೋದಂತೆ.....||

ಎಂಬ ಕವಿಭಾಷಿತದ ಜ್ಞಾನವಾಯಿತು. ಸತ್ತುರುಷಾಪಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನೇ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಅಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಮೃದ್ಧಿ ಯಾಗುತ್ತು. ತಮ್ಮ ಊರೊಳಗಿನ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯೇ

ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲಂತೂ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿಹೋಯಿತು. ಯಾರಿಗೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಹೋದವರೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸುದ್ದಿ, ದೇಸಾಯರ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದವೆಂದು. ಊರೊಳಗಿನ ಜಲಾಶಯಗಳೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕ ಹತ್ತಿದವು. ಜನರು ಸಂತೋಷಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದರು. ಯಾರೊಬ್ಬರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕೊಂಡಾಟ. ಹೊಗಳಿಕೆ.

ಹೌ ರುಷ್ಟೆ ಗುರುಸ್ತ್ರಾತಾ ಗುರೌ ರುಷ್ಟೆ ನ ಕಶ್ಚನ |

ಗುರೌ ತಃಷ್ಟೆ ಹರಿಸ್ತುಷ್ಟೋ ಗುರುದ್ವಾರಾ ವಿಮುಕ್ತಿದಃ ||

ಗುರುಪ್ರಸಾದೋ ಬಲವಾನ್ ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಛ್ರೇಹರೇರಪಿ |

ಅನುಪಾಸಿತೋಽಪಿ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಯೇನ ಮುಕ್ತಿದಃ ||

(ಶ್ರೀಹರಿಯು ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ರುಷ್ಟನಾದರೂ ಗುರುವು ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು; ಗುರುವು ಶಿಟ್ಟಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾರನು. ಗುರುವು ತುಷ್ಟನಾದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು. ಅತ ಏನ ಗುರುದ್ವಾರದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಗುರುಪ್ರಸಾದವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಲವಾದದ್ದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಗುರುವು ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುವನು)

ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ

ದೇಸಾಯರು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ತಾವೇ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ವೇರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಊರಲ್ಲಿ ಕರತಂದು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಭಾವನೆ-ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಅಂತೆಯೇ ಗುರುಶ್ರೀಶವಿಠಲದಾಸರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ: —

“ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲಿ ಸ್ಮರಿಸೆ ಕಷ್ಟಗಳು ದೂರಾ ಮನೋ | ಭೀಷ್ಠಗಳ ಪೂರೈಸರೋ | ಅಷ್ಟ ಸೌಭಾಗ್ಯವನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಜನಂಗ ತೀ |

‘ವಿಷ್ಣು ದಾಸ್ಯನ ತೋರ್ಪರೊ || ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಿ ನೋಡಲನೇಕ

ಜನ್ಮದ ಪಾಪ| ಬಿಟ್ಟು ಪೋಷವು ಕ್ಷಣದಲಿ| ಎಷ್ಟು ಹೇಳಲಿ ಇವರ
ಶಿಷ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮಿಯನು| ದುಷ್ಟರಿಗೆ ದೊರೆಯದಿವರ ಸೇವಾ ||”

ಅನೆಯ ಕಥೆ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಂ.

ವಿನಯದ ಚಂಡಾತಪದಿ ಬೆಂದ ಕಾ| ಶೃಂಗಪುರರನುಳುಹಿದ ಕೃಪಣ
ಜನಾಪ್ತಾ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಹಿಂದಾನೊಂದು ವಸಂತಮಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯಿಂದ ಕೆಲವು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಿಜಾಪುರಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗೃಹ
ಸ್ಥನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭ. ಅದಕ್ಕಾ
ಗಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೊರಟಿದ್ದು. ಇದರಂತೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಕಡೆ
ಯಿಂದ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಬಂದು ವಿಜಾಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದರು. ಆ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಂತೆ ನೋಡಿದತ್ತಿಲ್ಲ ಫೊಂ ಫೊಂ ಎಂದು ಹಿಡರುತ್ತ
ಓಡಾಡುವ ವೋಟಾರುಕಾರುಗಳಾಗಲಿ-ಧೂಮ, ಶಕಟಗಳಾಗಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ.
ಅದರೇನು? ಕಾಲಾನಡೆಯಿಂದಲೇ ಜನಸಮ್ಮದವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು
ಸೇರಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಜನರು ಈಗಿನವರ ಹಾಗೆ ಕೇವಲ ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ.
ಬಲಶಾಲಿಗಳೂ-ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಈಗಿನಂತೆ
ಧರ್ಮಲಂಡರಾಗಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಗಳನ್ನು
ಮಾಡತಕ್ಕವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿ
ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೇಸಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದೊಂದು
ಕಾಲದ ಮಾತಾಗಿಹೋಯಿತು ಅಸ್ತು

ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭವು ನಾಲ್ಕೈಂಟು ದಿನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೇನು ಬೇಕು?

‘ಬಂದ ದಕ್ಷಿಣೆ ಮಿಷ್ಟ ಭೋಜನದಿಂದ ತುಷ್ಟರು ನಾವು’

ಎಂಬಂತೆ—ಮನದಣಿಯಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದ ಊಟ, ಕೈತುಂಬ ದಕ್ಷಿಣೆ ಅದಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ತಿರುಗಿದರು ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ವಿಜಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ಸುಮಾರು ತುಳು ದಾರಿ ಬಂದಿರಬಹುದು ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಯಿತು. ಮೊದಲೇ ವಸಂತಮಾಸ. ಅದರೊಳಗೆ ಬೈಲುಸೀಮೆಯ ದಾರಿ ನೀರಿಲ್ಲ, ನೆರಳಿಲ್ಲ. ಕೇಳುವದೇನು?

ನೀರು ಸನಿಹದಲಿಲ್ಲ ಊರೊಂದು ಗಾವುದವು |

ಸೇರಿ ನಿಲ್ಲುವರೇ ನೆರಳಿಲ್ಲ |

ದಾರಿಬೇಡೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

ಎಂಬಂತಾಯಿತು.

ಬರಬರುತ್ತ ಆ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಡೆಯದಾದರು. ಗಂಟಲೊಣಗಿ ಹೋಯಿತು. ಗುಟ್ಟು ಕುಡಿದೇನೆಂದರೂ ನೀರಿಲ್ಲದಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ನೀರು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು? ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಲಿಯೂ ನೀರು ಸಿಗುವ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ ಇವರಾವರೋ ನೀರು ಶಿಕ್ಕದೆ ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಇಡದಾದರು. ಬಹಳ ಸಂಕಟಕ್ಕಿಟ್ಟು. ಮಾಡುತ್ತಾರೇನು? ಎಲ್ಲರೂ ರಣ-ರಣ ಹೊಡೆಯುವಂಥ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟರು! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏನು ಅವರ ಸುದೈವವೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯವೃಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬಂದು ಬಿಡಬೇಕೇ? ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿದರು. ತಮಗೆ ಬಂದ ಆಪತ್ತನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿತು. ಅವರು ಕೂಡಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ದಂಡಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗಿದರು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಭಿಡೆಯು ಇನ್ನೆಷ್ಟಿರುವದೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಅಂಥಾ ನಿರ್ಜಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರು ಹೊರಟಿತು. ನೀರಡಿಕೆ

ಯಿಂದ ಬಾಯಾರಿಹೋಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು:—ಇವರು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ದೇವರೇ ಎಂದೆಂದುಕೊಂಡು ಮನವಣಿಯಾಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದರು; ಮತ್ತು

ಸದ್ವಯಾ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿಷಯದಿ | ಹೊದ್ದದಿಹ ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯಸು |
ಬುದ್ಧಿವಾಕ್ಪಟವ ಮುಖಾಂಕಿತ ಸದ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ||

ಸಿದ್ಧಿ ಕಾಪಾನುಗ್ರಹದಿಪ್ರ | ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸು |
ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗಿಲ್ಲ ಸುಮನೋರ್ವಾ ||

(ಮನೋಹರ ವಿಠಲದಾಸರು)

ಎಂಬದಾಗಿ ರಾಯರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಅವರ ಅಪ್ಪನೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಮಹಾತ್ಮರ ಮಾತೆಲ್ಲವೂ ಹೀಗಿಯೇ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯ ರವರು ದಂಡಕಾಷ್ಠದಿಂದಲೇ ತೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೋಸ್ಕರ ಒಂದು ತೀರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರಂತೆ. ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವರು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಗುರುಗಳು—ಸದಾಚಾರಸ್ತುತ್ಯರ್ಥ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

“ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನೆನೆದು | ಪಾವಕಗೆ ಪ್ರಾತರಾ ಹುತಿಯನಿಟ್ಟು | ಭಾವಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪುರಾಣಗಳೇಳಿ | ಹೂವು ಶ್ರೀತುಲಸಿ ವನಗಳ ಸೇವೆಯನು ಮಾಡಿ ||

ದಿನಗಳನು ಕಳೆವ ಜನರೇ ಸುಜನರು | ವನಜನಾಭನೆ ದಾಸರ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ||”

ಇದರಂತೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಯರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಚಕ್ಕಡಿ ಹೊಡೆಯುವ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಜನನವಾದಳು. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲ, ನೆರಳಿಲ್ಲ ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಹೆಂಗುಸಿಗೆ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೀರು-ನೆರಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರಂತೆ.

ಈವಿಷಯವನ್ನೇ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು:—

“ಮಳಲ ಮಾರ್ಗದೊಳು ಲಲನೆ ಪ್ರಸೂತಿಸೆ | ಪುಲಿನ ಕಮಲ
ದೊಳು ತೋರಿದಿ ಜಲವ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನನೆಯ ಕಥೆ

ಸೀಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ್ದು.

ಚೂತಫಲರಸದಿ ಪೋತಮುಳುಗೆ ಮೃತಿ | ಭೀತಿಬಿಡಿಸಿದ ಅನಾಥ
ರಕ್ಷಕಾ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ಈಗಿನ ಗದಗತಾಲೂಕು ಕಿರಟಗೇರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಅಲ್ಲಿ ದೇಶಮುಖ ರಘುನಾಥ ರಾಯನೆಂಬವನು ಇವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆತನಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದೊಂದು ಗಂಡುಮಗು ಮಾತ್ರವಿತ್ತು. ಇದನ್ನೂ ಬಹು ದಿವಸಕ್ಕೆ ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊತ್ತು ಮಾಹಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದಂತೂ ಆ ಸಂತೋಷಸಾಗರವು ಇನ್ನೂ ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಸಾವಿರಾರು ಚಲೋ ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಶೀಕರಣೆ ಮಾಡಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು ಅಗಲಬಾಯಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಟ್ಟನು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಾನುದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ-ಸುವಾಸಿನಿ ಯರೂ ಕೂಡಿದ್ದರು ಪೂಜೆಯು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರೆವೇರಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸಾವಕಾಶ ಭೋಜನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದೇ ರೀತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು. ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಊಟವೂ ಆಗಿದೆ. ಶೀಕರಣೆಯನ್ನು ಬಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ ಶೀಕರಣೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಹತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಘುನಾಥರಾಯನು ತಾನೂ ಬಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಶೀಕರಣೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕುತ್ತಾನೆ; ತಳದಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಟಿದಂತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು. ಮೂರುವರ್ಷದ್ದೊಂದು ಮುತ್ತಿನಂಥ ಗೆಂಡುಮಗು. ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕರಳು. ಸತ್ತುಹೋಗಿತ್ತು. ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಎದೆಗೆ ಗುಂಡುಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಕೂಸನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡವನೇ ಗದ್ದಲ ಮಾಡದಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು.

ಈಗೊಂದು ತಾಸಿನ ಹಿಂದೆ ಸಂತೋಷಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ತಾನು ಈಗಾಗಲೇದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿಮುಳುಗಿಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆತನೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಬಿಗಿದುಹೋಗಿದ್ದವು. ಅದರೂ ಅವನು ಶ್ರೀಗಳವರ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಾರದೆಂದು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತಾನೇ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಮೌನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಬಡಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಇದಾವದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಊಟವು ಮುಗಿಯುತ್ತಬಂತು. ದೇಶಮುಖನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮಗುವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಗೆಂಡನು ಕುಳಿತ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಳು. ಗೆಂಡನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ದುಃಖಾಶ್ರುಗಳ ಕೋಡಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಸತ್ತ ಮಗುವೊಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬಡಬಡಕೊಂಡು ಅಳಹತ್ತಿದಳು. ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಇನ್ನು ತಡೆಯಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ತಡಕೊಂಡಿದ್ದ ದುಃಖವು ಹೆಂಡತಿಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಸಂಗಮವಾದಕೂಡಲೆ ಕೋಡಿಯೊಡೆದ ಕೆರೆಯಂತೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅದು ತೀವ್ರವೇಗದಿಂದ ಹರಿಯಹತ್ತಿತು. ಆಗಲೆ ಜನಸಮ್ಮರ್ಧವು ಕೂಡಿತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರುತುಬಿಂದವು ಕಂಠಗಳು ಬಿಗಿದು ಹೋದವು.

ಯಾರಬಾಯಿಂದಲೂ ಮಾತು ಹೊರಡದಂತಾಯಿತು. ಅತ್ತ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕೈತೊಳಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಬರಬರುತ್ತ ಒಳಗೆ ಅಳುವ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಇಂಥಾ ಆನಂದದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಅಂಥಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೆರೆಡು ಹನಿ ನೀರು ಉದುರಿದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೂ ಭೋರೊಂದು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರು. ಮನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಶೋಕಾಕುಲವಾಯಿತು. ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು:—‘ಒಳ್ಳೇದು, ಮಗುವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರಿ ನೋಡೋಣ’ವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸತ್ತುಬಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವರಾರು? ಕಡೆಗೆ ತಂದೆಯೇ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ದುಃಖವನ್ನು ಹತ್ತೊತ್ತಿ ಕೂಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡುಬಂದು ಶ್ರೀಗಳವರೆದುರಿಗೆ ಮಲಗಿಸಿದನು. ಜನರು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಮಗುವಿನ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಗುವಿನ ಸುಂದರವಾದಮುಖವು ತುಸವಾದರೂಕಂದಿಲ್ಲ, ಕಂದಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿ ಮಲಗಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಂಗಾರದ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಉಡುದಾರವೂ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಬಂಗಾರದ ಖಡ್ಗಗಳೂ ಕಾಲಲ್ಲಿಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಗೆಜ್ಜೆ ಹಚ್ಚಿದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಜುಲುಪೆಗಳು ಜೋತಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ಇಂಥಾ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪುನಃ ಅಶ್ರುಪೂರಿತವಾದವು. ಅಯ್ಯೋ! ಮನ್ಮಥನಂಥ ಮಗುವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ! ಛೇ ವಿಧಾತಾ! ತಪ್ಪು. “ಜಡಜಂಗೆ ವಿವೇಕಮದೆಲ್ಲಿ ಬಂದುದೋ” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಕವಿ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದೇ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪು. ನೀನು ಜಡಜಜನಾದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ತುಸುವಾದರೂ ತಿಳಿಯಲಾರೆ. ಇಂಥಾ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದೆ ಕಂಡೆಯಾ! ಇನ್ನಾದರೂ ಹಣೆಯಬರಹವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಎಚ್ಚರ ಪಡು, ಎಂಬೀ ಉದ್ಗರಗಳು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟವು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಕೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೂ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಮಗುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದರು. ಮಗುವು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತಂತೆ ಅವ್ಯಾ-ಅವ್ಯಾ ಎಂದು ಓದುತ್ತ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು. ಅಹಹಾ! ಆಗಿನ ಆನಂದದ ಕಲಕಲವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ತಾಯಿಯಂತೂ ಓಡಿಬಂದು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು “ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಕಂದಾ! ಅರಗಿಳಿಯೇ! ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದೆಯಾ? ಇಕೋ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದಾತರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸು. ಸ್ವಾಮೀ ಗುರುಗಳೇ, ಇದು ನನ್ನ ಮಗುವಲ್ಲ, ತಮ್ಮದೇ ಸರಿ, ಎಂದು ಅವರ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಹತ್ತಿದಳು. ನೆರೆ ದವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ರಘುನಾಥನಾಯನು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಎಂಟಾನೆಂಟು ದಿವಸ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.

ಸಾಧುಗಳ ಮಹಿಮೆಯು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಅವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ವೆಂಬ ವಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಆತ್ಮಪತಿಯು(ಗಂವರ್ಷ ದವನು)ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಹನುಮಂತದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಉಟಿ ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಕನಕದಾಸನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಸ ಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟು ತನ್ನ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

ರಾಮದಾಸರೆಂಬವರು ಸತ್ತ ಆಕಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದರು.

ಒಬ್ಬ ಸತ್ತುರುಷರು ಹುಲಿಯಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಡೆಯನ್ನೇ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ:—

ಪುರಂದರದಾಸರು ವೈಶ್ಯ ಮಾಡಮ್ಮನಾ | ವರಕುಮಾರಕನ ಬದುಕಿ
ಸಿದರು ಗುರುಗಡಾ | ವ್ಯಾಸ ಮುನಿರಾಯರು ಭೂಪತಿಗೆ ಬಂದ |

ದುಸ್ತರವಾದ ಕುಹುಯೋಗವ ಬಿಡಿಸಿದರು ಗಡಾ |

ಶಿರಿನಾರಾಯಣಯೋಗಿ (ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು) ವ್ಯಾಸಮುನಿಗೆಬಂದ |
ಉರಗೆಬಾಧೆಯಕಳೆದು ಪಾಲಿಸಿದರು ಗಡಾ |

ಹರಿಯೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಶರಣರು ಇಂಥ
ಚರಿತೆ ಮಾಡಿವರು.....ಹರಿ-ಶರಣರ್ಗೆ ಇದಿರುಂಟೆ ||

(ವಿಜಯ ದಾಸರು)

ಎಂಬದಾಗಿ ದಾಸರು ಒಕ್ಕುಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೦ನೆಯ ಕಥೆ

ಸೆಟ್ಟಾನು ಗುರಪಾದನಾದದ್ದು

ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಗುವೊಂದನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯು
ಹಾ ಹಾ ಅನ್ನುವದೊಳಗೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ
ವಸ್ತುವಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ಜನರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರಂತೆಯೇ ಈ ಮಾತನ್ನು
ಅನೇಕರು ಅಲ್ಲಗಳೆದರು. ಜನನ-ಮರಣಗಳೆರಡೂ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಲ್ಲಿರ
ತಕ್ಕವು. ಎಂಥ ಮಾನವನಿಗೂ ಇವು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಹಾರುವರ ಗುರುವೊ
ಬ್ಬನು ಸತ್ತ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದನಂತೆ. ಇದು ಸುಮ್ಮನೆ ಟೀಪಿಗೆ
ಹಾಕತಕ್ಕ ಮಾತು. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಹೊತ್ತೇ ಆತನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ
ಬಿಡೋಣ ನಡೆಯಿರಿ. ಹೀಗೆಂಬದಾಗಿ ಕೆಲವು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಹುಂಬ
ತರುಣರು ಹುರಿದುಂಬಿದರು. ಬಹು ಜನರು ಇವರ ಮಾತನ್ನು ತಿರ
ಸ್ಕರಿಸಿ:—ಆ ಗುರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಮಾಹಾತ್ಮರು. ಮಹಾಯೋಗಿ
ಗಳು. ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ತಿಳಿಯದೆ ಬಡ ಬಡಿಸಬೇಡಿರಿ.
ಕೆಟ್ಟೀರಿ. ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ
ದರು; ಆದರೆ ಇವರ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು? ತರುಣರು
ತಮ್ಮ ತಾರುಣ್ಯದ ಮದದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಡದೇ
ಬಿಟ್ಟರು. ಹೋದವರೇ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಕೂಲಿಕಾರಳ ಮಗನಾದ 'ಸೆಟ್ಟಾ'
ಎಂಬ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೆಣದ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೈವಾಲಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ

ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಸೆಟ್ಟಾಣು ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕೆಲವರು ಹತ್ತರ ಕುಳಿತು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಹೆಣವೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಆಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಹಲವರು ಗುರುಗಳ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ:—ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ನನ್ನಿಷ್ಟು ದಯಮಾಡಿ ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲವೂ ಕವಟಾಚರಣೆ ಮೋಸಕೃತ್ಯ. ಗುರುಗಳು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಇವರ ತಂತ್ರವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು ಮಾಡಬೇಕೇನು? 'ಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀವತೇ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದತಾಗಲಿ, ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಅವರ ಸಂಗಡ ಹೊರಟರು. ಕೂಡಲೆ ಜನರು ತಂಡ-ತಂಡವಾಗಿ ನೆರೆದರು. ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಡೊಂದು ಕುಸ್ತಿಯ ಕಣದಂತಾಯಿತು. ವೇಷಹಾಕಿದ ತರುಣರಿಗೆ ಈಗ ಮುಗುಳುನಗೆ. ಹಾರುವರ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಸವನ್ನು ಬೈಲಿಗಳೆಯುವೆವೆಂಬ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಇವರು ಹೂಡಿದ ಆಟವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು:—“ಅಪ್ಪಾ! ಮೊನ್ನೆ ನಾವು ಬದುಕಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಗನ ಜೀವವು ಇನ್ನೂ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಆತನು ಬದುಕಿದನು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಜೀವವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವದು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಇವನು ಬದುಕುವ ಆಶೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವಾದರೂ ಏನು ಮಾಡೋಣ?” ಇಷ್ಟು ಶಬ್ದಗಳು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಸಗಾರರಾದ ತರುಣರು ಕೇಕೆಹೊಡೆದು ನಗೆಹತ್ತಿದರು; ಮತ್ತು ಸೆಟ್ಟಾಣನ ಹತ್ತರ ಬಂದು:—ಏಳಲೇ ಸೆಟ್ಟಾ, ಗುರುಗಳ ಸತ್ಸವು ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನಾಕೆ ಕುಳಿತಿರುವೆ ಏಳು? ಎಂದು ನಗು ಮಾತಾಡಿದರು; ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದರು; ಗರ್ಜಿಸಿದರು; ಏನಾದರೇನು? ಸೆಟ್ಟಾಣು ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಹಾ! ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಮಾಹಾತ್ಮರ ವಾಣಿಯು ವೇದ ವಾಣಿಯೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಭಕ್ತರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನದೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆಸು

ತ್ತಿರುವನು. ಅಂದಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು? ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ:—

ಸತ್ಯಂ ವಿಧಾತುಂ ನಿಜಭೃತ್ಯ ಭಾಷಿತಂ |

ವ್ಯಾಪ್ತಿಂ ಚ ಭೂತೇಷ್ವಖಿಲೇಷು ಚಾತ್ಮನಃ ||

ಅದೃಶ್ಯತಾತ್ಯದ್ಭುತರೂಪಮುದ್ವಹನ್ |

ಸ್ತಂಭೇ ಸಭಾಯಾಂ ನ ವೃಗಂ ನ ಮಾನುಷಂ ||

(ಭಾಗವತ)

ತನ್ನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ನುಡಿಯನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಮೃಗವೂಅಲ್ಲ-ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲದಂಥ ಅದ್ಭುತವಾದ ರೂಪ ವೊಂದನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಭಾಸ್ತಂಭದಿಂದಲೇಹೊರಹೊರಟು ಬಂದನೊ, ಅದೇ ಸ್ವಾಮಿಯು ಈಗ ಪ್ರಲ್ಹಾದಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ ನುಡಿಯನ್ನು ಸತ್ಯ ಮಾಡದೆ ಹೋದಾನೇ? ಅದನ್ನೇ ದಿಟವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಇದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೇ?

‘ಇಂದಿರಾಪತಿ ಅವರಮುಂದೆಕುಣಿಯುವನೋ |

ಅಂದ ವಚನವ ನಿಜಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವನೊ’ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು; ಆದರೆ ತಾರುಣ್ಯ ಭರದಲ್ಲಿದ್ದ ತರುಣರಿಗೆ ಈ ಯೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವರು:—ಗುರುಗಳು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಏಳೆಲೇ ಸೆಟ್ಟಾ, ಎಂದು ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸ ಹೋದರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸೆಟ್ಟಾನು ಸೆಟೆದೇ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಏಳು ವದು ತಾನೇ ಹೇಗೆ? ಆಗ ಅವರ ಎದೆ ಧಸಕ್ಕೊಂದಿತು. ಮೋರೆಯು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು. ಜನರು ಈ ಮೋಸ ಕೃತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಬಯ್ಯಹತ್ತಿದರು. ಸೆಟ್ಟಾನ ತಾಯಿಯಂತೂ ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಕೊಂಡು ಆಕ್ರೋಶ ಪಾಡುತ್ತಾ:- ಎಲೈ ನೀಚರಿರಾ! ನನ್ನ ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮುದ್ದು ಮಗನನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ವೇಷ ವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂದಿರುವಿರಿ. ಆತನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನೆಟ್ಟಗಾ ಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಫರ್ಯಾದು ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಲು ಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸುವೆನು. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರಿ, ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಇದರಿಂದಂತೂ ಇವರ ಕೈಕಾಲೇ ಹೋದವು. ಕೆಟ್ಟಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿಬಂತೆಂ

ಬಂತೆ ಯತಿವರರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದು ಮಹದಪರಾಧವಾಯಿತೆಂಬ ತಿಳುವಳಿ ಕೆಯು ಆಗ ಹುಟ್ಟಿತು. ಯತಿಗಳ ಮುಂದಾದರೋ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ; ಸೆಟ್ಟಾನೆತಾಯಿಯು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ ಹಿಳ್ಳೇ ಬಿಗುವು ಬಂತು. ದುರ್ಜನರ ದುಷ್ಟಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಫಲ ಸಿಗುವದೇ ಸರಿ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಯಾದವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಿಳಗೆ ಹಿನಿಕೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ಈಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ; ಏನು ಹಡೆಯುವಳೋ ಹೇಳೋಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ಋಷಿಗಳ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಋಷಿಗಳು ಅವರ ಆಂತರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದವರಾಗಿ: — ಎಲೈ ಯಾದವರೇ! ಈಕೆ ಹಿನಿಕೆಯನ್ನು ಹಡೆಯುವಳು. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಸಂಹಾರವಾಗುವದು ಹೋಗಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರಂತೆ.

ಈ ತರುಣರು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇದೇ ಸಮಾಚಾರವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣವೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಹತ್ತರಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಅಂಗಲಾಚಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಕರುಣಬಂತು. ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ತಿರಳಿದರು. ಯಮನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಬಹುಮರ್ಯಾದೆಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಸೆಟ್ಟಾಯೆಂಬ ಹುಡುಗನ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಯಮನು ತಥಾಸ್ತು, ಅಂದನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅತ್ತ ಸೆಟ್ಟಾನು ಕಣ್ಣು ತಕ್ಕೊಂಡುಕುಳಿತಿದ್ದನು ಸೆಟ್ಟಾನೆತಾಯಿಗೂ ಜನರಿಗೂ ಅದ ಆನೆಂದವನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳತೀರದು. ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡಲಿಳಿಸಿದ ತರುಣರಿಗಂತೂ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಂಕರನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಅವರು ಸೆಟ್ಟಾನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಈತನ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಾದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟು ಈತನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ 'ಗುರುಪಾದ' ನೆಂಬ ಹೆಸರು ಇಡ ಹೇಳಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದರು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನನಿಂದೆಯೇ ಪಾಪಕರವೆಂದು ಹೇಳು

ತ್ತಿರುವಾಗ ಸತ್ತುರುಷರ ನಿಂದೆಯಂತೂ ಮಹಾ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ? ಅವರು ಶಾಪಾನುಗ್ರಹರಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಅಗಾಧ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಇಂಥಾ ಮಹಾಮಹಿಮರನ್ನು ಕಣಕಿದರೆ ಪಾಮರರಾದ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನಾದೀತೆಂಬದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನೂ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಅನುಭವಿಕನಾದ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ:—

ರಕ್ತಸನು ಮನೆಯವರ ಕಂಡರೆ | ಕರ್ಕಶನು ನೆರೆಹೊರಗೆ ಸರ್ವರ |
 ಸೊಕ್ಕಿ ವೆಕ್ಕಸನಾಗಿ ಗರ್ವದಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದ ||
 ಉಕ್ಕಿ ಉರಿವುತ ಉತ್ತಮರುಗಳು | ಒಕ್ಕಲಿಗೆ ನೀರೆರೆವನಕಟಾ |
 ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆಯಂತೆ ಚಿಕ್ಕನೆ ಕೆಡುವನವನೆಂದಾ ||

೧೧ನೆಯ ಕಥೆ

ದೇವತ್ರಾದರ್ಶನ.

ಯತಿವರ ದೂರದಿ ಮೃತಿಗೆರ್ಯಲಾಗೆಸ | ಪಥದೊಳು ಕಂಡಾನುತಿ
 ಸಿದ ಮಹಿಮಾ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರರವರ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸಾಂಪೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಹೇಳ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಎದ್ದುನಿಂತು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾಂಗದಾಕಿದರು; ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರವೇನೆಂದು ಕೇಳಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳ ಈ ಕರವಲ್ಲವಿಯು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತೀಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು.

ಪಾಠಹೇಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅತೀವ ಸೋಜಿಗಗೊಂಡು ಗುರುಗಳನ್ನೇ ಕೇಳಿದರು. ಗುರುಗಳು ಪಾಠವನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ:—ಎಲೈ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮರೇ! ಈ ಹೊತ್ತು 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ' ರೆಂಬ ಯತಿಗಳು * ದೇಹವಿಟ್ಟು ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ವಂದಿಸಿದೆವು; ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂದು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೀರೆಂದು ಕೇಳಲು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಎರಡು ಬೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೂರು ಸಾರೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ವರ್ಷ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಎರಡು ದಿವಸಕ್ಕೆ ನಾವು ದೇಹವಿಡುವೆವೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದೆವು. ಇಷ್ಟೇ ಈಗ ನಡೆದಿದ್ದು, ಎಂದು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ ವೇಳೆಗೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಯತಿಗಳು ದೇಹವಿಟ್ಟಿದ್ದು ತಿಳಿಯಬಂತು. ಕೂಡಲೆ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸುದ್ದಿ. 'ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಯತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆಂದು' ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಭರದಲ್ಲಿ:—ನಮ್ಮ ಗುರುರಾಜ

* ಇವರು ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದ ಯತಿಗಳು. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಳಿದವರಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ತರುವಾಯ ೧೪ನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರಿಂದ—ಈ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು-ಶ್ರೀವೇದೇಶತೀರ್ಥರು-ವಿದ್ಯಾಪತೀರ್ಥರು ಎಂಬ ೩ ಜನರೂ ಸಂನ್ಯಾಸಮಾತ್ರ ಪಡೆದರು. ಸಂಸ್ಥಾನವು ಮುಂದೆ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆಯಿತು. (ಇವರ ಮಠವು ರಾಣೀ ಜಿನ್ನೂರಲ್ಲಿದೆ) ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಿಮಾ ದಿವಸ ದೇಹವಿಟ್ಟರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ಮಳಖೇಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟೇಶನ್ನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಈಸುಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಭೀಮಾತೀರದೊಳಗೆ ಆದೆ. ಈ ವೃಂದಾವನದಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣ-ಭೀಮಾಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ ಜತಾ ಮಿತ್ರರೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕಟ್ಟೆಯಿದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಯತಿಗಳನ್ನು ಮಹನ್ನೀಯರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹೇಗೆ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಿರಿ.

ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಗುರುರಾಯಾ | ಮನೋ | ಭೀಷ್ಮದಾಯಕ ಕರುಣದಿ ಪಿಡಿಕೈಯ||
ರಾಮಕೃಷ್ಣಪವನಾತ್ಮಜನಂಘ್ರ | ತಾಮರಸವ ಧೇನಿಸುವ ಪರಿವ್ರಾಜಾ||
ಭೀಮಾತೀರಪಿಪ್ಪಲಫಲಜಾಮೂಲ | ಸೀಮೆಯೊಳಗೆ ರಾಜಸವ ಯತಿರಾಜ||

ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ ಜಯ! ಶ್ರೀಮತ್ಕರ್ನಾಟಕ ಯತಿಕುಲತಿಲಕರಿಗೆ ಜಯ! ಎಂಬ ನಾಮಘೋಷವು ದಶ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ವಂದಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಪರಮ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಆತನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುವದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಾದೀತು?

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನೇ ತುಪ್ಪದ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ?

ಹೆಳವನಕಟ್ಟ ಗಿರಿಯಮ್ಮನು ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಡಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬಾಲಗೋಪಾಲಮೂರ್ತಿಯು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಧೈ ಧೈ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಾಹಾತ್ಮರು ದೇವರ ಸಂಗಡ ಆಟವಾಡಿರುವರು ಆದುದರಿಂದಲೇ ದಾಸರಾಯರು:—

ಹರಿಭಕ್ತುತಿಯುಳ್ಳವರ ಶರೀರವೇ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ | ಇವರು |

ನರರೆಂದು ತಿಳಿಯುವರೆ ನರಕವಾಸಿಗಳು || ಪ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

೧೨ನೆಯ ಕಥೆ.

ಸಾಧೋದಕ ಮಹಿಮೆ.

— ❧ —

ಸಾಧೋದಕತಂದು ದಿನದಿನ ಸೇವಿಸೆ | ಸಾಧುಗಳಾಧಿ ವ್ಯಾಧಿ
ಗಳೇಯೆ |

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು.)

ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಹನುಮಪ್ಪನ ಬಾಲದಂತೆ ಸರಸರನೆ
ಬೆಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಹಿನ್ನೆ ಕಡಮಾ ತಾಲೂಕು ಪುಷ್ಪಗಿರಿಯಿಂದ ಕೆಲ
ಜನ ಸಾಧುಗಳು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ಅವರು ಬರುವಾಗ
ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ರಾಯರ ಭಜನೆ-ರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರ-ರಾಯರ ಮಹಿಮಾ
ವರ್ಣನೆ ಇದೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವರು ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸತ್ತುರುಷರು; ನಮ್ಮಂತೆ
ಕಾಡು ಹಂಚಿಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚುತ್ತ ಆತ್ಮಪೌರುಷವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ
ಕಾಲಕಳೆಯುವರೇ? ಆದರೇನು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು ಹಿಕ್ಕಿನಿಸಿದಂತೆ:-

‘ಹರಿಹರ ನಿಮ್ಮನ್ನೊಲಿಸ ಬಹುದು |

ನರಜನರೊಲಿಸೋದು ಬಹುಕಷ್ಟ ||

ಎಂಬಂತೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರರೊಲಿಮೆಗಿಂತ ನರರೊಲಿಮೆಯೇ ಕಡು
ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವದು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರು ಯಾವದೊಂದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೊಂದು
ಹೆಸರಿಟ್ಟೇ ಇಡುವರು. ಇವರ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡುವದೂ ಕಷ್ಟ. ಬಿಡು
ವದೂ ಕಷ್ಟ ಜನರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚುವವರಾರು? ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ತುರುಷ
ರಾದವರು ಇಂಥವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಮಾಡುವ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು ಅದರಂತೆಯೇ ಪುಷ್ಪಗಿರಿ
ಯಿಂದ ಹೊರಟ ಸಾಧುಗಳೂ ರಾಯರ ಮಹಿಮಾ ವರ್ಣನೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು.
ಅವರ ಸಂಗಡ ಕೆಲವರು ಈ ತ-ದ ಜನರಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ರಾಯರ ವರ್ಣ
ನೆಯು ಕಿವಿಶೂಲಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು ಲೋಕದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗೆ.

ಲೋಕವಾರ್ತಾನುಗಮನೆ ಜಿಂಹಪ್ರವೇಶಕಾಸಹಸ್ರಶಃ ||

ಶ್ರೀಶವಾರ್ತಾನುಗಮನೆ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ಬಂತ ಕೀಲಿತಾಃ ||

[ಲೋಕವಾರ್ತಾನುಗಮನದೊಡನೆ ಒಂದೇ ನಾಲಿಗೆಯು ಸಾವಿರ ನಾಲಿಗೆಯಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದು (ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹರಟುವದು) ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾತೆಂದರೆ ತೀರಿತು. ಮೂವತ್ತಿರಡು ಹಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಿಡುವದು. ಪಿಟ್ಟೆಂದು ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ]

ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದಾಸರಾಯರು:—

“ಪುಸ್ತಕವನಿಟ್ಟು ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ |

ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಿಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಕಥೆಯ |

ಸ್ವಸ್ತದಿಂ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ಗಕೇಳೆ ಬಹು ವಿನಯದಲಿ |

ಮಸ್ತಕವ್ಯಥೆ ಬಂದು ಮನೆಗೆ ಬಹೆನೀ ||

ಹಸ್ತದಿಂ ಹಣಬತ್ತ ಹಚ್ಚಡಂಗಳಕೊಟ್ಟಿ |

ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬಿನುಗು ಚರಿತ್ರ ಲಾಲಿಸುತ |

ದುಸ್ತರ್ಕಲೆತ್ತ ಚದುರಂಗ ಪಗಡೆಗಳುದ |

ಯಾಸ್ತಮಾನದ ತನಕ ನೀನೇಳದಿಹೆ ಮರುಳೆ ||

ಧರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಿಡವಿಯ ನಿಡಲೊಲ್ಲೆ ದು |

ಷ್ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ಗಿರಗುತಿಹೆ ನೀ ಮರುಳೆ || ”

(ಪುರಂದರದಾಸರು.)

“ಕಲ್ಪನಾಕಥೆಗಳಲಿ ಮಮತೆ ತೋರ್ವರು ನಿಮ್ಮ ಸಂ |

ಕಲ್ಪಕಥೆಗಳಲಿ ಕಳೆಯರು ನಿಮಿಸಾ || ”

(ಕನಕದಾಸರು.)

ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಇರಲಿ.

ಆಗ ಈ ಹರಟೆಹೊಡೆಯುವ ಜನರು ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು:—
ಸಾಕು, ಸಾಕು ನಿಮ್ಮ ಡಂಭಾಚಾರ. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಜನೆಮಾಡದೆ ಬರೇ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರು? ಇದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಂಥ ಲೌಕಿಕರಿಗೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕುವ ಮಾತು, ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯ, ಎಂಬದಾಗಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದರು. ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ನಗೆ ಬಂತು. ಯಾವ ಮಾಹಾತ್ಮರ ಗುಣವರ್ಣನೆಯ ಅಣು

ಮಾತ್ರವೂ ಕೂಡ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅವೃತಧಾರೆಯನ್ನು ಸುರುವಿದಂತಾಗಿ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವದೋ ಅಂಥವರ ನಾಮಾಮೃತವೇ. ಇವರಿಗೆ ಕರ್ಣಶೂಲಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡತಲ್ಲ! ಆಗಲಿ. 'ಭಿನ್ನರುಚಿರ್ಹಿ ಲೋಕಃ' ಎಂಬಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರತರದ ಜನರಿರುವರು. ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಎಂಬದಾಗಿ ನುಡಿದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಯರ ಗುಣವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಡೆದರು. ಮಾನಸಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಯಾರ ಹೆದರಿಕೆಯೇನು? ಮುಂದೆ ತಾಸೆರಡು ತಾಸುಗಳು ಕಳೆದವು. ಅದೇನಾಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದ ಜನರ ಕೈಕಾಲೇ ಹೋದಂತಾಯಿತು. ನಡುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟರು. ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಳಕ್ಕೂ ಬಾರದು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು, ಇದೆಲ್ಲ ರಾಯರ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯೆಂದು. ಕೂಡಲೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ರಾಯರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮಂಥ ಮಂದಮತಿಗಳಾದ-ಚಪಲಚಿತ್ತರಾದವರ ಮಾತು ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ. 'ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ವೆಂಕಟರಮಣ' ನೆನ್ನುವದು. ಆಗ ರಾಯರು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಸಾಧುಗಳ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು 'ನಮ್ಮ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹಾಕಿರಿ; ಅಂದರೆ ಗುಣವಾಗುವದು.' ಎಂಬದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಂತೆ ಸಾಧುಗಳು ರಾಯರ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ದಿನಾಲು ಕೊಡಹತ್ತಲು ಅವರ ಕ್ಷೀಣತೆ-ದುರ್ಬಲತ್ವಗಳೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಮೊದಲಿನಂತಾದರು. ಯಾರ ಪಾದೋದಕ ಮಹಿಮೆಯೇ ಇಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವದೋ ಅಂಥ ಮಹನ್ನೀಯರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನಂತೂ ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಅವರು ನೆರರಲ್ಲ ಸುರರೇ ಸರಿ, ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಯರ ದರ್ಶನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಧನ್ಯರಾದರು.

ಇದೇಮೇರಿಗೆ—ನೆಗರದ (ವೇಣುಪುರ-ಬಿದನೂರು) ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಹಿಮ್ಮೆ ಏನೋ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ರಾಯರಿಗೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಲು, ಆತನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾದ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು:—ರಾಯರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೋ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೆಟ್ಟಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಬುದ್ಧಿಬಂದವನಾಗಿ ಕೂಡಲೆಶಿಕಾರಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಯರನ್ನು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ

ಬೇಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದನಂತೆ. ರಾಯರ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಆತನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷ ಮಳೆ-ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದುರ್ಬಿಕ್ಷವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ.

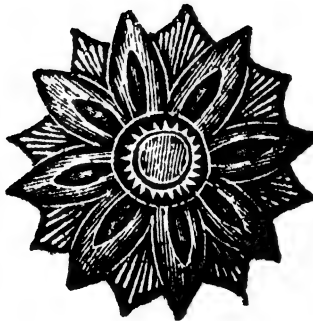
ಆತನ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು:—

“ದ್ವಾದಶವರ್ಷಾನೋದಕಸಲಿಸಿದಿ | ಮೇದಿನಿಪತಿಗೆ ಮಹಾ
ದಯವಂತಾ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತಗುಣಸಾಂದ್ರಾ” ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ’ ಎಂಬಂತೆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಮಹಿಮಾ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಅಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರೇ ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಂಥ ನರಕುರಿಗಳು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೌರವನಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆಬಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅವತಾರಿಕ ಪುರುಷನೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಂತೂ ಒತ್ತಟ್ಟು ಗಿರಲಿ; ಈತನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೊಲ್ಲನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೌರವಾದಿಗಳು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಭಕ್ತಶಿಖಾಮುಣಿಯಾದ ವಿದುರನು ಈತನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಬಗೆದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹಿಂದು ಮುಕ್ಕು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು, ಭಗವಂತನು ಅದನ್ನೇ ಸಮುದ್ರದೋವಾದಿ ಕಾಲುವೆ ಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ವಿದುರನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದನು.

೧೩ನೆಯ ಕಥೆ

ಶಿವ್ಯನ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದು.

ಬಿಸಿಲಿಂದಳಲುವ ಶಿಶುವಿಗೆ ಚೈಲಾ | ಗೆಸದಲಿ ನಿಲಿಸಿದ್ಯೋ ಅಸಮ
ಮಹಿಮನೆ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗಣದಾಳವೆಂಬುದೊಂದು
ಊರುಂಟು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವಣರಾಯನೆಂಬೊಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನು ರಾಯರಲ್ಲಿ
ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಯಾವದೋ ಒಂದು ಪರ್ವಕಾಲವು ಒದಗಿತು.
ತುಂಗಭದ್ರಾಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಯರ ದರ್ಶನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರಬೇ
ಕೆಂದು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ತುಂಗಭದ್ರಾಪಯಃಪಾನಂ ನಾಕೇ ಪೀಯೂಷಭೋಜನಂ ||

ವಾರಾಣಸ್ಯಾಂ ಪೃತಸ್ಯಾಪಿ ನಾಲ್ಪಸ್ಯ ತಪಸಃ ಫಲಂ ||

(ತುಂಗಭದ್ರಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ)

ಎಂಬಂತೆ ತುಂಗಭದ್ರೆಯು ಮೊದಲೇ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಮಹಿ
ಮೋಪೇತಳು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ರಾಯರ
ಸನ್ನಿಧಾನ. ಅಂದಬಳಿಕ ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಜೀವಣರಾಯನಿಗೆ ಕಬ್ಬಿನ
ಮೇಲೆ ಜೇನಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಅವನು ಕಳಕೊಳ್ಳು
ವನೇ? ಅಂತೆಯೇ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಹೊರಟದ್ದನು. ಮಂತ್ರಾಲ
ಯವು ಬಂತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ರಾಯರ ದರ್ಶ
ನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು
ರಾಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಂದವಾಯಿತು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು
ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಜೀವಣರಾಯನು ಎಲ್ಲ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಸಂಗಡ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷದ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವೂ ಇದ್ದರು. ಪರ್ವಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಜನದಟ್ಟಣೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಅದರೊಳಗೇ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದಂಪತಿಗಳೂ ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಳಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೊಗೆಯುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಹಿಗದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಿಣಗಾಕುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಮೈತುಂಬ ದಪ್ಪವಾದ ನಾಮ-ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹರವಿಕೊಂಡು ಆಡಂಬರದಿಂದ ದೇವಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಇದರಂತೆಯೇ ಸುಮಂಗಲೆಯರಾದರೂ ತಂತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳಲದಿನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗರ ಚಿನ್ನಾಟೆಗಳಿಗಂತೂ ನೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದದ ವೈಭವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೀವಣರಾಯನೂ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅರಗು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಈ ಗದ್ದಲದೊಳಗೆ ಅವರ ನಾಲ್ಕೈದುವರ್ಷದ ಮಗುವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಪಾಪ! ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇವರ ಅವಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು ನೋಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಸುಪ್ರಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಂದೆರಡು ಗಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕೂಸು ಅಳುತ್ತಾಳುತ್ತ ಗಣದಾಳದ ದಾರಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿ ಬಿಸಿಲು ಏರಹತ್ತಿ ಕಾಲು ಸುಡಹತ್ತಿದವು. ಮೇಲೆ ರಣರಣ ಬಿಸಿಲು ನೀರಿಲ್ಲ-ನೆರಳಿಲ್ಲ; ಇಂಥಾದ್ದ ರಲ್ಲಿ ಆ ಸಣ್ಣ ಮಗುವು ಹೇಗೆ ತಡೆದೀತು? ಬಾಲಾನ್ವಿತ ರೋದನಂ ಬಲಂ, ಎಂಬಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ ಮೀನಿನಂತೆ ಒದ್ದಾಡ ಹತ್ತಿತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ದಾರಿ ಕಾರರು ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೋ ಪಾಪ! ಆ ಮಗುವಿನ ಗತಿಯನ್ನೇನು? ಭಯಕೃದ್ಭಯ ನಾತನ-ಅನಾಥ ರಕ್ಷಕ-ದೀನ ದಯಾಲು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದಾಂಕಿತಗಳಾದೊಪ್ಪುವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವನೇ? ಎಂದಿಗೂ ನೋಡಲಾರ. ಹಾಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತನ ಬಿರುದಿಗೇ ಕಲಂಕ ಬಂದೀತು? ಕೂಡಲೆ ರಾಯರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಧಾಯರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನ ಮಗ

ವೊಂದು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗಲೇ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೃದು ನುಡಿಗೆ. ಲಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ತಮ್ಮದೊಂದು ಶಾಟೆಯನ್ನು (ವಸ್ತ್ರ) ಬಿಸಿ ಲಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನೆರಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರು; ಹಾಗೂ ಕಮಂಡಲೋದಕವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಗಳಾಗದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆಯಿತು

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವಣರಾಯನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಮಗುವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೇನು? ಪಾಪಕ್ಷಯವಾಗಲೆಂದು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಕುಲಕ್ಷಯವಾಗೆ ಲೆಂದು ನೊಸಳೆ ಎಳಕೊಂಡು ಹೋಯಿತೆಂಬ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರು; ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು; ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದರು; ಸಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಎದೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅವರು ಭೋರೊಂದು ಅಳಹತ್ತಿದರು.

“ಜಗದೊಳುತ್ತಮರ ಹಾನಿಯಂ ಕಂಡು ಸೈರಿಸುವರುಂಟೇ |”

ಎಂಬಂತೆ ಅವರ ಅಳುವನ್ನು ಕಂಡು ನೆರೆದ ಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ನಿರೀನಿಂದ ತುಂಬಿದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರೀಯ ಶಿಷ್ಯರು ಈ ವರ್ತಮಾನ ಕೇಳಿ:—ರಾಯರು ನಿಮ್ಮ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಾಬರಿಯಾಗೆ ಬೇಡಿರೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಗಣದಾಳದ ದಾರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಜೀವಣರಾಯರು ಓಡುತ್ತೋಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಶ್ರೀಗಳ ವರ ವಸ್ತ್ರವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟು ಕೂಸಿಗೆ ನೆಳಲನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಮಗುವು ಆನಂದದಿಂದ ಅಡುತ್ತಲಿದೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾಯಿಯು ಧಾವಿಸಿಬಂದಳು. ಪೂತನಿಯ ಎಷಮೊಲೆಯನ್ನಿಂಟು, ಆಕೆಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನಾಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಂದಗೋಪೆಯೂ-ಯಶೋದೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಹರ್ಷ-ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನು ಭೋಗಿಸಿದರೋ, ಇನ್ನೆಷ್ಟು ತೂಗಿದರೋ, ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಮುದ್ದು ಕೊಟ್ಟರೋ ಅದಕ್ಕೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಈ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿದರು. ರಾಯರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜೀವಣತಾ

ಯನು ಕಡು ಬಡವನು, ಕಾಲಿಂದ ನಿಧಿಯನ್ನೆಡವಿದಂತೆ ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿ ದವನಿಗೆ ಅವೃತವು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ರಾಯರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಹಾಕಿ:—ಸ್ವಾವಿ, ಇಂದು ನಮಗೆ ನೀವೇ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಧನ್ಯನಾದೆ, ಧನ್ಯನಾದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲಿರಬೇಕೆಂದು ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯು ಶರಣಾಗತಳಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ರಾಯರು ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಳಿಸಿದರು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು ಇನ್ನಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವದೋ ಅವರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವತ ಏಕಾದಶ ಸ್ಕಂಧದೊಳಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉದ್ಧವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವನು:—

ತತೋ ದ್ವಿಸಂಗಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಸತ್ಸು ಸಜ್ಜಿತ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್||

ಸಂತ ಏತಸ್ಯ ಭಿಂದಂತಿ ಮನೋವ್ಯಾಸಂಗಮುಕ್ತಿಭಿಃ||

(ದ್ವಿಸಹವಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಸತ್ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಷ್ಟ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವರು) ಮತ್ತು:—

“ಯಥೋಪಶ್ರಯಮಾಣಸ್ಯ ಭಗವಂತಂ ವಿಭಾವಸು||

ಶೀತಂ ಭಯಂ ತಮೋಮೈತಿ ಸಾಧೂನ್ ಸಂಸೇವ್ಯತಸ್ತಥಾ||

(ಪೂಜ್ಯನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಯಾವನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವನೋ ಅವರ ಶೀತಬಾಧೆಯು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವಂತೆ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಯಾರು ಆಶ್ರಯಿಸುವರೋ ಅವರ ಭಯವೂ-ಅಜ್ಞಾನವೂ ನಾಶವಾಗುವವು.)

ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀವತ್ಸಾದಿರಾಜ ಗುರುಗಳು:—

“ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯವ ಶಿರದಿ ಧರಿಸುತಲಿರು| ಹರಿನೈವೇದ್ಯವ ನೀ ಭುಂಜಿಸುತಿರು| ಇರುಳು ಹಗಲೆ ಹರಿಸ್ತರಣೆಯ ಬಿಡದಿರು | ದುರುಳರ ಕೂಡದಿರೋ|| ಹರಿಪಾದತೀರ್ಥದ ನೇಮವ ಬಿಡದಿರೋ| ಹರಿ ಪರ ದೇವತೆಯೆಂದು ಪೇಳುತ್ತಿರೋ| ಗುರುಮುಖದಲಿ ಸತ್ಪಾತ್ರ

ಪುರಾಣವ ನಿರುತ ನೀ ಕೇಳುತೀನೋ||

ನಾರಾಯಣನ ನೆನಿ ನೆನಿ||

ಎಳೆಗಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರುವರು.

೧೪ನೆಯ ಕಥೆ

ಪವಿತ್ರತತ್ವ ವರಿಹಾರ

—೨೨೨—

ಭೃತ್ಯಗೆ ಬಂದಪವಿತ್ರತತ್ವಕಳೆದು ಸುಖ | ವಿತ್ತು ಪೊರೆದೆ ಪುರುಷೋ
ತ್ತುಮದಾಸಾ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ ||

(ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೊದಲು ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆಯೇ
ಕ್ಷೀಣಿಯಸರ ವೆಂಕಣಭಟ್ಟನೆಂಬುವನೊಬ್ಬನು ಕೇವಲ ಇವರ ಸ್ನೇಹಿತ
ರಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಗಳು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈಗ ಕುಂಭಕೋಣಕ್ಕೆ
ಬಂದರು. ಹಿಂದೂ ಜನರ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಮುಖ್ಯ
ರಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪಾವನವಾದ ಕಾವೇರೀ ನದಿಯು ಹರಿ
ಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಮಹಾತೀರ್ಥವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ತೀರ್ಥ
ವಿರುವದರಿಂದಲೂ (ಇದು ಶಂಖಾಕಾರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಶಂಖ ತೀರ್ಥ
ನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿದೆ.) ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತೇಜಸ್ಸುಂಟಾಗಿದೆ. ಇದರ
ಕೊರತು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ-ನಾಗೇಶ್ವರ, ಕುಂಭೇಶ್ವರ
ಮುಂತಾದ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳೂ-ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿ, ಚಕ್ರಪಾಣಿ
ಮುಂತಾದ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯಗಳೂ ಇರುವದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೈಲಾಸ-
ನೈಕುಂಠಗಳೆರಡೂ ಹಿಂದೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವವೇನೋ ಎಂಬಂತೆ
ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿರುವದು ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಆದಿಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಪೀಠ
ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಪ್ರವಾದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಮಠವೊಂದಿದೆ ಹೀಗೆ

ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ತೀಕ್ಷೇತ್ರವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರುವ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೀಗಳವರು ಬಂದ ದಿವಸವೇ ಇವರ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ವೆಂಕಣಭಟ್ಟನ ನಿಷೇಕಪ್ರಸ್ತವಿತ್ತು. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಇಂದು ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಸಂಭ್ರಮ. ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಔತಣ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತೀಗಳವರಿಗೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಪುರೋಹಿತರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದರು. ಉಡುಗರೆ ಉತ್ಸವಗಳೆಲ್ಲ ತೀರಿದವು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದನು. ಇನ್ನೇನು? ದೇವರಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಸಮಯ. ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಅಶೀರ್ವಾದಪದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು! ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರು ಹೊಟ್ಟೆಹಸಿವೆಯಿಂದ ಅಳುತ್ತಿರುವರು. ಹೆಂಗಸರು ಬೇಗನೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಭರದಿಂದ ಮನೆಗೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವರು ಇಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣನು ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಹೊರಟನು. ಅದೇನು ವಿಷಮ ವ್ಯಾಳ್ಯವೋ ಅಥವಾ ಅವನ ದುರದೃಷ್ಟವೋ ತಿಳಿಯದು. ಭರದಿಂದ ಬರುವ ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬಾಗಿಲ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಣೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ತಾಕಿತು; ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗಲೇ ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು! ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ನೆರೆದರು. ನೋಡಿದರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಜೀವವೇ ಇಲ್ಲ. ಭೋರೆಂದು ಅಳಹತ್ತಿದರು. ಮನೆಹಾಳಾಯಿತೆಂದು ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು. ಏನಾದರೇನು? ಯಮಧರ್ಮನಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ದಯವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ದಯವುಂಟಾದರೂ ಆಗಬಹುದು; ಆದರೆ

ರಾಜನೇಶ್ಯಾಯಮೋವಹ್ನಿಃ ತಸ್ಯರೋ ಬಾಲಯಾಚಕಾಃ ||

ಪರದುಃಖಂ ನ ಜಾನಾತಿ ಅಷ್ಟಮೋ ಗ್ರಾಮಕೀಟಕಾಃ ||

ಎಂಬಂತೆ ಈ ಎಂಟು ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ದಯೆ ಉಂಟಾಗಲಾರದು, ಅಡಕ್ಕಂತೆಯೇ ಮಾಯಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು:—

ನೊನ್ನೆ ಮದಿವಾದೆನ್ನೆ ಕರೆವುಪೊಂದರಪೆಮ್ಮೆ |

ನಿನ್ನೆ ಕೊಂಡೆನು ಹೊಲವ ಫಲವು ಬಹುದು ||

ಹೊನ್ನ ಬಹಳುಂಟೆನೆಗೆ ಸಾಯಲಾರೆನು ಎನಲು |

ಬೆನ್ನ ಬಿಡುವಳೆ ಮೃತ್ಯು ಮೃಥ ಜೀವಾತ್ಮಾ ||

ಅಂತಕನ ದೂತರಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ದಯವಿಲ್ಲ || ಪಲ್ಲ||

ಹೀಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡಿರುವರು. ದಾಸರ ಈ ವಚನವು ನಿತ್ಯಕಃ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಬರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ದಾಸರಂತೆ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಘ್ಯವು ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟದೆ ಅದು ಸ್ವಕಾನ ವೈರಾಗ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮುಖ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಳುತ್ತಿರುವೆವು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರ ಮಾತು ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ. ಇರಲಿ.

ಈಗ ಹಿಂದೇ ಹಿಂದು ತಾಸಿನ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮನೆಯು ಇಂದದ ಕೋಲಾಹಲದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿತ್ತೋ, ಅದೇ ಈಗ ಶೋಕಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ತುಂಬಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವದು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಅಳುವ ಧ್ವನಿ. ಕಾ ಹಾಕಾರ! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದರು. ವೆಂಕಣ್ಣನ ಮಾಚಾರವೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರು ಆತನನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ವಿಸ್ಮಯ! ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದರು. ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುತೂಹಲ. ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಬೀಳುವ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮುಕುರಿ ನಿಂತರು; ಆದರೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಏಣಹೊತ್ತು ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಕಮಂಡಲೋದಕವನ್ನು ಹಾಕಿ:- ವೆಂಕಣ್ಣಾ ಏಳಪ್ಪಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೇಗನೆ ಅವರ ಭೋಜನವನ್ನು ತೀರಿಸು' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅಯ್ಯೋ ಈ ಮಾತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿತೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಟ್ಟನೆ ವೆಂಕಣ್ಣನು ಕಣ್ಣೆರೆದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಅಹಹಾ! ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದರಿಗೂ ಬಂಧು-ಬಳಗವರಿಗೂ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಅನಂದವಾಗಿರಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಲು ಮೃದಲೇಖನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆವು,

ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವರೆಂದೇ ತಿಳಿದರು. ಹೊಗಳಿದರು. ನಮಗಾದರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಬ್ಬ ಸತ್ತುರುಷರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿರುವದು.

ಇಂದಿರಾಪತಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕುಣವನೊ |

ಎಂದ ವಚನವ ನಿಜಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವನೊ ||

ವೆಂಕಣ್ಣನು ಎದ್ದ ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜರುಗಿದವು. ಎಲ್ಲವೂ ಆನಂದಮಯವಾಯಿತು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಂಚಾಲಿ ದಾಸಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ:—

ಮರ್ತ್ಯರೊಳಗಾಶ್ಚರ್ಯರಾಯರ |

ಕೃತ್ಯಗಳ ಕೇಳಿದರೆ ಈ ಪರಿ |

ವರ್ತಿಸಿದ್ದವರನ್ನು ಕಾಣೆನು ನಾನು ಎಂದೆಂದು ||

ಭೃತ್ಯನೊಬ್ಬಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಪ |

ಮೃತ್ಯುನಾಶವಗೆಯ್ಸಿ ಸೌಖ್ಯವ |

ನಿತ್ತು ಸಲಹಿದವರಿಗೆ ಸಮರ್ಥಾರೀ ಜಗತ್ತಯದಿ ||

ಜಯತು ಜಯತು ರಾಜಾ ರಾಜ ರಾಜಾದಿ ಪೂಜ್ಯೋ |

ಜಯತು ಜಯತು ರಮ್ಯೋರಂಜಿತಾನೇಕ ಲೋಕಃ ||

ಜಯತು ಜಯತು ಭೋಗೀ ಭಕ್ತ ಭಾಗ್ಯ ಪ್ರದಾತಾ |

ಜಯತು ಜಯತು ಭೂಮಾ ಭೂರಿ ಭೂರಿ ಪ್ರದಾತಾ ||

೧೫ನೆಯ ಕಥೆ

ಆರಸನೆ ಮಗನೆನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ್ದು

ರಾಯರು ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಹಿನ್ನೆ ಹಿಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅದು ಯಾವದೋ ಹಿಬ್ಬ ರಾಜನೆ ರಾಜಧಾನಿ ಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಊರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮೂಹವು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದಿತು; ಮತ್ತು ಈಗಿನಂತೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠ ಮಠಗಳೊಳಗೆ ಕಲಾಪಗಳೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನೇ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಿಷ್ಠಾವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದರೂ ಆ ಹೊತ್ತು

ಮಾತ್ರ ಊರಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ರಾಯರನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಬೇಕೇ? ಇದೇನು ದುರದೃಷ್ಟ? ಮಹಾರಾಜನು ಊರಲ್ಲೇರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಆತನು ರಾಯರ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸಿಗೊಂಡು ತಾನು ಹೋಗದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಹೋಗಗೊಡದಂತೆ ಕಟ್ಟುಮಾಡಿದನೇ? ಛೇ ಛೇ! ಅರಸನು ಅಂಧವನಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ರಾಯರು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಕಾಲಿಟ್ಟರೋ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಏರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವನು. ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದು ರಾಯರು ಸ್ವಯಂ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಮನೆಗೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಂದು ಕುಳಿತರಲು, ರಾಜನೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಬರಬಾರದೆಂದರೇನು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರೂ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಮರೀಯರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಯಿತು.

ವಾಚಕರೇ! ಇದು ಕೂಡುವ ಹೊತ್ತಲ್ಲ. ರಾಯರು ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ನಾವಾದರೂ ಊರೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ. ಬೇಗನೇ ನಡೆಯಿರಿ. ಅಯ್ಯೋ ನೋಡಿದಿರಾ! ಮಹಾರಾಜನು ಎಂಥ ಘೋರವಾದ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಪಾಪ! ಇಂಥವನು ರಾಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಏನೆಂದು ಬರಬೇಕು? ಈತನ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಾದರೂ ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಬಂದಾರು? ಸರಿ, ಸರಿ. ಈಗಲೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಡೋಣ. ಮುಂದೆ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತಾಗಲಿ.

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ನಾಗರಹಾವು ಕಡಿದು ಅದೇ ವ್ಯಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದನು! ಅರಮನೆ ಯೆಲ್ಲವೂ, ಅದೇಕೆ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವೂ ರೋಕಾಕುಲವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು! ರಾಜ ಪರಿವಾರವಂತೂ ಮೆಯ್ಯೇಲೆ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲದೆ ಭೂತ ಬಡಿದವರಂತೆ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ರಾಗಿ ತಾವೇ ಊರಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ಅತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಶ್ರೀಗಳವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿರಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಾನು ಹೀಗೆಯೇ ಕುಳಿತರೆ ಮಾಹಾತ್ಮರಾದ

ವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನು ಅವರಾಧ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವದೋ ಎಂದು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ರಾಯರಿಗೆದುರಾಗಿ ಕಾಲುನಡೆಯಿಂದ ಹೊರಟನು. ಶೋಕಾಕುಲವಾದ ಜನಸಮೂಹವು ಆತನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು ಅರಮನೆಯ ಎದುರಿನ ರಾಜಮಾರ್ಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಯರೂ ಮಹಾರಾಜನೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಂಧಿಸಿದರು ಇಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಗಳೂ ಹಿಂದಾದವು. ಮಹಾರಾಜನ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖಾವೇಗದಿಂದ ಆತನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಉಬ್ಬಿ ಹೋದವು. ನಿಂತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೊವ್ವನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಭೋರೆಂದು ಅಳ ಹತ್ತಿದನು ಕೇವಲ ದಯಾಮಯರಾದ ರಾಯರ ಅಂತಃಕರಣವು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಅಂಥಾ ನಿಶ್ಚಲ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಮಾಹಾತ್ಮರಿಗೂ ಅಂದು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹಿಂದೆರಡು ಹನಿಗಳು ಬೀಳದೆ ಹೋಗಿ ಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ರಾಯರು ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರು:—ಹೇ ರಾಜಾ, ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಈಗ ಕಾಲಮೃತ್ಯುವು ಬಂದೊದಗಿಲ್ಲ ಇದು ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವು. ಹಾವಿನ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿರುವದು. ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಭಯ ಪಡಬೇಡ. ನಡೆ, ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದಾನೆ.

ಆಯಿತು; ರಾಯರ ಈ ಮಾತು ನೆರೆದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಒಕಾಶವಾಣಿಯಾದಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರ ಮೋರೆಗಳೂ ಸತೇಜವಾದವು. ಅಳುವು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಮಹಾರಾಜನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಯರನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ನಡೆದನು. ರಾಯರು ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಾಗರಹಾವನ್ನೇ ಎಳೆತರಿಸಿ:—ರಾಜಕುಮಾರನ ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟಂಥ ವಿಷವನ್ನು ಪುನಃ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ತತ್ಕ್ಷಣ ಆ ಸರ್ಪವು ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರನು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡಿತು. ಸಂಗಡಲಿ ರಾಜಕುಮಾರನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚುತ್ತ ವನಂತೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಸರ್ಪವು ರಾಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಂಕೇತವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಮಹಾರಾಜನಿಗೂ, ರಾಜ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ, ನೆರೆದ ಜನರಿಗೂ

ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿರಬೇಡ! ರಾಯರ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾ ದಂತೆ ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಾಯಿತು. ರಾಜನೂ ಆತನ ಹೆಂಡ ತಿಯೂ ಮಗನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಬಂದು ರಾಯರ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ:—ಸ್ವಾಮಿ! ಪುತ್ರೈಂಬ ನರಕದಿಂದ ದಾಟಿಸುವಂಥ ಪುತ್ರಭಿಕ್ಷ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ತಮಗೆ ಪಾಮರರಾದ ನಾವೇನನ್ನು ಕೊಡೋಣ! ಧನ್ಯರಾ ದೆವು. ನಮ್ಮೀ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಂದು ಪರಿ ಪರಿಯಿಂದ ನುತಿಸುತ್ತ ರಾಯರನ್ನು ಎಂಟಾನೆಂಟು ದಿವಸ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣಾಪುರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿರಂತೆ. ಸತ್ತು ರುಷರಾದವರು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು-ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂಬ ನಿಯಮವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ದೇವರಲ್ಲಿಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಭಾವವೇ ಅಂಥಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾದದ್ದಾಗಿರುವದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾರದೇನು ಭಯ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸತ್ತರುಷರು ಅಂದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಒಂದಿರುವದು.

“ರಮೇರಮಣನ ಸಿರಿ ರಮಣೀಯ ನಾಮವಿರೆ |

ಯಮಗಿಮಸಂಜಕೆ ನಿಮಗುಂಟೇ || ಪಲ್ಲ ||

ತೊಲ ತೊಲಗೆಲೊಕಲಿಯೆನಿಲ್ಲದಿಲ್ಲಿ |

ತೊಲತೊಲಗೆಲೊ ಕಲಿಯೆ |

ಸಲಿಸಲಿಗೆಯ ಬಿಡು ಸಲಿಲಜಾಕ್ಷನ ದಾಸಂ || ”

(ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟರು.)

ಇಂಥವರೇ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀರಾಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಂತೂ ಇನ್ನೇನೆಂದು ಹೇಳೋಣ!

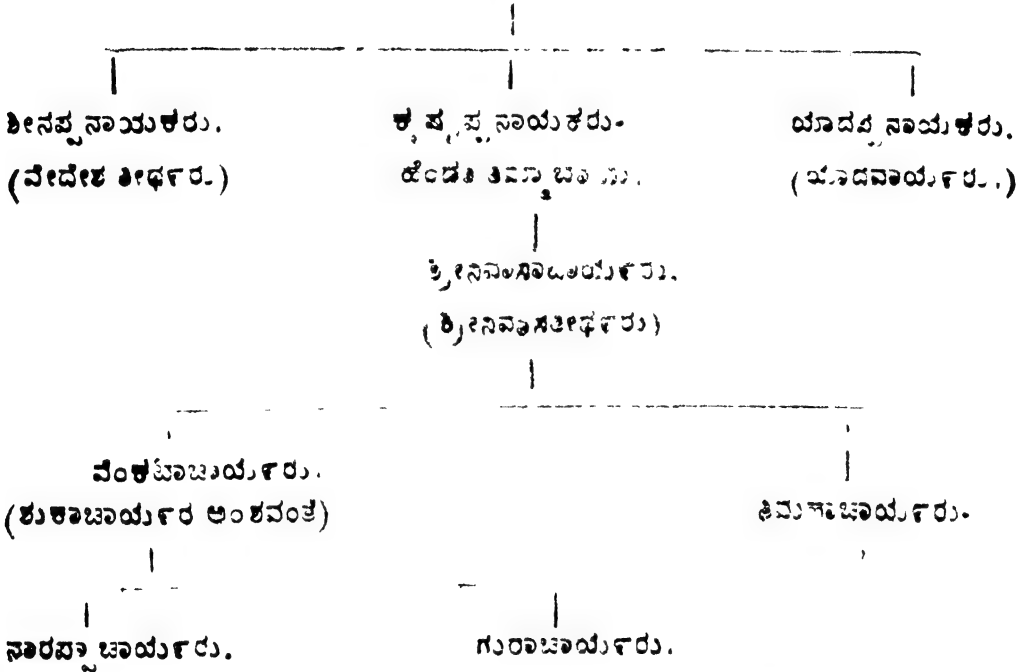

೧೬ನೆಯ ಕಥೆ

ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು.

ರಘುಪ್ಪನಾಯಕರು

ವುಣ್ಯತಮವಾದ ಭೀಮಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮುಣ್ಣೂರು ಎಂಬವೊಂದು ಗ್ರಾಮವುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ರಘುಪ್ಪನಾಯಕರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಶೀನಪ್ಪನಾಯಕರು-ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರು-ಯಾದಪ್ಪನಾಯಕರು ಎಂಬ ಮೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಶೀನಪ್ಪನಾಯಕರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠದ ವೇದವ್ಯಾಸ ತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮತಕ್ಕೊಂಡು 'ವೇದೇಶತೀರ್ಥರೆಂಬ' ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇವರು ಬಿಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು. ಕಡೆಯವರಾದ ಯಾದಪ್ಪನಾಯಕರು ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರಲ್ಲಿಯೇ ಮಧ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ 'ಯಾದವಾರ್ಯ' ರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಇವರು ಸುಧಾ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಭಾಗವತಕ್ಕೂ ಯಾದುಪತ್ಯವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಇವರ ವಂಶಜರು ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರವಾದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ನಾಮಧೇಯವು ಇವರಿಗೆ ಬಂತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಸಾಂಡಿತ್ಯ-ಅಗಾಧವಾದ ತಪಃಸಾಮರ್ಥ್ಯ-ಆಚಲವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ-ಅತ್ಯಂತ ವಿರಕ್ತತೆ ಇವೇ ಕಾರಣವಾದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು.

ರಮಾಪತಿಪ್ರಮಾಯುಕ್ತಃ ಭ್ರೂಜ್ಞಾನೋವರ್ಜಿತಃ ||

ಕೃಷ್ಣನಾಮ್ನಃ ಪಿತುರ್ಜಾತಾ ತಿಮ್ಮಾಯಾಂ ಬಾಗಡೀಶ್ಠಳೆ ||

(ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರ ತಂದೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ರನಾಯಕರು. ತಾಯಿ ತಿಮ್ಮಾಬಾಯಿ. ಸ್ಥಳ ಬಾಗಲಕೋಟೆ) (ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯಕೃತ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರ)

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ವಂಶಜರಾದ ಜೋರಾವುರದ ಮನೆತನದವರು ಇದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಿಂದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಕೆಲವು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ

ವೇಣುಪಲ್ಲಿಪಿಪ್ಪಲೇ ತು ಯವನೈರ್ಮಲಿನೇ ಕೃತಃ ||

ವೇಣುಪಲ್ಲಿಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಜಗ್ಮುರ್ಗೃಹರಿಹರಂ ಪ್ರತಿ ||

ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹರಿಹರಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ದಿವಸ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರವಾದ ಹೊನ್ನಾಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಪದ್ಮೋದ್ಭವಾ ಪದ್ಮಭವಾದಿಸೇವ್ಯಾ |

ಪದ್ಮಾಯತಾಕೃಷ್ಣಚ್ಯುತಪಾದಪದ್ಮಂ |

ಸಂಸೇದಿತಂ ನಿಶ್ಚಯಮಾಭಿಷದ್ಯಾ |

ಸುವರ್ಣಪಲ್ಲಿಂ ಪ್ರಯಯೌ ಸುಧೀರಃ ||

ಇಲ್ಲಿಂದ ಇವರ ಮಕ್ಕಳಾದ 'ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು' ಬಾಹುಪಲ್ಲಿಗೆ ಅಂದರೆ ಠಟ್ಟೇಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ವಂಶಜರು ಅಲ್ಲಿಯೂ,

ಉಳಿದವರು ಈ ಹೊನ್ನಾಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ಯಾಪಿ ಇರುತ್ತಿರುವರು ಇರಲಿ.

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಸಂಚಾರಕ್ರಮೇಣ ಬಿದರ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರಲು ಅವರಿಗೆ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಸಿಯು ಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಅಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರು ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಡಿಯುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಸಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಮಡಿಯಿಂದ ತಂದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಚಾರ್ಯರು:—ಸ್ವಾಮಿ! ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಈ ತುಂಗಭದ್ರಾನದಿಗೆ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಂಥ ಕರ್ಕಾಟಕ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಉದಕವನ್ನು ಮಡಿಯಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಸಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದು ನನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಅದರಿಂದ ಹಾಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದೆನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ರಾಯರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಮಸಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ಮಹಿಮೆಯಿದ್ದಮೇಲೆ ನೀವು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇನ್ನು ಹ್ಯಾಗಿರುವವೋ ನಾವು ನೋಡಬೇಕೆಂದರು. ಕೂಡಲೆ ಅಚಾರ್ಯರು:—ಕೇವಲ ಸಾಮರಸಾದ ನಾನು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಂಥ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಅದರೂ ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯು ಶಿರಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು, ತಾವು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು ರಾಯರಿಗೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೇ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರು. ತತ್ಕ್ಷಣ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂಭಾವನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ, ನೀವು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯತಿಗಳಂತೆ ತೀರ್ಥರಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಕಾರಣ ಈ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇವರು ಇದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸದಮೇಲೆ ಈ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಶ್ರೀಗಳವರಾದರೂ ಭ್ರಾತೃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇವರ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು

ವಿಚಾರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳ ವೃತ್ತ ದಿವಸವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರು ಸಾಸಿವೇ ಕಾಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಒಳ್ಳೇ ಯಳ್ಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರು ಹೋಮದ್ರವ್ಯ ವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಾಸಿವೆಯನ್ನೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಇವೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಮಠದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು.

ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಗಳ ವರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಸಾಸಿವೆಗೊಡಿದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರು ಅವರ ನಿಯಮದಂತೆ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಹೀಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ನಡೆಯಿತು. ನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಫಲ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀಗಳವರಹತ್ತರ ಹೋದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳು ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೊ- ಇವರಿಗೊ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಕಕ್ಕಂದಿರಾದ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ತಾವು ಹೋಗಿ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು. ನೋಡುತ್ತಾರೆ! ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಂಥವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇದ್ದು, ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಂಥವು ಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪುನರ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಕಳಾ ಭೇದವನ್ನು ಕಂಡು ಯಾದವಾರ್ಯರು:—ತಮ್ಮಾ! ನೀನು ಶ್ರೀಗಳವರ ಅನುಗ್ರಹಸಂಪಾದಿಸುವ ಬದಲು ಅವರ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬಂದೆ. ಇಗೋ ನೋಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗುಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಲು, ಕೂಡಲೆ ಅದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಅದು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಭುರ್ರನೆ ಹಾರಿಹೋಯಿತು! ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಝುರ್ರನೆ ಇಳಿದುಹೋದರು. ಅವರ ಮೋರೆ ಇಷ್ಟಾಯಿತು ಕಕ್ಕಂದಿರೆದು ರಿಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬಾರದು. ಕಡೆಗೆ ಹೇಗೋ ಭೋಜನ ಸಮ ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರು. ಯಾದವಾರ್ಯರು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು:—ಅಪ್ಪಾ, ಬಾಲಕಾ! ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ-ವೃತಾಚಾರನಿಯಮ

ಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಮಹನ್ನೀಯರಾದವರಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡದು ಕಂಡಿಯಾ? ಶ್ರೀಗಳವರಂತೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಗಳು; ಅಗಾಧ ತಪಸ್ವಿಗಳು. ಅವರು ನಡೆದದ್ದೇ ಮಾರ್ಗ. ನುಡಿದದ್ದೇ ವೇದ. ಇಂಥ ಶಾಪಾದಪಿ ಶರಾದಪಿಗಳಾದವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮಂಥವರು ಯಾವ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲು? ಇದನ್ನರಿಯದೆ ಅವರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿನ್ನ ನೇಮವನ್ನು ಅವರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಡಿಸಬಹುದೇ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾಗೆ ನಿನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ನಡಿಸು. ಅಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು. ಅತ ಏವ ನೀನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಅವರ ನಿಯಮದಂತೆಯೇ ನಡೆದು, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬರಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು.

ಮರುದಿವಸವೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸತಿರ್ಥರು ಕಕ್ಕಂದಿರವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು; ಹಾಗೂ ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದನ್ನೇ ತಾವೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಯಾದವಾರ್ಯರ ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳುಹಿದರು ಅಂದಿನಿಂದ ಬಿದರ ಹಳ್ಳಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಮನೆತನದವರು ವೃತದಲ್ಲಿ ಸಾಸಿವೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಅದ್ಭೂತವೆ ನೋಡಬಹುದು.

ಮಹಾತ್ಮರಾದವರಲ್ಲಿ ಎಂಥವಾದರೂ ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಾಕ್ರಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಹಾಲಿನ ವೃತವಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನವು ಸುಖಕರವಾಗಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೀರನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಉಣಿಸಿದರಂತೆ. ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತರ ಕೈವಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಏನು ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯಾದರೂ ಅವು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವವೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು:—

ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಬುಧರು | ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದರ್ಪಿಸಿದ ಕರ್ಮನಿ |

ಷಿದ್ಧವಾದರು ಸರಿಯೆ | ಕೈಕೊಂಡುದ್ಧರಿಸುತ್ತಿವಾ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾಗಿ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಕಡೆಗೆ ಬಲಮೆಯಿಂದ ಎಳೆತಂದರು. ಈಗಲೂ ತರುತ್ತಲಿರುವರು ಮುಂದಾದರೂ ತರುವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇನು? ಇಂಥ ಮಾಹಾತ್ಮರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಲ್ಪೈನೆ ವರ್ಗಿಸುವದೆಂದರಿ:—

‘ಇಹ ಪುನರುದಧಿ ಸ್ನಾನ ಸಂಕಲ್ಪ ವತ್ಸಾ |’

(ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೊಂಚ ನೀರನ್ನು ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ನಾವು, ಸಮುದ್ರಸ್ನಾನ ಮಹಂಕರಿಸ್ವೆ| ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ)

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.

ಶ್ರೀಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರಂಥವರೂ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ—

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಕ್ಯೈ ನುಯಿಮಂದ ಬುದ್ಧಾ |

ಸಂತೋ ಗುಣಾಢ್ಯಃ ಕುರುಣಾಂ ಕ್ರಿಯಾಸುಃ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರಲು,

ಅತ್ಯಂತ ಗೊಥವಾದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ ವಾದಂಥ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯರಂಥವರು:-

ಬುದ್ಧಿ ವಿದ್ಯಾ ಬಲದಿ ಪೇಳಿದ | ಶುದ್ಧಕಾವ್ಯವಿದಲ್ಲತತ್ವಸು|

ಪದ್ಧತಿಗಳನು ತಿಳಿದ ಮಾನವನಲ್ಲ ಬುಧರಿದ ||

ಮಧ್ಯವಲ್ಲಭ ತಾನೆಹೃದಯದೊ | ಇದ್ದು ನುಡಿದಂದದಲಿನುಡಿದೆನ |

ಪದ್ಧಗಳನೋಡದಲೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಾಲಿಪುದು ಬುಧರು ||

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರಲು, ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರ-ಅಜ್ಞಾನಿ ಯಾದ ವನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೇನು? ಅದಾಗ್ಯೂ:-

ಜನರಿಗಾಗಿಯೆ ಅವತರಿಸಿ ಪೂರ್ವದಿಬಹು |

ಜನರನುದ್ದರಿಸಿದಾತನನು ||

ನೆನೆಯದಾತನೆ ಪಾಪಿಯವನೆದುರಾತ್ಮನು |

ಮನುಜನವನೆಚಾಂಡಾಲಾ ||

ಎಂಬ ಸದುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದು ಅವರ ಗುಣಶರಧಿಯೊಳಗಿನ ಹಿಂದೆರಡು ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಯಲಿಗಿಟ್ಟುರುತ್ತೇನೆ.

ತೃತೀಯ ಗುಚ್ಛ.

ವ್ಯಾಸೇನವೃಷ್ಟ ಬೀಜಶ್ರುತಿಭವಿಭಗವತ್ಪಾದಲಬ್ಧಾಂಕುರಶ್ರೀ |

ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕೃತಭಿನ್ನೋಜನಿಜಯಮುನಿನಾಸಮ್ಯಗುದ್ಭಿನ್ನಶಾಖಃ ||
ಮೌನೀಶವ್ಯಾಸರಾಜಾದುದಿತಕಿಸಲಯಃ ಪುಷ್ಪಿತೋಯಂ ಜಯೀಂದ್ರಾ |

ದದ್ಯುಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾದ್ವಿಕಸತಿಫಲಿತೋ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಶಾಖೀ ||
(ಗುರುಗುಣಸ್ತವ)

೧ನೆಯ ಕಥೆ.

—(೦)—

ಸೋಮಪುರವೆಂಬುದೊಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನ ವಿಠಲ ರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ತುರುಷರೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೋದರು. ಇವರೂ ಹಬ್ಬ ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಾಹಾತ್ಮರು. ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರಾಯರ(೧೭೨೭-೧೮೦೯) ಶಿಷ್ಯರು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಪ್ರಲ್ಹಾದ ರಾಯರ ಸಹೋದರರಾದ ಸಲ್ವಾದರಾಯರು ಅಂಶವೇನು ತಿಳಿದದೆ. ಈ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನವಿಠಲರಾದರೋ ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಯರ ತಮ್ಮ ಅಲ್ಪಾದ ರಾಯರ ಅಂಶದವರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕರ್ಜಿಗಿ ದಾಸಪ್ಪ(ಶ್ರೀದವಿಠಲರು)ಎಂಬವರು ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಯರ ತಮ್ಮ ಅನುಲ್ಪಾದರಾಯರ ಅಂಶವಂತೆ. ಇರಲಿ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ತುರುಷರಾದವರು ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿ ಯಿಂದ ಯಾವ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟರಾಗುತ್ತಾರೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಿ ಕ್ಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೇ ಸತ್ತುರುಷರ ಸುಳಿವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವು ದುಸ್ತರವಾಗಿರುವದು. ಈ ನಿಯಮದಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನ ವಿಠಲರಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಹೇಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಹೇಳವರಾದರೇನು? ಕುರುಡರಾದರೇನು? ಉಚ್ಚ ಜಾತಿಯವರಾದರೇನು? ನೀಚ ಜಾತಿಯವ ರಾದರೇನು? ದೇವರಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಾವನು ಇಡುವನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತನು; ಅವನೇ ಸತ್ತುರುಷನು, ಎಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಅದರಂತೆ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನರು ದೇವರಲ್ಲಿಟ್ಟ ಅತೀವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸತ್ಪುರುಷ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹಿಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸೇರಿದರು. ಇವರು ಹಿಮ್ಮೆ ಸಂಸಾರದ ತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲು + ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅಂತಃಕರಣವು ಉಕ್ಕೇರಿಬಂತು. ಕೂಡಲೆ ನಮ್ಮ ಹೆಳವ ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯಾರೋ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿದಂತಾಯಿತಂತೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿಯು ಕುಬ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ನವ ಯೌವನ ರೂಪ ಸಂಪನ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಅವರು ಚನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನರಿಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಆ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಇವರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ನೋಡಿದಿರೋ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು!

ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಅನೇಕ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು ಇನ್ನಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರನೇಕರು ಇದನ್ನೇ ರಾಜಮಾರ್ಗವೆಂದು ಸಾರಿರುವರು.

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಭಜತಃ ಪುಂಸಃ ಶಿಲಾಪಿ ಫಲದಾಯಿನೀ |

ಮೂರ್ಖೋಪಿ ಪೂಜಿತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗುರುರ್ಭವತಿ ಸಿದ್ಧಿಧಃ ||

(ಸ್ಮಂದಪುರಾಣ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರ ಖಂಡ)

ಎಂಬ ಪುರಾಣೋಕ್ತಿಯು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು. ಸತ್ಯವಾದದ್ದು.

೨ನೆಯ ಕಥೆ.

—(೦)—

ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ 'ಬಿಚ್ಚಾಲಿ' ಎಂಬ ದೊಂದು ಊರಿರುವದು ಇದು ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಿಕ್ಷಾಲಯ ಅಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾ ದಾಕತಕ್ಕ ಬಾಗಿಲವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಗಭದ್ರಾನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವದು. ಆ

+ ಗುರುವೇನೇಕರುಣಿಸಿದರಲು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಧೋರಗಳೇಧರೆಯೊಳುಂಟೇ || ಪಲ್ಲವ||

ನದಿಯ ಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣದೇವರುಂಟು; ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.

ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಬ್ಬ ರಿದ್ದರು. ಇವರ ಹೆಸರು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ.

ಪುರಾ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಾಮಾಭೂದ್ಧಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋಃ ಸುತಃ |
ಯದರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುರ್ನೃಕೇರಿರವತಾಂ ಗತಃ ||
ಸಂಹತಃ ಪ್ರಹತಶ್ಚೇತಿ ತಸ್ಯಾಸ್ತಂ ಪರಿಚಾರಿಣೌ |
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋಽವತೀರ್ಯ ಯತಿರೂಪತಃ ||
ವಿವೃತ್ಯಾ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಲೋಕೋಪಕೃತಿಮಾತನೋತ್ ||
ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯಕೃಷ್ಣಾಖ್ಯೌ ತತ್ರಾಪಿ ದ್ವಿಜರೂಪತಃ ||||
ಸಂಹತಪ್ರಹತೌ ಜಾತೌ ಶಿಷ್ಯೌ ತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯೌ ಸದಾ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ)

ಎಂಬಂತೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ ಪರಿಚಾರಕ ರಾದ ಸಂಹತ-ಪ್ರಹತರೆಂಬವರೇ ತ್ರೇತಾ-ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಬಂದು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಅವತಾರವೇ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ-ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರೆಂದು ಮೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ,

ಸರ್ವೇಷ್ಟಪಿ ಚ ಶಿಷ್ಯೇಷು ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ ಏವ ಸಃ||
ಗುರೋರತಿಪ್ರಿಯೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ್ತುತಿಶ್ಚೇನ ಸಮಾದೃತಾ ||
(ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ)

ಎಂಬದಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಇವರು ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದರಾದವರು.

ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. 'ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರ' ವೆಂಬ ಗುರುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಇವರೇ, ಹಿನ್ನೆ ಗುರುವುಂದಾವನದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಭಕ್ತಿಪರವಶತೆಯಿಂದ

ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ:—

ಯೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಚರಣದ್ವಂದ್ವಂ ಸ್ಮರನ್ ಯಃ ಪಠೇತ್

....

....

....

....

....

....

ಕೀರ್ತಿರ್ದಿಗ್ವಿದಿತಾ ವಿಭೂತಿರತುಲಾ....

....

||

ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು—‘ಸಾಕ್ಷೀಹಯಾಸ್ಯೋತ್ರಹಿ’ ಎಂಬದಾಗಿ ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಉಚ್ಚರಿತ ವಾಯಿತಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರು ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದರು. ಅನೇಕರು ಈ ದಿವ್ಯ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುರುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪರಿ ಪರಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರೂ ಅವ ರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಮನೋಹರವಿಠಲರೆಂಬ ದಾಸರು † (ಬುದ್ಧ ದಿನ್ನಿನಾರಪ್ಪನೆವರು) ತಾವು ರಚಿಸಿದ ‘ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಾಕೃತ ಸ್ತೋತ್ರ’ ಎಂಬ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (೩೧ ಪಟ್ಟದಿ ಗಳಿವೆ) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:—

ಅವನತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರಡಿ |

ದಾವರೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಮಂ ಪರಿಸುತ್ತು ಸ್ಮರಿಸಲು ಸು |

ಬಾವಳಿಯ ಹೊಂದುವನು ಲೇಶಕಮಲಾನಾಥನಮಲಪ್ರಸಾದದಿಂದ ||

ಶ್ರೀವಿಭೂತಿಯ ಕೀರ್ತಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮೊದಲಾದ |

ಈ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದ ಸವ್ಯದ್ಧಿಯಂ ಪಡೆವುದಕೆ |

ಬೇವೇಶ ತ್ರೀಹಯಾಸ್ಯನೇಸಾಕ್ಷಿ ನಾನುಡಿನೆ ಕೇಳ್ದುದೆಲ್ಲಾ ಸುಜನರು||

† ಈ ದಾಸರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರ — ಮುನ್ನಾಥ ಏಲಾಸ ಎಂಬೆರಡು ಪುಟ್ಟ ಪದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು—ಶ್ರೀಯುತ ಹಜಮಂತ್ರರಾವ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಗೋರ ಬಾಳ ವಕೀಲ —ಲಿಂಗನೂರೂರ (ಬಿಲ್ವಾ - ರಾಯಚೂರ) ಎಂಬ ಮಹಾಶಯರು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿ ರುವರು ಅಪೇಕ್ಷಕರು ಅವರಿಂದ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದಾಸರು—ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲಿ ಆದಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಈಗಲೇಗ ಅಲ್ಲದ ಉಡುಪಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೇಲಿಂಗಳ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಖನೆಯ ಕಥೆ.

—(೦)—

ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಯರ ತಮ್ಮ ಸಲ್ವಾದರಾಯರ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರ ಹೆಸರನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಅರಿಯದವರಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಾರೆ ಕೇಳಿರುವರು. ಇವರು ವಿಜಯದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಗೋಪಾಲದಾಸರು (ಭಾಗಣ್ಣದಾಸರ) ಶಿಷ್ಯರು. ಒಳ್ಳೇ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಇವರ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯು ಲೋಕಾಶ್ಚರ್ಯ ಕರವಾದದ್ದು.*

ಇಂಥಾ ಸತ್ಪುರುಷರು ಒಮ್ಮೆ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಸೇವಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ಗುರುಗಳು ದಾಸರಾಯರ ಸಂಗಡ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ನಾ ಕೇಳು, ನೀ ಕೇಳು, ಎಂದು ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಸಹ ಕುಳಿತರು. ಪಾಪ! ದಾಸರಾಯರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ಗೊತ್ತು? ಅವರು ಯಾವದನ್ನೂ ಅರಿಯದವರು. ದಿನದಂತೆ ಗುರುಸೇವೆಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ವೃಂದಾವನದ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತರು. ಗುರುಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಗುರುಗಳು ಒಂದು ಮಾತು ಕೂಡಾ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ದಾಸರಾಯರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ದಿನಾಲು ಮಾತನಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಗಳು ಇಂದು ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಎಂಬದಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರು. —

ರಾಗ | ಪೂರ್ವಿ | ಮಟ್ಟಿತಾಳ

ಯಾಕೆ ಮೂಕನಾದ್ಯೋ | ಎಲೋ ಗುರುವೆ ನೀ | ಯಾಕೆ ಮೂಕನಾದ್ಯೋ ||
ಆದರೂ ಗುರುಗಳು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ ಆಗ ದಾಸರಾಯರು

* ಶ್ರೀಯುತ—ನಾರಾಯಣ ಭೀಮರಾವ ಕಲಮದಾನಯವರು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಕಲ್ಪ ಚರಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವರು.

ಇದು — ಸಾವಂಜೆ ಗುರುರಾಯರಲ್ಲಿ (ಉಡುಪಿ) ನಾಲ್ಕನೇ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವದು.

ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲು—ಜನರು ಇವರ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಲಿಕ್ಕೆ ಜಪಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವರೆಂದೂ ಅದರಿಂದಲೇ ಗುರುಗಳು ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ-
ರುವರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಆ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು
ಬಂದು ಮಾಡಿದರಂತೆ.

೪ನೆಯ ಕಥೆ.

—(೦)—

ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ 'ಲಚ್ಚಮರಿ' ಎಂಬ
ದೊಂದು ಊರುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ಬೆನಕಪ್ಪನೆಂಬೊಬ್ಬ ಕರಣಿಕ(ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೋಗಿ)
ನಿದ್ದನು. ಈತನು ರಾಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನು. ರಾಯರಾದರು
ಮಹಾ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳು. ತಮ್ಮನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅವರು
ಎಂದೂ ಕೈಬಿಡಲಾರರು.

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ಯೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಷ್ಟ |

ಸಾರಾಕ್ಷರದ ಮಂತ್ರದಿಂ ನಿತ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂ |

ದಾರಾಧಿಸುತಜಪಿಸಿದವರಿಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಕೈಸೇರುವದುನಿಸಂಶಯಾ ||

ಚಾರುತರ ಕೀರ್ತಿಯಿಂ ಶ್ರೀಮಧ್ವಮತ |

ಕ್ಷೀರವಾರಿನಿಧಿಚಂದ್ರನೋಳ್ವಿಚ್ಛಿಸುತಲೋಕದೋಳ್ |

ಸಾರಿಸಿದನಿರ್ದೋಷಾಗಮ್ಯಮಹಿಮನರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮಾ ||

(ಮನೋಹರವಿಠಲರು)

ಇಂಥಾ ಬಯಾನಿಧಿಗಳಾದ ಗುರುಗಳು ಬೆನಕಪ್ಪನೆ ಅಪಾರವಾದ
ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು.
ಅಂದಿನಿಂದ ಬೆನಕಪ್ಪನು ಹಗೆಲಿಲ್ಲ ರಾಯರಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು
ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ—ರಾಯರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು
ದೇವತಾರ್ಚನೆಮಾಡುವದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ್ತ ಅನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ
ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆನಕಪ್ಪನು ಏನು ಭಯನೋ! ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೇನು ಸುಕೃತವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನೋ! ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ರಾಯರನ್ನು
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕರಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಬೆನಕಪ್ಪನ ಮನೆತನದವರು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ರಾಯರ ಮಠಕ್ಕೆ ಆರಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಕೊಡುವರು.

ಯಾರಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ದೈವತಭಕ್ತಿ ಇರುವದೋ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕದರಮಂಡಲಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದಾಸರೆಂಬವರು ಕೇವಲ ಸ್ವಪಚರಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರು. ಅವರು ದೇವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬದನ್ನು ಅವರ ಚರಿತ್ರದಿಂದ ವಾಚಕರು ಅರಿತಿರಬಹುದು. ಕಗ್ಗ ಕುರಬನೂ-ವೇಶ್ಯಾಸಕ್ತನೂ ಆದ ಕನಕದಾಸನು ಅಪಾರವಾದ ದೈವತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು! ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು: —

‘ನೋಕ್ಷಕಾರಣಸಾಮುಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಭಕ್ತಿರೇವ ಗೋಯಸೀ |’
ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಇನೆಯ ಕಥೆ.

—(೦)—

ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ಘನ ಪಂಡಿತರು. ಮೇಲಾಗಿ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಭಕ್ತಿ. ದಿನಾಲು ಹಸ್ತೋದಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಉಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ದೀಪಾವಳಿ ಪ್ರತಿಪದ. (ಬಲಿಪಾಡ್ಯ) ಪಂಡಿತ ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರು ಅದೇಕೋ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅನಾವೃತ ಶಾಕಸಾಕಾದಿಗಳನ್ನು ರಾಯರ ಹಸ್ತೋದಕಕ್ಕೆ ತಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಅರ್ಚಕನು ನೋಡಿದನು ಆತನಿಗಿದು ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ‘ನೀವು ಅನಾವೃತದ ಪಲ್ಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವದರಿಂದ ಅವು ರಾಯರಿಗೆ ಅರ್ಪಣವಾಗಲಾರವು, ಎಂದು ಭಿಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನುಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು. ಪಾಪ! ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಆತನಿಗೆ ಹೇಗೆಹೊಳೆಯಬೇಕು? ಆಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಆ ಹೊತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಉಟವೇ ಇಲ್ಲ. ರಾಯರಿಗೆ ಹಸ್ತೋದಕ ಕೊಡದೆ ಉಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು

ಅವರ ನಿಯಮ. ಈ ನಿಯಮವು ಅಂಧ-ಇಂಧದಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ರಾಮ ವಾಕ್ಯ; ಅಥವಾ ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರು ಅಖಂಡ ಏಳು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೂ ನಿರಾಹಾರಿಗಳಾದರು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ರಾಯರ ಭಜನೆಯೊಂದು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆ ದಿತ್ತು. ರಾಯರಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೋಡುವರು? ಕೊಪ್ಪರಾ ಚಾರ್ಯರ ನಿಸಿದಿಮವಾದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಅರ್ಚಕ ನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತು:--“ಆಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಿಷೇಧಗಳನ್ನೆಣಿಸ ಕೂಡದು. ಅವರು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಆರಿಸುವರೋ ಅದನ್ನೇ ಅರ್ಪಣಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕು, ಎಂದು” ಅರ್ಚಕನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾ ಯಿತು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿ ಹೋದನು. ಆಗಲೇ ಆಚಾರ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ:-- ಸ್ವಾಮಿ! ಪಾಮರನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಮಹಾಪಂಥವಾಗಿರುವದು. ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಈ ದೀನನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದಾಗಿ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು. ಕೊಪ್ಪರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಇದಾವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಅರಿಯರು. ಬಳಿಕ ಅರ್ಚಕನು ಹೇಳಿದ್ದರ ಮೇ ಲಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯೂ ತಿಳಿಯ ಬಂತು. ರಾಯರು ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ತನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಉದುರಿದವು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅನಾವೃತ ಶಾಕಾದಿಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಸ್ತೋದಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರು.

ಅತವನ ಜಗನಾಥದಾಸರು----

ಸಾದರದಲಿ ಹಸ್ತೋದಕ ಕೊಡಿಸಲು ನಿ | ಷೇಧಗೆಯ್ಯದೆ
ನಿವೇದಿಪೆ ಹರಿಗೆ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಜಿತ ಗುಣಸಾಂದ್ರಾ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಭಕ್ತರ ಹೃದಯವನ್ನು ಭಕ್ತಪರಿಪಾಲಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನು ಬಲ್ಲನೇ ಹೊರತು ಇತರರು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಮದಾ ಚಾರ್ಯರು:—

ಧರ್ಮೋಭವತ್ಯಧರ್ಮೋಪಿ ಕೃತೋಭಕ್ತ್ಯಸ್ತವಾಚ್ಯುತ ||

ಪಾಪಂಭವತಿಧರ್ಮೋಪಿ ಯೋನಭಕ್ತ್ಯುಃಕೃತೋಹರೇಃ ||

[ಸ್ವಾಮಿ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದವರು ಮಾಡಿದ ಅಧರ್ಮವೊಕ್ಕೂ ಧರ್ಮವೆನಿಸುವದು. (ಪುಣ್ಯ) ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರು ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯಾದರೂ ಅದು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣಾಗುವದು.]

ಎಂಬದಾಗಿ ನುಡಿದಿರುವರು

ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೂಕ್ಕೂಡ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹಿಕ್ಕಿಣಿಸಿದ್ದಾರೆ:—

“ಔಪಚಾರಿಕವಲ್ಲ ಸುಜನರ | ಪಾಪ ಕರ್ಮವು ಪುಣ್ಯವೆನಿಸವು |
ಪಾಪಿಗಳ ಸತ್ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವು ಪಾವವೆನಿಸುವವು” ||

(ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ)

ಓನೆಯ ಕಥೆ.

—(೦)—

ರಾಯರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ಸುಮಾರು ೧೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ಸನ್ ೧೮೫೧ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲ ಬ್ರಿಟಿಶ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿರಲು ಸರಕಾರದವರು ಇಲ್ಲಿಯ ಇನಾಮುಗಳೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕವೋ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಹಿಂದು ಇನಾಮ ಕಮಿಷನ್ನವನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ‘ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೋ’ ಎಂಬ ಸಾಹೇಬರು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆ ಸಾಹೇಬರು ಹಿಮ್ಮೆ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಯರಿಗೆ ಇದ್ದ ಇನಾಮುಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ರಾಯರು ಅಗಾಧ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳೂ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ಇನಾಮುಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಯಂ ಅಗತಕ್ಕವೇ ಹೊರ್ತು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವಲ್ಲವೆಂದು ಬಹುಜನ ಸಮುದಾಯವು ಕೂಡಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಹೇಬರು:—ಬರೀ ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಲಕ್ಷಿಸುವವನಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಂಥಾ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಿಂದೆರಡು ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ

ಇನಾಮುಗಳನ್ನು ನಡಿಸೇನು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮಾತೂ ಕೇಳುವವನಲ್ಲ, ಎಂದು ಗೆಟ್ಟುಮುಟ್ಟುಯಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು ಆಗ ಯಾರಿಗೂ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬರದಂತಾಯಿತು ಅದರೂ ಜನರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು:—ನೀವಂದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನಾವು ೪೧ ದಿವಸ ವೃಂದಾವನದ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವೆವು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನಗಳು ತೋರಿಬಂದದ್ದೇ ಆದರೆ ಮಾಡಬಹುದು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದು. ಸಾಹೇಬರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು; ಇತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ರಾಯರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಂದು ದಿನವಾಯಿತು, ಎರಡು ದಿನಗಳಾದವು. ಹೀಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕತ್ತು ದಿನಗಳೂ ಕಳೆದವು. ವರವಿಲ್ಲ; ಶಾಪವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತಾಯಿತು. ಜನರು ನಿರಾಶರಾದರು. ಮನೋ ಧೋರೆಯಂತೂ ಅಸ್ತಿ ಕರಾದ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಮರುಳರೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಜನರು ಬಾಯಿ ಬಿಡ ಹತ್ತಿದರು. ಇನ್ನೇನು? ನಾಳೆಯೊಂದೇ ದಿವಸದ ಅವಧಿಯುಳಿದಿರುವದು. ಸಾಹೇಬರು ಬಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾವೇನನ್ನು ಹೇಳೋಣವೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಲಹತ್ತಿದರು.

ಶರಣಾಗತ ಕಲ್ಪತರುನೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಯರು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ತಡೆದಾರು? ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿವಸ ಮನೋಸಾಹೇಬರು ಹಿಂದೂ ಜನರ ಇನಾಮುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವೆವೆಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮರದ ಹತ್ತರ ಬರಲು:—ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ವೃಂದಾವನದೆದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವದು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಈಗ ನಾಲ್ಕತ್ತು ದಿವಸದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲದ ಇವರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೇಳಿದರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಣ್ಣಿಗಾದರೋ ಏನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲವರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ವೃಂದಾವನದ ಹತ್ತರ ಒಬ್ಬರು ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವರು ನಿಮಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು? ಕಾಣದೆ ಕಾಣಿಸುವರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಇನಾಮು ಹೋಗುವವೆಂಬ ಅಶೆಗೆ ಹಿಳ

ಗಾಗಿ ಏನೋ ಸುಳ್ಳೊಂದು ಸೊಟ್ಟೊಂದು ನುಡಿಯತಕ್ಕವರು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಆಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ತುಂಬಿತ್ತು. ಈ ಕಾಲದ ನಮ್ಮಂತೆ ಕೇವಲ ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರದ ಚಾಕರಿಯಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವವೂ ನಡೆಯುವದೆಂದು ನಂಬಿ ಲಾಂಗೂಲಚಾಲನ ಮಾಡುತ್ತ ಈಗಿನಂತೆ ನಿರ್ವೀರ್ಯರೂ ನಿಸ್ತೇಜರೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು? ಯಥಾರ್ಥವಾದುದನ್ನೇ ನುಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮನ್ನೋಧೊರೆಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನಂಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆತನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಆಕಾರ, ರೂಪ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ, ರಾಯರೇ ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುವರಲ್ಲಾ! ಎಂದೆಂದುಕೊಂಡು ಅವರೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು. ಆಗ ಸಾಹೇಬರು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ತೆಗೆದು ಸಲಾಂ ಮಾಡಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನೀ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಲು, ರಾಯರು ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಏನೋ ತಿಳಿಸಿ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಅಗೃಹ್ಯರಾದರು. ಧೊರೆಯು ಪುನಃ ಸಲಾಂ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅದೃಶ್ಯರಾದದ್ದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಈಗ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವು. ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಉಂಟಾಯಿತು ಅರ್ಚಕರನ್ನು ಕರೆದು:—ಇದೊಂದು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನವಾದಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಮದ್ರಾಸದ ಗವ್ವರ್ನರ ಪದವಿಯು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡುಕೂಸನ್ನು ಹಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು ಹೀಗೆ ಎರಡು ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳಿರುವವು. ಅವೆರಡು ಪೂರೈಸುವಂತೆ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅರ್ಚಕರಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ರಾಯರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿದ್ದೂ ಆಯಿತು.

ಕಲೌ ಯುಗ ಕಲ್ಪತರುಪ್ರಭಾವ-

ಉದ್ಧಾರಕರ್ತಾ ಕಲಿತಾಗಸೋಽಪಿ ||

ಜೀಯಾಚ್ಚರಂ ವಿಷ್ಣು ಪರಾಗ್ರಗಚ್ಛತಿ |

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರೋಗುರುದಾಡ್ವದಾರಃ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ)

ಎಂಬಂತೆ ರಾಯರೆಂದರೆ ಭಕ್ತರ ಕಾಮಧೇನು-ಕಲ್ಪತರು-ಚಿಂತಾ ಮಣಿಗಳು. ಇಂಥ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಚ್ಚಿತಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳು ನೆರವೇರುವದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಮುಂದೆ ತುಸು ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹೇಬನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡುಕೂಸು ಹಡೆದಳೆಂದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡದಿಂದ ತಾರಿನ ವರ್ತಮಾನ ಬಂತು! ಮತ್ತು ಕಂಪನಿ ಸರಕಾರದವರಿಂದ ಮದ್ರಾಸದ ಗವರ್ನರ ಪದವಿಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ; ಮೂರು ನಿದರ್ಶನಗಳು ತೋರಿಬಂದದ್ದರಿಂದ ಸಾಹೇಬನು ಆಸ್ತಿಕನಾಗಿ ರಾಯರ ಇನಾಮುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಯಂ ಮಾಡಿದನಂತೆ.

ಇದೇಮನ್ನೋಸಾಹೇಬನು ಗುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನ್ನಛತ್ರವನ್ನೂ ಪುಷ್ಕರಣೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿರುವನು.

ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಿಂದು ಹಿಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿರುವನು.

ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲಾರೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ಯಾಬ್ಬುಟೆಯರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವದು.

ಚತುರ್ಥ ಗುಚ್ಛ.

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಪುಣ್ಯದ | ಹಾದಿಯನು ನಾನರಿಯೆ ತರ್ಕದ |

ವಾದದಲಿ ಗುರು-ಹಿರಿಯರೆನ್ನದ ಮೂಢಮತಿಯೆನಗೆ ||

ಆದಿಮೂರುತಿ ನೀನು ನೆರೆ ಕರು| ನೋದಯನೆ ಹೃದಯಾಂಗಣದಿಜ್ಞಾ

ನೋದಯವನೆನಗಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮ ನನವರತ ||

(ಭಕ್ತಿ ಸಾರ)

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲವಿಚಾರ-ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಯಥಾಮತಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವವು.

೧ ಕಾಲವಿಚಾರ—

ಕಾಲವಿಚಾರಮಾಡುವದು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿರುವದು; ಅಂದರೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಮರೀಯ ಹೀಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದೊಂದು. ಶಿಲಾಶಾಸನ-ತಾಮ್ರಪಟ-ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಮಾಡುವದು ಮತ್ತೊಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇದನ್ನು ಕೇವಲ ಗುರುಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ-ಸ್ವಾಮತೀಯರೂ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುವರೇ ಹೊರತು, ಅನ್ಯಮತೀಯರೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಚಾರದವರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಲಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನಾವು ಕೈಕೊಂಡಿರುವೆವು.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆಂಬದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ.

“ಪ್ರಲ್ಪಾದರಾಜಃ ಪ್ರಥಮೋ ವ್ಯಾಸರಾಜೋ ದ್ವಿತೀಯಕಃ |

ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತು ತೀಯಸ್ತು ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚ ತುರ್ಥಕಃ ||”

ಎಂಬುದಾದರೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುವದು. ಈ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ--(೧೫೦೯--೧೫೨೯) ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯರ (೧೫೩೦--೧೫೪೨) ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದೂ ಅಚ್ಯುತರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ

ಇವರು (೧೫೩೯ ರಲ್ಲಿ) ಮುಕ್ತರಾದರೆಂದೂ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ—

೧ ಪುಳಂಬಾಕಂಗ್ರಾಮದ ದಾನಶಾಸನತಾ. ಶ. ೧೪೫೩ (೧೫೧೧)

೨ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಠದ ದಾನದ ಶಿಲಾಶಾಸನ ಶಾ. ೧೪೪೫ (೧೫೨೩)

೩ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣತಾಲೂಕು ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಪುರದ ದಾನದ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಶಾ. ೧೪೪೫ (೧೫೨೩)

೪ ಹಾನಗಲ್ಲ ತಾಲೂಕು ಗೌರಾಪುರದ ಗ್ರಾಮದ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಶಾ. ಶ. ೧೪೪೯ (೧೫೨೭)

೫ ಕುಂದಾಪುರಗ್ರಾಮದ ದಾನದ ಶಿಲಾಶಾಸನ ಶಾ. ಶ. ೧೪೪೭ (೧೫೨೫)

೬ ಕಂದಕೂರು ವ್ಯಾಸಸಮುದ್ರದ ಕೆಳಗಿನ ಜಮೀನು ದಾನದ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಶಾ. ಶ. ೧೪೪೭ (೧೫೨೫)

೭ ಅಚ್ಯುತರಾಯರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ವಿಠಲದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿಸಿದ ಶಿಲಾಶಾಸನ೧೪೫೪ (೧೫೩೨)

ಇವೇ ಮುಂತಾದ ತಾಮ್ರ-ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಬಲವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯುವೆವು.

ಈ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಇವರ ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳೇ ಆದ ಶ್ರೀವಿಜಯೇಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂಬವರು † ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ರಾಮರಾಜನು ರತ್ನಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಅಗ್ರಹಾರಾದಿಗಳನ್ನೂ ದಾನಕೊಟ್ಟರಂತೆ

ವಿದ್ವದ್ವರೋಽಪ್ಯದ್ವಿಜಯೇಂದ್ರಯೋಗೀ |

ವಿದ್ಯಾಸು ಹೃದ್ಯಾಸ್ವತುಲಪ್ರಭಾವಃ ||

† ಇವರು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು.

. ಚತುರಧಿಕಶಕ್ರಂಧರಶ್ಚ ಪ್ರಣೇತಾ ಎಂಬದಾಗಿ ೧೦೪ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒರೆದ ಮಹಾತ್ಮರು. (ಇದರಲ್ಲಿ ೪೪ ಮಾತ್ರವೇ ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿರುವವು) ಚತುಃಪದ್ಮ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ರತ್ನಾಭಿಷೇಕಂ ಕಿಲ ರಾಮರಾಜಾತ್ |

ಪ್ರಾಪ್ಯಾಗ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀ ನ ಕೃತಾಗ್ರಹಾರಾನ್ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ ಸರ್ಗ ೨-ಶ್ಲೋ ೨೧)

ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ

ಈ ರಾಮರಾಜನು (೧೫೪೩-೧೫೬೪) ತಾಳಿಕೋಟಿಯ ಕಾಳಗೆ
ವನ್ನು ನಡಿಸಿದ ವಿಜಯನಗರದ ಛೋರಿಯೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ
ಇದು ಅಲ್ಲದೆ, ತಂಜಾವರದ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ೧೫೬೬ರಲ್ಲಿ 'ಅರಿ
ವಿಲಿಮಂಗಲಂ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ದಾನಕೊಟ್ಟಂತೆ
ತಿಳಿದು ಬರುವುದು.

ವಿಜಯೇಂದ್ರರ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು
ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವರ ದಿಗ್ವಿಜಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ
ಅರಸರ ವಂಶಜರಾದ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯರು (೧೫೮೬-೧೬೧೪) ಆಳುತ್ತಿ
ದ್ದರಿಂಬಂತವು—

ಸಾರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಜಯೇಂದ್ರಾ |

ತ್ಸುಧೀಂದ್ರಯೋಗೀಂದ್ರಮಗಾತ್ಮಮೇಣ ||

ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕೀರ್ತಿರ್ವಿಬಭಾವವನ್ಮಾಂ |

ವಿಖ್ಯಾತವಿದ್ವಜ್ಜನವಂದ್ಯಪಾದಃ ||

ಪವಿತ್ರತಾಮೇಷಧರಾಂವಿತನ್ಮನ್ |

ಸಂಚಾರತೋದಿಗ್ವಿಜಯಾಪದೇಶಾತ್ ||

ಶ್ರೀವೆಂಕಟಕ್ಷಾತ್ರಪರಿಣೀಸಮಕ್ಷ |

ವಾದೇನವಿದ್ವೇಷಿಬುಧಾನ್ ವಿಜಗ್ಯೈ ||

(ರಾ. ವಿಜಯ ಸರ್ಗ-೨-೨೩-೨೪)

ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು.

ಮತ್ತು ಇದೇ ಸುಧೀಂದ್ರರಿಗೆ ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲಕನು ಕನಕಾ
ಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದು

ಅತುಲವಿವಿಧವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲೀಲಾಲ್ಯಮಾನಃ |

ಪ್ರಭುಮಣಿರಘುನಾಥಃ ಪ್ರೌಢಭೂಪಾಲಕೇನ ||

ನಿಹಿತನಿಖಿಲವಿದ್ವಸ್ಮಾಲಿಪಾದಃಸುಧೀಂದ್ರಃ |

ಪರಜನದುರವಾಪಂಪ್ರಾಪಹೇಮಾಭಿಷೇಕಂ ||

(ರಾ ವಿಜಯ ಸರ್ಗ ೨-೫೩)

ಎಂಬುದರಿಂದ ತಿಳಿಯ ಬರುವದು ಈ ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲನು ತಂಜಾವರದ ಧೂರಿಯೆಂದೂ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯದಾತನಾಗಿದ್ದ ನೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯುವೆವು. †

ವಿಜಯನಗರದ ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯರಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರೊಬ್ಬರಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚವ್ವನೆಂಬ ಹುಡುಗನು ದನಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು ದೀಕ್ಷಿತರು ಚವ್ವನ ರಾಜಲಕ್ಷಣಗಳೆನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿರಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅವನನ್ನು ಅರಸನಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲವಾಹಿನೀ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿಯಾದ 'ಮೂರ್ತಿದೇವಿ'ಯನ್ನೇ ಮಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೈವವಶಾತ್ತಾಗಿ ಮೂರ್ತಿದೇವಿಯನ್ನು ದೀಕ್ಷಿತರ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಚವ್ವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು; ಹಾಗೂ ಆತನಿಗೆ ತಂಜಾವೂರಿನ ದೊರೆತನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತರನ್ನೇ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಚವ್ವನು-ಚವ್ವಪ್ಪನಾಯಕನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಈ ಚವ್ವಪ್ಪನಾಯಕನಿಗೆ ಅಚ್ಯುತನಾಯಕನೆಂಬವನು ಮಗನಾದನು. ಅಚ್ಯುತನಾಯಕನ ಮಗನೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲನು

ಚವ್ವನಾಯಕನು: — (೧೫೪೦-೧೫೭೨)

ಅಚ್ಯುತನಾಯಕನು: — ೧೫೭೨-೧೬೧೪)

ರಘುನಾಥನಾಯಕನು ತಂಜಾವೂರಿನ ದೊರೆತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು

† ಈ ವಿಷಯವನ್ನು 'ತವಿ.ಳನಾಡಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಂತ್ರಿ' ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಿಸಿ ಬರೆದಿರುವೆವು. ರಸಿಕ ವಾಡಕರು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಗತವಾಗಿ ಓದಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವೆವು. ಇದು ಚಾಮರಾಜ ನಗರದ ಕಾಡಂಬರಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಸಕ್ತಿಕಾ ಸಂಪಾದಕರಾದ ೧ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಗಿದ್ದಿರೆಯುವದು.

೧೬೧೪ರಲ್ಲಿ. ಅಂದಮೇಲೆ ಸುಧೀಂದ್ರರಿಗೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕವಾದದ್ದು ೧೬೧೪ರ
ತರುವಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು,

ಇದಲ್ಲದೆ ಸುಧೀಂದ್ರರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಪತಿಯೂ ರತ್ನಾಭಿಷೇಕ
ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದು—

ವ್ಯಾಧೂತಾವದ್ಯಹೃದ್ಯಾಮಿತಕೃತಿರಚನಾ ಚಾರುಚಾತುರ್ಯಹೃಷ್ಯತ್ |

ಕರ್ನಾಟಕ್ಕೋಣಿಪಾಲಪ್ರತಿಪದರಚಿತಾನೇಕರತ್ನಾಭಿವೇಶಃ ||

ಪತ್ರಿಕಾರೂಢಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಪದನಲಿನೋದಗ್ರಲೋಲಂಬಲೀಲೋ |

ವಿಖ್ಯಾತಃ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರವೃತಿಪತಿರತುಲಂ ಭದ್ರಮನ್ನಿದ್ರಯೋನ್ನಃ ||

(ಗುರುಗುಣಸ್ತವನ)

ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವದು. ೧೬೧೫ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ
ರಾಮರಾಯನೇ (ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯರ ಅಣ್ಣನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀರಂಗರಾ
ಯರ ಮಗನು) ಈತನಾಗಿರಬೇಕು.

ಇದರ ಹೊರತು ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪಂಡಿತ
ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು (ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ
ಹೆಸರು.) ಕರಕೊಂಡು ತಂಜಾವರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ 'ಯಜ್ಞ
ನಾರಾಯಣ ದೀಕ್ಷಿತ'ನೆಂಬ ಪಂಡಿತನು ಈ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರ ವಿದ್ವತ್ತೆ
ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹುಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು—

“ತಂಜಾವುರ್ಯಾಮುನ್ಯದಾ ಶುಲ್ಪಸೂತ್ರಂ |

ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾರಂ ವಾವದೂಕಂ ಯಜಂತಂ ||

ರಾಜ್ಞೋ ವಿದ್ವಾನ್ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣೇಚ್ಯಾ |

ಶೀಲೋತ್ತಂಸಸ್ತಂನನಂದಾದಿಮಾತ್ರಂ ||

ಕಾಲೇನಾಸ್ಮಿನ್ ಕಾಕತಾಲೀಯಶಬ್ದೆ |

ಜೇತಾರಂ ತಂ ಯಾಯಜೂಕಾನ್ ಕವೀಂದ್ರಾನ್ ||

ತಸ್ಯಾಂ ಪುರ್ಯಾಂ ತವ್ತಮುದ್ರಾಂಕನೇ ಚ !

ಪ್ರೌಢಂ ಮೇನೇ ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣಸ್ತಂ ||”

(ರಾ. ವಿಜಯ. ಪ. ೬-೧೬-೧೭)

ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಯಜ್ಞನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತ
ನೆಂದರೆ ಚವ್ವನಾಯಕನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತರ ಹಿಂ

ಯ ಮಗನು ಈತನು ರಘುನಾಥಭೂಪಾಲನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದು 'ರಘುನಾಥ ಭೂಪಾಲವಿಜಯ, ರಘುನಾಥವಿಲಾಸ ನಾಟಕ' ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಆ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಗಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ 'ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತನೆಂದನೇನ ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತೇನ ವಿರಚಿತಂ ರಘುನಾಥಭೂಪವಿಜಯಂ' ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ—'ಸಂಗೀತಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರದರ್ಶಿನಿ' ಯೆಂಬ ತೆಲಗುಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ—ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತರ ಹಾಗೂ ನಾಯಕರಾಜರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದುವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲೇಖನವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ:—

||.....ತಂಜಾವೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಮುನು ಮಿಕ್ಕಿಲಿ ಪ್ರಬಲ ಮುಗಾ ಪರಿಪಾಲಿಂಚುಕೊನಿ ವಚ್ಚಿನ ನಾಯಕಮಹಾರಾಜವಂಶಮುಲೊ ಮೊದಟಿ ರಾಜಿಯಿವ ಚೆವ್ವಪ್ಪನಾಯಕ ಮಹಾರಾಜು ಶಕಾಬ್ದಮು ೧೪೫೨ (ಕ್ರಿ.ಶ್ವಿ.ಶಕಮು ೧೫೩೦) ಮೊದಲು ಕೊನಿ ಶಕಾಬ್ದಮು ೧೪೯೪ (ಕ್ರಿ. ಶಕಮು ೧೫೭೨).....ಈ ಚೆವ್ವಪ್ಪನಾಯನಿ ಕುಮಾರುಂಡು ಅಚ್ಯುತಪ್ಪಮಹಾರಾಜು.....ಕೊನಿ ಶಕಮು ೧೫೩೭ (ಕ್ರಿ. ಶಕಮು ೧೬೧೪) ಈ ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತುಲ ಛಾರ್ಯ ನಾಗಮಾಂಬ ಈತನಿಕುಮಾರ ಲುಲೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಲು ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತುಲು ಕನಿಷ್ಠಲು ವೆಂಕಟಮಠಿ-ಈ ನಾಯಕರಾಜವಂಶಮಂದು ಮೂಡವರಾಜು ರಘುನಾಥ ನಾಯಕುಲುಶಕಾಬ್ದಮು ೧೫೩೬ (ಕ್ರಿ. ಶಕಮು ೧೬೧೪)ಲೋ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತುಂಢೈ ಗೋವಿಂದದೀಕ್ಷಿತುಲಂ..... ||
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರರು ೧೬೨೦ರಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಂದೇಹವೇನು?

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರಾದರೂ ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ ದೀಕ್ಷಿತರ ಭೇಟಿಯಾದನಂತರ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ ಅಶ್ರಮವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಇವರು ೧೬೨೫ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಇದ್ದರೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಇನ್ನೊಂದೇನೆಂದರೆ:—

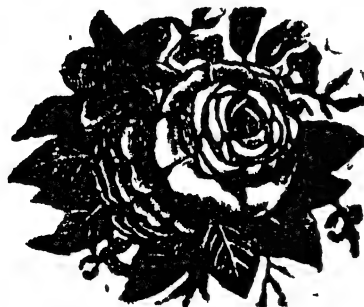
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ತಾತಂದಿರಾದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾ

ಯುರು ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಯಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಆತನಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ-ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದರೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವೆವು. ಮುಂದೆ ಇವರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ (ರಾಯರ ತಂದೆಯವರು) ತಿಮ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರು ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೆಂಬದೂ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀವನ ಮಾಡಿದರೆಂಬದೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಕಾಲಕ್ಕೆನೇ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯರು ಆರಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಯರು ವಿಜಯನಗರದ-ರಾಮದೇವ-ರಂಗರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು.

ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದುದು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲವಾದ ಪ್ರಮಾಣವಿನ್ನೊಂದಿರುವದು. ಅದೇನೆಂದರೆ:—

ನಂಜನಗೊಡು ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಶಾಸನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ:— ಅದರಲ್ಲಿ—ಮೈಸೂರ ದೊಡ್ಡದೇವರಾಜನು (೧೬೫೯-೧೬೭೨) ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿರುವದು. ಈ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೬೩ರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು (ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶ ವಿಚಕ್ಷಣ. ರಾ. ಬ. ಆರ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸನದ ರಿಪೋರ್ಟು ೧೯೧೭ ಪುಟ ೫೮ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು)

ಮರೀಯ ಪೀಳಿಗೆಯಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಗಳೇ ೧೬೨೩-೧೬೭೧ರ ವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಳಿದರೆಂದು ಹೇಳುವದು.

೨ ಗ್ರಂಥರಚನೆ.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತ ವಿಧಿ ವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳೋಣ-ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಅವಕಾಶವು ದೊರೆ ತಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರೇ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ಇವರು ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಸಜ್ಜನರ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಟೀಕಾ-ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿ ದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಹಾಗೂ ಪಂಡಿತ ರಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಂದಮತಿಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವವು ಇವರ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವದು.

ಶ್ರೀವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ 'ಗುರುಗುಣಸ್ತವ' ಎಂಬುದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಂಥವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ—ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತ ವನ್ನು ಬರೆದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಗ್ರಂಥ ರಚನಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು

ಹಲಗೆಬಳಹವಪಿಡಿಯದೊಂದ | ಗ್ಗೊಳೆಪದವಿಟ್ಟೊಳಪದೊಂದ |

ಗ್ಗೊಳೆಪರರೊಡ್ಡವದರೀತಿಯಕೊಳ್ಳದಗ್ಗೊಳೆ ||

ಬಳಸಿಬರೆಯಲು ಕಂಠಪತ್ರದ | ಉಲುಹುಕಡದಗ್ಗೊಳೆಯೆಂಬೀ |

ಬಲುಹುಗೆದುಗಿನವೀರನಾರಾಯಣನ ಕಿಂಕರಗೆ ||

ಎಂಬೀ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನೋ ತದ್ವತ್ ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ನಂದರೆ—

(ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಯುಕ್ತವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತೋರಿ ಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಅವಿಚಾರಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ತ ರಾಗಿ ಇತರ ಪಂಡಿತರ ಸಂಗಡ ವಿಚಾರಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ತಿದ್ದುವಹಾಗೆ ಬರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಾವರ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪುನಃ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಅಳಿಸುವದಿಲ್ಲ.)

ಶ್ರೀಗಳವರು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳು:—

೧ ತತ್ವೋದ್ಯೋತ	೧೯ ಅಂಭೋಸೂಕ್ತಭಾಷ್ಯ
೨ ಪ್ರಮಾಣ ಪದ್ಧತಿ	೨೦ ತತ್ವವಿವೇಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ
೩ ಗೀತಾ ವಿವೃತ್ತಿ	೨೧ ತತ್ವಸಂಖ್ಯಾನ ಟಿ.
೪ ತಂತ್ರ ದೀಪಿಕಾ	೨೨ ವಿಷ್ಣುತತ್ವ ನಿರ್ಣಯ.
೫ ಪ್ರಮೇಯ ದೀಪಿಕಾ	೨೩ ಕಥಾ ಲಕ್ಷಣ ಟಿ.
೬ ನ್ಯಾಯ ದೀಪಿಕಾ	೨೪ ಪ್ರಮಾಣ ಲಕ್ಷಣ ಟಿ.
೭ ಮುಗರ್ಥ ಮಂಜರಿ	೨೫ ಕರ್ಮ ನಿರ್ಣಯ ಟಿ
೮ ಭಾಟ್ಟ ಮೀಮಾಂಸ	೨೬ ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ ಟಿ.
೯ ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ	೨೭ ವಾದಾವಲಿ ಟಿ.
೧೦ ಕೃಷ್ಣ ಮಂಜರಿ	೨೮ ಉಪಾಧಿ ಖಂಡನ ಟಿ.
೧೧ ರಾಮ ಮಂಜರಿ	೨೯ ಮಾಯಾವಾದಖಂಡನ ಟಿ.
೧೨ ಗೀತಾರ್ಥ ಮಂಜರಿ	೩೦ ವಿಘ್ನತ್ವಾನುಮಾನಖಂಡನ
೧೩ ಮುಗ್ಧಾಪ್ತ	೩೧ ದಶೋಪನಿಷತ್ ಖಂಡಾರ್ಥ
೧೪ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತಾರ್ಥ	೩೨ ತರ್ಕ ತಾಂಡವ ಟಿ.
೧೫ ಯಜುರ್ವೇದ ಟಿಪ್ಪಣಿ	೩೩ ಚಂದ್ರಿಕಾ ಟಿ
೧೬ ಸಾಮವೇದ ಟಿಪ್ಪಣಿ	೩೪ ಅಣುಭಾಷ್ಯ ಟೀಕಾ
೧೭ ಸುಧಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ	೩೫ ನ್ಯಾಯ ಮುಕ್ತಾವಲಿ
೧೮ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಕಲ್ಪ ಗದ್ಯ	೩೬ ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ ಟಿ
	೩೭ ಅಥರ್ವಣೋಪನಿಷತ್ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಗೆ ಮೂಲ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರೋ, ಅದರಂತೆ ಇವರಾದರೂ ಮಂದಮತಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇವರ ಮೇಲಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೆಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬದು ತಿಳಿದು ಬರಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಅನ್ಯಮತೀಯರೂ ಕೂಡ ನಿರ್ಮಾತ್ಮರ್ಯದಿಂದ ಕ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಮಾಹಾತ್ಮರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ವೇದಭಾಷ್ಯದ ತಾಳಪತ್ರಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಂಡಿದ್ದೆನೆಂದೂ ಪುನಃ ಅದೀಗ

ದ್ವೀಪಾಂತರಗತವಾಯಿತೆಂದೂ (ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದೆ) ಮೈಸೂರ ಅರಮನೆಯ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಪಂಡಿತರತ್ನಂ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರವರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ದುಃಖಾಶ್ರಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿರುವರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ತಾಳಪತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಾವೂ ನೋಡದೆ ಇತರರಿಗೂ ಕೊಡದೆ ಸಂದಿಗ್ಧೋಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಗದು ಗೆದ್ದಲು ಪಾಲುಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿರುವರು. ಇದೊಂದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಒದಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್ನಾದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಮಹನ್ನೀ ಯರು ಇಂಥ ತಾಳಪತ್ರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ, ಈಗ ಲೋಪವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುವ ಎಷ್ಟೋ ಅವೈಯ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೈಲಿಗೆ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯುಂಟು. ಇರಲಿ.

ಇನ್ನು—ಶ್ರೀಗಳವರು ಬರೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಚಿಸಿದರೇ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೇ ಎಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಂದೆ ಬರುವದು. ಯಾವ ಮಾಹಾತ್ಮರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾಗಿಯೇ ಹಗಲಿರುಳು ಯತ್ನಗೈದರೋ, ಅಂಥವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪವಾಗಿಯಾದರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಅದರೂ ಪುರಂದರಾದಿ ದಾಸರ ಪದಗಳಂತೆ ಇವರ ಪದ ಪದ್ಯಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಿಗದೆ, ಒಂಪೇ ಹಿಂದು ಪದ್ಯವು ಮಾತ್ರ ದೊರೆತಿರುವದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಹಿಂದು ಪದ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವರು 'ವೇಣುಗೋಪಾಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗಂತೂ ಅನಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಕರ್ನಾಟಕಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಬಲ್ಲವರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶೋಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು

೩ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರ.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಖಂಡವಾಗಿ ೪೦||೫೦ ವರುಷ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ †

† ರಾಯರು ಮೂಲರಾಮದೇವರ ಘಟಾಪಾತ್ರ ಮಾಡಿ ಮೂಲ ಸೀತಾ ಅಮ್ಮನವರ

ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರಾವರೂ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಯಕೆಯುಳ್ಳಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಡೆತನಕ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೊಡನೆ ಶ್ರೀಸೀತಾಅಮ್ಮನವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಬಯಕೆ. ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದು ದೊರೆತಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯು ದೊರೆತಿದ್ದಿಲ್ಲ. (ಅದ್ಯಾಪಿ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯು ಈ ಮಠದಲ್ಲಿಲ್ಲ) ಇದು ಇರುವದು ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರು—ಸತ್ಯಸಂಧರೆಂಬ * ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುನಃ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸೀತಾರಾಮರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮನದಣಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ಪುನಶ್ಚಸತ್ಯಸಂಧಾಚ್ಯೋ ಮರಾಂತರ ನಿವಾಸಿನೀ ||

ಅನರ್ಚಿತಾಚಸೀತಾಯಾಃ ಪ್ರತಿಮಾಮಾರ್ಚಯದ್ಯತೀ ||

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾಹೀಶ ಪುತ್ರಾವತಾರಾಃ ಷಡಿಮಮತಾಃ ||

ತಸ್ಯ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯಗುರೋಃ ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥದಾಯಿನಃ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ ಪಟಲ ೪)

ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರ ವೃಂದಾವನ ನಿವಾಸಿನಿ ||

ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧ ರೂಪೇಣ ಶ್ರೀಸೀತಾಪ್ರತಿಮಾರ್ಚಕ ||

(ರಾ. ತಂತ್ರ ಪಟಲ ೭)

ಈ ಸತ್ಯಸಂಧರ ಮೂಲವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡುವೆವು.

ಪೂಜೋತ್ಸರಣಾಗಿಯೇ ಪುನಃ ಅವತರಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳುವದರಿಂದ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ನಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದೆಂದು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಡೆಗೆ ಸರಿಪಟ್ಟಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲರಾಮದೇವರ ವೃತ್ತಾಂತ ಎಂಬ ಲೇಖದೊಳಗೆ ನೋಡಿರಿ.

— — —

* ಇವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸತ್ಯಸಂಧಕಥಾಮೃತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೋದ ವರ್ಷ ಸದ್ಬೋಧ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುವೆವು. ಅಪೇಕ್ಷಕರು ಅಲ್ಲಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖಾ ಹಿಂದೂಪುರ ತಾಲೂಕು ಸಂತೇಬಿದನೂರಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬೊಬ್ಬ ಸತ್ವಶೀಲರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರು. ಇವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಚನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಪಂಡಿತರಾದರು; ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಸಾತ್ವಿಕತನದಿಂದ ಸದಾ ಹರಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಆಗ ಸವಣೂರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಶ್ರೀಸತ್ಯ ಬೋಧ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿದ್ದರು. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಲೋಕಾದ್ಭುತ ವಾದದ್ದು. † ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಪತಿಯ ಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟಹತ್ತುವಾಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ:—“ನಮಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಒಂದೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ಋಗ್ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪಠನಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಂದ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದದವರೆಗೂ ಯಾರು ಗಿರ್ಯಾರೋಹಣ ಮಾಡುವಿರೋ ಅವರಿಗೆ ಸೀತಾಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಇಕೋ ಈ ತುಲಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು.” ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ತುಲಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರಾದರೂ ಮುಂದೆ ಒರಲಿಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದರೇನು? ಋಗ್ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಓದದಾರೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ಪಠಣ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಯಾರದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ತರದ ಸಂಶಯ. ಹೆದರಿಕೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು:—“ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಋಗ್ವಿಷ್ಣು ವನ್ನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ಪಠನ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನಿಧಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪುರಃಸರವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆನು. ಆದರೆ ಇದು ಅಹಂಭಾವದ ಮಾತೆಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಎಣಿಸಕೂಡದು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಸೀತಾಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹ

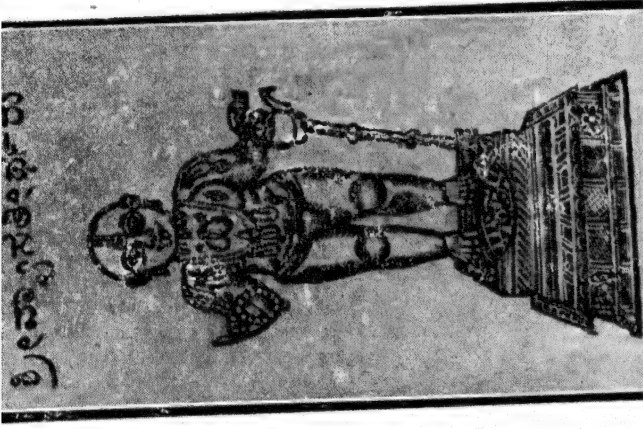
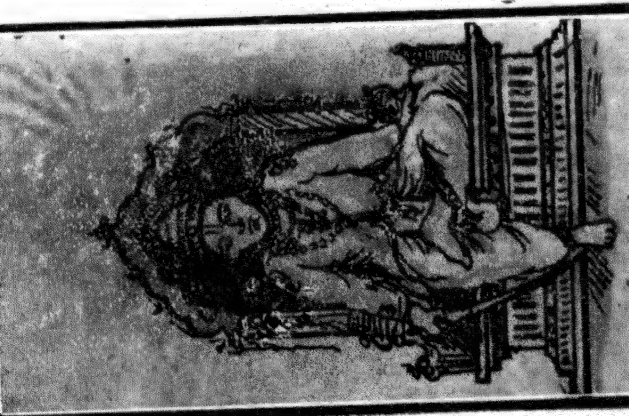
† ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧ ಶ್ರೀಗಳವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವರ ವಂಶಜರೇ ಅದ ಶ್ರೀಯುತ ಧರ್ಮಪೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯ ರಾಯಚೂರ ಪೀಠದ -ಹಾವೇರಿ ಎಂಬ ಮಹಾಶಯರು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವರು. (ಇಲ್ಲಿ ಅರೇ ಆಣೆ) ಅದನ್ನು ವಾಚಕರು ಓದಿಸಂತೋಷಿಸಬಹುದು

ಶ್ರೀ ಪ್ರಲ್ಹಾದರು.

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ ತೀರ್ಥರು.

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರು.

ಪ್ರಲ್ಹಾದರಾಜಃ ಪ್ರಥಮೋವ್ಯಾಸರಾಜೋದ್ವಿತೀಯಕಃ || ರಾಘವೇಂದ್ರ, ನೃತ್ಯೇಯಸ್ತು ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚ ತುರ್ಥಕಃ |

ವಿದ್ವಂತಾಗಲಿ' ಎಂದು ಕ್ಷುಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಬೆರಗಾಯಿತು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘನಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಎದ್ದಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದ ಅರ್ಜುನನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ:—

ಎನು ಸಿದ್ಧಿಯುಪಾಧ್ಯರೆದ್ದಿರಿ | ಧೇನುಧನುವಿಂಗಲ್ಲಲೇತಾ |

ನೇನುಮನದಂಘವಣೆ ಬಯಸಿದಿರೇನಿತಂಬಿನಿಯಾ ||

ಮೈನತೇಯನ ವಿಗಡಿಸಿದ ವಿಷ | ವೇನು ಸದರವಾ! ಹಾವಡಿಗರಿಗಿ

ದೇನು ನಿಮ್ಮುತ್ಸಾಹವೆಂದುದು ಧೂರ್ತವಟುನಿಕರ || (ಮಹಾಭಾರತ)

ಮಾತನಾಡಿತೋ ತದ್ವತ್ ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು. ಆದರೇನು? ಅವರು ಹಿಳ್ಳೇ ಸತ್ವಶೀಲರು ದೃಢಚಿತ್ತವುಳ್ಳವರು. ಜನರಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಸೀತಾಪತಿಯ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗಲಿ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದರು ಆಗ ಮಾಹಾಸುಭುವರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು, ಅವರು ಯತಿವರರಿಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಋಗ್ವಿಷ್ಣು ವರಣಮಾಡುತ್ತ ಗಿರ್ಯಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ಅವರು ಸಂತೋಷಭರದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಕೊರಳಿಗೆ ತುಲಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ:—ಮುಂದೆ ನೀನೇ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಿದರು; ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ತಾವು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗುವ ಮುಂಚೆ ಇವರಿಗೇ ಸಂಸ್ಥಾನಾನೆನ್ನಪ್ಪಿಸಿ ಸತ್ಯಸಂಧರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು. ಇವರೇ ಪ್ರಲ್ಪಾದಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ. ಅಂದಮೇಲೆ ಇವರ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೇಳುವದೇನು? ಪರಮಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಇವರಿಗೆ (ಸತ್ಯಸಂಧರಿಗೆ) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು! ಹಿಮ್ಮೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾಗಿ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಹೆಂಗಸಿನ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಇಂಥಾ ಮಹಿಮಾಕಾಲಿಗಳಾದ ಸತ್ಯಸಂಧರು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಳಿ ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ವೃಂದಾ

ವನವು ಮಹಿಷಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇವರ ವಂಶದವರು ಮಹಿಷೀ ಆಚಾರ್ಯ ರಿಂದೇ ಈಗಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು. ಅಹಾ! ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ವಾತ್ರರಾದವರು ಧನ್ಯರು! ಧನ್ಯರು!!

೪ ಅದರ್ಶನ—ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಗಳು ೪೭ ವರ್ಷ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಳಿ ಶ್ರೀಯೋಗೀಂದ್ರರೆಂಬವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ತಾವು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಶಿಷ್ಯ ಮಂಡಲಿಗೂ ದಿವಾನ ವೆಂಕಟಪಂತನಿಗೂ ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖವಾಯಿತು. ರಾಯರು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಾಂತ್ವ ವಚನಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸಿ:— 'ನಾವು ಈಗ ಅದರ್ಶನರಾದಾಗ್ಯೂ ಏಳುನೂರು ವರ್ಷ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಡಿಸುವೆವು.' ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿಕೂ, ಶಕೆ ೧೫೯೩ನೇ ಶ್ರಾವಣವದ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಾ ಗುರುವಾರ ದಿವಸ ಸಮಸ್ತ ವೈದಿಕ-ಲೌಕಿಕ ಶಿಷ್ಯ ಮಂಡಲಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಸಶರೀರವಾಗಿ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. * ಮಂಗಳಾವದ್ಯಗಳು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೂಡಲೆ ವೆಂಕಟಪಂತನೆ ಮೊದಲಾದವರು ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಜಯ! ಶ್ರೀಗುರು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಜಯ! ಎಂದು ರಾಯರನ್ನು ನುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಸಶರೀರರಾಗಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಲು ಸಂದೇಹವೇನು? ಇಂಥಾ ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಾದವರ ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಕಾಲದ ಶಿಷ್ಯ ಮಂಡಲಿಯು ಧನ್ಯವಾದುದಲ್ಲವೇ?

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದದ್ದು ಇನ್ನಾವುದಿರುವದೋ ಕಾಣೆವು ಈ ಸಾಧು ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಎಂತಹ ಫಲವಾಗುತ್ತಿ

* ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನೇಕ ದಾಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರ ವರು; —

೧ ತುಂಗಾತೀರಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ | ಮಂಗಳಬಿದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಾಸರಾದರು ಸುವಿ ||

ಸುವಿ ಸುವ್ಯಾಲಿ | ಸುವಿಸಾಧ್ವಿಯರು ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಪಾಡಿ || (ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠ್ಠಲದಾಸರು)

೨ ಸುವಿರೋಧಿ ವತ್ಸರೆ ಶ್ರಾವಣಪರದ್ವಿತೀಯಾ | ಕವಿವಾರ ತುಂಗಭವ್ರಾತೀರಗಾ ||

ನವಸುಮಂತ್ರಾಲಯದಿದೇಹವನುಬಿಟ್ಟು ವಾ | ಧವನಪುರಕ್ಕೈದಿದಮಹಾತ್ಮರಿವರೆಂತು ||೧||

ವಂದಿಸುವೆ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯಕರ || (ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು)

ದೆಂಬದನ್ನು ಸುಭಾಷಿತಕಾರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು:—

ವಿವೇಕಃ ಪರವೋದೀಪೋ ಜಾಯತೆ ಸಾಧುಸಂಗಮಾತ್ ||

ಮನೋಹರೋಜ್ವಲೋನೂನಂ ಅಸೇಕಾದಿವಗುಚ್ಛಕಃ ||

(ನೀರು ಹುಯ್ಯೋಣದರಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ, ಸಾಧುಸಮಾಗೆ ಮದಿಂದ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದೀಪವು ಹುಟ್ಟುವದು) ಆದ್ದರಿಂದಲೇ—‘ತ್ವಜ ದುರ್ಜನಸಂಸರ್ಗಂ ಭಜಸಾಧುಸಮಾಗಮಂ|’ ಎಂಬದಾಗಿ ಹಿರಿಯರು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರುವರು.

ಇನ್ನು ಇದನ್ನೇ ದಾಸಕೂಟಸ್ಥರು—ಎಷ್ಟು ಮಾರ್ಮಿಕರೀತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಿರಿ:—

೧ ಕೆಂಡಕಾಣದೆ ಮುಟ್ಟಿದರು ಸರಿ | ಕಂಡು ಮುಟ್ಟಲು ದಹಿಸಲಿವುದೆ |

ಪುಂಡರೀಕದಳಾಯತಾಕ್ಷನ ವಿಮಲಪದಪದ್ಮಾ ||

ಬಂಡುಣಿಗಳೆಂದೆನಿಪಭಕ್ತರ | ಹಿಂಡುನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಲಿ ತನು |

ದಿಂಡುಗೆಡಹಿದ ನರನೆ ಪಾವನ ಮಾಳ್ವರಾಕ್ಷಣದಿ || (ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

೨ ಹರಿದಾಸರಿದ್ದ ಸ್ಥಳಾವರಕಾಶಿವೊದಲಾದ | ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕಿಂತ ಅಧಿಕವೊ |

ಸುರಮುಷಿಮುನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಹರು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಸರಿಯಂತೆಂಬರೋ ||

(ಶ್ರೀದವಿಠಲರು)

೩ ಗಂಗಿಮಿಂದರೆ ಮಲವು ಹಿಂಗೊದಲ್ಲದೆ |

ರಂಗ ಒಲಿಯನೊ ಭಕತಸಂಗದೊರೆಯದೆ || (ಕಲ್ಲೂರಸುಬ್ಬಣ್ಣದಾಸರು)

೪ ಅರಸುಮಕ್ಕಳು ನಾಡತಳವಾ | ರರನು ಕೊಂಬರೆ ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ |

ತರಣರಾರಿಂಗಂಜುವರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೇಶ್ವರರಾ ||

ಶಿರವನೊದದಾಡುವರು ಪಾವನ | ಚರಿತರೊಲಿದಂದದಲಿ ಲೋಕೋ |

ತ್ತರವಿಹಾರರು ಚರಿಸುತಿಹುದೀ ಧರೆಗೆಹಿತವೆಂದ ||

(ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕ-ಭಾಗವತ)

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹರಿಮಹಿಮೆಗಿಂತಲೂ ಹರಿತರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವದರಿಂದಲೂ ಅದು ಅನೇಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಷಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಗಳೂ ಮಂದಮತಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು ಇಂಥಾ ಮಹಾನುಭಾವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ

ಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ಅಂಧವರ ಚರಿತ್ರವೃತ್ತವನ್ನಾದರೂ ಪಾಸಮಾಡಿ ಪುನೀತ
ರಾಗುವದು ಅವಶ್ಯಕತೆವ್ಯವಾಗಿರುವದು. ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನು
ಧರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವೂ ಆಗುವದು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈಗಲೇ ನಡೆಯಿರಿ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ
ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಏನೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರೋ
ನಾವು ಅದನ್ನೇ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ! ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ!
ಮೂಢಮಾನವ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಿ | ಬೇಡಿಕೊಂಬಿನಿತೆಂದು ದೈನ್ಯದಿ |
ಬೇಡದಂದದಿ ಮಾಡು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವಪ್ನದಲಿ ||

ನೀಡುವದೆ ನಿನ್ನಮಲಗುಣಕೊಂ | ಡಾಡಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಭಾಗವತರೊಡ |
ನಾಡಿಸೆನ್ನ ನು ಜನುಮಜನುಮಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯದಲಿ || (ಹರಿಕಥಾವೃತ್ತಸಾರ)

ಭೋ! ಕರುಣಾನಿಧೇ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾ! ಭಗವಂತಾ! ನಮ್ಮೊ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಲಾಲಿಸು. ಸತ್ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಕೊಡು

ನೀರಂಗಡಿನೀಂನಳಧಾ | ತ್ರೀರಮಣನೆ ನಿನ್ನ ಪಾಲ್ಗ ಡಾಭೈಮಿವಲಂ ||
ನೀರಕ್ಷೀರವಿಭೇದಕ | ನೀರಾಜಮರಾಳನೊಂದಿಸುತ್ತಿದು ಚಿತ್ರಂ ||
(ಸಮಯಂತಿ ಸ್ವಯಂವರ)

[ಎಲೈ ನಳನೇ, ನೀನು ನೀರಂ-ನೀರು (ಸುಂದರನು) ಭೈಮಿಯು
ನಿನ್ನ ಪಾಲ್ (ಹಾಲು-ಪಾಲಿನವಳು) ಇಂಥ ನೀರು-ಹಾಲುಗಳನ್ನು ರಾಜ
ಹಂಸವು ಕೂಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಬಹಳ ಅಶ್ವರ್ಯವು ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಂಸವು
ನೀರನ್ನೂ ಹಾಲನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಡುವ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು)

ಎಂಬಂತೆ ಜಲರೂಪಿಯಾದ ಕ್ವಿದ್ರಾದಪಿ ಕ್ವಿದ್ರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು
ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವೆಂಬ ಪ್ರೀತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡು. ಇದಕ್ಕೂ
ಹೆಚ್ಚಿನದಿನ್ನೇನನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ!

ಬಡವನ ಮನೋರಥವ ಪೂರೈಸು ಹರಿಯೆ | ಓಡೆಯ ನೀನಲ್ಲದೆ
ಪೂರೈಸುವವರಿಲ್ಲ || (ವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞರು)

ಪೂಜ್ಯಾಯ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯಚ ||
ಭಜತಾಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ ನಮತಾಂ ಕಾಮಧೇನವೇ ||

|| ಸಮಾಪ್ತೋಯಂ ||

ಪರಿಶಿಷ್ಟ. (೬)

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮಠದ
ಗುರುಪರಂಪರಾಸ್ತೋತ್ರ.

ಹರಿಃ ಓಂ ||

ಶ್ರೀಕಾದಿದೇವತಾರಂಭಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸುಮಧ್ಯಮಾಂ |
ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮದ್ಗುರುವರ್ಯಾಂತಾಂ ವಂದೆ ಗುರುಪರಂಪರಾಂ ||
ಶ್ರೀಮದ್ಧಂಸಂ ವಿಧಾತಾರಂ ಸನಕಾದಿಗುರೂನಪಿ |
ದೂರ್ವಾಸಸಂ ಜ್ಞಾನನಿಧಿಂ ಗರುಡವಾಹನಸಂಜ್ಞಿತಂ ||
ಕೈವಲ್ಯತೀರ್ಥಂ ಜ್ಞಾನೇಶಂ ಪರತೀರ್ಥಗುರುಂ ತಥಾ ||
ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞಗುರುಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ಚಾನ್ಯಾನ್ ಸನಕವಂಶಜಾನ್ ||
ನತ್ವಾಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷತೀರ್ಥಂ ಮಧ್ವತೀರ್ಥಸ್ಯ ಸದ್ಗುರುಂ |
ಶ್ರೀಮಧ್ವತೀರ್ಥನಾಮಾನಂ ಭಾಷ್ಯಕಾರಂ ಭಜೇಽನಿತಂ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಾ ಗುರವಃ ಸಾಕ್ಷಾದಿಷ್ಟಂ ದೈನಂ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಃ |
ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಾಃ ಸಂತು ಮೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ ||೧||
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಕೃತಂ ಭಾಷ್ಯಮಾದೌ ತದ್ಭಾಷ್ಯಪೂರ್ವಕಂ |
ಯೋವ್ಯಾಕರೋನ್ನಮಸ್ತು ಸ್ತೈ ಪದ್ಮನಾಭಾಪ್ಯಯೋಗಿನಿ ||೨||
ಸಸೀತಾಮೂಲರಾಮಾರ್ಚಾ ಕೋಶೆ ಗಜಪದೇ ಸ್ಥಿತಾ |
ಯೇನಾನೀತಾ ನಮಸ್ತು ಸ್ತೈ ಶ್ರೀಮನ್ನೃಹರಿಭಿಕ್ಷವೇ ||೩||
ಸಾಧಿಕಾಖಿಲಸತ್ತತ್ವಂ ಬಾಧಿಕಾಖಿಲದುರ್ಮತಂ |
ಬೋಧಿಕಾಖಿಲಸನ್ಮಾರ್ಗಂ ಮಾಧವಾಪ್ಯಯಂತಿಂ ಭಜಿ ||೪||
ಯೋಽವಿದ್ಯಾರಣ್ಯವಿನಯಂ ತತ್ಸಮಸ್ಯಸಿನಾಚ್ಛಿನತ |
ಶ್ರೀಮದಕೋಪಭೃತೀರ್ಥಾಯ ನಮಸ್ತು ಸ್ತೈ ಮಹಾತ್ಮನಿ ||೫||

ಯಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಾಮುಘೇನ ನ೯ಃ ಕಾವಿ.ತಾರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ |
ಸೇವೇ ತಂ ಜಯ ಯೋಗೀಂದ್ರಂ ಕಾಮಬಾಣಭಿದಂ ಸದಾ ||೬||
ಮಾಧ್ಯದಪ್ಪೈತ್ಯಂಧಕಾರಪ್ರದೋತನಮಹರ್ನಿಶಂ |
ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜಂ ಸಗುರುಂ ಹೃದ್ಯಾಮಿತಗುರುಂ ಭಜೆ ||೭||
ವೀಂದ್ರಾರೂಢಸದಾಸಕ್ತಂ ರಾಜೇಂದ್ರಮುನಿಸೇವಿತಂ |
ಶ್ರೀಕವೀಂದ್ರಗುರುಂ ವಂದೆ ಭಜತಾಂ ಚಂಗ್ರಸನ್ನಿಭಂ ||೮||
ನಾಸುದೇವಪದದ್ವಂದ್ವವಾರಿಜಾಸಕ್ತಮಾನಸಂ |
ಪದವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕುಶಲಂ ವಾಗೀಶಯತಿಮಾಶ್ರಯೆ ||೯||
ದ್ಯುಮಣ್ಯಭಿಜನಾಬ್ಧೀಂಮರಾಮವ್ಯಾಸಪದಾರ್ಚಕಃ |
ರಾಮಚಂದ್ರಗುರುಭೂಯಾತ್ಯಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದೋ ಮಮ ||೧೦||
ಅಕೇರಶಂ ತಥಾ ಸೇತುಮಾಗಂಗಂ ಚ ಹಿಮಾಲಯಂ |
ನಿರಾಕೃತಾದ್ವೈತಶೈವಂ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜೆ ||೧೧||
ಸಪ್ತರಾತ್ರಂ ಕೃಷ್ಣವೇಣ್ಯಾಮುಷಿತಪ್ತ ಪುನರುತ್ಥಿತಂ |
ಜಿತಾಮಿತ್ರಗುರುಂ ವಂದೆ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಕರೋದ್ಯವಂ ||೧೨||
ಪರೈರಪಹೃತಾಮೂಲರಾಮಾರ್ಚಾಗುರ್ವನುಗ್ರಹಾತ್ |
ಯೇನಾನೀತಾ ನಮಸ್ತುಸ್ಮೈ ರಘು.ನಂದನಭಿಕ್ಷವೇ ||೧೩||
ಯಶ್ಚ ಕಾರೋಪವಾಸೇನ ತ್ರಿವಾರಂ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ |
ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಯತೀಂದ್ರಾಯ ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರತಪಸ್ವಿನೇ ||೧೪||
ಶ್ರೀಮಧ್ವಜಯರಾಜೇಂದ್ರವಿಬುಧೇಂದ್ರಾರ್ಯವಂಶಜಂ |
ಸುರೇಂದ್ರಕರಸಂಜಾತಂ ವಿಜಯೀಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜೆ ||೧೫||
ಕುಶಾಗ್ರಮತಯೇ ಭಾನುದ್ಭುತಯೇ ವಾದಿಭೀತಯೇ |
ಆರಾಧಿತಶ್ರೀಪತಯೇ ಸುಧೀಂದ್ರಯತಯೇ ನಮಃ ||೧೬||
ದುರ್ವಾದಿಧ್ವಾಂತರವಯೇ ವೈಷ್ಣವೇಂದೀವರೇಂದವೇ |
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರವೇ ನಮಃ ಕಾರುಣ್ಯಸಿಂಧವೇ ||೧೭||
ಸಾಂದ್ರಬೋಧಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ನಿಶ್ಚಂದ್ರಮನಸೇ ಹತೌ |
ರಾಘವೇಂದ್ರಕುಮಾರಾಯ ನಮೋ ಯೋಗೀಂದ್ರಯೋಗಿನೇ ||೧೮||
ರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಪಿತಧಿಯೇ ಯೋಗೀಂದ್ರಾರ್ಪಿತಸೂನವೇ |
ಶ್ರೀಮತ್ಸುಧೀಂದ್ರಯತಯೇ ಸುತಪೋನಿಧಯೇ ನಮಃ ||೧೯||

ಪೂರ್ಣಬೋಧಮತಾಂಬೋಧಿ ಪೂರ್ಣೇಂದುಮಕಳಂಕಿನಂ |
 ಸುಜನಾಂಬುಧಿಭಾಸ್ವಂತಂ ಸುಮತೀಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೨೦||
 ಕೃಪಾರಸಾವೃತಾಂಬೋಧಿಮಪಾರಮಹಿಮಾನ್ವಿತಂ |
 ಉಪಾಸ್ಮಹೆ ತಪೋಮೂರ್ತಿಮುಪೇಂದ್ರಗುರುವುಂಗವಂ ||೨೧||
 ವಂದಾರುಜನಸಂದೋಹಮಂದಾರತರುಸನ್ನಿಭಂ |
 ವೃಂದಾರಕಗುರುಪ್ರಖ್ಯಂ ವಂದೇ ವಾದೀಂದ್ರದೈಶಿಕಂ ||೨೨||
 ವಸುಧಾತಲವಿಖ್ಯಾತಂ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗುಣಾನ್ವಿತಂ |
 ವೇದವೇದಾಂಗಚತುರಂ ವಸುಧೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೨೩||
 ವಾದೇ ವಿಜಯಶೀಲಾಯ ವರದಾಯ ವರಾರ್ಥಿನಾಂ |
 ವದಾನ್ಯಜನಸಿಂಹಾಯ ವರದೇಂದ್ರಾಯತೇ ನಮಃ ||೨೪||
 ಭೂದೇವವಂದ್ಯವಾದಾಬ್ಜ ಭೂತಿಮಂತಮಭೀಷ್ಟದಂ |
 ಭೂತಲೇ ಸಾಧುವಿಖ್ಯಾತಂ ಭುವನೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೨೫||
 ಸುಧಾಸೇವಾಸಮುದ್ಭೂತಸುಖಸಂವಿತ್ಸಮಾಶ್ರಯಃ |
 ಸುಜನಾಭೀಷ್ಟದಾತಾರಂ ಸುಬೋಧೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೨೬||
 ಸುಯುಕ್ತಿಜಾಲಸಹಿತಂ ಸುಜನಾಮೋದಕಾರಿಣಂ |
 ಸುರೋತ್ತಮಗುರುಪ್ರಖ್ಯಂ ಸುಜನೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೨೭||
 ಸುಧಾಸಾರಾರ್ಥತತ್ತ್ವಜ್ಞಂ ಸುರದ್ರಮಸಮಂ ಸತಾಂ |
 ಸುರಾಧಿಪಗುರುಪ್ರಖ್ಯಂ ಸುಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೨೮||
 ಸುಧಾಂಶುಮಿವ ಸಂಭೂತಂ ಸುಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಸುಧಾಂಬುಧೌ |
 ಸುಧೀಪಸಂದೋಹಸಂಸೇವ್ಯಂ ಸುಧರ್ಮೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೨೯||
 ಸುಧರ್ಮೇಂದ್ರಕರಾಬ್ಜೋತ್ಕಂ ಸುವಿದ್ವನ್ಮಣಿರಾಜಿತಂ |
 ಸುವೃಷ್ಣಾನ್ನಪ್ರದಾತಾರಂ ಸುಗುಣೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೩೦||
 ಸುಧಾಜಿಜ್ಞಾಸಯಾ ಸರ್ವವಿವಿಧಾನಂದದಾಯಕಂ |
 ಸುಪ್ರಜ್ಞೇಂದ್ರಗುರುಂ ವಂದೆ ಸದಾ ವಿದ್ಯಾಗುರೂನ್ಮಮ ||೩೧||
 ಸುವಿದ್ವತ್ಕಮಲೋಲ್ಲಾಸಂ ಮಾರ್ತಂಡಂ ಸುಗುಣಾಕರಂ |
 ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಾಸಕ್ತಹೃದಯಂ ಸುಕೃತೀಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜಿ ||೩೨||
 || ಇತಿ ಶ್ರೀಗುರುಪರಂಪರಾಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ||

ಪರಿಶಿಷ್ಟ [ಬ]

—(೦)—

ಮನೋಹರವಿಠಲ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀಗುರುರಾಘ

ವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಾಕೃತಸ್ತೋತ್ರ.

ವಾರ್ಧಿಕ ಪಟ್ಟಿ.

ಶ್ರೀಜನಕಜಾರಮಣನಂತಭಾಸ್ಕರ ಸೋಮ |

ತೇಜರಾಜೀವ ಭವಭಯವಿನುತಭಕ್ತ ಸುರ-|

ಭೂಜಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರವಿಕುಲಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರರಾಜೇಂದ್ರರಾಘವೇಂದ್ರಾ ||

ರಾಜಿಸುವ ತನ ನಾಮಧರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಗುರು|

ರಾಜ ಮಂತ್ರಾಲಯನಿವಾಸ ನಮಲಸ್ತೋತ್ರ |

ರಾಜೀಯೇಂ ವಿರಚಿಸುವೆ ಕನ್ನಡದಿ ಸನ್ನತಿಗೆ ಮಂಗಳವನಿತ್ತು ಸಲಹೋ||

ಶ್ರೀಪೂರ್ಣ ಬೋಧಗುರುತೀರ್ಥಸುಪಯೋನಿಧಿಯ |

ತಾಪಾರಗಂಡು ಸ್ಮರರಿಪುಮಾಕ್ಷವಿಷಮಾಂಬ-|

ಕಾ ಪಿನಾಕಿಯಶಿರವಸಾರಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಮೆಂಬೂರ್ಮಿಯಾ||

ಅ ಪರಮಹಂಸಚಾರದಿ ದೇವಾಳಿಯಿಂ ಮ|

ಹಾಪೂಜೆಯಿಂದ ಸೇವಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ |

ನಾ ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ರಜವನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಂ ಗೆಯ್ಯು ಲಗ್ನವಾಗೀ ||೨||

ಜೀವೇಶ ಭೇದಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವನೀಚೋಚ್ಛ |

ಭಾವದಿ ಜಗತ್ಸತ್ಯವೆಂಬ ಪ್ರಮುಖ ನ-|

ಕ್ರಾವಳಿಸಮೇತದಿಂ ದುರ್ವಾದಿಕುಲಬಸ್ತುಗಳ ನುಂಗಿ ಜೀರ್ಣಗೈದಾ ||

ಭೂವಲಯಕೆಲ್ಲ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯ ವಾ-|

ಗ್ಗೇವನದಿಸರ್ವದಾ ಭಕ್ತರಘಮಂ ಕಳೆದು |

ಕಾನನೆಂ ಗೆಯ್ಯು ತಾಪತ್ರಯವ ಕಾಂತಿಯಂ ಮಾಡಿನಿರ್ಮಲವೆಸಗಲಿ||೩||

ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಂತಿಯಿಂ ಬುಧಗೆ ಗುರುಜನಕನಾ |

ಗಿರುವ ಶಶಿಗುದಿಸಲಾಸ್ವದಕ್ಷಿಣಶರಧಿಯೊಳು |

ನೆರೆದು ಮಾರಾರಿಜ್ಞಾನಾಕ್ಷಮುಕ್ತನ ಜಟಾಮುಕುಟಮಂ ಚುಂಬಿಸಿ ||

ಚರಿಪಹಂಸಗಳು ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ತರಂಗಗಳ |

ನೆರವಿನಿಂ ದೇವಾಲಿಯಿಂವ ಸೇವಿಕನಾದ |

ಪರಮಾತ್ಮನಂಭ್ರಕಮಲದೊಳುದಿಸಿ ಪ್ರಕೃಷ್ಣಲನಂ ಗೆಯ್ದು ಲಗ್ನವಾಗಿ ||೪||

ಚರಿಪ ಜೀವಶ್ರೇಷ್ಠಭೇದನಂಗೆಯ್ದು ಗುಣ |

ಭರಿತಸತ್ವದಕಿರಿದು ಹಿರಿದಾದ ನಕ್ರಗಳು |

ಕುರವದಿಂ ಸಂಚರಿವಜಾಪತಿಗಳಂ ನುಂಗಿ ಭೋರ್ಗರೆದು ತ್ರಿಪಥದಲ್ಲಿ ||

ಪರಿದು ಪಾವನಗೆಯ್ದು ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರವಾ- |

ಕ್ಸುರತರಂಗಿಣಿ ಶರಣರನುತಾಪ ಪರಿಹರಿಸಿ |

ತರಣುಸುಧೆಯನ್ನೆಸಗಿಜನ್ಮಾಂತರದದೋಷಮಂಕಳೆದುನಿರ್ಮಲಗೆಯ್ಯಲಿ ||

ಭಾಮಿನಿ ಪಟ್ಟಿದಿ—

ಯತಿವರ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರನೆ |

ಸತತ ಸಕಲೇಷ್ವ ಪ್ರದಾಯಕ |

ನುತಿಸಿ ತವಪದಕುಂಜಯುಗದಲಿ ಭಕುತಿಮಾಳ್ತವರಾ ||

ಅತಿತಯದ ದೋಷೌಘಪರ್ವತ |

ತತಿಯು ತರಿದೈ ದೃಷ್ಟಿವಜ್ರದಿ |

ಕ್ರಿತಿಸುರೇಂದ್ರನೆ ಪೇರ್ಮೆಯಿಂದೆನ್ನನವರತ ಸಲಹೈ ||೬||

ಹರಿಯು ಪದಪಂಕಜವ ಭಜಿಸಲು |

ದೊರೆವುದೈ ನಿನಗೆಖಿಳ ಸಂಪದ |

ಗುರುವೆ ನೀದೇವಸ್ವಭಾವನು ದಿಟ ಸುರದ್ರಮದಾ ||

ತೆರದೊಳೆನ್ನಯ ಮನದಭೀಷ್ಟೆಯ |

ಕರುಣಿಸುವ ದಾತಾರನಾಗುತ |

ಪೊರೆದವುದು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರನೆ ಸುಗುಣಮಂದಿರನೆ ||೭||

ವೌನಿಮಣಿ ಭವ್ಯ ಸ್ವರೂಪನೆ |

ದೀನಜನೆ ಭವದುಃಖತೂಲವಿ- |

ತಾನಕಗ್ನಿಯಪಮನೆ ದುಷ್ಟರವಾದುಪದ್ರವದಾ ||

ಹಾನಿಕರಧಿಗೆ ಸೇತುವೆನಿಸುತ |

ಹೀನದುಷ್ಟಗ್ರಹಸುನಿಗ್ರಹ |

ನೀನಲಾಸುಖಧೈರ್ಯಕಾಲಿಯು ಪಾಲಿಸುವುದೆಮ್ಮಾ ||೮||

ದೋಷರಹಿತನವದ್ಯ ನಿರ್ಮಲ |

ವೇಷನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ ಜನರಭಿ- |

ಲಾಷೆ ಸಲಿಸುತ ಮೂಕರಿಗೆ ಸುಭಾಷಕರುಣಿಸುತ ||

ಶೇಷ ವಿದ್ವಜ್ಞನ ಮಹಾವಿ |

ಶೇಷಗುಣಸ್ತುತಿಸುವರು ಮಂಗಳ |

ಶೇಷನಂ ಸೋಲಿಸುವ ವಚನವಿಲಾಸಕಭಿನಮಿಸೆ ||೯||

ಸಕಲಸಂಪದ್ಭಕ್ತಿಸಂತತ |

ಸುಕಲವಾದ್ಗ್ರಹದ ಸುಪಾಟವ |

ಭಕುತರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನಸುಮ್ಮಾನಾದಿಗಳನಿತ್ತು ||

ವಿಕಳಮತಿ ಕಾಯಜದಖಿಳಪಾ- |

ತಕವ ತರಿವುತ ಸಲಹೊ ಗುರುಗಳ |

ಮಕುಟಮಣಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರನೆ ಲೋಕಸುಂದರನೆ ||೧೦||

ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿ—

ಅವವನು ಪಾದೋದಕವ ಶಿರದಿ ಧರಿಸಿದರೆ |

ದೇವಗಂಗಾದ್ಯಪಿಲ ಮುಖ್ಯ ನದಿಗಳಲಿಸ- |

ದ್ಭಾವದಿಂ ಸ್ನಾನದಾನಂಗಳೆಸಗಿದ ಪುಣ್ಯಮಿತಪುಣ್ಯದಿಟದೊರೆವುದು ||

ಅ ವ್ಯಂಗಸ್ವಾಂಗಸವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ತಾಪಪಾ- |

ಪಾವಲಿಕ್ರಹನಾಶ ಬಂಜಿಸುತರಂ ಪಡೆವ |

ಳೇವೇಳ್ವೆ! ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಗಳಮಹಿಮೆ ಪೂಗಳುತಾಶ್ರೈಸಿಭಜಿಸೆ ||

ಅವವನಪದಕಂಜರಜದಿ ತನುಭೂಷಿತನೊ |

ಅವನಡಿದಾವರೆಯೊಳಲಿಯಂತೆ ಮನವಿಹುದೊ |

ಅವವನ ಚರಣಾಬ್ಜಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂ ವಚನಪರಿಪಕ್ವಮಾಗೀಹದೋ ||

ಈ ವಿಧದೊಳಿಪ್ಪವನ ಸಂವರ್ತನಂಗೈಯ್ಯ |

ದಾವ ಸಮವಲ್ಲವೆಂದುರಿತ ಕಾನನಕಿನ್ನು |

ದೇವಾಂಶಗುರುಗಳಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಭಜಿಸುವನ ಬಣ್ಣಸುವರಾರಾಜಗದೊಳು ||

ಧರೆಯೊಳಗೆ ವಿಜಯೊಂದ್ರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತ |
 ಗುರುಸುಧೀಂದ್ರಾರ್ಯರಾವರವುತ್ರರಾದ ಯತಿ |
 ವರರಾಘವೇಂದ್ರನೆಂಬಭಿಧಾನದಿಂ ಕರೆಸಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಮತವೆರ್ಚಿಸಿ ||
 ಬಿರಿದು ಪಸರಿಸಿ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನೆ |
 ಮೆರೆದ ಮಹಿಮನೆ ಪುತ್ರಸಂಪತ್ಕೃತಯಶ |
 ಪರಮಾಯುಷ್ಷಾ ನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಪುಣ್ಯಗಳಿತ್ತು ಹರಿಸಿ ನೀಸಲಹೊ ಎನ್ನ ||೧೩||

ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ—

ವಾದಿಗಳ ಜಯಶೀಲದಲಿ ಪ್ರತಿ |
 ವಾದಿಗಳ ಸ್ವಾಂತ ಪ್ರಭೇಧನ |
 ಗೆಯ್ದು ಚಂಚಲ ಮಾಳ್ವಚಿಹ್ನೆಗೆ ಯರಡರಲಿ ಸತತಾ ||
 ಆದರವು ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಗೆ |
 ಮೇದಿನಿಯೊಳನೈರ್ವರೋರ್ವರು |
 ಬೋಧಸರ್ವಸುವಿದ್ಯ ಕುಶಲೋನ್ನತಿ ಸುಗುಣದಲ್ಲಿ ||೧೪||
 ಶ್ರೀಶನಪರೋಕ್ಷೀಕರಿಸಿ ಸಂ |
 ನ್ಯಾಸವಿಷಯದಿ ಮಾಡಿಕಾಮನ |
 ಪೂಶರವುಪೇಕ್ಷಿಸಿಜರಿದು ದೇಹಾದಿಮನುತೆಯನು ||
 ಭೂಸುರೋತ್ತಮರಿಂಗಪೇಕ್ಷಿತ |
 ರಾಶಿಫಲಗಳ ನೀವನಿಗೆ ಸಮ |
 ವೀಶರಥಿ ಮೇಖಲೆಯೊಳಿಲ್ಲವೊ ರಾಘವೇಂದ್ರಂಗೆ ||೧೫||
 ಸದ್ವಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿಷಯದಿ |
 ಹೊದ್ದದಿಹವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯ ಸು-|
 ಬುದ್ಧಿವಾಕ್ಪಾಟವ ಮುಖಾಂಕಿತ ಸದ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ||
 ಸಿದ್ಧಿಶಾಪಾನುಗ್ರಹದ ಪ್ರ-|
 ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸು |
 ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗಿಲ್ಲ ಸಮನೋವ- ||೧೬||

ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ—

ಕಪಟಕುಟಲಜ್ಞಾನವಿಸ್ಮೃತಿಭ್ರಾಂತಿಕ್ಷ-|
 ಯಪಸ್ಕಾರತಂದ್ರಸಂಶಯವಚಃಕಾಂತ್ಯಬಾ |
 ಧಿಪಕಂಪನಾದಿ ಪ್ರಮುಖೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದುದಿಸಿದತಿ ದೋಷಸಂಘವೆಲ್ಲ ||

ಅಪರಿಮಿತಮಹಿಮ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರನೆ ನಿನ್ನ |
 ಕೃಪೆಯಾಗಲವು ನಾಶವಾಗದಿರ್ದಪವೆ ರಾ |
 ಜಿಪ ದಿವ್ಯಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸ್ವರೂಪಮಂ ಕಂಡವಗೆ ದುರಿತದಟ್ಟುಳಿಯತೀಯೆ ||
 ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ಎಂಬ ದಿವ್ಯಾಷ್ಟ |
 ಸಾರಾಕ್ಷರದ ಮಂತ್ರದಿಂ ನಿತ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂ |
 ದಾರಾಧಿಸುತ ಜಪಿಸಿದವರಿಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಕೈಸಾರುವದು ನೀಸಂಶಯಾ ||
 ಚಾರುತರ ಕೀರ್ತಿಯಿಂ ಶ್ರೀಮಧ್ಯಮತಕ್ಷೀರ |
 ವಾರಿನಿಧಿ ಚಂದ್ರನೊಳ್ಳಿಚ್ಚಿಸುತ ಲೋಕದೊಳು |
 ಸಾರಿಸಿದೆ ನಿರ್ದೋಷಗಮ್ಯಮಹಿಮನೇರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮಾ ||
 ತನ್ನ ಕಾಯಜ ದೋಷಯಾತ್ಮವಾತ್ಮೀಯಭವ |
 ಘನ ಪಾಪಂಗಳಂ ಸರ್ವದುರಿತಂಗಳಂ |
 ಚನ್ನಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಕೊಡುವಪರಮಾತ್ಮವಿದನೀತನೆಂದು ||
 ಮನ್ನಿಸಿ ತ್ರಿಕಾಲದೊಳಜಪ್ರಸ್ತಾರ್ಥನೆಗೆಯ್ವು |
 ಧನ್ಯನಾವನೊ ಅವನು ಸರ್ವೇಷ್ಟಪಡದು ಸುಖ |
 ವನ್ನೆ ಭೋಗಿಸುವನಿಹಪರದೊಳಗಸಂದೇಹಮಿಲ್ಲದಕೆಸುಗೆತಿಸಾರ್ವಾರ್ಥ ||೧೯

ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ—

ಸಕಲಯಾತ್ರಾಫಲದಗೋಸ್ಕರ |
 ಸುಕಲೆವೃಂದಾವನಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ |
 ಶಕುತಿಯಿದ್ದಷ್ಟೆಸಗುವೆನು ಸರ್ವೇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗೆ ||
 ಭಕುತಿಯಿಂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ವೆನು |
 ಯುಕುತಿಶ್ರುತಿಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಾನದ |
 ನಿಕರಕೈ ಸಾರ್ವದಕೆ ತವ ಸಂಕೀರ್ತನಂ ಗೆಯ್ಯಾ ||೨೦||
 ಭುವನದೊಳಗಿದ್ದ ಖಿತಿರ್ಥದ |
 ನಿವಹದೊಳು ಮಜ್ಜನವನೆಸಗಿದ |
 ಸವೆಯದ್ಫಲದೊರೆವುದಕೆ ವೃಂದಾವನಭಿಷೇಕಾ ||
 ಸ್ತವನದಿಂ ಎಸಗಿರಲು ತಜ್ಜಲ |
 ವನಯವದಿ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆ |
 ತವಮಹಾತ್ಮ್ಯ ವಿಚಿತ್ರವೈಗುರುರಾಜ ಸುರಭೂಜಾ ||೨೧||

ವಾರ್ಧಕ ಪಟ್ಟದಿ.

ಕಾಮಾದಿಭಂಗ ಸಂಕುಲದಿಂದ ವಿಷಯ ಸು |
 ಪ್ರೇಮವಿಭ್ರಮ ದುರ್ಭ್ರಮಗಳಿಂದ ವದ್ಯಗ್ರಹ |
 ಸ್ತೋಮದಿಂದಮಿತಭಯವೆಂಬ ಘೇನಗಳಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟದುಃಖವಿಷಧಿ ||
 ಅಮಹಾಕ್ಷಯಪ್ರಕೃತಿಬದ್ಧದುತ್ತರಸದಾ |
 ಸೀಮವರ್ಜಿತ ವಾದಗಾಧ ಸಂಸಾರವೆಂ- |
 ಬೀಮಹಾರ್ಣವದೊಳಗೆಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದೆ ನ್ನನುದ್ಧರಿಸೊ ರಾಘವೇಂದ್ರಾ || ೨೨ ||
 ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರಮಂಭಕ್ತಿಯಿಂ |
 ದಾರಾದೊಡಂಪರಿಸಿಜಪಿಸಿದರೆ ಕುಷ್ಠಾದಿ |
 ಕ್ರೂರರೋಗಗಳೆಳವವತಿತ್ವರ್ಯದಿಂದಂಧಜಪಿಸಿದರೆ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿ ||
 ಸಾರುವನವಂ ಏಡಮೂಕಾದರುಂ ಸರಿಯೆ |
 ಸಾರಸ್ತೋತ್ರದಿ ಜಪಂಗೆಯ್ಸೆ ವಾಕ್ಪತಿಯಂತೆ |
 ಚಾರುವಾಚಾಲನಾಗುವಸ್ತು ತಿಯಪರಿಸಿದವ ಪೂರ್ಣಾಯುಸಿರಿತಾತ್ಮನು ||
 ಅವನೀಸ್ತೋತ್ರದಿಂದಭಿಮಂತ್ರಿತೋದಕವ |
 ಭಾವಶುದ್ಧದಿಕುಡಿಯಲವನ ಕುಕ್ಷಿಯೊಳಿರ್ದ- |
 ಘಾವಳಿಗಳೆಲ್ಲ ತಕ್ಷಣದೊಳೆಳವವುಯಿನ್ನುಪೊಳೆವ ವೃಂದಾವನವನು ||
 ಸೇವಿಸೆಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪಂಗುಖಂಜಗಳನಿಬ |
 ರಾವಿಮಲಸ್ತೋತ್ರದಿಂದೆಸಗೆ ಜಂಘಾಲಾಗಿ |
 ತಾವೆಚರಿಸುವರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾರಮಹಾಪ್ರಸಾದವಪೊಗಳುತಾ |
 ಸೋಮಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಯಾರ್ಕಾದಿ |
 ರಾಮಣೀಯಕ ಪುಣ್ಯಪರ್ವಣ ಸಮಾಗಮದೊ |
 ಳೀಮಹಾದಿವ್ಯಸ್ತೋತ್ರವನು ನೂರೆಂಟುಬಾರೆಜಪಿಸಿದ ಮಾನವನಿಗೆ ||
 ಚಾಮೂರ ಚೋರಸರ್ಪಗ್ರಹಪಿಶಾಚಿ ನೃಪ |
 ಸಾಮಜಮಕರ ಭೂತಪ್ರೇತಾದಿ ಭಯಹೀಡೆ |
 ತಾಮಸರುಪದ್ರವೆಂದೆಂದು ಬಾರದೆಪೋವವೇವೇಳ್ವೆ! ಗುರುಮಹಿಮೆಯಾ ||
 ಈ ದಿವ್ಯಸ್ತೋತ್ರವುಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಮುಖದಿಗುರು |
 ಪಾಪವನ್ನೆನೆನೆದು ತದ್ವೃಂದಾವನದ ಬಳಿಯೊ |
 ಳಾದರದಿ ದೀಪಸಂಯೋಜನೆಂಗೆಯ್ದು ಗೆಳಸುಜ್ಞಾನಪುತ್ರಲಾಭಾ ||

ನಾದಿಗಳ ಜಯಭಕ್ತಿ ಹರಿಗುರುಗಳಲಿ ಪೆಚ್ಚಿ |
 ಮೋದತೀರ್ಥರಮತವ ಪೊಂದಿದವರಿಗೆ ಸತತ |
 ಭೂದೇವಮೌಳಿಮಣಿ ಸಕಲಭೀಷ್ಮಯ ನೀವಸಂದೇಹಮಿನಿತಿಲ್ಲವು ||೨೬||
 ಅವನತಿಭಕ್ತಿಯಿಂ ಗುರುಂಘ್ರವೇಂದ್ರರಡಿ |
 ದಾವರೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಮಂ ಪಠಿಸುತ್ತ ಸ್ಮರಿಸಲು ಸು |
 ಪಾವಳಿಯ ಹೊಂದುವನು ಲೇಶ ಕಮಲಾನಾಥನಮಲಪ್ರಸಾದದಿಂದ ||
 ಶ್ರೀವಿಭೂತೀಕೀರ್ತಿದಿಗ್ವಿಜಯ ಮೊದಲಾದ |
 ಈ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಸಮೃದ್ಧಿಯಂ ಪಡೆವುದಕೆ |
 ದೇವೇಶ ಶ್ರೀಹಯಾಸ್ಯನ ಸಾಕ್ಷಿನಾ ನುಡಿದೆ ಕೇಳ್ದುದೆಲ್ಲಾ ಸುಜನರು ||೨೭||

ಫಲಶ್ರುತಿ.

—(೦)—

ವಾರ್ಧಿಕ ಪಟ್ಟದಿ.

ನೃಂದಾವನದೊಳಿರ್ಪ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನನುದಿನದಿ |
 ತಂದು ಸೇವಿಸಲವನ ಮುಟ್ಟಲರಿಯವು ಪಾಪ |
 ನೆಂದು ರೋಗಿಷ್ಠಸಾಧಿಸುತ ಲೇಪಿಸೆ ಮೆಯ್ನೆ ಕುಂದಣದ ತೆರನಾಗುವಾ ||
 ನೃಂದಾರಕರ ಮಣಿಯೊಳಿಪ್ಪಿತವನೀವುದಿ |
 ನ್ನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಮಹಿಮೆ ನಾ |
 ಹಂದೆಮುಂದೆಂದುಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯರಿಗೆಸಮವಿಲ್ಲಲೋಕದಲ್ಲಿ||೨೮|
 ಕುರಮಹೀರುಹಭಕ್ತಿಯಿಂ ಭಜಿಸುವರ್ಗಮರ |
 ಕುರಭಿನಮಿಸರ್ಗ ವರಸತ್ಯಧರ್ಮಾಸಕ್ತ |
 ಸರಿಯೊಳತಿಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರ ನಾಮನಿರ್ವಚನಮಂ ಪೇಳುವೆ ||
 ಖರಿಕಾಂತಿದೊರಕುವದು ಶ್ರೀಯೆನಲು ರಾಘಯೆನೆ |
 ಭರಿತ ಪಾಪಂಗಳಂ ದ್ರಾಪ್ಯೆನಲು ಓಡಿಸುತ |
 ಕ್ವರಿತದಿಂವೇಯೆನಲುಪಾಂಥತಫಲವನೀವಗುರುಗಳಪೂರ್ವಗಳಲೊತವೆ ||೨೯|
 ಶ್ರೀಯೆನಲು ಸುಜ್ಞಾನ ರಾಯೆನಲು ರಾಜವತ |
 ಘಯೆವಲು ಘನಶಕ್ತಿ ವೇಯೆನಲು ವೇದಾಧ್ಯ |
 ಪ್ರಾಯೆನಲುದ್ರವ್ಯವಶಯಯೆನಲು ಯಶಪ್ರಾಪ್ತಿನಯೆನಲುನರವರನಹಾ |
 ನು ಯೆನಲು ಮನಸುಚಂಚಲವಾಗದೀಯಂಟು ಬ |
 ಗೆಯ ದಿವ್ಯಾಕ್ಷರದ ಮಂತ್ರವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ |
 ಪಾಯೊಳನವರತಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯನಮಃಯೆಂದುಜಪಿಸುವನೆಧನ್ಯಂ
 ಈ ತೆರದಿ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಪ್ರಸಾದದಿಂ |
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬಭಿಧಾನಾ |
 ಖ್ಯಾತರಿಂ ಗೀರ್ವಾಣದಿಂದ ರಚಿಸಿರಲವರಭಾವಮಂ ಕನ್ನಡದಲೀ ||
 ಸ್ತೋತಿಕನ್ನಡಿಯೊಳಗೆ ಮುಖಸ್ತಷ್ಟಕಾಣಿಸುವ |
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಗ್ರಹಿಸಿ ಶ್ರೀಮನೋಹರವಿಠಲದಾಸ |
 ಚಾತುರ್ಯದಿಂ ಪೇಳ್ಗನೆಂದರಿದು ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳುದೆಲ್ಲಾ ಸುಜನರು||೩೦|
 (ಶ್ರೀಗುರುರಾಜಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಗುರುಮಧ್ಯೇಕಾರ್ಪಣಮಸ್ತು)

ಪರಿಶಿಷ್ಟ [ಕ]

ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದ ಉತ್ಪತ್ತಿ.

ಶ್ರೀಮದುತ್ಪರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಗಂನೆಯವರು) ವಿಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಮಾ ಹಾಗೂ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮತಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ದೇಶ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರು. ವಿಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪಂಡಿತರು. ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಬಲದಿಂದ ಹೋದ ಹೋದಲ್ಲಿ ವಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತ ಮಠವನ್ನೂ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಜನರಿಂದ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು; ಪತ್ರಹಾಕಿ ನೋಡಿದರು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇವರಿಂದ ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅವಸಾನಕಾಲವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆಗಂತೂ ನೀವು ಬರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕೆಂದು ವಿಬುಧೇಂದ್ರರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿವುಣೆಯ ಕಾಗದವು ಹೋಯಿತು. ಏನಾದರೇನು? ಅವರು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು (ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು) ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳೆಂಬವರಿಗೆ ಆಶ್ರಮಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸದೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಜನರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ:—ವಿಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾದವರು. ಮಹಾ ಪಂಡಿತರು. ಮೇಲಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿರಕ್ತರು; ಆದರೆ ಅವರು ಈ ವರೆಗೂ ಬಾರದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆವು ಇವರಾದರೂ ಮಹಾಸಾಧುಗಳು. ಆದಾಗ್ಯೂ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಇವತ್ತಿನಿಂದ ಆರು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ವಿಬುಧೇಂದ್ರರ ಮಾರ್ಗನೋಡಿ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಂದದ್ದಾದರೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವರಿಗೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು; ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಶ್ರೀಮೂಲ ರಾಮದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲದೊಳಗೆ ಹೂಳುವೆವು, ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಲು ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ನೋಡಿ, ಊರ ಪ್ರಮುಖರು ತಾವೇ ವಿಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ

ಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗಲೂ ಅವರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿಯಿತು. ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಲಕ್ಕೆ ಒದ್ದರಾದರು. ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಘಲ್ಪದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಿಜಯಧೇಂದ್ರರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಊರ ಪ್ರಮುಖರು: — ಗುರುಗಳು ಹೇರಿದ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗಿಗೇ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಕೋ, ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರನ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಳೆಟ್ಟಿರುವರು. ಕಾವು ಉಭಯತರಾ ಕೀನ್ ಬೇಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗುರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಮೇಲೆ ಬರುವದೋ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವೆವು. ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರು ಶ್ರೀಗಳನ್ನರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು. ವಿಜಯಧೇಂದ್ರರು ಮೊದಲು ತಾವೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಕುಳಿತರು. ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತಾದರೂ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಕೂಡಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀವಿಜಯಧೇಂದ್ರರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡದೆ ಸಂಜನಗೊಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಿಮ್ಮದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಕಾಲಿವಾಹನ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಇದೇ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠ.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಜ್ಯೋತ ಮಹಿಮಾ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠವೆಂದೂ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠವೆಂದೂ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇನಾದರೂ ಉಂಟೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನೇಕ ವಾಚಕರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಅವಗಾಹನೆಗಾಗಿ 'ಗುರುಕವಾಮೃತ ಕಲ್ಪಕರು'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸುವೆವು.

ತತಸ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರಾಖ್ಯಾತಿರ್ಥಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಾಗತಂ ||

ಕೃತ್ವಾ ಮುದಾ ಚದುಃ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯಧೇಂದ್ರೇಭ್ಯ ಎವ ಚ ||೨೩||

ವ ರಥ ರಾಮಪ್ರತಿಮಾಮುಕುಲಂ ಸಾಧಾರಣಂ ತಥಾ ||
 ಜಯತಿರ್ಧಾರ್ಚನಾರ್ಯದತ್ತಂ ಸಾಲಗ್ರಾಮಹಯಾಸ್ಯಕಂ ||೨೪||
 ದತ್ವಾನೇಜ್ಞಂ ತಥಾ ತೇಭ್ಯಃ ಸಂಚಾರಾರ್ಥಂ ಮಹೀತಲೆ |
 ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ರಥ ತೇ ಪ್ರಸಂಗಂ ಚಕ್ರರೆ ಪರೈಃ ||೨೫||
 ಜಿತ್ವಾ ಮಾಯಿಣಾಸಗ್ರಾಮ್ಯಾನ್ ನ ದೈವಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ |
 ಗುರುಭಿರ್ಲೋಕಧಾಹೂತಾ ಅಪಿ ನೈವ ಗತಾಃ ಪುನಃ ||೨೬||
 ತೇಷಾಂ ಮಾರ್ಗಂ ಪರೀಕ್ಷಾನ್ವರ್ಥ ರಾಮಚಂದ್ರಯತೀಶ್ವರಾಃ |
 ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಮುನಿಭ್ಯಸ್ತೇ ಸನ್ಯಾಸಂ ದದುರಾದರಾತ್ ||೨೭||
 ನಿಯಾಣಸಮಯೇ ಪಾಪೈ ರಾಮಚಂದ್ರಮುನೀಶ್ವರಾಃ |
 ಯರಗೋಲಮುಪಾಗತ್ಯ ತತ್ರಸ್ಥಾನಿದಮಬ್ರವನ್ ||೨೮||
 ಭೋ ಧರ್ಮಿಣಿ ಮುಖಾಃ ಸರ್ವೇ ಶ್ರಯತಾಮಸ್ಮದಾಶಯಃ |
 ವಿಬುಧೈಃ ದ್ರಾ ಮಹಾಂತೋಽಸ್ಮತ್ಮನೈ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿನಃ ||೨೯||
 ಏವಂ ವಿಧಾಯ ಮರ್ಯಾದಾಂ ಯರಗೋಲೆ ಗುರುತ್ತಮಾಃ |
 ಕುಲಕಣ್ಯಸನಾಮೇತಸ್ಮಾತ್ಕರ್ತವ್ಯಮಂದಿರೆ ||೩೦||
 ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ದೇವಮಂಜೂಷಾಂ ನಿಧಾಯೋಪಸ್ಮರಾನಪಿ |
 ನಲಸಂವತ್ಸರೇರಾದ್ಯತಃ ಕ್ಲೇಷಷ್ಮಾಂ ಗುರುತ್ತಮಾಃ ||೩೧||
 ತತಃ ಪಕ್ಷ್ಮಿನಿಷ್ಕಾಂತೇ ಗತೇ ಧರ್ಮಣ್ಣಪೂರ್ವಕಾಃ |
 ವಿದ್ಯಾನಿಧೀನುಪಾಗತ್ಯ ಪ್ರೋಚುರ್ವಿನಯಪೂರ್ವಕಂ ||೩೨||
 ತತ್ರಾದೌ ವಿಬುಧೈಃ ದ್ರಾಪ್ತಂ ಪಾರ್ಥಯನ್ ದಿವಸತ್ರಯಂ |
 ಉಪವಾಸೇನ ಪಶ್ಚಾತ್ತ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಮುನೀಶ್ವರಾಃ ||೩೩||
 ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಪ್ರೋಕ್ತೈಃ ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧಸಂಸ್ಥಿತೈಃ |
 ಗದ್ಯಪದ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಚಕ್ರರೆ ತದ್ಗಮಾನಸಾಃ ||೩೪||
 ಯದೃಚ್ಛಯಾಭವತ್ತತ್ರ ಭುವಿ ದಾರಣಮದ್ಭುತಂ |
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿದಾರಿತಾಂ ಭೂಮಿಂ ಸರ್ವೇ ತೇ ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತದಾ ||೩೫||
 ತತೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ರಘುಪಂ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಮುನೀಶ್ವರಾಃ |
 ಸ್ನಾತ್ವಾ ದೇವಾರ್ಚನಾಂ ಚಕ್ರರೇಷು ಪಜನಸಂಸದಿ ||೩೬||

(ಸಪ್ತಮಃ ಕಾಂಡಾ ಸರ್ಗಃ)

ಪರಿಶಿಷ್ಟ [೬]

ಶ್ರೀ ಮೂಲರಾಮದೇವರ ವೃತ್ತಾಂತ.

ಈಗ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ ಮೂರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಮಂತ್ರಾ
ಲಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಶ್ರೀಮೂಲ
ರಾಮದೇವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು;
ಆದರೆ ಅವರವರ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಯುಕ್ತವೆಂಬದನ್ನು ತುಸು
ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ.

ಈ ಮೂಲ ರಾಮಸೀತಾ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಕಥೆಯು—

“ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯ ಪುರಾಣೋತ್ತರಕಾಂಡೇತಥೈವಚ ||

ಅಧ್ಯಾಯೇಷಣ್ಣ ವತಿಕೇ ಗ್ರಂಥೇ ಪುಷ್ಕರ ಸಂಜ್ಞಕೆ ||

ರಾಮಾಯಣೇತು ವಾಸಿಷ್ಠ ಜಾನಕೀ ಮೂಲರಾಮಯೋಃ ||

ಮಹಿಮಾತ್ಮಾನುಪೂರ್ವೇಣ ವರ್ಣಿತೋತ್ತಮಯೋದಿತಃ” ||

(ಗುರುಕಥಾಕಲ್ಪತರು)

ಎಂಬಂತೆ—

ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯ ಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಕಾಂಡದ ೬೯ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೂ-ವಾಸಿಷ್ಠರಾಮಾಯಣದ ೧೧೦ನೆಯ ೧೫ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪುರಂದರಾದಿ ದಾಸರುಗಳೂ ತಮ್ಮ
ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವರು.

ಸೀತಾರಾಮ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ನೋಡಲು ವಿಸ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ
ವಾಗಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ವಿವಸ್ವಾನ್ ಎಂಬ
ವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಆತನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮನುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.
ಮನುವು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ರಾಜರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಅರಸರ ಕಾಲ
ದಿಂದ ಅವು ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕಲದೇವತೆಯಾಗಿ ಪೂಜಿತ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿ
ದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು

ಅಕೆಗೆ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರದ ಹಿಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನುನೆಗೆ ಬಂದವು ಯಾಕೆಂದರೆ—ಅತನು ಶ್ರೀರಾಮಸಂದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಭೋಜನ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಹಿಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಎಂಟು ದಿವಸ ಸಭೆಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋಗಿಲು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರಾಮದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಹಂಬತ್ತ ನೇ ದಿವಸ ಬಹಳ ಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಈಗ ರಾಮನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೊಡಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತಾರಾಮ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನೆಂತೆ! ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ನಿದರ್ಶನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಹನು ಮಂತನು ಸೌಗಂಧಿಕ ಪುಷ್ಪದಂತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಾಂಚವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮಕಾಂತರಾಜನ ಪರ್ಯಂತರವೂ ಪೂಜಿತ ಗಳಾಗಿ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಮುಂದೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಗಣಪತಿರಾಜನ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥಾ ಪ್ರತಿಮಾ ಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ನರಹರಿತೀರ್ಥರದ್ವಾರಾ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪರ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರಿಗೆ ಹಸ್ತಿಸಿ ದರು. ಅವರಿಂದ ನರಹರಿತೀರ್ಥರೂ, ಮಾಧವತೀರ್ಥರೂ, ಅಕ್ಕೋಚ್ಛ ತೀರ್ಥರೂ, ಜಯತೀರ್ಥರೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರವರಿಗೊ ಬಂದವು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಾತ್ಮರಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ತಿಳಿಸ್ತೆ ದ್ದದ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕ್ರೋಧೀಕರಿಸಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಇರಲಾರೆವು.

ರಾಗ | ಸೈರವಿ | ತದಿತಾಳ.

ರಾಮನನೋಡಿರೆ | ನಮ್ಮಯ | ಕಾಮಿತಬೇಡಿರೆ || ಪಲ್ಲವಿ ||

ತುಂಬದಸಮಸುಖವೆಂಬಿಶಂ | ತಿಕ್ಕೇಮಕಮಲಾಧಾಮ || ಅ ಹ ||

ಧಾತನನುಜ್ಞದಿದೇವತ್ವವೈರಮಿಸಿದ | ಅಜಪೂಜಿಸಿದ |

ಜೋತನು ಯಜಾಣಾಲಮುನಿಯತವವರಿದ |

ಕಾಮಿತನೆರದ | ಭೂತಾಧಿಪನಭವನದೊಳಗರ್ಚನೆಗೊಂಡ |
ಧೃತಕೋದಂಡ | ಮಾತಂಗಾರಿವಿರೋಧಿಯಜನಕನಮೇಧಾ |
ಗಾರಕಿ ಪೋದ || ೧ ||

ಸೌಭರಿಮುನಿಸಗಿಸೌಖ್ಯವಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ | ಜಗಕತಿಧಿಟ್ಟ |
ನಾಭಿಜನ್ಮನಿಹನಗರಸ್ಥಾನಕೆಬಂದಾ | ಶುಭಗುಣವ್ಯಂದಾ |
ವೈಭವದಿಂದಲಯೋಧ್ಯಾನಗರದಿಮೆರೆದ | ಕಾಮಿತಗರೆದ ||
ಸಾಭಿನಾನದಲಿಸತಿಯಲಿಗಿತ್ತನುವರವ | ದೇವರದೇವ || ೨ ||
ಜಾಂಬುವಂತನಿಗೆಜಾನಕಿರಮಣನುಇತ್ತ | ತನ್ನಯಧ್ಯಾತಾ |
ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲಿವೇದಗರ್ಭನೊಡನಾಡ್ದ | ಮುಕ್ತಿಯನೀಡ್ದ |
ಕುಂಭೀಶ್ವರನಕುಶೋತದಿಬಹುದಿನವಾಸ | ವೆಸಗಿದನೀಶ |
ನಂಬಿತುತಿಸುತಿಹನರಹರಿಮುನಿಸಗೊಲಿದ | ವೋದದಿನಲಿದ || ೩ ||
ಅಲವಜೋಧಮುನಿಕತಿವೋದದಲರ್ಚಿಸಿದ | ಸಲಿಮೆಚ್ಚಿಸಿದ |
ಇಳೆಯೊಳುಬಹುಯತಿಗಳಕರಪೂಜಿತನಾದ | ಲೀಲವಿನೋದ |
ಬಲುನಂಬಿದಭಕುತರಕಲಿಮಲಗಳಕಳೆದ | ಮನದೊಳುಪೊಳೆದ |
ಸುಲಲಿತಗುಣನಿಧಿವಸುಧೀಂದ್ರಪ್ರಯೋಗಪ್ರಿಯ | ಕವಿಜನಗೇಯ ||
ನಾರಿಧಿಬಂಧನವಾನರನಾಯಕರಾತ್ಮ | ದೈತ್ಯರಶೀಳ್ತ |
ನಾರದಮುಖಮುನಿನಮಿತಪದಾಂಬುಜನೀತ | ತ್ರಿಗುಣಾತೀತ |
ಅರೋಧಿಸರಿಗೆಅವಿಳಾಭಗಳನುಕೊಡುವ | ದುರಿತವತಡೆವ |
ನೀರಜಾಕ್ಷಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನಿಶ್ಚಿಂತಾ | ಸೀತಾಕಾಂತ || ೪ ||

ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಪರಿಯಂತರ ಸರ್ವ ಮೂರ್ತಿಯರದೂ ಎಕಾ
ಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಸರಿ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆಯೇ ಎನಿರುವ ಗೊಂದಲವು.
ಯಾಕಂದರೆ ಇವರ ತರುವಾಯವೇ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆಯೂ
ಯಿತು. ಇದೇ ವಾದವಿನಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ಹಾಗಾದರೆ ಉಭಯ
ಮೂರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸು
ತ್ತಾರೋ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡೋಣ.

ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದವರು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳೇನೆಂದರೆ—
೧ ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಹೇಳಿಕೆ.

೨ 'ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಹತಾತ್ಮಾಗತಿಕ್ರಮಃ' ಎಂಬ

ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಹೇಳಿಕೆ.

೩ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಅವರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆ.

೪ ಉಭಯ ಮಠಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ

೫ ಪ್ರತಿಮಾಗಳ ಲಕ್ಷಣ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಂದನ್ನೇ ವಿವರಿಸುವೆವು.

೧ ರಾಘವೇಂದ್ರ, ತಂತ್ರದ ೩ನೇ ಪಟ್ಟದ ೧೩-೧೩ನೇ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ

ಪುನಶ್ಚ ಸತ್ಯಸಂಧಃ ಪಿಞ್ಣೇ ಮಠಾಂತರನಿವಾಸಿನೀ |

ಅನರ್ಚಿತಾ ಚ ಸೀತಾಯಾಃ ಪ್ರತಿಮಾಮರ್ಚಯದ್ಭುತಿಃ ||

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾ ಹೀತಪುತ್ರಾ, ವತಾರಾಃ ಷಡಮೇ ಮಠಾಃ |

ತಸ್ಯ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಯಗುರೋಃ ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥದಾಯಿನಃ ||

(ಮೂಲ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ವಾಸನಾ ವಿಶೇಷದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪುನಃಉತ್ತರಾದಿನ. ಠದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದರು.)

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಮೂಲ ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯು ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯು ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರು ಅನ್ನುವರು.

ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾದಿನ ಠದವರ ಹೇಳಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ:—

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಮೂಲ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ರಾಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದೆವೆಂದೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. 'ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ' ಎಂಬುದಿಷ್ಟೇ ವಾಸನಾವಿಶೇಷವು ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯು ಅದ್ಯಾಪಿ ಇರುವದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದುಮೇಲೆ ಅವರು ಹಾಗೆ ಅಂದದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ.

ಇದರ ಮೇಲಿಂದ — ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತೊಂದನ್ನೇ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಾಯಿತು ಹೊರತು ಮೂಲ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಕೂಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದ ಸಕ್ಷದಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೊಂದು ಸಿತಾಸುತಿಯಾದರೂ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಹಾಗಿಲ್ಲ

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇ ವ್ಯಾಸರಾಯರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಮೂಲರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸತ್ಯಸಂಧರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪೂಜೆಮಾಡುವಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತಂತೆ ಅಂದ ಈಕೆ ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಬಲಕೊಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು

೨ ಇನ್ನು—ಮಠತಾರ್ಕಾಗತಿಕ್ರಮಃ - ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ—

ಆಚಾರ್ಯಚರಣಾದೇಶಾತ್ಪದ್ಮನಃ ಭವುರೋಗನಾಃ |

ಯತಯಃ ಪೂಜಯಾಮಾಸುಃ ಚಾರ್ಙ್ಗಾ ನಿಖಿಲಾ ಆಪಿ ||

ಪಾದಮೂಲೇ ಶಿಂಶ್ಚಕ್ರ ಸುದರ್ಶನಶಿಲಾಂಚಿತಾ |

ದಶಾವತಾರಪೀಠಾರ್ಚಾ ರಾಮಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ರಾಜಿತಾ ||

ಆಚಾರ್ಯಪೂಜಿತಮೇತಾಂ ಗುರು ವ್ಯಾಸೋಪಲದ್ವಯಂ |

ವಿಬುಧೇಂದ್ರಾಯ ದತ್ವಾ ತಂ ಪ್ರಹೀಣೋದುತ್ತರಾಂ ದಿಶಂ ||

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿದ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಃ ಏ ಶ್ರುತಃ |

ಯತಿರಾಗತ್ಯ ತತ್ಸರ್ವಂ ಜಹಾರಾರ್ಚಾದ್ಭವಾಯವಿತಃ ||

ತತೋ ವಿದಿತವೃತ್ತಂತೋ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಃ ಸಮಾಗತಃ |

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋ ಭವದ್ವಿದ್ಯಾಸಿದ್ಧಿನಾ ಬಲಶಾಲಿನಾ ||

ಅನ್ಯೈರಪಹೃತಾಮಾರ್ಚಾಂ ರಾಮಸ್ಮಾರಘುನಂದನಃ ||

ಆಜಹಾರಪುನರಾರ್ಚಾತ್ ಶ್ರೀಋಣೇಂದ್ರಗುರೋರ್ಗುರುಃ ||

ಅಂದರೆ—

ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದ ಮೂಲರಾಮ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರೇ ವಿಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರೆಂತಲೂ ಅಮೇಲೆ ಉತ್ತರಾದಿಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪದ್ವ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಬವರು ಅದನ್ನಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆಂತಲೂ ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ ರಘುನಂದನತೀರ್ಥರು ವುನಃ ನೌಲ್ಪಕೊಟ್ಟು ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ—ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ವುಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವರು:—

ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಮೊದಲು ವಿಬುಧೇಂದ್ರರಿಗೆ ಆಶ್ರಮಕೊಟ್ಟು ಸಾಧಾರಣ ಒಂದು ರಾಮಪ್ರತಿಮಾ-ಕೆಲವು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರು ಮುಂದೆ ಅವಸಾನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವರು ಬರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಉಡುಪಿಯ ಪೇಜಾ ವರ ಮಠದ ತುಳ-ವ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಆಶ್ರಮಕೊಟ್ಟು (ಇವರೇ ವಿದ್ಯಾ ನಿಧಿಗಳು) ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಹೀಗಿದ್ದು—ರಾಮ ಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಇನ್ನೂ ಪೂಜಾಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತತ್ತರಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಮತ ಪ್ರಸಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಶ್ರಮಕೊಟ್ಟ ವಿಬುಧೇಂದ್ರರಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ದೇವರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳುವದು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಂಗತವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ.

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ 'ಗುರುಕಥಾಕಲ್ಪತರು'ಮೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:—

ತತಸ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರಾಖ್ಯತೀರ್ಥಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಾಗತಂ ||

ಕೃತ್ವಾಮುದಾಂದಯಃ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಬುಧೇಂದ್ರೇಭ್ಯಃ ಏವ ಚ || ೨೩ ||

ಮಠಸ್ಥರಾಮಪ್ರತಿಮಾಮೇಕಾಂಸಾಧಾರಣಾಂತಥಾ ||

ಜಯತೀರ್ಥಾ ಜಾರ್ಯದತ್ತಂಸಾಲಿಗ್ರಾಮಹಯಾಸ್ಯಕಂ || ೨೪ ||

ದತ್ತಾಸುಜ್ಞಾಂತಥಾತೇಭ್ಯಃ ಸಂಚಾರಾರ್ಥಂ ಮಹೀತಲೆ ||

ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸುರಥತಪ್ರಸಂಗಂಚಕ್ರೀರೇವರೈಃ || ೨೫ ||

ಜಿತ್ವಾಮಾಯಿಗಣಾನಗ್ರಾನ್ಯನಸದೈವಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ||

ಗುರುಭಿರ್ಬಹುಧಾಹೂತಾಽಪಿನೈವಗತಾಃ ಪುನಃ || ೨೬ ||

ತೇಷಾಂ ಮಾರ್ಗಂ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥರಾಮಚಂದ್ರಯತೀಶ್ವರಾಃ ||

ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಮುನಿಭ್ಯಸ್ತೆ ಸನ್ಯಾಸಂದದುರಾದರಾತ್ || ೨೭ ||

(ಸಪ್ತಮಃ ಶಾಖಾ ಸರ್ಗಃ)

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇದೇ ಗ್ರಂಥದ ಮುಂದಿನ ಅಷ್ಟಮಃಶಾಖಾಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ರುವದೇನೆಂದರೆ:—

ತತಸ್ತು ವಿಬುಧೇಂದ್ರಾಸ್ತೈರ್ಲಭ್ಯಂ ಪದಮವೇಕ್ಷ್ಯತೆ ||
 ಮೇನಿರೆತ್ತಿರಪಾಲ್ಯಂತದಸ್ಯಲ್ಲಭ್ಯಂಭವೇಧ್ರುವಂ ||
 ಇತಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯಮನಸಾದತ್ತಂಸ್ವಗುರುಭಿಃ ಪುರಾ ||
 ಜಯತೀರ್ಥಾರ್ಚಾರ್ಯದತ್ತಂಸಾಲಿಗ್ರಾಮಂಪುರಾತನಂ ||
 ಹಯಗ್ರೀವಾಭಿಧಂತತ್ರಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸುರಾರ್ಚನೇ ||
 ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಸಮೀಪಂತುನಿಧಾಯನಿಖಿಲೇಚ್ಛಯಾ ||
 ಏತೈರಪಾಲ್ಯಸಂಸ್ಥಾನಂವಯಮೇವೇತಿನಿಶ್ಚಿತಾಃ ||
 ಯಸ್ಮಾದ್ವೇಶಾತ್ಪುರಾಯಾಽಪ್ತಂದೇಶಂತೇಪುನರ್ಯಯುಃ ||
 (ಅಷ್ಟಮಃ ಶಾಖಾಸರ್ಗಃ)

ಸಂಸ್ಥಾನವು ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನದೇ ಇರುವದು. (ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ) ಎಂಬದಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ದೇವರನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಯಗ್ರೀವ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟು ಯಾವ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

(ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲ ರಾಮದೇವರ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ.)

ಇದರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿರುವದನ್ನಿಷ್ಟು ಕೇಳಿ:-

ಗತೇಷುತೇಷುಪಶ್ಚಾತ್ತವಿದ್ಯಾನಿಧಿಮುನೀಶ್ವರಾಃ ||
 ಇತಸ್ತತಃಸಂಚರಂತೋಬಿದರೇಕೋಟಿಮಾಯಯುಃ ||
 ತಸ್ಮಿನ್ ಪುರವರೇತೇಪಿವಿಬುಧೇಂದ್ರಮುನೀಶ್ವರಾಃ ||
 ಆಗತ್ಯಕಲಹಂಚಕ್ರುರ್ದೇವತಾರ್ಚನಕಾಂಕ್ಷಯಾ ||
 ರಾಜವೀರ್ಯಾಂಧ್ರಯೋರಾಸೀತ್ ಕರಗ್ರಹಣಪೂರ್ವಕಃ ||
 ಕಲಹೋಢತದಾಕಸ್ಮಾತ್ಪರೇಶೋಪಿಸಹಾನುಗಃ ||.

....

ಪರಸ್ಪರಂಲೇಖಯಿತ್ವಾಪತ್ರಂಕಲಹಶಾಂತಯಿ ||
 ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಮುನೇರೇವಸಂಸ್ಥಾನಂಚೇತ್ಯಘೋಷಯತ್ ||
 ಉಭಾವಪಿಸಮಾಧಾಯಪಂಕ್ತಿಭೋಜನಪೂರ್ವಕೈಃ ||
 ದದೌತಾಭ್ಯಾಮನುಜ್ಞಾಂಚವೈಚ್ಛರಾಜೋಪಿಧರ್ಮವಿತ್ ||

ತತಸ್ತೆ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಾಸ್ತೆ ನಿರಾಶಾಜನಸಂಸದಿ ||

ಶ್ಲೋಕೈರೇವತಿರಶ್ಚ ಕ್ರವಿದ್ಯಾನಿಧಿವ ನಿಶ್ಚರಾನ್ ||

ರಾವಣೋಭಿಕ್ಷುರೂಪೇಣಜಹಾರಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ||

ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಯತೀಂದ್ರೋಸೌಜಹಾರರಘುವುಂಗವಂ ||

ಹಿಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರುಕೋಟಿಯೆಂಬ ತುರುಷ್ಕ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳೂ-ವಿಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರೂ ಕೂಡಲು ದೇವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಾಗ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಹೊಡೆದಾಟಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡರಂತೆ! ಆಗ ತುರುಷ್ಕರಾಜನು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಈ ಘಕೀರರು ಯಾಕೆ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಂತ್ರಿಯು ಪಂಥೀರು ತಾವುಕ್ಕೆ ಬಡದಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ (ದೇವರ ಹೆಸರು ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.) ಇಷ್ಟಕ್ಕೇಕೆ ಬಡದಾಡುವಿರಿ? ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕುಪಟ್ಟು ತಾವ್ರವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದುಹೇಳಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ಉಭಯತರಿಂದಲೂ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನಂತೆ. ಅದರಿಂದ ವಿಬುಧೇಂದ್ರರು ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡುವ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಯೆಂಬ ರಾವಣಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಮೂಲ ದಿಗ್ವಿಜಯ ರಾಮನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ—

ಬಧ್ವೈವಮಾದಿಶ್ಲೋಕಾಂಸ್ತೆ ಪ್ರೋಚುರ್ವೇಜನಸಂಸದಿ ||

ತಾವ್ರಪುತ್ಥಲಿಕಾಚೇಯಂವೋಕ್ಷಂದಾಸ್ಯತಿಕಿಂಮಮ ||

ಹೃತ್ಪದ್ಮಸಂಸ್ಥಿತೋಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣಃಕರುಣಾನಿಧಿಃ ||

ಸವಿವಮೋಕ್ಷ ವೇ ದದ್ಯಾದಿತ್ಯುಕ್ತಾನಿರ್ಗತಾಃಪುರಾತನ್ ||

ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕಮಲ ವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾವಿ ಧ್ಯವುಳ್ಳವನಲ್ಲದೆ ಈ ತಾವ್ರಪುತ್ಥಲಿಕೆ(ಗೊಂಬೆ)ಗಳೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲವು? ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರಂತೆ!

ಇದರಮೇಲಿಂದ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ವಿಬುಧೇಂದ್ರರಿಗೆ ಮೂಲ ರಾಮದೇವರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮಾತೇ ಸುಳ್ಳಾಗುವದು. ಅಂದನೇಲಿ ಅನ್ಯೈರಪಹೃತಾಮರ್ಚಾಂರಾಮಸ್ಮರಘುನಂದನಃ ||

ಅಜಹಾರ ಪುನರ್ಮೌಲ್ಯಾತ್ ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರಗುರೋರ್ಗುರುಃ ||

(ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳು ರಾಮದೇವರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಠದ ರಘು ನಂದನರು ಮೌಲ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ತರಿಸಿಕೊಂಡರು.) ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರ ಮಾತನ್ನು ಎಂತಹವನೂ ನಂಬಲಾರನು.

ಇನ್ನು—ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳೇ ಅಪಹರಿಸಿದರೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸೋಣ. ಹಾಗಾದರೆ—ಯಾವ ದೇವರ ದಸೆಯಿಂದ ಅವರು ಇಷ್ಟು ಹೊಡೆದಾಟ ಮಾಡಿದರೂ ಅಂತಹ ದೇವರನ್ನೇ ಅವರ ಮುಂದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡೋಣವೆಂದರೆ, ಎಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ವೂತು!

ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು (ದಂಪತಿಗಳನ್ನಿಗಲಿಸಿ) ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದನ್ನೇ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರು ಏಕೆ ಮಾರಿಕೊಂಡರೂ, ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದವರು ಅದೊಂದನ್ನೇ ಏಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡರೋ, ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬಬೇಕೋ ವಾಚಕರೇ ವಿಚಾರಿಸಲಿ

ಇದೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರದಾಂಶರೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀಪುರಂದರ ದಾಸರು:—ತಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ—ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದ ರಘುನಾಥತೀರ್ಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿದ್ದವೆಂಬದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:—

ರಾಗ | ಕಾಂಬೋಧಿ | ಝಂಪೆ

ಮಧ್ವರಾಯರ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯಾ || ಪ || ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಘುನಾಥರು ಪೂಜಿಸುವ ಸೊಬಗುವಿನಾ || ಅ. ಪ ||

ಮೂಲ ರಘುಪತಿವಂದು ಮುದ್ದು ಜಾನಕಿವಂದು | ಲೀಲದಿಗ್ವಿಜಯ ರಾಮಮೂರ್ತಿವಂದು || ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಹಯಗ್ರೀವ ನೊದಲಾದುವು ನಾಲ್ಕು | ಚೆಲುವ ಸುದರ್ಶನಗಳೆರಡು ಚಕ್ರಾಂಕಿತಗಳೈದು || ೧ ||

ಅಭಿಷೇಕಶಂಖವೊಂದು ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯು ಒಂದು | ಶುಭ ನಿಧಿಯ ಬಲಮುಡಿಯ ಶಂಖವೊಂದು || ವುಭಯ ಪಶ್ಚಿಮಧೇನುವೊಂದೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಮುದ್ರೆಯೊಂದು ಚಕ್ರಾಂಕಿತಗಳೆರಡು ಬಾಣವೆರಡು || ೨ ||

ವೇದವ್ಯಾಸಮೂರ್ತಿನಾಲ್ಕು ಕ್ಷೀರದಲೋಲಾಳುಡುವ ಕೂರ್ಮ ಘೊಂದು ಸ್ಥರಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಟು ಮೂರುತಿಗಳನು || ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಪೂರ್ಣ

ಭಕ್ತರೆಂಬ ಈ ರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಂತರೋ || ೩ ||

ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ರಘುನಾಥತೀರ್ಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮ ದೇವರು ಉತ್ತರಾದಿಮಠದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುವದಲ್ಲವೇ? ಇವರು ಸಂಸ್ಥಾನವಾಳಿದ್ದು ಶಕ ೧೫೬೬-೧೪೨೪ವರೆಗೆ. ವಿಜಯೇಂದ್ರರು ಶಕ ೧೫೫೮-೧೪೦೮ವರೆಗೆ. ಜಿತಾಮಿತ್ರರು ೧೪೦೮-೧೪೨೦ವರೆಗೆ. ರಘುನಂದನರು ೧೪೨೦-೧೪೫೫ವರೆಗೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ರಘುನಾಥ ತೀರ್ಥರು ದೇಹವಿಟ್ಟನಂತರ ರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (೧೪೨೪-೧೪೭೯)ಯೇ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ ರಘುನಂದತೀರ್ಥರು ಮೌಲ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ಒಂಪನೆ ಳೆ ಹೇಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದೇ 'ಗುರುಕಥಾಕಲ್ಪತರು' ವಿನಲ್ಲಿ ರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳಿರುವದೋ ನೋಡಿರಿ.

ತತಃ ಸಂಸ್ಥಾನಸಂಯುಕ್ತಾ ರಘುವರ್ಯಮುನೀಶ್ವರಾಃ |
ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಕಪ್ರವೇಶಾರ್ಥಂ ಮುದಾ ಮಣಿಪುರಂ ಯಯುಃ ||
ತದಾ ಪಾಪಾಣಗ್ರಾಮಸ್ಥವ್ಲೇಂಭರಾಜೋ ಯದೃಚ್ಛಯಾ |
ತತ್ರಾಕಸ್ಮಾದಾಜಗಾಮ ತತ್ತರಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತುಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ಸೈನ್ಯರಭಗಂ ರಘುವರ್ಯಮುನೀಶ್ವರಾಃ |
ವ್ಲೇಂಭಭೀತ್ಯಾ ಪುರಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಂಭೀವರಥೀಂ ಯಯುಃ ||
ಅಗ್ರೇ ಭೀಮರಥೀಪೂರ್ಣೇ ಪೃಷ್ಠೈ ಸೈನ್ಯಂ ಸಮಾಗತಂ |
ಉಭಯೋದ್ವಿಗ್ನಮನಸೋ ನದೀಂ ತಾಂ ವಿವಿಶದ್ಭ್ರೂತಂ ||
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತದಾ ಭೀಮರಥೀ ಮೂಲರಾಮಂ ಸಮಾಗತಂ |
ಭಕ್ತ್ಯಾಮಾರ್ಗಂ ದದೌ ತೆ ಭೃಃಪದ್ಭ್ಯಾಂತೀರ್ತ್ವಾ ತಟಂಯಯುಃ
(ಏಕಾದಶಃ ಶಾಖಾಸರ್ಗಃ)

(ರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರು ಒಮ್ಮೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಕಕ್ಕೆ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಭೀಮಾನದೀತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮಣಿಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಲೇಂಭರಾಜನು ಇವರನ್ನು ಸುಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಇದೇ ಹೊತ್ತನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಪಟ್ಟಣದ ಮೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ದಂಡನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಭೀಮಾನದಿಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದರು. ಜಿಲ್ಲೆಯಾದರೂ ನದಿಯು ಮಹಾ

ಪೂರ ಬಂದಿತ್ತು. ಉಳಿದೆಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಷ್ಕರಾಜನ ದಂಡು. ಹೀಗಾಗಿ ರಘುವರ್ಯ ತೀರ್ಥರು ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು-ಪ್ರಭುರಾಮೇಂದ್ರನೊಡನೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆತನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಾರಾಗಲಿ ಎಂದೆಂದು ಕೊಂಡು ಏಕದಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದರು. ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಬಂದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮರಥಿಯು ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ದಾಟುವಂತೆ ಮಾರ್ಗಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು'

ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಘುವರ್ಯರಾರ್ಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ (ಉತ್ತರಾದಿಮಠದಲ್ಲಿ) ಇತ್ತೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ?

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹ್ಯವೇನೆಂದರೆ:—

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಹಿಮ್ಮೆ ಆನೆಗೊಂದಿಯರಾಜನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಶ್ರೀರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸಿ:—ಮೂಲ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕೆಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಲು ಘಟಸರ್ಪಗಳು ಹೊರಟವಂತೆ! ಅದರಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಗೇ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಆಗ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು:—

‘ಎನಬಿಂಬಮೂರುತಿಯ ಪೂಜಿಪೆನು ನಾನು’ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ

ಮರುದಿನಸ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ—‘ನಿಮಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂಲರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸತ್ಯಸಂಧರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪೂಜೆಮಾಡುವಿರಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಇವರಮೇಲಿಂದ ಶ್ರೀರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯಸಂಧರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು.

ಇದೂ ಹಾಗಿರಲಿ,— ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಗಳವರೇ ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದ ಶ್ರೀವೇದನಿಧಿಗಳೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ಬರಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎನ ಸುವೆನು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರಕಾಲ (ಶಕ ೧೫೪೫-೧೫೯೩)ವೇದನಿಧಿಗಳಕಾಲ(ಶಕ ೧೫೫೩-೧೫೫೭) ಇವರು

ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರ ತರುವಾಯ ಬಂದವರು.

ತಾಂನಾರ್ತಾಂಸ್ವಜನೈಶ್ಚ ತ್ವಾರಾಘವೇಂದ್ರಮುನೀಶ್ವರಾಃ ||
 ವೇದನಿಧ್ಯಾಖ್ಯತೀರ್ಥಾನಾಂದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಸಮಾಗತಾಃ ||
 ಬಾಲಗುಂಡಾಪುರಪ್ರಾಂತ ವಾಪ.....ಕಾದ್ರಿವತ್ಸರ್ಗಿ ||
 ಆರಾಮೇಭೂದ್ವಯೋಸ್ತತ್ರದರ್ಶನಂ ಚಪರಸ್ಪರಂ ||
 ಅಥಾಗತಾನ್ ರಾಘವೇಂದ್ರಾನ್ ಮಾನಯಿತ್ವಾ ಸಭಾತಲೆ ||
 ಏವಂ ಪಂಕ್ತೌ ಭೋಜನಾಂತ್ಯೈಃ ಸಾಕಂ ಚಕ್ರಗುರೂತ್ತಮಾಃ |
 ಅಥೋಽಪವಿಷ್ವಾಃ ಸದಸಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಮುನೀಶ್ವರಾಃ ||
 ಶ್ರೀವೇದನಿಧೀರ್ಥಭ್ಯಃ ಸ್ವಹಸ್ತಾಕ್ಷರಪತ್ರಿಕಾಂ ||
 ಲಿಖಿತ್ವಾ ಪುರತಸ್ತೇಷಾಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ತಿನಿಸ್ಪೃಹಾಃ ||
 ಪಶ್ಯತಾಮಿತಿ ತಾನೂಚುರ್ಮುದಾ ಕಪಟವರ್ಜಿತಾಃ ||

(ಪಂಚದಶಃ ಶಾಖಾಸರ್ಗಃ)

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರೂ-ವೇದನಿಧಿಗಳೂ ಬಾಲಗುಂಡಪುರ ಪ್ರಾಂತದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಏಕಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರೆಂತಲೂ, ಆಗ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು ಸ್ವಹಸ್ತಾಕ್ಷರಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ವೇದನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಪತ್ರಿಕಾಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೀಗಿರುವದು:—

ಪುರಾ ರಾಚೂರದೇಶೇಭೂನ್ನಾರಾಯಣಯತಿಸ್ತದಾ ||
 ವೇದವ್ಯಾಸಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠೈಃ ಸಂನ್ಯಾಸಂ ಸಂಗೃಹೀತವಾನ್ ||
 ಬಂಕಾಪುರಂ ಸಮಾಗತ್ಯ ಪೂಜನಾರ್ಥಂ ಸದಾತ್ಮನಾ ||
 ಶಿಲ್ಪಿನಾ ಕಾರಯಾಸಾಸ ರಾಮಮೂರ್ತಿಮನೋಹರೇ ||
 ತೇ ಸ ಚಕ್ರೇ ತಾಮ್ರಮಂಕ್ಷಾಃ ಬುಧ್ಯಾ ವರ್ತುಲಪೀಠಗೆ ||
 ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸ ತತ್ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವಮೈತ್ರಾಯ ದದೌ ಮುದಾ ||
 ಮಾಳಿಗೀತಿರ್ಮಲಾಖ್ಯಾನಭಟ್ಟಾಯೈಕಾಂ ಸಮರ್ಪತಾಂ ||
 ದ್ವಿತೀಯಂ ಪರಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸ್ವಯಮೇವ ನಿರಂತರಂ ||

....

....

....

ತಾಂ ಪತ್ರಿಕಾಂ ಸಭಾವ. ಧೈಃ ಮುರಾರಾಚಾರ್ಯನಾಮಕಃ ||
 ನಾಚೆಯಿತ್ವಾ ಬಹಿಷ್ಕಾರಂ ಚಕ್ರೇ ಸಂನ್ಯಾಸಿನೇ ತದಾ ||

ಸ ನಾರಾಯಣಸಂನ್ಯಾಸೀ ತಸ್ಮಾದ್ಗುರುಬಹಿಷ್ಕೃತಃ ||
ಗತ್ವಾ ಸುಧೀಂದ್ರಸಾಮೀಪ್ಯಂ ತೇಷಾಂ ಶಿಷ್ಯೋ ಬಭೂವ ಹಿ ||

....

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಮೂಲರಾಮಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಲೋಕಸನ್ನಿಧೌ ||
ವದಾವೋತ್ಕೃತ್ವಯಾಪ್ಯೇವಂ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಲೋಕಸನ್ನಿಧೌ ||

....

ತಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾಥ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಸಾಧನೈಃ ||
ಘರ್ಷಯಿತ್ವಾ ಬಹುದಿನಂ ಕೃತ್ವಾ ಮೂರ್ತಿಪುರಾತನಾಂ ||
ಪೂಜನಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಬಧ್ವಾ ಶ್ಲೋಕಂ ಸ್ವಸಾಧಕಂ ||

....

ಅನ್ಯೈರಪಹೃತಾಮೂಲಮೂರ್ತಿಂ ಶ್ರೀರಘುನಂದನಂ ||
ಆಜಹಾರ ಪುನರ್ಮೌಲ್ಯಾತ್ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರಗುರೋರ್ಗುರುಃ ||
ಇತ್ಥಂ ಶ್ಲೋಕಂ ಕಲ್ಪಯಿತ್ವಾ ಕೃತ್ರಿಮಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಜಾಂ ||
ವಿಶ್ವಕರ್ಮಕೃತೋ ಮುಕ್ತಾ ದೇವದ್ರೋಹಂ ಪ್ರಚಕ್ರೀ ||
ತತೋ ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಸಂನ್ಯಾಸಿನೋಪಿಲಂ ||
ತರೀರಂ ಕುಪ್ತರೋಗೇಣ ವಿವರ್ಣಂ ಮಲನೀಕೃತಂ ||

....

ಕೃಪಯಾ ತೇ ತತಸ್ತಸ್ಮೈ ಹಸ್ತಕೌಚಸ್ಯ ಮೃತ್ತಿಕಾಂ ||
ಲೇಪಯತ್ಸ ಸದೇತ್ಯಾಚ್ಛಾಂ ದದುಃ ಪ್ರೀತಿಪುರಃಸರಂ ||

....

ತತ್ಪತ್ರಂ ಚಾಸ್ತಿ ಭವತಾಂ ಮರ್ಣಿದ್ಯಾಪಿ ಪುರಾತನಂ ||

(ಪಂಚದಶಃ ಶಾಖಾಸರ್ಗಃ)

[ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮ ಪಡೆದ ನಾರಾಯಣಯತಿ
ಗೆಳೆಂಬ ಬಿಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಬಂಕಾಪುರ ಪತ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ
ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಶಿಲ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ರಾಮಪ್ರತಿಮಾ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು
ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತರಾದ ಮಳಿಗೆ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟರಿಗೆ
ಹಿಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ
ಇವರು ದಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಉತ್ತರಾದಿಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಂತೆ ನಟಿಸಿ,

ಸ್ವಲ್ಪ ಔದ್ಧತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಮುರಾರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಪ್ರಮುಖರು ವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೆ ನಾರಾಯಣಯತಿಗಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ ಸುಧೀಂದ್ರರಲ್ಲಿ (ಶಕ ೧೫೧೭-೧೫೪೫) ಹೋದರು. ಸುಧೀಂದ್ರರು ಇವರ ಹತ್ತರಿದ್ದ ರಾಮಪ್ರತಿಮಾ ಇಸಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ರಂಗವಲ್ಲಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ಇದೇ ಮೂಲರಾಮದೇವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಯತಿಗಳಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳಿರೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕುಷ್ಠರೋಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈಗ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಮಾಡಲು—ನೀನು ಗುರುದ್ರೋಹ ಮಾಡಿರುವಿ. ವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು, ಬಂದಲ್ಲಿ ಗುಣವಾಗುವದೆಂದು ಸ್ವಸ್ಥವಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಅವರು ಗುರ್ವನುಗ್ರಹ ಪಡಕೊಂಡು ಗುಣಹೊಂದಿದರು]

ಈ ಪತ್ರವು ಅದ್ಯಾಪಿ ಉತ್ತರಾದಿವಂಶದಲ್ಲಿರುವದು.

ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸದಮೇಲೆ ನಾರೋಶಂಕರ, ನಾರೋಭಾಸ್ಕರರೆಂಬ ಪ್ರಮುಖರು ಉತ್ತರಾದಿ ವಂಶದೊಳಗಿರುವ ಕ್ಷೀರಾ ಭಿಷೇಕದಿಂದ ತಿರುಗುವ ಕುರ್ಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ವರ್ಯಬಟ್ಟರೆಂತಲೂ ಸೀತಾಸಮೇತ ಶ್ರೀಮೂಲ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಬಟ್ಟರೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದೆ.

ತಸ್ಮಿನ್‌ದಿನೇಹರಾತ್ಮಾಮೋಬಭ್ರಾಮನಿತರಾಂತದಾ ||

ನಾರೋಶಂಕರಮುಖ್ಯಾಸ್ತದೃಷ್ಟ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಸಮನ್ವಿತಾ ||

ತತಃಸೀತಾಸಮೇತಸ್ಯಮೂಲರಾಮಸ್ಯಪೂಜನಂ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾಮೂರ್ತೀರ್ಲಕ್ಷಣಾನಿಬಭೂವುರ್ಭಕ್ತಿಸಂಯುತಾಃ ||

(ಎಕವಿಂಶತಾಖಾಸರ್ಗಃ)

ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯರು ೧೫೮೬-೧೬೧೪) ಮೂರೂವಂಶದ ಯತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಲು ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ-ವಯೋವೃದ್ಧರೂ ಆದ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕಡೆಗೆ ಹವಾಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಅವರು ಯಥಾರ್ಥವಾದದ್ದನ್ನು ಅಂದರೆ ಮೂಲ ರಾಮದೇವರು ಉತ್ತರಾದಿ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ

ಇರುವದೆಂದೂ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಲ್ಲಿರುವ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿಪ್ರತಿಮಾ
ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅದರಂತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹು
ದೆಂದೂ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ಸುಧೀಂದ್ರರು
ವಾದಿರಾಜರ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡರೆಂತಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಾದಿರಾಜರು—

‘ಕಳ್ಳು ಮಗವೇ ವಿಭವವಿದ್ಯಾಮದಗಳೇ’ |

ಎಂಬ ಗಾಯನವನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆಂತಲೂ—ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ವಾದಿ
ರಾಜರ ಪದಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈಗ್ಯೂ ಹೇಳಿಸುವದಿಲ್ಲ
ವೆಂತಲೂ ಆನ್ನುವರು.

ಇನ್ನೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರವೇನೆಂದರೆ—ಗುರುಕಥಾ ಕಲ್ಪತರುವೆಂಬ
ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೇಲಿನ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದ ವಿಬು
ಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರೇ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ರಘುನಾಥತೀರ್ಥರ ಎದುರಿಗೆ
ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸಿದರಂತೆ.

ಪುರಾತನಾಂಚಭಗವತ್ಪಾದಾನಾರಭ್ಯಚಾಗತಾಂ ||

ಲೇಖಯಿತ್ವಾ ಸಂಗ್ರಹೀತಾಂ ಸಂಸ್ಥಾನಸ್ಥೈಃ ಪುರಾತನೈಃ ||

ಸ್ವಾಧೀನಾಂ ಕತಯಾಮಾಸುರ್ವಿಬುಧೇಂದ್ರಮುನಿಶ್ವರಾಃ ||

ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಥಾಂ ತೈಃ ಕಥಿತಾಂ ತದಾ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಯಾ ||

ಲೇಖಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಶಿಷ್ಯೈಸ್ತಾಂ ರಘುನಾಥಮುನೀಶ್ವರಾಃ ||

ವಿಬುಧೇಂದ್ರೈರನುಜ್ಞಾಪ್ತಾ ಜಗ್ಮುಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವಿನಿರ್ಗತಾಃ ||

(ನವಮಃ ಶಾಖಾಸರ್ಗಃ)

ಇದನ್ನೇ ಕಲ್ಪತರುವಿನ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು(ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ
ಮಕ್ಕಳು ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಸತ್ಯಬೋಧ
ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮಠದೊಳಗಿನ ಕಾಗದ-ಪತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಶೋಧಿಸಿ ಬರೆದಿರುವರು.)ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ:—

ಪೂರ್ವಂ ಕೊಪ್ರಾಭಿಧೇ ಕ್ವೇತ್ರಿ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಮುನೀಶ್ವರೈಃ||

ರಘುನಾಥಮುನಿಭ್ಯೋ ಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಗುರ್ವಸ್ತಯೋದ್ಭವಾ||

ಕಥಾಸಾ ಲೇಖಯಿತ್ವಾತ್ಯರ್ಥಾ ದರ್ಶನ ಪುಶ್ತಕೆ ||

ಸ್ಥಾಪಿತಾ ತದುಪರ್ಯನ್ತ್ಯಾ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಸಾ ಮಠೇ ಸ್ಥಿತಾ ||

ತಾಂ ಸತ್ಯಬೋಧಶಿ ಪಾದಾನುಜ್ಞಯಾನೀಯ ಸರ್ವಶಃ ||

ವಿಲೋಕ್ಯಾಹಂ ಗ್ರಂಥರೂಪಾಂ ಕುರ್ವೆಪೂರ್ವಾಂ ಸತಾಂ ಮುದೇ||
ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಮೇಲಿಂದ—ರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರು (ಶಕ. ೧೪೨೪-೧೪೭೯)
ವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು (ಶಕ. ೧೫೦೮-೧೫೪೧) ವೇದನಿಧಿತೀರ್ಥರು
(ಶಕ ೧೫೫೩-೧೫೫೭) ಇವರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ರಾಮದೇವರು
ಉತ್ತರಾದಿಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾದಂತಾಗುವದು

ಇದರಂತೆ (ಶಕ ೧೫೯೭-೧೬೨೮) ರ ವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಳಿದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲ ರಾಮದೇವರು ಇದೇ
ಮಠದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವದು. ಈ ಸಂಗತಿಯು—ಸತ್ಯನಾಥವಿಜಯ
ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ:—

“ಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥರು ಹಿಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವದೋ
ಹಿಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರಲು ಅಲ್ಲಿಯ ನೆಬಾಬನಾದ ಬುಲ್ಲೀಖಾನ
ನೆಂಬವನು ಮಠವನ್ನು ಸುಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಸುತ್ತಲೂ ದಂಡನ್ನಿಟ್ಟನು.
ಆಗ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೂಲ ರಾಮದೇವರ
ಪೆಟ್ಟುಗಯನ್ನು ಹೆಗಲಿಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರಂತೆ ಕೃಷ್ಣಾ
ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು ಆಗ್ಗೆ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿಯು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ವಸು
ದೇವನಿಗೆ ಯಮುನೆಯು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗ
ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಉಳಿದ ಪರಿವಾರವೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಸಿನ ಕಾಲಿಗೆ
ಕೊಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತಪ್ಪದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಸಾಮಾನುಮೆಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ದಾಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರಂತೆ!

ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ—ವ್ಯಾಸರಾಜ ವಿದ್ಯಾಸಿಂಹಾಸನ ಮಠದ ಯತಿ
ಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾನಾಥ ತೀರ್ಥರೆಂಬವರು(ಶಾ. ಶಕ ೧೪೬೦ರಲ್ಲಿ ವೃಂದಾ
ವನಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ಇವರು ೧೩ನೆಯವರು) ಶ್ರೀಮೂಲ
ರಾಮದೇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:—

‘ಶ್ರೀಮದ್ವಾರ್ಚಿತ ರಾಮಮೂರ್ತಿರಮಲಾ ಹೃದಯೈಮಥೇ ವರ್ತತೆ|

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಾರ್ಚಿತ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿರಮಲಾ ಕುಂದಾಪುರೇವರ್ತತೆ |
ವಿದ್ಯಾನಾಥಮಥೇ ನ ವಾ ರಘುವತಿನೈವಾಯದೂನಾಂಪತಿಃ|

ಸರ್ವಾಃಕೃತ್ರಿಮಮೂರ್ತಯೋಹ್ಯನುದಿನಂಕುರ್ವಂತುಪೋಮಂಗಳಂ||

ಅಂದರೆ—ಮೂಲರಾಮದೇವರು ಉತ್ತರಾದಿಮಠದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಸಮುನಿವರದ ರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತ ಮೂಲವೇಣೂ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣದೇವರು ಕುಂದಾವುರ ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಾತ್ಮಯಾದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಇವರು ಮೊದಲು ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮಠಗಳ ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು.

ಅಂದಮೇಲೆ—ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದ ರಘುನಂದನತೀರ್ಥರು (ಶಾ-ತಕ ೧೪೨೦-೧೪೫೫) ಮೂಲರಾಮದೇವರನ್ನು ಮೌಲ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ತರಿಸಿ ಕೊಂಡರೆಂದೂ ಅದು ಇಂದಿನ ವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆಂದೂ-ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರು ಸ್ಥಾಪಿಸುವರು.

೩ ಇನ್ನು-ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದವರು-ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು-ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಮೊದಲಾದವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ತೋರಿಸುವರು. ಅಂದರೆ—

ಮೂಲರಾಮನೇಕೀಲಾಲಜಮಧುಪಾ |

ರಾಘವೇಂದ್ರ ನಿಮ್ಮ ಚಾರುಚರಣವ ಸಾರಿದೆ ||

ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಂತೆ 'ರಾಮಾ ಸದ್ಗುಣಧಾಮಾ' ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ 'ಭುವನೇಂದ್ರ ಮುನಿಪಯನ್ನಾ' 'ರಾಮನನೋಡಿರೈ' ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆವೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ—ನಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಲ ರಾಮದೇವರಿರುವದೆಂದು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದವರು ಹೀಗೆನ್ನುವರು:—

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿರುವರೋ ಅದಂತೆಯೇ ಕದರಮಂಡಲಗಿಯ ದಾಸರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಮಾಂಡವ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಹಿರೇ ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಸ್ವಾಮಿ ಗುಳವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಮೇಲೆ ಹಾಡಿದ ಜೋಗುಳ ಪದ

ವನ್ನು ಕೇಳಿ.

ರಾಗ | ತಾಳ |

ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾ |
 ನಂದಗೋಪಿಯ ಕಂದ ಮುಕ್ಕುಂದ ಜೋ ಜೋ || ಪ ||
 ಪೆಟ್ಟಿಗಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮಾ |
 ಮುಟ್ಟಿಭಜಿಸೊಮಹಾಯತಿಗಳಪ್ರೇಮಾ ||
 ತೊಟ್ಟಿಲದೊಳಗೆಮಲಗಿದಮೂಲರಾಮಾ |
 ಘಟ್ಟಾಂಗಿತೂಗಿರಿಯತಿಗಳಪ್ರೇಮಾ || ೧ ||

ಅಂದಮೇಲೆ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ರೂಢಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದ ನಾಮನಿರ್ದೇಶವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅಂದರೆ—ಹಿಂದಣವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದುದಕ್ಕೇ ಮೂಲರಾಮನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇವರಾದರೂ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿರುವರಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇದೇ ಮೂಲರಾಮನೆಂದು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತಲ್ಲ. ಅಥವಾ—ಈ ದಾಸನ ಯೌರು ಮಹಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ರಾಮನಾದ ರೇನು? ಎಲ್ಲವೂ ಮೂಲರಾಮನಂತೆಯೇ ಕಾಣುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಭಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಯಾವ ಅವತಾರ ದಲ್ಲಾದರೇನು? ರಾಮರೂಪವೇ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಇದೂ ಹಾಗೆಯೇ ‘ಅರ್ಚಕಸ್ಯ ತಪೋಬಲಾತ್’ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ತೋರಿದುದೇನು ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬಲಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹ್ಯವು ಹೀಗಿರುವದು:—

ಓಮ್ಮೆ ಓಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ನಿಜವಾದ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ಯಾವ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂಬದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಆಗ ರಾಯರು:— ಅದೂ ಮೂಲ, ಇದೂ ಮೂಲ; ನೀನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಮೂಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ! ಅದರಂತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿರ್ಮೂಲನಾದನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವು ಉಭಯ ಮಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿದ ರಾಯರ ಅಭಿ

ಪ್ರಾಯವೂ ದಾಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಒಂದೇ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.

ರಘುನೆಂದನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಮಂತ್ರಾಲಯ ವ. ೮ದವರು) ಬಾಡದ ಮನೆತನದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದ ಮೂಲರಾಮದೇವರನ್ನು ಕದಿಸಿ ತರಿಸಿ ಕೊಂಡರೆಂತಲೂ ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಇನಾಮುಗ್ರಾಮವೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂತಲೂ ಅಂದಿನಾರಭ್ಯ--

ವರ್ಣತಃ ಕರ್ಣತಶ್ಚೈವ ಪೀಠತಃ ಪರಿಮಾಣತಃ ||

ಪರಸ್ಥಸೀತಾಸದೃಶಃ ಮೂಲರಾಮಸ್ತು ಮನ್ಮಥಃ ||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂತಲೂ ಒಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ—ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಠದವರು ಕದಿಸಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ಹೇಳುವದೂ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದವರು ಮೇಲಾಗಿ ಮಹಾ ಮಹಿಮರಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೇವರನ್ನು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳುವದೂ ಇವೆರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಸಂಗತವಾದವುಗಳೇ ಸರಿ

೪ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದವರು ಇನ್ನೊಂದು ಹೇಳುವರು ಅದೇ ನಂದರೆ:—ನಮ್ಮ ಮಠದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳೆಲ್ಲ 'ಮೂಲರಾಮೋ ವಿಜಯತೆ' ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿದ್ದು ಉತ್ತರಾದಿಮಠದಲ್ಲಿ 'ದ್ವಿಜಯರಾಮೋ ವಿಜಯತೆ' ಎಂಬದಾಗಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದವರು ಅನ್ನುವದೇನಂದರೆ:—

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದ್ವಿಜಯರಾಮದೇವರನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ? ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ದ್ವಿಜಯರಾಮೋ ವಿಜಯತೆ' ಎಂತ ಮುದ್ರಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವರ ಆಳಿಕೆಯ ಕಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆರಹರೀರ್ಥರಿಂದ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ಅವರ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಸರ್ವರಿಗೂ ವಿದಿತವಾದದ್ದು. ಆಗ ಮೊದಲಿನ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು 'ಮೂಲರಾಮೋ ವಿಜಯತೆ' ಎಂದು ಬರೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿನೂ ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವವು ತೋರದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಮುಂದಿನವರಾದರೂ ಹಿಂದಿನವರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಇನ್ನು—

ಹಿಂದುವೇಳೆ ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ— ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ-ರಾಮಚಂದ್ರ ತಿರ್ಥವರೆಗೂ ಬಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಮೂಲರಾಮದೇವರು ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾದೀತು! ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ-‘ದಿಗ್ವಿಜಯ ರಾಮೋ ವಿಜಯತೆ’ ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನೇ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಒಪ್ಪಬಹುದೋ?

ಇದೂ ಹಾಗಿರಲಿ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಗದ-ಪತ್ರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಇತ್ತಲ್ಲದೆ ‘ಮೂಲರಾಮೋವಿಜಯತೆ’ ಎಂಬದಾಗಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದು ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದು.

ಃ ಮಂತ್ರಾಲಯಮುಠದವರು ತೋರಿಸುವ ಕಡೆಯ ಪ್ರಮಾಣವೇನೆಂದರೆ—ಪ್ರತಿಮಾ ಲಕ್ಷಣ. ಅದೇನೆಂದರೆ:—

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ನುಸಾರ ಆಕೆಗೆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ.

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನಾಂ ಪಾದೆದ್ವಿರದ ಸಂಯುತಾಂ ||

ಮಮೇಯಂ ಪ್ರತಿಮಾ ದೇವಿ ಯಥಾಹಂ ನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ||

ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾದೇವಿ ಮಯಾದತ್ತಾ ತವಾನಘೆ ||

ಶುಭ್ರಾಂತಾಮ್ರವಸ್ಯೇಂಶಸ್ತಾಂಬ್ರಹ್ಮಣಾಚಿರಪೂಜಿತಾಂ||

(ನಾಸಿಷ್ಠರಾಮಾಯಣ-ಅಧ್ಯಾಯ ೧೧)

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಾಮ್ರಮಯವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆಯೆಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಾಮ್ರದ ಸೀತಾಪ್ರತಿಮೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವದೆಂದೂ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮುಠದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾದಿಮರಣವರು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ:—

ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಇದ್ದು—ಅದು ಸನೆದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದಷ್ಟು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರ್ತಿಯು ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮುಠದ್ದೇ ಪೂರ್ವದ್ದು-ಮತ್ತು ನಿಜವಾದದ್ದು.

ಅಲ್ಲದೆ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರೇ ವೊದಲಾದವರಲ್ಲಿರುವ ಕಾಗದ-ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಮೂರ್ತಿಯು ಲಕ್ಷಣವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವದು.

ಸಾರಾಂಶ—ಹೀಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೊಂದು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳ ಲೇಖ

ಗಳೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಅನೇಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಯಾವ ಮಠದವರೇ ಆಗಲಿ ತಮ್ಮದನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾಡಿ ಇದಮಿತ್ಥಂ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾಗಿ ಎರಡೂ ಮಠಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೂಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಂತಿರುವ ಶಿಷ್ಯರು ನಾವು ಎರಡನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಇಲ್ಲದ ವೈಷಮ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ದೂರಕೊಳ್ಳುವದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ ಉಭಯ ಮಠಗಳೂ ಶಿರಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲದೆ ಹಿಂದು ಹೆಚ್ಚು, ಹಿಂದು ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಗಿಯೂ ಅವರೇ ಮುಂದೆ ಸತ್ಯಸಂಧರಾಗಿಯೂ ಅವತರಿಸಿ ಆಯಾ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಹೀಗಿರಲು ಕೇವಲ ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ನಾವು ಯಾವದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಬಡಿದಾಡುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ.

ಹಿಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ದೇವಮೂಲ, ಪ.ಪಿಮೂಲ, ನದೀಮೂಲಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯರ ವಚನದಂತೆ ನಾವೀಗ ಯಾವುದೊಂದನ್ನೂ ಕೆಳಗೂ ಮೇಲೆಂದೆಣಿಸದೆ ಉಭಯತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಕಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆಕೊಳ್ಳುವದೇ ಮೇಲಾದದ್ದು.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ

ಸಂಖ್ಯೆ	ಆಶ್ರಮನಾಮಧೇಯ	ಛಂದಾಶ್ರಮ ನಾಮಧೇಯ	ಸಂಸ್ಥಾನ . ಅಧಿದೈವ . ಮಾ ದಿ.	ವೃಂದಾ ಶತ .
೧	ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು.	ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು	೬೩೧೦	೯೧೨೩೯
೨	ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಥತೀರ್ಥರು.	ಅನಂದಭಟ್ಟರು (ಶೋಭನಭಟ್ಟರು)	೬	೯೨೦೧೨೪೬
೩	ಶ್ರೀನರಹರಿತೀರ್ಥರು.	ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು	೯	೧೨೩೧೨೫೫
೪	ಶ್ರೀಮಾಧವ ತೀ.	ವಿಷ್ಣುಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು	೧೬	೮೮೧೨೭೨
೫	ಶ್ರೀಅಕ್ಕೋಳ್ಕ ತೀ.	ಗೋವಿಂದಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು	೧೫	೨೨೦೧೨೮೭
೬	ಶ್ರೀಜಯ ತೀ. (ಬೀರಾಚಾರ್ಯರು.)	ಭೋಂಡೋ ರಘುನಾಥ	೨೨	೭೦೧೩೧೦
೭	ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧರಾಚಾರ್ಯರು.	ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು	೩	೯೧೩೧೩೧೪
೮	ಶ್ರೀಕವೀಂದ್ರ ತೀ.	ವಾಸುದೇವಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು	೬೧೧	೬೧೩೨೧
೯	ಶ್ರೀವಾಗೀಶ ತೀ.	ರಘುನಾಥಾಚಾರ್ಯರು	೮	೦೯೧೩೨೯
೧೦	ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರತೀ.	ಮಾಧವಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು	೨೯	೦೧೯೧೩೫೮
೧೧	ಶ್ರೀವಿಬುಧೇಂದ್ರ ತೀ.	ರಘುನಾಥಭಟ್ಟರು	೫೦	೭೪೧೪೦೮
೧೨	ಶ್ರೀಜತಾಮಿತ್ರ ತೀ.	ಅನಂತಪ್ಪನವರು (ಜತ್ತಪ್ಪ)	೧೨	೦೨೦೧೪೨೦
೧೩	ಶ್ರೀರಘುನಂದನತೀ.	ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು	೩೬	೧೧೧೩೧೪೫೫
೧೪	ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರ ತೀ.	ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು	೧೨	೬೨೬೧೪೬೧
೧೫	ಶ್ರೀವಿಜಯೇಂದ್ರ ತೀ.	ವಿರರಾಚಾರ್ಯರು	೫೬	೫೧೬೧೫೧೭
೧೬	ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರ ತೀ.	ಸಾರಾಯಾಚಾರ್ಯರು	೨೮	೮೨೦೧೫೪೫

ಮಠದ ಗುರು ಪೀಠಿಗೆ

ವನಸ್ಥಿರಾದ ಕಾಲ ಸಂವತ್ಸರ	ಮಾಸ	ರಕ್ತಾತಿಥಿ	ವೃಂದಾವನದ ಸ್ಥಳ	ತಟಾಕ	ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು
ಪಿಂಗರ	ಮಾಘ	ಶು ೯	ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ	ಭಾಗೀರಥಿ	ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥ ಗಳು ೩೭
ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ	ಕಾರ್ತಿಕ	ಬ ೧೪	ಆನೆಗೊಂದಿ (ನವವೃಂದಾವನ)	ತುಂಗಭದ್ರ	ಸನ್ಮಾ ಯರತ್ನಾವಳಿ ತರ್ಕದೀಪಾವಳಿ
ಶ್ರೀಮುಖ	ಶುಕ್ಲ	ಬ ೭	ಹಂಪೆ (ಚಕ್ರತೀರ್ಥ)	"	ಭಾಷ್ಯವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಯಮಕಭಾರತ
ವಿಕ್ರಮ	ಭಾದ್ರಪದ	ಬ ೩೦	ಮಂಡೂರು	ಭೀಮರಥಿ	ಮೂಲವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ವಿಶ್ವಾವಸು	ಮಾರ್ಗಶಿರ	ಬ ೫	ಮರಬೇಡ	ಕಾಗಿದೇ	ವೇದವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ವಿಭವ	ಆಷಾಢ	ಬ ೫	"	"	ತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾದಿ ೨೨ ಗ್ರಂಥಗಳು
ಆಂಗಿರಸ	ವೈಶಾಖ	ಶು ೩	ಯರಗೋಳ		
ಪ್ರಮಾಧಿ	ಜ್ಯೇಷ್ಠ	ಶು ೯	ನವವೃಂದಾವನ	ತುಂಗಭದ್ರ	
ಸರ್ವಜಿತು	ಜ್ಯೇಷ್ಠ	ಬ ೩	"	ತುಂಗಭದ್ರ	
ನರ	ವೈಶಾಖ	ಶು ೬	ಯರಗೋಳ		
ಪರಾಭವ	ಮಾರ್ಗಶಿರ	ಶ ೧೦	ತನ್ನವೆಲ್ಲಿ	ತಾಮ್ರಪುರಿ	
ಕಾಳಯುಕ್ತಿ	"	ಬ ೩೦	ಕೊಡ್ಲೂರು	ಕೃಷ್ಣಾ	
ವಿಜಯ	ಕಾರ್ತಿಕ	ಬ ೮	ಹಂಪೆ (ಚಕ್ರತೀರ್ಥ)	ತುಂಗಭದ್ರ	
ವಿಕಾರಿ	ಶುಕ್ಲ	ಶು ೧೨	ಮಧುರೆ	ವೈಘಾ	
ಮನ್ಮಥ	ಜ್ಯೇಷ್ಠ	ಬ ೧೩	ಕುಂಭಕೋಣ	ಕಾವೇರಿ	೧೦೪ ಗ್ರಂಥಗಳು
ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ	ಫಾಲ್ಗುಣ	ಬ ೩	ನವವೃಂದಾವನ	ತುಂಗಭದ್ರ	ಅಲಂಕಾರಮಂ:

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಕಾದಂಗಳವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಆಶ್ರಮನಾಮಧೇಯ	ಛಾರ್ವಾಶ್ರಮ ನಾಮಧೇಯ	ಸಂಸ್ಥಾನ ಆಶ್ರಮದ ವ. ಮಾ ದಿ.	ವೃಂದಾ ಕಳ.
೧೭	ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತೀ.	ವೇಣೀವೆಂಕಟಭಟ್ಟರು	೪೭	೪೨೯ ೧೫೯೪ ೧೫೯೫
೧೮	ಶ್ರೀ ಯೋಗೇಂದ್ರ ತೀ.	ವೆಂಕಂಣಾಚಾರ್ಯರು	೧೭	೫೨೪ ೧೬೧೧
೧೯	ಶ್ರೀ ಸುರೇಂದ್ರ ತೀ.	ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು	೪	೪೨೨ ೧೬೧೪
೨೦	ಶ್ರೀ ಸುಮತೀಂದ್ರ ತೀ.	ಮ. ದ್ವೈಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು	೪೪	೧೨೪ ೧೬೪೭
೨೧	ಶ್ರೀ ಉದೇಂದ್ರ ತೀ.	ವಿಜಯಕಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು	೪	೪೨೭ ೧೬೫೦
೨೨	ಶ್ರೀ ವಾದೀಂದ್ರ ತೀ.	ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು	೨೧	೫೧೬ ೧೬೭೨
೨೩	ಶ್ರೀ ವಸುಧೇಂದ್ರ ತೀ.	ಧರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು	೧೧	೪೧೪ ೧೬೮೪
೨೪	ಶ್ರೀ ವಾದೇಂದ್ರ ತೀ.	ಬಲರಾಮಾಚಾರ್ಯರು	೨೪	೮೧೪ ೧೭೦೭
೨೫	ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ತೀ.	ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು	೧೪	೧೦೧ ೧೭೨೧
೨೬	ಶ್ರೀ ಸುಬೋಧೇಂದ್ರ ತೀ.	ಮ. ದ್ವೈಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು	೪೫	೧೦೨ ೧೭೫೭
೨೭	ಶ್ರೀ ಸುಜನೇಂದ್ರ ತೀ.	ಜಯರಾಮಾಚಾರ್ಯರು	೧	೭ ೫೧೭೫೮
೨೮	ಶ್ರೀ ಸುಚ್ಛಾನೇಂದ್ರ ತೀ.	ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು	೨೪	೮೨೬ ೧೭೮೪
೨೯	ಶ್ರೀ ಸುಧರ್ಮೇಂದ್ರ ತೀ.	ಗಣೇಶಾಚಾರ್ಯರು	೧೧	೫ ೧೭೯೪
೩೦	ಶ್ರೀ ಸುಗುಣೇಂದ್ರ ತೀ.	ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯರು	೧೨	೧೦೨ ೧೮೦೬
೩೧	ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇಂದ್ರ ತೀ.	ಗುರ. ರಾಯಾಚಾರ್ಯರು	೧೯	೨ ೬ ೧೮೨೫
೩೨	ಶ್ರೀ ಸುಕೃತೇಂದ್ರ ತೀ.	ವೇಣುಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರು	೮	೭೧೯ ೧೮೪೪
೩೩	ಶ್ರೀ ಸುಕೀರೇಂದ್ರ ತೀ.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು	—	—

ಮಠದ ಗುರು ಪೀಠಿಕೆ:

ವನಸ್ಥರಾದ ಕಾಲ ಸಂವತ್ಸರ ಮಾಸ ಪಕ್ಷ/ತಿಥಿ			ವೃಂದಾವನದ ಸ್ಥಳ	ತಟಾಕ	ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು
ವಿರೋಧಿತ್ಯಾ	ಶ್ರಾವಣ	ಬ ೨	ಮಂತ್ರಾಲಯ	ತುಂಗಭದ್ರ	೪೬ ಗ್ರಂಥಗಳು
ವಿಧವ	ಮಾಘ	ಶು ೧೦	ಶ್ರೀರಂಗ	ಕಾವೇರಿ	
ಅಂಗಿರಸ	ಜ್ಯೇಷ್ಠ	ಶು ೨	ಮಾಣಮಧುರಿ	ವೈಘಾ	
ವಿಶ್ವಾವಸು	ಅಷಾಢ	ಬ ೧೦	ಶ್ರೀರಂಗ	ಕಾವೇರಿ	ಭಾವರತ್ನಾಕ್ಷರೇಶ
ಕೀಲಕ	ಮಾರ್ಗಶಿರ	ಬ ೮	"	"	ಭಾಗವತ ವ್ಯಾ. ಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರ
ಪ್ರವೋದ್ಧತ	ಜ್ಯೇಷ್ಠ	ಶು ೯	ಮಂತ್ರಾಲಯ	ತುಂಗಭದ್ರ	ತತ್ವೋದ್ಧೇಶ ಟಿ-
ವಿಷು	ಆಶ್ವೀಜ	ಬ ೭	ಕೆಂಡನಗುಡ್ಡ	"	
ವಿಶ್ವಾವಸು	ಅಷಾಢ	ಶು ೬	ಫಣಿ	ಮುಚ್ಚನ್ನ.	
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ	ವೈಶಾಖ	ಬ ೬	ರಾಜೋಳಿ	ತುಂಗಭದ್ರ.	
ಮನ್ಮಥ	ಚೈತ್ರ	ಬ ೩	ನಂಜನಗೂಡ	ಕಪಿಲಾ	
ದುರ್ಮುಖ	ಕಾರ್ತಿಕ	ಬ ೮	"	"	
ದುರ್ಮತಿ	ಶ್ರಾವಣ	ಬ ೪	"	"	
ಅಂಗಿರಸ	ಪುಷ್ಯ		ಮಂತ್ರಾಲಯ	ತುಂಗಭದ್ರ	
ತಾರಣ	ಮಾರ್ಗಶಿರ		ಚಿತ್ತೂರು	ಕೀರನದಿ	
ಕುಭಕ್ತ್ಯಾ	ಮಾಘ		ನಂಜನಗೂಡ	ಕಪಿಲಾ.	
ಪರಿಧಾವಿ	ಆಶ್ವೀಜ		ನಂಜನಗೂಡ	"	
—	—	—	—	—	

ಪರಿಶಿಷ್ಟ [ಗ]

ಮಾಧ್ವಗುರು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ.

ಶ್ರೀಹಂಸಲಿಂಗವೈಕ ಪರಮಾತ್ಮ

ಚಿತ್ರಮೂಲವಿಲ್ಲ

ಸನಕ, ವಾರ

२३०२२

五

ಸನತ್ನು ಜಾತ

ಮೂವಲೇ ಸರೂ

ಜು ನಸಿದಿ ಅಧ್ಯರು

ନବରସନାବଳୀ ୩୧

ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟಣ ಯಥೀ ರ ಶಕ್ತ ಲಕ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ପ୍ରକାର ୨୦, ୨ ୧୫୦-୧୨୫

ਸਭ. ਪ੍ਰ. ੩. ੨੭੪-੨੮੦

ಪ್ರಾ. ಕೀ. ೭೫೦-೮೦೦

ಅಚ್ಚುತಪ್ಪೆಕೂಡಾಯ್ತರು ಶಾ. ೯ ೧೧೪೦-೧೧೫೦

ಸತ್ಯ ತೀ ಶಾ. ಶ. ೧೧೯೦-೧೨೫೦ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಷಾಯಾರರು ೧೧೭೬-೧೨೩೯

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍

ಮಾಧವ ತೀ.

ನರಹರಿ ತೀ.

ಅಕೌಂಟ್ ಆಫ್ ಡಿವೈಡೆಂಡ್

୧୯୫୮-୧୯୫୯

ଉତ୍ତର-୩୭୧

၁၄၆-၇၁၈၁

၂၅-၇-၅၆

ವಿಶ್ವವಾರ್ತಿಕ

ಭಿಮಾನಗಳು ಮಠ-ಸೀತಾರಾಮಪುಷ್ಪ, ತಿಮ್ಮ

ಭೃಂಗಾಕರಣಮುರ - ಸೀತಾರಾಮ

ಶ್ರೀಮಾಧರಾಧರ ವರ - ಗೋಪಾಲದಾಸ

ನಿಜವು ಏನು

நெடுநிலை

18
 0
 2
 12
 10
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 5

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ಮಂತ್ರಿಶ್ರೇಷ್ಠ - ವ್ಯಾಸರಾಮ

ಅನುಮತಿಸಿದುದು - ವಿಧ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಕವೀಂದ್ರಜಿ

అనేమర

ಪ್ರಾಪ್ತರದಲ್ಪ ಜನಿಸಿದವರು

ಉಡುಪಿಯ ಅಪ್ಪಮಠಗಳು

೧	ಪೂವಾರ ಮಠ - ರಾಮ
೨	ಆಧಿಪಾರಮಠ - ಚಕ್ರಾಭಿಷೇಕಾಂಗಮದೇವ ಕೃಷ್ಣ
೩	ಕೃಷ್ಣಾಪುರ ಮಠ - ದ್ವಿಭಾಷಾಕಾಂಗಮದೇವಕೃಷ್ಣ
೪	ಪುತ್ತಿಗೆ ಮಠ - ಭೂದೇವ
೫	ಶಿರೂರ ಮಠ - ವಿಠಲ
೬	ಕಾಡೂರ ಮಠ - ನರಸಿಂಹ
೭	ಸೋದೆ ಮಠ - ಶ್ರೀಭೂವರಾಹ
೮	ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ - ಮುರನರಸಿಂಹ
೯	ಪೇಜಾನರ ಮಠ - ವಿಠಲ

ವಿಶೇಷ ಸೂಚನೆ.

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ೩೬ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣವಚನವುಂಟು.

ಕೈವಲ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ೫ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಜನಮೇಜಯರಾಯನು ಸೀತಾರಾಮರ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ತಾಮ್ರಶಾಸನವೊಂದನ್ನು ಬರಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನೇಗ ಭೀಮನಕಟ್ಟೀಮರದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯನು—ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಂದರಿಗೆ--ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮರದಲ್ಲಿರಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ--ಕಲಿಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಮತವು ಮಲಿನವಾಗಲು, ನೀವು ಬಂದು ಕಲ್ಪಿಲಾಖ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಟ್ಟ ತಾಮ್ರಶಾಸನಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮಾಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ರೀ

ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತ ಪಂಡಿತಕೃತ
ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರಂ

ತಥಾಚ

ಗುರುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಲೀ-

ಯಣವಿಮೋಚನ ಸ್ತೋತ್ರಂಚ.

ಪೀಠಿಕೆ.

೩ ಬಳ್ಳಾರೀ ಜಿಲ್ಲಾ ಹೊಸಪೇಟೆಯೊಳಗೆ ಈಗ ಸುಮಾರು ೫೦-೬೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ 'ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತ'ರೆಂಬ ಪಂಡಿತರು ಆಗಿ ಹೋದರು. ಇವರು ೨೨ನೇ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗುವವರೆಗೂ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯದೆ, ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗದೆ, ಕೇವಲ ಕುಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಗುರೂಪದೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯಾದರೂ ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಯಃ ಪೂರ್ವ ಬೋಧಯಾಮಾಸ ಸ್ವಸ್ಥಮಾಂ ವಿಮುಖಂ ಗುರೋಃ ||
ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ವರ್ಷಪರ್ಯಂತಂ ದುರಾಚಾರ ರತಂ ಸದಾ ||

(ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ ೧ನೇ ಪಟಲ.)

ಹೀಗೆ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪುನಃ ಗುರುಗಳು ಕೆಲವು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಏನಾಯಿತೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು; ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗೊಂಬೆಯ ಶೀನಪ್ಪನೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದವನು ಏಕದಾ ಕದರಮಂಡಲಗಿಯ ಹನುಮಪ್ಪನ ದಾಸನಾದಂತೆ, ಅಖಂಡ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಲೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಡವಿಯ ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಹಿಂದೇ ಹಿಂದು ಪದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ ಅಡವಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಂತೆ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತರೂ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡರನ್ನೂ-ಮನೆ ಮಾರನ್ನೂ ತೊರೆದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ತಪೋಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಭಿಃ ||

ನರಾಣಾಂಕ್ಷೀಣಪಾಪಾನಾಂ ಹರೌಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೆ ||

(ಗೆರುಡಪುರಾಣ)

ಎಂಬಂತೆ ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತರು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದ್ದರೋ ಅದೀಗ ಬಂದೊದಗಿತು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಯರ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ರಾಯರು ಮತ್ತೆ ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದು:—“ನೀನು ಪತಿ

ವೃತಿಯರಾದ ಹೆಂಡಿರನ್ನೂ ಮನೆಮೂರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಾಧನೆ ಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆ ಕೃಷ್ಣಾ ವಧೂತರು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಾಗಿ ರಾಯರಲ್ಲಿ ನಿಕಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ (ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ'ವೆಂಬ ಹದಿನೈದು ಪಟಲವುಳ್ಳ (ಅಧ್ಯಾಯ) ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹವಾದಮೇಲೆ ಏನಾದೀತು, ಏನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ?

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷ್ಣಾ ವಧೂತ ಪಂಡಿತರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥದ ಫನೆಯ ಪಟಲದಲ್ಲಿ 'ಗುರುದಶಸ್ತುತಿ' ಎಂಬದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಂಭತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳುಳ್ಳ ಹತ್ತು ರಾಯರಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅಸ್ತಿಕ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲವಾದದ್ದರಿಂದಲೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರಿಸುವದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ನಂಬಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ;

ಮತ್ತು ಇದೇ ಹಂಭತ್ತನೇ ಪಟಲದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರು ಸಹಸ್ರ ನಾಮಾವಲಿ' ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾಗಿದ್ದು ಗಂಧ-ಪುಷ್ಪ ತುಲಸೀ ಅರ್ಚನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಇದು ಸಿಕ್ಕುವದು ದುರ್ಮಿಗಳವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯಿಂದ ಗುರುಗಳ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಫಲವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾ ವಧೂತ ಪಂಡಿತರೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

“ಅರ್ಚಯೇತ್ತು ಲಸೀಪುಷ್ಪೈರ್ಹರಿವಾರ್ಯುಸಮರ್ಪಿತೈಃ ||

ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀಕಾಂತಿಮೇಧಾಯುರ್ಬಲಂಪುಷ್ಪಿಂಚವಿಂದತಿ ||

ಅಥವಾಶುದ್ಧವುಷ್ಪಾದ್ಯೈಸ್ತದ್ಗ್ರಂಥೈಷ್ವರ್ಚಯೇದ್ಗುರುಂ ||

ಜನಾನುರಾಗಿಭವತಿಶೇವಂತೀಕುಸುಮಾರ್ಚನಾತ್ ||

ಸಹಸ್ರಘೃತತ್ವಲಾದಿದೀಪೈರ್ನಾಮಭಿರರ್ಚನಾತ್ ||

ಸಮಾನಾಮುತ್ತಮೋಭೂತಾಜ್ಞಾನನಾನಾಸಂಪ್ರಕಾಶತಃ ||

ಸಹಸ್ರನಾಮಭಿಗ್ರಂಥೈರರ್ಚನಾಲೋಕಪೂಜಿತಃ ||

ವಿದ್ಯಾವಾನ್ ಧನವಾನ್ ಕ್ಷೇಮಿಸ್ಥೋಽಪಿಮೇಹಾದಿವರ್ಜಿತಃ ||

ಗುರೋರ್ವಾರೇಜವೇನಾಸ್ಯಪೂಜಯಾಪಿವಿಶೇಷತಃ ||

ಸಂಪತ್ತಿಸಂತತಿಂಪುಣ್ಯಂಹರಿಭಕ್ತಿಂಜಯಂತಥಾ” ||

ಹೀಗಿರುವದರಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮಹಾಶಯರೆಲ್ಲರೂ ರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರ-ಪಾರಾ
ಯಣ-ಸಹಸ್ರಾರ್ಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳಾಗಲೆಂದೂ ಅಂತಹ
ವರಿಗೆ ರಾಯರು ಶ್ರೀಹರಿಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯ
ನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲೆಂದೂ ಅನುದಿನವೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳು
ತ್ತಿರುವೆವು. ಇತಿ.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

೧ ಗುರುದಶಸ್ತುತಿ.

೧ ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಸ್ತೋತ್ರ.

೨ ಆಪತ್ತರಿಹರಣ ಸ್ತೋತ್ರ.

೩ ದುಃಖಹರಣ ಸ್ತೋತ್ರ.

೪ ಕರಾವಲಂಬನ ಸ್ತೋತ್ರ.

೫ ಸಂಸಾರೋದ್ಧರಣ ಸ್ತೋತ್ರ.

೬ ಹೃದ್ರೋಗಹರಣ ಸ್ತೋತ್ರ.

೭ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸ್ವಾನುಕೂಲೀಕರಣ ಸ್ತೋತ್ರ.

೮ ಸಂತೋಷಪ್ರದ ಸ್ತೋತ್ರ.

೯ ಬಾರಿದ್ರ್ಯವೋಚನ ಸ್ತೋತ್ರ.

೧೦ ಗುರುಕರುಣಾ ಸಂಪಾದಕಸ್ತೋತ್ರ.

೧ ಗುರುಸಹಸ್ರ ನಾಮಾವಲಿ.

೨ ಪುಣ್ಯವಿವೋಚನ ಸ್ತೋತ್ರ.

೧ ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಸ್ತೋತ್ರಂ.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

೧ ಶ್ರಿತಾನಾಂ ಸ್ವಪಾದಂ ಮನೋಭೀಷ್ಟದಾನಂ
ಸುರದ್ರೂಪಮೋದಪ್ರಹಾರಿಪ್ರಭಾವ ||

ಅವತ್ಸಂಸದಾ ಶ್ರೀಗುರೋರಾಘವೇಂದ್ರ |
ಪ್ರಭೋಮೇಶಿರಸ್ಯಾಶುಹಸ್ತಂ ನಿಧೇಹಿ ||

೨ ರಜೋಹೀನತೇಹೀನಪಾದಾಂಬುಜಾತಂ
ಪ್ರಸನ್ನಃ ಪ್ರಯಾತಿ ಸ್ರಕ್ಯಷ್ಟಪ್ರಮೋದಂ ||
ಅವತ್ಸಂಸದಾ - ||

೩ ಘನಾನಂದತೇಪಾದಪದ್ಮಂ ಪ್ರವಿಂದ
ನ್ನನಂದೀಪ್ಯಮಂದಂ ಸದಾನಂದಮೇತಿ ||
ಅವತ್ಸಂಸದಾ - ||

೪ ವದಾನ್ಯೋವದಾನ್ಯೋವದಾನ್ಯಾಸ್ತಿ ಕಸ್ತ್ಯ
ತ್ತತೋಹಂಯತೇಹಂತತೇಪಾದಮಾಪಂ ||
ಅವತ್ಸಂಸದಾ - ||

೫ ದಯಾಲೋದಯಾಲೋದಯಾಲೋದಯಾಲೋ
ದಯಾಂಕುರ್ವಮೋಘಾಂಪ್ರದಂತಪ್ರಪದ್ಯೆ ||
ಅವತ್ಸಂಸದಾ - ||

೬ ಯಥಾಶಕ್ತಿಪಾದಸ್ತು ತಿಂತೇಪ್ಪಣಾರ್ಯ
ಪ್ರಗೀತಾಂ ಪಠಂತಃ ಪ್ರಮೋದಂಭಜಂತಿ ||
ಅವತ್ಸಂಸದಾ - ||

೭ ನಜಾನಾಮಿತೇಪಾದಸೇವಾವಿಧಾನಂ
ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕಿಂತುಸ್ವಯಂ ಸ್ತಾಮಿನೌಮಿ ||
ಅವತ್ಸಂಸದಾ - ||

೮ ಮಹಾಪದ್ವಿನಾಶಾಯತೆಪಾದರೇಣುಃ
ಪ್ರಭುಸ್ಯಾದತಸ್ತ್ವಂವಿಪನ್ನೋಹಮಾಪಂ ||
ಅವತ್ಪಂಸದಾ - ||

೯ ಭುಜಂಗೆಭುಜಂಗೆನಕೃಷ್ಣಾವಧೂತೇ
ನಗೀತಂಸುಗೀತೇನಲೋಕೇಪರೇದ್ಯಃ ||
ಅವತ್ಪಂಸದಾಶ್ರೀಗುರೋರಾಘವೇಂದ್ರ |
ಪ್ರಭೋಮೇಶಿರಸ್ಯಾಶುಹಸ್ತಂನಿಧೇಹಿ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತಾ-ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೇ
ದತಸ್ತೋತ್ರ ಪಟಲೆ-ಅಭಯಪ್ರದಾನಂ ನಾಮಪ್ರಥಮೋಧ್ಯಾಯಃ

೨ ಅಪತ್ಪರಿಹರಣಸ್ತೋತ್ರಂ (ಅಶ್ವಧಾಟಿ)

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

೧ ಶ್ರೀಕಾಮುಕಾಯ ಬಹುಶೋಕಾಯ ತತ್ಸಖಮ ಭೀಕಾಶು ಯಚ್ಛಸಿಹಿ
ಲೋಕಾಯ ತದ್ಗುರಿತ ಪಾಕಾಪ್ತ ಪಂಗುಜಡ ಮೂಕಾದಿ ಭಾವಹರಣ ||
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತದವೀರಾದಿಭೋಗಭವ ಘೋರಾಘಮಾಶುಹರದಾರಾತ್ಮ
ಜಾದಿಭವ ವಾರಾಶಿ ಸಂಭವದಪಾರಾಪದಃ ಶಮಯಭೋ ||

೨ ರಾಜಾದಿಭಕ್ತಜನಪೂಜಾಲಸತ್ಪದಪಯೋಜಾಂಬುಬಿಂದುರಪಿಬೀಜಾಯ
ತೇ ಸುವಿಧಿಭೂಜಾಯ ದೂನನೈಷುತೇ ಜಾಗರೂಕ ಕರುಣ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ- - ||

೩ ಘೋಟೀಮದೇಭವರಕಾಟವಿರಾಜಿನ್ಯಪಕೋಟಿಶಿರೋವಿಧೃತಕೋಟೀರ
ರತ್ನಪರಿಪಾಟೇ ಭೃಕಾರುಣಿತ ಪಾಟೀರ ಪಾದುಕ ವಿಭೋ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ - ||

೪ ನೇದಾದಿದೂಷಕಕುನಾದಾದರಾತ್ಮಸುಮನೋದಾವದಾಹಕಮಹಾದಾ
ವದೋಷವಿಧುರೇದಾನ ವದ್ವಿಷಿ ಮಮಾದಾಯ ಭೇಹಿ ಹೃದಯಂ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ- ||

೫ ದ್ರಾಕ್ಷಾ ಮಧುಕ್ಷರಣಶಿಕ್ಷಾ ಕರಾಮಲಕಟಾಕ್ಷಾ ವಲೋಕತಲುತತಕ್ಷಾ
ಮತಾಂ ಹರಸಿ ಭಿಕ್ಷಾ ಟಕಸ್ಯ ಭೂವಿಲಕ್ಷಾಧಿಕಸ್ಯ ಸವದಿ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ- ||

೬ ಯಾನಾದಿಸಂಪದಮನೂನಾನುನಾಪ್ತಮಹಮಾನಾಯಿಸುಕೃತೇನಾಗ್ರ್ಯ
ತೇ ಪದಮತೋನಾದಿ ದುರ್ದುರಿತ ಮಾನಾಶ್ರಯಾಶುಮನುಭೋ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ- - ||

೭ ನಾಗಾರಿವಾಹಪದಯೋಗಾದರಾಮಿತದಯಾಗಾರದಾರಧನಭೋಗಾನ
ವಾಪ್ತಮನುರಾಗಾತ್ಮವಾಂಘ್ರಮತಿವೇಗಾದುಪೈಮಿಸುಖದಂ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ- - ||

೮ ಮಂತ್ರಾಲಯಸ್ಥತವಮಂತ್ರಾದಿಜಪ್ತುರರಿಮಂತ್ರಾದಿಸಂಹತಿರತಂತ್ರಾ
ಭವತ್ಯಖಿಲತಂತ್ರಾದಿಕೇಷ್ವಪರತಂತ್ರಾಪಮಾನುಪಗತಂ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ- - ||

೯ ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತಮಿಷ್ಟಾರ್ಥದಾನಚಣಮಿಷ್ಟಾರ್ಣಮಂತ್ರವರಿಪುಷ್ಪಾ
ತುಲಂಸ್ತವಮಕಷ್ಪಾವಹಂಶುಭಮರಿಷ್ಟಾಪಹಂಪರತಿಯಃ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ- - ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತ ಕೃತೌ-ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿ
ಪ್ರದೇ ದಶಸ್ತೋತ್ರ ಪಟಲೆ ಆಪತ್ಪರಿಹರಣಂನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ

೩ ದುಃಖಹರಣ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

೧ ಶ್ರೀಪತಿಬೋಧವಿಬೋಧಕಬಾಧಕಬಾಧಕಸಾಧಿತಸಾಧನಭೋ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜಭವೋದ್ಭವದುಃಖಮಿದಂಮೇಪರಿಹರಭೋ||

೨ ರಾಜಮುಖೀರತಿಸಂಭ್ರಮಲೋಲುಪಚಿತ್ತತಯಾವ್ಯಚರಂಬಹುಭೋ

ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ -

೩ ಘಟಿತಾಂಮೇಕಥನುಸ್ಯದುರಾಚರಣಂಚರತೋಹಿತಕೃದ್ಭುವಿಭೋ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ -

೪ ವೇದಪುರಾಣವಿರುದ್ಧಕೃತೋಮೇನಾನೈಸ್ತತ್ಪ್ರತಾಪತಾಭೋ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ - ||

೫ ದ್ರಾಗಿಷ್ಟಂದಾಸ್ಯಸಿಭಕ್ತೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಮಿತಿಶ್ರುತ್ವಾತ್ವಾವಂಭೋ ||
ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ

೬ ಯದ್ಯಸಿದಯಾಲುರಿತಿಹಿಖ್ಯಾತಸ್ತು ಹೀದೃಕ್ಷಂಮಾಮುದ್ಧರಭೋ ||
ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ

೭ ನಮವೋದ್ಧರ್ತಾ ಚೇತ್ಯಂಭುವಿತೇದಿವಿಜದ್ರುಮಇತಿಯಶಃಕಿಂಭೋ ||
ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ

೮ ಮಾಯಾಪಾಶನಿಬದ್ಧೋನಾಹಂಜಾನೇವಿವೇಕಲವಮುಪಿಭೋ ||
ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ

೯ ಕೃಷ್ಣಾ ವಧೂತವಿರಚಿತಮಷ್ಟಕಮೆತತ್ಪಠತಾಂಸರಲಂಭೋ ||
ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜ

ಇತಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತೌ ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿ
ಪ್ರದೇದತಸ್ತೋತ್ರಪಟಲೇದುಃಖಹರಣಂನಾಮತೃತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ

೪ ಕರಾವಲಂಬನ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

೧ ಶ್ರೀಧರಾಂಘ್ರಿಸರೋರುಹೇದಿಶದಾಸತಾಮುಕದಾಸತಾಂ |

ತದ್ವಧೂಪವನಾದಿಕೇಷ್ಟನುದಾಸತಾಮನುದಾಸತಾಂ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಕರಾಶ್ರಯಂತವದೇಹಿಮೇವರದೈಹಿಮಾಂ |

ರಾಘವೇಂದ್ರಕರಾಶ್ರಯಂದಿಶರಕ್ಷತಂಕುರುಚಾಕ್ಷತಂ ||

೨ ರಾಮಯಾಹೃತಹೃತ್ಪಹಂನಲಭೇಸುಖಂನಲಭೇಸುಖಂ |

ಕಿಂಕರೋಮಿಹತಾಶಯಶ್ಚ ರಿಷ್ಟುರಹಂಮೃಗತೃಷ್ಣಯಾ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಕರಾಶ್ರಯಂ

೩ ಘಾತಕಂಮಮಪೂರ್ವಕರ್ಮವಿಬಾಧತೇವ್ರವಿಬಾಧತೇ ||

ತೇನಸಂಸೃತಿಸಾಗರೇಭ್ರಮತೋಮಮ ಭ್ರಮತೋಮಮ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಕರಾಶ್ರಯಂ ||

೪ ವೇದ್ವಿಕಿಂಚನಸಾಧನಂನಹಿಸದ್ಗತೀರ್ಮಮಸದ್ಗತೇ ||

- ಮಾರ್ಗಮಾರುವಿಮುಕ್ತಿ ದಂಪ್ರತಿದರ್ಶಯಪ್ರತಿದರ್ಶಯ ||
 ರಾಘವೇಂದ್ರ
- ೫ ದ್ರಾವಯಾಶುಮಮಾಪದಂನಿಯತಾಯತಾಮನೆಯಾಗೆ ||
 ಅನ್ಯಥಾತವಭಕ್ತ ದುಃಖಹರಪ್ರಥಾತುಭವೇಷ್ಟುಧಾ ||
 ರಾಘವೇಂದ್ರ
- ೬ ಯಾಮಿಕಂತ್ವದೃತೇಪಿತಃಶರಣಂವದಾಶರಣಪ್ರಭೇ ||
 ಪುತ್ರವತ್ಸಲತಾಪಿತುಸ್ತವನಾಸ್ತಿ ಕಿಂತವನಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ||
 ರಾಘವೇಂದ್ರ
- ೭ ನಾನು ಭೋಕ್ತು ಮಹಂಕ್ಷಮಃಖರದುರ್ದಶಾಮಧುನೇದೃಶಂ |
 ತಾತರೋದಿಮಿತೀಪುರಃಕರುಣಾನಕಿಂಕರುಣಾನಕಿಂ ||
 ರಾಘವೇಂದ್ರ
- ೮ ಮಾನಯಸ್ವ ಸುತಸ್ಯಮೇಬಹುಭಾಷಣಂಕರುಣೇಷಣಂ |
 ವಕ್ರವಾಗಪಿಬಾಲಕಸ್ಯಮುದಂಸಿತುಃಕುರುತೇನಕಿಂ ||
 ರಾಘವೇಂದ್ರ
- ೯ ಕೃಷ್ಣನಾಮಯುತಾವಧೂತಕೃತಂತವಸ್ತವಮಾದರಾತ್ |
 ಯಃಪಠೇದಿಹತಸ್ಯಸತ್ಸುಖಮಾದಿರಾಭಯಮಾದಿಶ ||
 ರಾಘವೇಂದ್ರ
- ಇತಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತೌರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರೇಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿ
 ಪ್ರದೇದತಸ್ತೋತ್ರವತಿಲಕರಾವಲಂಬನಂನಾನುಚತುರ್ಥೋಧ್ಯಾಯಃ

೫ ಸಂಸಾರೋದ್ಧರಣ ಸ್ತೋತ್ರಂ

- ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||
- ೧ ಶ್ರಿತಲೋಕಾಮರಭೂರುಹಸದೃಶಾಂಘ್ರಕೃಪಯಾಭೋ ||
 ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ ಮಾಂಪ್ರತಿವತಿತಂ ಸಂಸೃತಿಕೂಪ ||
- ೨ ರಮಣೀರೈಸುತ ಮೋಹಿತ ಮನಸಂ ಮೋದದ ಭೋ ಭೋ ||
 ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ

- ೩ ಘನಸಚ್ಚಿತ್ಸುಖ ಪೂರಿತ ಕರುಣಾಸಾಗರ ಭೋ ಭೋ
ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ
- ೪ ವರದೇಶಾಮಿತ ಚಿತ್ರಚರಿತ ಭೂಭಾಸುರ ಭೋ ಭೋ
ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ
- ೫ ದರಚಕ್ರಾಂಕಿತ ಕಂಠಗತುಲಸೀ ಮಾಲಿಕ ಭೋ ಭೋ
ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ
- ೬ ಯತಿವರ್ಯಾಮಿತ ಬೋಧ ಸುಮತ ವಿಸ್ತಾರಕ ಭೋ ಭೋ
ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ
- ೭ ಸಮತಾಮಿಷ್ಟದ ಕುಷ್ಟಮುಖಮಹಾ ಕಷ್ಟಹರ ಭೋ ಭೋ
ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ
- ೮ ಮಮತಾಭಕ್ತಜನೇಸುತ ಇವಜಾಗೃತಿ ತೇ ಭೋ
ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ
- ೯ ಸ್ತವನಂ ಕೃಷ್ಣವಧೂತವಿರಚಿತಂ ಯಃಪಠತೀದಂ
ಗುರುರಾಜೋದ್ಧರ

ಇತಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತೌ ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೇ
ದಶಸ್ತೋತ್ರಪಟಿಸಂಸಾರೋದ್ಧಾರಣಂನಾಮಪಂಚಮೋಧ್ಯಾಯಃ

೬ ಹೃದ್ರೋಗ ಹರಣಸ್ತೋತ್ರಂ

ಶ್ರೀಗುರುಭೋನ್ನಮಃ

- ೧ ಶ್ರೀರಾಮೇಗುಣಧಾಮನಿ ವಿನಿಹಿತ ಚಿತ್ತಪ್ರಭೋದಯಾಪೂರ್ಣ||
ಗುರುರಾಡುದಾರ ಭಾವತ್ಪಂಹರಹೃದ್ರೋಗಮುತಿತೂರ್ಣಂ ||
- ೨ ರಾಜೀವಾಕ್ಷೀ ಕಾಂಕ್ಷಾಪೂರಣ ಸಂತಾಪಸಂತತಾಭ್ಯಾಂತಂ ||
ಚೇತೋಮೇ ಗುರುರಾಜತ್ವಂ ಹರಹೃದ್ರೋಗ ಮುತಿತೂರ್ಣಂ ||
- ೩ ಘೋರಾಕಾಂಕ್ಷ ಭೂತಾವಿಷ್ಟಂ ಭೃಶಮುಕ್ಕಿರಂ ಸದಾಭ್ರಮತಿ ||
ಚೇತೋಮೇ
- ೪ ವೇದಪುರಾಣಸುಮಾರ್ಗಾನುಜ್ಞಾತ್ವಾದುಷ್ಟನೀಚಮಾರ್ಗಚರಂ ||
ಚೇತೋಮೇ

- ೫ ದ್ರಾಗಿಸ್ವಾರ್ಥದಮೀಶಮಲಬಾಹ್ಯಚಾನ್ಯಾನುಪಾಸ್ಯಬಹುಖಿನ್ನಂ
ಚೇತೋಮೇ ||
- ೬ ಯತ್ನಾತ್ಮಾಪುರುಷಾದಿಕಸೇವಾವಿಧಿನಾಪಿನಾಪಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಂ ||
ಚೇತೋಮೇ ||
- ೭ ನರ್ತತ್ವದ್ಭವಿಕಂ ಚನಜಾನೀತೇನ್ಯಂ ಕಲಾಸುರದ್ರುಸಮಂ ||
ಚೇತೋಮೇ ||
- ೮ ಮಹಿಮಾನಂತವಭೂಯಃಶ್ರುತ್ವಾತ್ವತ್ವಾದಪಂಕಜಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ||
ಚೇತೋಮೇ ||
- ೯ ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತರಚಿತಂ ಪಥ್ಯೋಪೇತಮನೋಗರೋಗಹರಂ ||
ಸ್ತೋತ್ರಂತೇವರತಾಂತ್ಯಂಸಂಹರಹೃದ್ರೋಗಮತಿತೂರ್ಣಂ ||
- ಇತಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತೌರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೇ
ಗತಸ್ತೋತ್ರಪಟಲಿ ಹೃದ್ರೋಗಹರಣಂನಾಮು ಪಷ್ಕೋಧ್ಯಾಯಃ

೭ ಪ್ರತಿಕೂಲಸ್ವಾನುಕೂಲೀಕರಣ ಸ್ತೋತ್ರಂ

- ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||
- ೧ ಶ್ರೀಭೂಪೇಶೋಪೇಸುಖನಾರಾಂಕೃತಚಿತ್ತಂ
ಚಿತ್ತಿತ್ವಾಂಧ್ಯಾಯಾಮಿಚಭೂಯೋಹಮಮತ್ತಃ ||
ಸ್ವಾಮಿನ್‌ಭೂಮನ್‌ಭೋ ಗುರುರಾಜ ಪ್ರತಿಕೂಲಂ
ದಾರಾವತ್ಯಾದ್ಯಂ ಸಕಲಂ ಕುರ್ವನುಕೂಲಂ ||
- ೨ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಖ್ಯಾತಯತಸ್ತೋಮವಿಭಾಸಿ
ನ್ವಾಸಿನ್‌ಧ್ಯಾತುಶ್ಚೇತಸಿದಾತಃ ಕರುಣಾವಾನ್ ||
ಸ್ವಾಮಿನ್ - -
- ೩ ಘೋರೇಸಂಸಾರೇಪತಿತೋಹಂತವಪುತ್ರಃಕುತ್ರಾ
ನೇಯಂತ್ಯಾನುಪಹಾಯಪ್ರಭುಮಿಷ್ಠಂ ||
ಸ್ವಾಮಿನ್
- ೪ ವೇದಾಹಂನೋಸದ್ಗತಿಹೇತುಂತವಪೋತಃ
ಪೋತಂಪಾದಾದನ್ಯದೃತಿಸಂಸ್ಕೃತಿನಾರ್ಥೇಃ ||

ಸ್ವಾಮಿನ್

೫ ದ್ರಾವಂ ದ್ರಾವಂ ನಶ್ಯತಿ ಕಷ್ಟಂ ತವದೃಷ್ಟಾಂ
ಕಷ್ಟಾಪಂತಾತಃಕುರುತುಷ್ಟಂವೃಷಪುಷ್ಪಂ ||

ಸ್ವಾಮಿನ್

೬ ಯತ್ಯತ್ತ್ಯುಚ್ಚತ್ವತ್ತದೇಣುಂಗತಮಾನಾದಾರ್ಯಂ
ಧಾರ್ಯಮೂರ್ಧನಿವಾರ್ಯನ್ನದಮೀಡೆ ||

ಸ್ವಾಮಿನ್

೭ ನಾನಾನಾನಾದೈವಕದಂಬೈಃಸವಿಲಂಬೈರ್ಲಂ
ಬೆಸ್ಮಾಲಂಬಂಸುಖದಂತಾಪುಸವಿಲಂಬಂ ||

ಸ್ವಾಮಿನ್

೮ ಮಂತ್ರಂತೇಮಂತ್ರಾಲಯಧಾಮನ್ಭುವಿಜಪ್ತ
ಪಾತುಃಪಾದಾಂಭೋಲಘುನಶ್ಯತ್ಯತಿದುಃಖಂ ||

ಸ್ವಾಮಿನ್

೯ ಚಕ್ರೇಷ್ಟಶ್ಲೋಕೀಮವಧೂತಃಕವಿಕೃಷ್ಣ
ಸ್ತತ್ರಾನತ್ಯಂಭವತುಷ್ಟೇಹರಕಷ್ಟಂ ||

ಸ್ವಾಮಿನ್

ಇತಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾನವಧೂತಕೃತೌ ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರೈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೇ ದಶ
ಸ್ತೋತ್ರಪಟಲೇ ಪ್ರತಿಕ್ಷಾಲಸ್ವಾನುಕೂಲೀಕರಣಂನಾಮಸಪ್ತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

✓ ಸಂತೋಷಪ್ರದ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

೧ ಶ್ರೀಧಾಮನಿನರಿಮಾಧಾವಯಮಮಬೋಧಾತಿರಹಿತಚಿತ್ತಂ |
ಬಾಧಾಪಹರದ ಸಾಧಾರಣ ಗುಣಮೇಧಾವಿವರವಿನಾತ್ಮಾಂ ||
ರಾಜಾನಸಿಗುರುರಾಜಾಮರವರ ಭೂಜಾಯಿತತರಣಂಮೇ |
ತೋಷಂದಿಶದಿಶ ದೋಷಂಪರಿಹರಜೋಷಂಕಿಮಸಿದಯಾಳೋ ||
೨ ರಾಮಾಕಟತಟಸೋಮಾನನಕುಚಸೀಮಾರುಚಿಮನುಭೋಕ್ತುಂ |
ಹೇಮಾಭರಣಕಸಾಮಾದಿಭರಪಿ ಮಾನಾಪ್ತಮವಧೂನೀತಿ ||
ರಾಜಾನಸಿ ||

- ೩ ಘರ್ಮಾಪಹರಣಶರ್ಮಾವಹತವಭರ್ಮಾಭಿಕಲಿತಪಾದೂ |
ನರ್ಮಾನತಜನಕರ್ಮಾಹಿತಮಪಿಧರ್ಮಾಯಯಸಿಮಹಾತ್ಮನ |
ರಾಜಾನಸಿ ||
- ೪ ವೇಲಾವನಮತಿವೇಲಾಬ್ಧ ಸಲಿಲಮಾಲಾಮನುಭವಿತಾಚೇ |
ತ್ವೀಲಾಲಧಿಮಣಿಜಾಲಾಕರಯಶಸೋಲಾಘವಮುದಧೇಃಸ್ಯಾತ್ |
ರಾಜಾನಸಿ ||
- ೫ ದ್ರಾಘಾಗತ ಸುಜನಾಗಾರ ತುರಗನಾಗಾದಲಂಘ್ಯಂಪ |
ತ್ಯಾಗಾದರಕರುಣಾಗಾರಬಹುಲಭೋಗಾಪಕಪದಪದ್ಮ |
ರಾಜಾನಸಿ ||
- ೬ ಯಂಕಾಮಯತಿಕಲಂಕಾವಹಬಹುಪಂಕಾಕೃತಿರಸಿಯಸ್ತ್ವಂ |
ತಂಕಾಮಮಿಮುಶಂಕಾಕಲಿತಮಲಂಕಾರಯಸಿಹಿತೇನ |
ರಾಜಾನಸಿ ||
- ೭ ನಾರೀತಿಗದಿತಮಾರೋಗ್ರಹಗತಿದೂರೀಕೃತಭವವಾರ್ಧೇ |
ಸ್ತಾರೀಭವಮಯಿಚಾರೀಭವತಿಹಿಕಾರೀತೀಯಮುಪೇಕ್ಷಾ |
ರಾಜಾನಸಿ ||
- ೮ ಮಂದಾಶಯಮಪಿವ್ಯಂದಾರಕಗುರುವಿಂದಾವಯಸಿತಥಾಂಧಂ |
ತಂದಾಶುವಿತರಕಂದಾಹಿತತನುನಂದಾತ್ಮಜಪದಭಕ್ತಿಂ |
ರಾಜಾನಸಿ ||
- ೯ ಕೃಷ್ಣಾಭಿದಕವಿರಷ್ಣಾರ್ಣಕಮನುಪುಷ್ಪಾಂನುತಿನುವಧೂತಃ |
ಕಷ್ಣಾಯಿತಮತಿರಷ್ವಾರ್ಧದತವಶಿಷ್ವಾರ್ಪಯತಿವಿರಚ್ಯ |
ರಾಜಾನಸಿಗುರುರಾಜಾಮರವರಭೂಜಾಯಿತಶರಣಂಮೇ |
ತೋಷಂದಿಶದಿಶದೋಷಂಪರಿಹರಜೋಷಂಕಿಮಸಿದಯಾಳೋ ||

ಇತಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತೌ ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿ
ಪ್ರದೇಶಸೊತ್ರಪಟಲಿ ಸಂತೋಷಪ್ರದಂ ನಾನು ಅಷ ವೋದಾಂಯಃ

೯ ದಾರಿದ್ರ್ಯಮೋಚನ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

- ೧ ಶ್ರಿತಾನಾಂಪಾದಂತೆ ಸಕಲವಿಧಯಾ ಶೋಕಹರಣ
ತ್ವಮೇವಾಂಬಾತಾತಸ್ತ್ವಮಸಿಮಮಮಿತ್ರಂಸರಲಹೃತ್ ||
ಪ್ರದಾತುಂ ಸ್ವಚ್ಛಂದಂಧೃವಿಣಮನೃಣಂವತ್ಸಲಗುರೋ
ಕಲತ್ರಾದ್ಯೈಃಸಾಕಂಸತತಮನುಭೋಕ್ತುಂಚವಿತರ ||
- ೨ ರತಂವಾದುಷ್ಕಾರ್ಯತ್ಯಜತಿಸುತಮಂಬಾಕಿಮುಪಿತಾ
ಕೃಪಾಂಕೃತ್ವಾಶಿಶ್ನೋದರಕೃತಮಹಾಗಸ್ಯಪಿಮಯಿ ||
ಪ್ರದಾತುಂ
- ೩ ಘನಾಘೋವಾದೀನೋವಯವವಿಕಲೋವಾಕ್ಷವಿಕಲಃ
ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚೇತ್ಪಾದಂತವಸುಖಯಸೀತ್ಯಾಗಮಮಹಂ ||
ಪ್ರದಾತುಂ
- ೪ ವದಾನ್ಯಾತ್ವದ್ಭೂಮೌದಿವಿಸುರಭಿಕಲ್ಪದ್ರುದೃಷದಾಂ
ಲಘುತ್ವಂಜಾನೇಹಂವಿತರಣಮಿದಂವೀಕ್ಷ್ಯಭವತಃ ||
ಪ್ರದಾತುಂ
- ೫ ದ್ರವತ್ಕಾರುಣ್ಯಶ್ರೀಪರಿಮಲಸಮುದ್ಗಾರಿಹೃದಯ
ತ್ವದನ್ಯೋದಾತಾಚೇದ್ಭವತಿಕಥಮಾಯಾಮಿವದಮೇ ||
ಪ್ರದಾತುಂ
- ೬ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾಕಾರಾಧ್ಯಪ್ರಸಭಮಮರಾನಪ್ಯಧನರಾನ್
ವೃಜನ್ದೇಶಂದೇಶಂಶಮಜನಿರಭೂವಂನಚಧನೀ ||
ಪ್ರದಾತುಂ
- ೭ ನಬಾಧಂತೆದಾರಾಃಕಿಮಿದಮಧುನಾಮೇಪ್ರಿಯದಿಶೇ
ತ್ಯಮುಂಮಾಂದಾರಿದ್ರ್ಯವ್ಯಸನಪರಿಪಿಂಡೀಕೃತಹೃದಂ ||
ಪ್ರದಾತುಂ
- ೮ ಮಹೋದಾರೇಭೂಮ್ನಿತ್ವಯಿಪಿತರಿಪುತ್ರೋಹಮಧುನಾ
ಜರತ್ಕಾವಸ್ಥಾಂಭೃತಮನುಭವಾಮೀತಕಿಮಿದಂ ||
ಪ್ರದಾತುಂ

೯ ಗುರೋಃಪುತ್ರಃಕೃಷ್ಣಃಸುಕವಿರವಧೂತಸ್ತವಮಹಂ
ಚಕಾರೈಕಶ್ವಾಸಾತ್ಸರಲಮಿದಮಾದ್ಯತ್ಯಪಠತಾಂ ||
ಪ್ರದಾತುಂ

ಇತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತಾ-ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೇ
ದಶಸ್ತೋತ್ರಪಟಲೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೋಚನಂನಾಮ ನವಮೋಧ್ಯಾಯಃ

೧೦ ಗುರುಕರುಣಾಸಂಪಾದಕ ಸ್ತೋತ್ರ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

- ೧ ಶ್ರೀಪ್ರಾಪ್ತೌಪ್ರಚುರತ್ಯಷಾಪಿಕಾಚಕೀ
ಸನ್ಮಾಜನ್ಮಂಪ್ರಕಟತೀರ್ಥಕಾಕಭಾವಃ ||
ದಾರಿದ್ರ್ಯಪ್ರಿಯಸುಹೃದಂತಥಾಪಿದಾತ
ಮಾರ್ಗಂಪಾತ್ರಿಸಮಿತಮುಪೇಕ್ಷಸೆಕ್ವಯಾವಿ ||
೨ ರಾಕೇಂದುಪ್ರತಿಮಮುಖೀಮಪೇಕ್ಷ್ಯಚಿಲ್ಲೀ
ತ್ಯಂತೀನಃಶುನಕಕಥಿಸ್ತದಾನುಕೂಲ್ಯ ||
ಶಂಯುರ್ನಾಭವಮನಯಾತಥಾಪಿಭೂಯ
ಶ್ಚಿದಾಲಃ ಸ್ವಜನವಿರೋಧಜಾಪಕೀರ್ತ್ಯಾ ||
೩ ಘರ್ಮಾರ್ತೋದಿಶಿದಿಶಿ ಚಾರಪಾಶಚಾರಂ
ಸಂಚರ್ಯಕ್ಷಣಮಪಿ ವಿಶ್ರಮಂನಚಾಪಂ ||
ಕಾರ್ಕೀಕಸ್ತದಪಿ ಮಲೀಮಸೋಧನಾಕಾ
ಭಾರೇಣಪ್ರತಿಗೃಹಮಾಪ್ತಕಿಂಚನೋಪಿ ||
೪ ವೇದಾಂತೇನಕಿಮಪಿಸಾಹಸಂಮಯಾತ್ತಂ
ಸಂ ಸರ್ತುರ್ಮಮಧಿಷಣಾಭವಚ್ಛಲೇಯಾ ||
ಶ್ರೀಲಾನಾಂದ್ವಿಜಕಕ ಇತ್ಯನಾದೃತೋವಾ
ಪಶ್ಚಾದ್ವಾಪುರತಲುತಾನುಗಾದಿಕೋಹಂ ||

- ೫ ದಾರಾಮೇತಿಲಕಟ ಕಲ್ಪಯಂತಿಚಿತ್ತಂ
ವ್ರಾತೀನೋಧನಕಿತಯಾಪಿನಾಪಮರ್ಥಂ ||
ತಸ್ಮಾನ್ಮಾಮನುಪದಿನಂ ಸುಪುತ್ರಕಂತೆ
ತಾತೇಷ್ಟಪ್ರದಕುರುರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ||
- ೬ ಯಂ ಯಂ ವಾಜನಮಹಮಾಶ್ರಯೇ ಸುಖಾಯ
ಪ್ರಾರಬ್ಧಾನ್ ಮಮಸಸಕರ್ಮಣೋಜಹಾತಿ ||
ಹೃದ್ರೋಗಃ ಪ್ರಪಚತಿರೂಪಮದ್ಭುತತ್ಯಸ್ತಂ
ಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರಶಮಯಮಾಂ ಸುಖಾಕುರುತ್ಸಂ ||
- ೭ ನರ್ಢ್ಯತ್ತಃಪ್ರತಿವದಮಂಗನಾಧನಾಶೆ
ಉಷ್ಣಾಲುಃ ಸತತಮಹಂ ಹಿಮೇಲುರೇಷಃ ||
ಕಿಂಕುರ್ಯಾಮಿಹಪರ ಸಾಧನಾನ್ಯುಪಾಜೆ
ಕೃತ್ಯತ್ಸಂ ಗುರುವರಮೇ ಗತಿಂ ಪ್ರದೇಹಿ ||
- ೮ ಮಾರೋದೀರಿತಿ ಚರದೂನ ಮಾನಸಂಮಾಮಾ
ಶ್ವಾಸ್ಯಪ್ರಕಟಯಮಯ್ಯುದಾರಭಾವ ||
ಯಾಚೇತ್ಪಾಂಯತಿವರ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಾನ
ನ್ಯಾವ್ಯಾಂಘ್ರವಲತಾಂತ್ಸಯಾಹಮಾಸ್ತುಂ ||
- ೯ ಕೃಷ್ಣಾಖ್ಯಃಕವಿರವಧೂತ ಈಶಜೂಟೇ
ಸಂಸರ್ಪತ್ಸುರಸರಿದಾಭವಾಗ್ನಿಲಾಸಃ ||
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶ್ರೀಗುರುವರಪಾದಯೋರ್ವಿತನ್ವ
ನ್ನಾಪೇದೇಸಪದಿತದಿಷ್ಟ ಪುತ್ರಭಾವಂ ||

ಇತಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಕೃತೌ ರಾಘವೇಂದ್ರತಂತ್ರೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪಿಥಿವ್ರದೇ
ದಶಸ್ತೋತ್ರಪಟಲೆಗುರುಕರುಣಾಸಂಪಾದಕಂನಾಮ ದಶನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಓಂ ಅಥಾತೋಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸೇತ್ಯಾ	" ಆಪ್ತತಮಾಯನಮಃ
ದಿಸೂತ್ರಾರ್ಥಯೋಜನಾಯಸ್ತಂತ್ರ	" ಇಂದ್ರಿಯೋತ್ತಮದೋಷಘ್ನಾಯ
ದೀಪಿಕಾಂಚಕ್ರೇತಸ್ತೈನಮಃ	" ಇಂದ್ರವತ್ಯಾಗ ಭೋಗಿನೇನಮಃ
ಓಂ ಅಜ್ಞಾನಭಂಜನಾಯನಮಃ	" ಇಷ್ಟದಾತ್ರೇನಮಃ
" ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧೀತಾಯನಮಃ	" ಈಷಣಾತ್ರಯ ವರ್ಜಿತಾಯ
" ಅನಣುಜ್ಞಾನಸಂಪದೇನಮಃ	" ಉಗ್ರರಕ್ಷಃಪಿಶಾಚಘ್ನಾಯನಮಃ
" ಅಮೋಘಶಕ್ತಿಯೇನಮಃ	" ಉನ್ನಾದಹರಾಯನಮಃ
" ಅನಘಾಯನಮಃ	" ಉತ್ತಮಾಯನಮಃ
" ಅಪರೋಕ್ಷೀಕೃತಾಚ್ಯುತಾಯ	
" ಅಖಿಲಾಭೀಷ್ಟದಾಯನಮಃ	ಓಂ ಉದಾರಚಿತ್ತಾಯನಮಃ
" ಆತ್ಮಾವಿದೇನಮಃ	" ಉದ್ಧಾರಕರಾಯನಮಃ
" ಆಯುಃಪ್ರವರ್ಧನಾಯನಮಃ	" ಉತ್ಪಾತಹಾರಕಾಯನಮಃ
ಓಂ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರ	" ಉಪೇಕ್ಷಿತಕುಮಾದಿದ್ರಾಯ
ಟೀಕಾಭಾವಪ್ರಕಾಶಕಾಯನಮಃ	" ಉಪಕಾರ ಪರಾಯಣಾಯನಮಃ
" ಆನಂದಸಾಂದ್ರಾಯನಮಃ	" ಊರುದ್ಧೀಕೃತಾಪಾರ ಭವಸಾ
" ಆರಬ್ಧಕಾರ್ಯಾಂತ ಗಮನಕ್ಷ	ಗರಾಯನಮಃ
ಮಾಯನಮಃ	" ಊರ್ಜಿತಾಯನಮಃ
" ಆಕುಲೀಕೃತದುರ್ವಾದಿವೃಂದಾಯ	" ಊಷ್ಮಹತ್ರೇನಮಃ
" ಆಕಾರಬಂಧುರಾಯನಮಃ	" ಯುಕ್ತಾಧಿಸತೀತಲದರ್ಶನಾಯ
" ಆಶುಪ್ರಸನ್ನಾಯನಮಃ	" ಯುಭಸ್ವಭಾವಾಯನಮಃ
" ಅಸನ್ನಭಕ್ತಕಾಮಸುರದ್ರುಮಾಯ	
" ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾರತಾಯನಮಃ	ಓಂ ಯುದ್ಧೋರುಮಾಹಾತ್ಮಾಯ
" ಆಚಾರ್ಯಾಯನಮಃ	" ಯಜುಮಾನಸಾಯನಮಃ
" ಅಸಮುದ್ರೈಕಸದ್ಗುರವೇನಮಃ	" ಏಡಮೂಕಸುವಾಗ್ಧಾತ್ರೇನಮಃ
ಓಂ ಆತ್ಮಾರಾಮಾರ್ಚನಾಸಕ್ತಾಯ	" ಏಕಭಾಷಿಣೇನಮಃ
" ಆರ್ಯಾಯನಮಃ	" ಏಕಾಂತಭಕ್ತಾಯನಮಃ
	" ಐಶ್ವರ್ಯದಾತ್ರೇನಮಃ
	" ಐಕ್ಯಮತಚ್ಚಿದೇನಮಃ

<p>” ಓತತ್ತ್ವೇತ್ಯಾದ್ಯನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸು ಧಾಭಾವಾರ್ಥದರ್ಶಿನೇನಮಃ</p>	<p>೮ ಓಂ ಕಾಮರೂಪಧ್ಯಗೇನಮಃ</p>
<p>” ಓಂ ಕಾರಜವಶೀಲಾಯನಮಃ</p>	<p>” ಕಾನೀನಭಾವ ವೇತ್ರಿ ನಮಃ</p>
<p>” ಔಮಾತ್ಮೈತ್ಯುಪಾಸಿನೇನಮಃ</p>	<p>” ಕಾಲಜ್ಞಾಯನಮಃ</p>
<p>೬ ಓಂ ಔಷಧೋಕ್ತ್ಯಾಪಿಭಕ್ತಾನಾಮಾ ಮಯಾದಿಕಹಾರಿಣೇನಮಃ</p>	<p>” ಕಾಲಸಾಧಕಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಅಂಸಾಕ್ತತುಲಸೀಮಾಲಾಯ</p>	<p>” ಕಾಮಾಲಿಕಮತಧ್ವಂಸಿನೇ ನಮಃ</p>
<p>” ಅಂಹೋನಾಶಕದರ್ಶನಾಯ</p>	<p>” ಕಾಶಿಕಾಕಾಶಮಾನವಾಚೇ ನಮಃ</p>
<p>” ಅಸ್ತಂಗತಾರಿಷಡ್ವರ್ಗಾಯ</p>	<p>” ಕಾಂತಾರಭೀತಘ್ನೇನಮಃ</p>
<p>” ಅರ್ಥಮಂದಾರಕಾಯನಮಃ</p>	<p>” ಕಾಂತಿಕಾಂತಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕಲಿದೋಷವಿನಾಶಾಯನಮಃ</p>	<p>” ಕಾಪಧವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕಲೌಸದ್ಯುಕ್ತಫಲಪದಾಯನಮಃ</p>	<p>” ಕಾಷಾಯಾಂಬರಧಾರಿಣೇ ನಮಃ</p>
<p>” ಕಮಲಾವತಿ ಭಕ್ತಾಯನಮಃ</p>	<p>೯ ಓಂ ಕಾಶ್ಮೀರದ್ರವಚರ್ಚಿತಾಯ</p>
<p>” ಕುಂಠಕುಂಠತ್ವ ಭಂಜಿನೇ ನಮಃ</p>	<p>” ಕಿರಾತಭೀತಿಸಂಹರ್ತ್ರೇನಮಃ</p>
<p>” ಕರಾಲನರಶಿಂಹೋಗ್ರಕ್ರೋಧಶಾ ಮಕಮೂರ್ತಯೇನಮಃ</p>	<p>” ಕಿಲಾಸಿತ್ವ ವಿನಾಶಕಾಯ ನಮಃ</p>
<p>೭ ಓಂ ಕಪೋಲಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕಕಾಲಿನೇ</p>	<p>” ಕೀನಾಶಭಯಘ್ನೇನಮಃ</p>
<p>” ಕಪಟವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ</p>	<p>” ಕೀಟಭಯಘ್ನೇನಮಃ</p>
<p>” ಕಲ್ಪಭೂರುಹ ರೂಪಾಯ ನಮಃ</p>	<p>” ಕೀರ್ತಿಮಂಡಿತಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕಲಧೌತಾಭ ಕೀರ್ತಯೇ ನಮಃ</p>	<p>” ಕುಕೂಲಾಭಾಯಪಿಕಾಚಾನಾಂ</p>
<p>” ಕಮಂಡುಲುಂಧತ್ರೇನಮಃ</p>	<p>” ಕುಷ್ಪರೋಗನಿವಾರಣಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕರೆದಂಡಧರಾಯನಮಃ</p>	<p>” ಕುಶಾಸನಸ್ಥಿತಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕಾಮೇಷೂಣಾಮಲಕ್ಷ್ಮಾಯ</p>	<p>” ಕುಕ್ಷಿಪೂರಕಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕಾಮಿನೀಕಾಮನೋಬ್ಜಿತಾಯ</p>	<p>೧೦ ಓಂ ಕುತೂಹಲಿನೇನಮಃ</p>
<p>” ಕಾಮಾರಿಶ್ಲಾಘ್ಯಸದ್ಭೂತಾಯ</p>	<p>” ಕುಚ್ಛಿತಾಚಾರರಹಿತಾಯ ನಮಃ</p>
<p>” ಕಾಮದಾಪಯನಮಃ</p>	<p>” ಕುಮಾರಸುಖವರ್ಧನಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕಾಮದಾಪಯನಮಃ</p>	<p>” ಕುಶಲಾಯನಮಃ</p>
<p>” ಕಾಮದಾಪಯನಮಃ</p>	<p>” ಕುಲೀನಾಯನಮಃ</p>

,, ಕುಕಾಸನ ವಿವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ	,, ಕೃತ್ಯಾಸನಾಯನಮಃ
,, ಕುಂಭಘೋಷಕೃತಾನಾಸಾಯ	,, ಕೃತಜ್ಞಾಯನಮಃ
,, ಕುತೋಪಿಭಯಭಂಜನಾಯ	,, ಕೃತ್ಯಾಚೇಷ್ಟಕಭುಜನಾಯ
,, ಕೂಪಪಾತಕಪಾಪಘ್ನಾಯನಮಃ	,, ಕೃಪಾಮಹೋದಧಯೇನಮಃ
,, ಕೂರ್ಮಾಸನಪರಿಗೃಹಾಯನಮಃ	,, ಕೃಷ್ಣ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತಾಯ ನಮಃ
೧೧	,, ಕೃಶಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
ಓಂ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾದಿಪ್ರತಿಭಯಾಯ	,, ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕಾಸಕ್ತಾಯನಮಃ
,, ಕೀರ್ತಿದಾಯನಮಃ	,, ಕೃತಸಂಸಾರಸಾಧ್ಯಸಾಯನಮಃ
,, ಕೀರ್ತನಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ	,, ಖಗೇಶೂಹಭಕ್ತಾಯನಮಃ
,, ಕೇಶವಾರಾಧಕಾಯನಮಃ	೧೪
,, ಕೇತುದೋಷಘ್ನಾಯನಮಃ	ಓಂ ಖರಪಾತಕಹಾರೀಣೇನಮಃ
,, ಕೇವಲೇಷ್ಟದಾಯನಮಃ	,, ಖದೋಷಹರ್ತ್ರೇನಮಃ
,, ಕೇತಕೀಕುಸುಮಾಸಕ್ತಾಯನಮಃ	,, ಖಪುರಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
,, ಕೇಸರದ್ರವಲೋಲುಪಾಯನಮಃ	,, ಖಲಮಾರೀಣೇನಮಃ
,, ಕೈವಲ್ಯದಾತ್ರೇನಮಃ	,, ಖಾದ್ಯಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
,, ಕೈಕರ್ಯತುಷ್ಟಶ್ರೀಶಾಯ ನಮಃ	,, ಖಲಪ್ತೇನಮಃ
೧೨	,, ಖಲಹೀನಾಯನಮಃ
ಓಂ ಕೋಶದಾಯನಮಃ	,, ಖೇದಹಂತ್ರೇನಮಃ
,, ಕಾಲಾನುಸಾರದಾತ್ರೇನಮಃ	,, ಖಿನ್ನಚಿತ್ತಪ್ರಮೋದದಾಯನಮಃ
,, ಕೋಶಿನೇನಮಃ	,, ಖೇದಘ್ನೇನಮಃ
,, ಕೌಶಾತಕಿಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ	೧೫
,, ಕೋಲಾಹಲ ವಿರೋಧಿನೇ ನಮಃ	ಓಂ ಖುರಣೋಘಘ್ನಾಯನಮಃ
,, ಕೌಪೀನ ಪಟಲಾಂಭನಾಯನಮಃ	,, ಖಂಜದುಃಖನಿವಾರಣಾಯನಮಃ
,, ಕಂಬುಧ್ವನಿಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ	,, ಖೋಡತ್ವನಾಶಕಾಯನಮಃ
,, ಕಂಬುಗ್ರೀವಾಯನಮಃ	,, ಗರಘ್ನಾಯನಮಃ
,, ಕಂಪವಿವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ	,, ಗಣಗಮ್ಯಾಂಘ್ರಯೇನಮಃ
,, ಕೃಪಿಟಯೋನಿವರ್ಚಸ್ಮಾಯ	,, ಗುರತ್ವದ್ವಾಹಸೇವಕಾಯನಮಃ
೧೬	,, ಗುರುವೇನಮಃ
ಓಂ ಕೃತಭಕ್ತಾರ್ತಿನಾಶನಾಯ	,, ಗುಣಾರ್ಣವಾಯನಮಃ

,, ಗಲಾಕ್ತತುಲಸೀಮಾಲಾಯ

,, ಗರ್ಭದಾಯನಮಃ

೧೬

ಓಂ ಗರ್ಭದುಃಖಘ್ನೇನಮಃ

,, ಗರ್ತಹಾರಿಣೇನಮಃ

,, ಗಜಗತಯೇನಮಃ

,, ಗತದೋಷಾಯನಮಃ

,, ಗತಿಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಗದಾಧರಾಯನಮಃ

,, ಗದಾಹರಾಯನಮಃ

,, ಗರ್ವಘ್ನೇನಮಃ

,, ಗರಿಮೂಲಾಯನಮಃ .

,, ಗಭಸ್ತಿಮತೇನಮಃ

೧೭

ಓಂ ಗಂಹ್ವರಸ್ಥಾಯನಮಃ

,, ಗತಭಿಯೇನಮಃ

,, ಗಲಿತಾಹಿತಾಯನಮಃ

,, ಗತಾಘಾಯನಮಃ

,, ಗರ್ಜಿತಾರಾಪ್ತಯೇನಮಃ

,, ಗದಯಿತ್ವವೇನಮಃ

,, ಗವಾಂಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಗ್ರಸ್ತಾರಯೇನಮಃ

,, ಗ್ರಹದೋಷಘ್ನಾಯನಮಃ

,, ಗ್ರಹೋಚ್ಛ್ರಾತನತತ್ಪರಾಯ

೧೮

ಓಂ ಗೀಷ್ಟತ್ಯಾಭಾಯನಮಃ

,, ಗಾಯತ್ರೀ ಜಾಪಕಾಯ ನಮಃ

,, ಗಾಯನಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಗ್ರಾಮೀಣಾಯನಮಃ

,, ಗ್ರಾಹಕಾಯನಮಃ

,, ಗ್ರಾಹಿಣೇನಮಃ

,, ಗ್ರಾವಗ್ರೀವಮತಚ್ಛಿದಾಯ

,, ಗ್ರಾಹಕ್ಷೇಮಕರಾಯನಮಃ

,, ಗ್ರಾಮ್ಯಭಯಘ್ನೇನಮಃ

,, ಗ್ರಾಹಭೀತಿಘ್ನೇನಮಃ

೧೯

ಓಂ ಗಾತ್ರಕ್ಷೇಮಕರಾಯನಮಃ

,, ಗಾಮಿನೇನಮಃ

,, ಗಿರಿಸಾರ ನಿಭಾಂಗಕಾಯ ನಮಃ

,, ಗತಭಾವಿಜನಯೇನಮಃ

,, ಗಮ್ಯಾಯನಮಃ

,, ಗೀರ್ವಾಣಾ ವಾಸಮೂಲ ಭುವ

,, ಗುಣನೇನಮಃ

,, ಗುಣಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಗುಣ್ಯಾಯನಮಃ

,, ಗುಹಾವಾಸಾಯನಮಃ

೨೦

ಓಂ ಗುರುಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಗುಡಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಗುಚ್ಛಕಂಠಾಯನಮಃ

,, ಗುಲ್ಮಘೇತ್ರೇನಮಃ

,, ಗುಣಾದರಾಯನಮಃ

,, ಗುಪ್ತಗುಹ್ಯಾಯನಮಃ

,, ಗೂಢಕರ್ಮಣೇನಮಃ

,, ಗುರುರಾಜಾಯನಮಃ

,, ಗೂಹಿತಾಯನಮಃ

,, ಗೇಹದಾತ್ರೀನಮಃ

೨೧

ಓಂ ಗೇಹಕೀರ್ತಯೇನಮಃ

,, ಗೌರಿಕಾರಂಜಿತಾಂಬರಾಯನಮಃ

,, ಗೃಹ್ಯಕ್ಷೇಮಕರಾಯನಮಃ

,, ಗೃಹ್ಯಾಯನಮಃ

,, ಗೃಹಗಾಯನಮಃ

,, ಗೃಹವರ್ಧನಾಯನಮಃ

,, ಗೋದಾವರೀಸ್ನಾನರತಾಯ

,, ಗೋಪಬಾಲಕಪೂಜಕಾಯ

,, ಗೋಪದೀಕೃತ ಸಂಸಾರವಾರ್ಧಯೇನಮಃ

,, ಗೋಪುರರಕ್ಷಕಾಯನಮಃ
೨೨

ಓಂ ಗೋಪ್ಯಮಂತ್ರಜಪಾಯ ನಮಃ

,, ಗೋಮತೇನಮಃ

,, ಗೋಕರ್ಣೇನಮಃ

,, ಗೋಚರಾಖಲಾಯನಮಃ

,, ಗೋಗ್ರಾಸದಾಯನಮಃ

,, ಗೋತ್ರರತ್ನಾಯನಮಃ

,, ಗೋಸ್ತನೀನಿಭಭಾಷಣಾಯ

,, ಗೋಸ್ತ್ರೇನಮಃ

,, ಗೌತಮ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾಯ ನಮಃ

,, ಗೌರವಿನೇನಮಃ
೨೩

ಓಂ ಗೌರವಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಗಂತ್ರೇನಮಃ

,, ಗಂಜಿತಶತ್ರುವೇನಮಃ

,, ಗಂಧನಾಯನಮಃ

,, ಗಂಧವರ್ಧನಾಯನಮಃ

,, ಗಂಧಿನೇನಮಃ

,, ಗಂಧವತೀಸೂನುಗ್ರಂಥವಿದೇ

,, ಗಂಧವಾಹವಿದೇನಮಃ

,, ಗಂಧವಾರ್ಭಾಯನಮಃ

,, ಗ್ರಂಥಿಭೇದಿನೇನಮಃ

೨೪
ಓಂ ಗ್ರಂಥಕೃತೇನಮಃ

,, ಗ್ರಂಥಪಾಠಕಾಯನಮಃ

,, ಗಂಡಶೈಲಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಗಂಡಮೂಲಭಿದೇನಮಃ

,, ಗಂಡಕೀರತಯೇನಮಃ

,, ಗಂಗಾಸ್ನಾಯಿನೇನಮಃ

,, ಗಾಂಗೇಯಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಗಾಂಡೀವಮಿತ್ರವಿದೇನಮಃ

,, ಘಟನಾನನುರೂಪಾರ್ಥ ಘಟಕಾಯನಮಃ

,, ಘನಾಯನಮಃ
೨೫

ಓಂ ಘರ್ಮಹರ್ತ್ರೇನಮಃ

,, ಘನಪ್ರೀತಯೇನಮಃ

,, ಘನಾಘನ ನಿಭಾಂಗಭಾಸೇನಮಃ

,, ಘನಸಾರದ್ರವಾಸಿಕ್ತಕಾಯ

,, ಘರ್ಘರಿಕಾಂಕನಾಯನಮಃ

,, ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ

,, ಘೃಣಾವತೇನಮಃ

,, ಘೃಸ್ಯಣಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಘೃತಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಘಾತಿತಾರಯೇನಮಃ
೨೬

ಓಂ ಘೋಷಯಿತ್ವನೇನಮಃ

,, ಘೋಷದಾಯನಮಃ

,, ಘೋಂಟಾಫಲಾಸ್ಥಿದ್ವಯಸ ಜಪಶೂಲಾಕರಾಂಬುಜಾಯನಮಃ

,, ಘೋರಾಮಯಪರೀಹರ್ತ್ವೇ	೨೯
,, ಘಂಟಾಪಥಗತಿಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ	ಓಂ ಚಿತ್ರಭಾಷಿಣಿ ನಮಃ
,, ಘಂಟಾನಾದ ಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ	,, ಚಿತಿಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
,, ಜಣದ್ವಾದ್ಯವಿನೋದನಾಯ	,, ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಭಯತ್ರಾರ್ತ್ರನಮಃ
,, ಚಕ್ರಶಂಖಾಂಕಿತಭುಜಾಯ	,, ಚಿರಂಜೀವನಸೇವಿತಾಯ ನಮಃ
,, ಚಮೂಮದವಿಭಂಜನಾಯ	,, ಚಿಂತಾಮಣಯೈ ಸ್ವಭಕ್ತಾನಾಂ
,, ಚರಾಚರಕ್ಷೇಮಕರ್ತೃನಮಃ	,, ಚಿಂತಿತಾರ್ಥ ಪ್ರದಾಯಕಾಯ
೨೭	,, ಚಿಂತಾಹರ್ತ್ವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಚತುರಾಯನಮಃ	,, ಚಿತ್ತವಾಸಿನಿ ನಮಃ
,, ಚರಣಾರುಣಾಯನಮಃ	,, ಚಿರಕೌಪೀನಧಾರಣಾಯನಮಃ
,, ಚತುಷ್ಟದೀಸ್ತುತ್ಯಮಾನಾಯ	,, ಚಿಪಿಡತ್ಯಾಗಕೃತೇ ನಮಃ
,, ಚತುರ್ಮುಖಪ್ರಿಯಾಯ	೩೦
,, ಚತುಃಸಾಗರವಿಖ್ಯಾತಾಯ	ಓಂ ಚುಲ್ಲಸ್ವಕ್ಷಿದಾಯನಮಃ
,, ಚರ್ಮಾಸನಸಮಾಧಿಮತೇನಮಃ	,, ಚುಲ್ಲಿವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ
,, ಚತ್ವರಸ್ಥಾಯನಮಃ	,, ಚೂಡಾವನಯೈಷ್ಣವಾನಾಂ
,, ಚಕೋರಾಕ್ಷಾಯನಮಃ	,, ಚೂರ್ಣೀಕೃತಮಹಾಭಯಾಯ
,, ಚಂಚಲತ್ವ ನಿವಾರಕಾಯ ನಮಃ	,, ಚೂಡಾಲಯಯಶಸಾನಮಃ
,, ಚತುರ್ವೇದವಿಶೇಷಜ್ಞಾಯ	,, ಚೂತಫಲಾಸ್ವಾದವಿನೋದನಾಯ
೨೮	,, ಚೂಡಾಕರ್ಮಾದಿ ಕತ್ಯಾಣಾಂ
ಓಂ ಚಲಾಚಲ ಹೃದಪ್ರಿಯಾಯ	,, ಸನ್ನಿಧೌಸರ್ವದೋಷಘ್ನಿನಮಃ
,, ಚತುರಂಗ ಬಲಧ್ವಂಸಿನೇನಮಃ	,, ಚೇಷ್ಟಕಾಯನಮಃ
,, ಚತುರೋಪಾಯ ಶಿಕ್ಷಿತಾಯ	,, ಚೇಷ್ಟಕಧ್ವಂಸಿನೇನಮಃ
,, ಚಾರುರೂಪಾಯ ನಮಃ	,, ಚೈತ್ರೋತ್ಸವ ಮುದಂಭರಾಯ
,, ಚಾರಸೇವ್ಯಾಯನಮಃ	೩೧
,, ಚಾಮರದ್ವಯ ಶೋಭಿತಾಯ	ಓಂ ಚೋದ್ಯಹರ್ತ್ವೇನಮಃ
,, ಚಿತ್ತಪ್ರಸಾದಜನನಾಯ ನಮಃ	,, ಚೌರನಾಸಿನೇನಮಃ
,, ಚಿತ್ರಭಾನು ಪ್ರಭೋಜ್ಯಲಾಯ	,, ಚಿತಿಮತೇನಮಃ
,, ಚರಜೀವಿನೇ ನಮಃ	,, ಚಿತ್ತರಂಜನಾಯನಮಃ
,, ಚಿತ್ತಹರಾಯ ನಮಃ	,, ಚಿಂತಾಯನಮಃ

- . ಚೇತನದಾತ್ರೈನಮಃ
- , ಚಂದ್ರಹಾಸಾಯನಮಃ
- , ಚಂದ್ರಕಾಂತಾಯನಮಃ
- , ಚಂದ್ರಾಯನಮಃ
- , ಚಂಡೀಶಪೂಜಕಾಯನಮಃ

೩೨

- ಓಂ ಚಕ್ಷುಪ್ರೀತಿಕರಾಯನಮಃ
- , ಚಂದ್ರಚಂದನದ್ರವಸೇವನಾಯ
- , ಭದ್ರಹೀನಾಯನಮಃ
- , ಭದ್ರಭೋಗಿನೇನಮಃ
- , ಭಲಘ್ನೇನಮಃ
- , ಭದಲೋಚನಾಯನಮಃ
- , ಭನ್ನಜ್ಞಾನಾಯನಮಃ
- , ಭನ್ನಕರ್ಮಣೇನಮಃ
- , ಭವಿಮತೇನಮಃ
- , ಭಾತ್ರಸೇವಿತಾಯನಮಃ

೩೩

- ಓಂ ಭಾತ್ರಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
- , ಭಾತ್ರರಕ್ಷಿಣೇನಮಃ
- , ಭಾಗಯಾಗಾದಿಶಾಸ್ತ್ರವಿದೇನಮಃ
- , ಭತ್ರಚಾಮರದಾತ್ರೈನಮಃ
- , ಭತ್ರಚಾಮರಶೋಭಿತಾಯನಮಃ
- , ಭಿದ್ರಹಾರಿಣೇನಮಃ
- , ಭಿನ್ನರೋಗಾಯನಮಃ
- , ಭಂದಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಯನಮಃ
- , ಭೇದಕಾಯಭವದುಃಖಾನಾಂ
- , ಭಿನ್ನಸಂಸ್ಪೃಷಾಯನಮಃ

೩೪

- ಓಂ ಜರಾಹತ್ರ್ಯನಮಃ
- , ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯಾಯನಮಃ

- , ಜಯಂತೀವ್ರತತತ್ಪರಾಯನಮಃ
- , ಜಯದಾಯನಮಃ
- , ಜಯಕರ್ತ್ರೈನಮಃ
- , ಜಗತ್ಕ್ಷೇಮಕರಾಯನಮಃ
- , ಜಯಿನೇನಮಃ
- , ಜರಾಹೀನಾಯನಮಃ
- , ಜನ್ಮೇಸೇವ್ಯಾಯನಮಃ
- , ಜನಾನಂದಕರಾಯನಮಃ

೩೫

- ಓಂ ಜವಿನೇನಮಃ
- , ಜನಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
- , ಜಘನ್ಯಘ್ನಾಯನಮಃ
- , ಜಪಾಸಕ್ತಾಯನಮಃ
- , ಜಗದ್ಗುರವೇನಮಃ
- , ಜರಾಯುಬಂಧಸಂಹತ್ರ್ಯನಮಃ
- , ಜಲಗುಲ್ಮ ನಿವಾರಣಾಯನಮಃ
- , ಜಾಡ್ಯಘ್ನೇನಮಃ
- , ಜಾನಕೀಶಾರ್ಚನೇನಮಃ
- , ಜಾಹ್ನವೀಜಲಪಾವನಾಯನಮಃ

೩೬

- , ಜಾತಮಾತ್ರರಿತುಕ್ಷೇಮಿನೇನಮಃ
- , ಜ್ಯಾಯಸೇನಮಃ
- , ಜಾಲ್ಮತ್ವವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ
- , ಜಿಷ್ಣುವೇನಮಃ
- , ಜಿನಮತಧ್ವಂಸಿನೇನಮಃ
- , ಜಿಗೀಷವೇನಮಃ
- , ಜಿಮ್ವವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ
- , ಜಗದುದ್ಧೃತಯೆಜಾತಾಯ
- , ಜಿತಕ್ರೋಧಾಯನಮಃ

,, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯನಮಃ

೩೭

ಓಂ ಜಿತಾರಿವರ್ಗಾಯನಮಃ

,, ಜಿತದರ್ವಾದಿನಮಃ

,, ಜಿತಮನೋಭವಾಯನಮಃ

,, ಜೀವಾತವೇನಮಃ

,, ಜೀವಿಕಾಯೈನಮಃ

,, ಜೀವದಾತ್ರೇನಮಃ

,, ಜೀಮೂತವಸ್ಥಿರಾಯನಮಃ

,, ಜೀವಿತೇಶಭಯತ್ರಾತ್ರೇನಮಃ

,, ಜೀರ್ಣಜ್ವರವಿನಾಶನಾಯನಮಃ

,, ಜುಷ್ವಶೀನಾಥ ಪಾದಾಬ್ಜಾಯ

೩೮

ಓಂ ಜೂತಿಬಾಧಾವಿನಾಶನಾಯ

,, ಜೇತ್ರೇನಮಃ

,, ಜೈಷ್ಠಾಯನಮಃ

,, ಜೈಷ್ಠವೃತ್ತಯೇನಮಃ

,, ಜೈವಾತ್ಮಕಸಮಾಯನಮಃ

,, ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಾನಿಭಯಶಸೇನಮಃ

,, ಜಂಭಹಂತ್ರೇನಮಃ

,, ಜಂಬೂಫಲಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಝಲ್ಲೀವಾದನಪ್ರೀತಯೇನಮಃ

,, ಝಷಕೇತೋರುಪೇಕ್ಷಕಾಯ

೩೯

ಓಂ ಝಲಾಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಝಾಣಿಹಂತ್ರೇನಮಃ

,, ಝಂಝಾವಾತಭಯಾಪಹಾಯ

,, ಜ್ಞಾನವತೇನಮಃ

,, ಜ್ಞಾನದಾತ್ರೇನಮಃ

,, ಜ್ಞಾನಾನಂದಪ್ರಕಾಶವತೇನಮಃ

,, ಟಿಟ್ಟರೀರಹಿತಾಯನಮಃ

,, ಟೀಕಾತಾತ್ರಾರ್ಥಪ್ರಬೋಧ

ಕಾಯನಮಃ

,, ಟಿಂಕಾರಕರಚಾರಿತ್ರಾಯನಮಃ

,, ಟಿಂಕಾಭಾಯದುರಿತಾಶ್ಚನೋ

೪೦

ಓಂ ರಕ್ತೃತ್ಯಯವಿಚಾರಜ್ಞಾಯ

,, ರೀಕೃತಾನ್ಯಬುಧೋಕ್ತಿಕಾಯ

,, ಡಮರುಧ್ವನಿಕೃನ್ಮಿತ್ರಾಯನಮಃ

,, ಡಾಕಿನೀಭಯಭಂಜನಾಯನಮಃ

,, ಡಿಂಭಸೌಖ್ಯಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಡೋಲಾವಿವಾರೋತ್ಸವಲೋಲು

ಪಾಯನಮಃ

,, ಢಕ್ಕಾವಾಡ್ಯಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ಢೌಕಮಾನಾಯನಮಃ

,, ಣತ್ವಾರ್ಥಕೋವಿದಾಯನಮಃ

,, ತಪಸ್ವಿನೇನಮಃ

೪೧

ಓಂ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಂಕಾಯನಮಃ

,, ತಪ್ತಮುದ್ರಾಂಕನಪ್ರದಾಯ

ತಪೋಧನಾಶ್ರಯಾಯನಮಃ

,, ತಪ್ತತಾಪಹರ್ತ್ರೇನಮಃ

,, ತಪೋಧನಾಯನಮಃ

,, ತಪೋಹರ್ತ್ರೇನಮಃ

,, ತ್ವರಿತದಾಯನಮಃ

,, ತರುಣಾಯನಮಃ

,, ತರ್ಕಪಂಡಿತಾಯನಮಃ

,, ತ್ರಾಸಹರ್ತ್ರೇನಮಃ

೪೨

ಓಂ ತಾಮಸಘ್ನೇನಮಃ

,, ತಾತಾಯನಮಃ

,, ತಾಪಸಸೇವಿತಾಯನಮಃ

,, ತಾರಕಾಯನಮಃ

,, ತ್ರಾಣದಾಯನಮಃ

,, ತ್ರಾತ್ರೇನಮಃ

,, ತಪ್ತಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಾಯ ನಮಃ

,, ತ್ರಿವರ್ಗಫಲದಾಯನಮಃ

,, ತೀವ್ರಫಲದಾತ್ರೇನಮಃ

,, ತ್ರಿದೋಷಘ್ನೇನಮಃ

೪೩

ಓಂ ತಿಷ್ಠುತಪಸ್ತಾಘ್ರಗಿನೇನಮಃ

,, ತ್ರಿಲೋಕೇಮಾಸ್ಯಸತ್ತಮಾಯನಮಃ

,, ತೀಕ್ಷ್ಣ ರೂಪಾಯ ಪಿತಾಚಾನಾಂ

,, ತೀರ್ಣಸಂಸಾರಸಾಗರಾಯನಮಃ

,, ತುರುಷ್ಯಸೇವಿತಾಯನಮಃ

,, ತುಲ್ಯಹೀನಾಯನಮಃ

,, ತುರಗವಾಹನಾಯನಮಃ

,, ಕೃಪಾಯನಮಃ

,, ಕೃಪಿಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಕೃಷ್ಣಾಹರ್ತ್ರೇನಮಃ

೪೪

ಓಂ ತುಂಗಾಶಟಾಶ್ರಯಾಯನಮಃ

,, ತೂಲಾಯಿತೀಕೃತಾಘೌಘಾಯ

,, ತುಷ್ಟಿದಾಯನಮಃ

,, ತುಂಗವಿಗ್ರಹಾಯನಮಃ

,, ತೇಜಸ್ವಿನೇನಮಃ

,, ತೈಲವಿದ್ವೇಷಿಣೇನಮಃ

,, ತೋಕಾನಾಂಸುಖವರ್ಧನಾಯ

,, ತಂದ್ರೀಹರಾಯನಮಃ

,, ತಂಡುಲದಾಯನಮಃ

,, ತಂಜಾಪುರಕೃತಾದರಾಯನಮಃ

೪೫

ಓಂ ಸ್ಥಲದಾಯನಮಃ

,, ಸ್ಥಾಪಕಾಯನಮಃ

,, ಸ್ಥಾತ್ರೇಯನಮಃ

,, ಸ್ಥಿರಾಯನಮಃ

,, ಸ್ಥೂಲಕಲೇವರಾಯನಮಃ

,, ಸ್ಥೇಯಸೇನಮಃ

,, ಸ್ಥೈರ್ಯಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಸ್ಥಾಮೈನಮಃ

,, ಸ್ಥಾರಿಣೇನಮಃ

,, ಸ್ಥಂಧಿಲೇಶಯಾಯನಮಃ

೪೬

ಓಂ ದಶಾವತೇನಮಃ

,, ದಕ್ಷಿಣಾಯನಮಃ

,, ದತ್ತದೃಷ್ಟಯೇನಮಃ

,, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪೂತಾಯನಮಃ

,, ದಕ್ಷಾಯನಮಃ

,, ದಯಾಳವೇನಮಃ

,, ದಮವತೇನಮಃ

,, ದ್ರವಚ್ಚಿತ್ತಾಯನಮಃ

,, ದಧಿಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ

,, ದ್ರವ್ಯದಾಯನಮಃ

೪೭

ಓಂ ದರ್ಶನೋದೇವಪ್ರೀತಾಯನಮಃ

,, ದಲಿತಮಾತಕಾಯನಮಃ

,, ದತ್ತಾಭೀಷ್ವಾಯನಮಃ

,, ದಸ್ಯುಹಂತ್ರೇನಮಃ

,, ದಾಂತಾಯನಮಃ

,, ದಾರುಣದುಃಖಘ್ನೇನಮಃ

,, ದ್ವಾಪಸ್ತುತಿಸಹಸ್ರಾಣಾಂನಾದೀನಾಂ
ರೂಪಭೇದವಿದೇನಮಃ

,, ದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶಕಾಯನಮಃ

,, ದಾತ್ರೇನಮಃ

,, ದಾಸಾಯನಮಃ

೪೮

ಓಂ ದಾಸಪ್ರವೇದಕೃತನಮಃ

,, ದಿವೌಕಃ ಸದೃಶಾಯನಮಃ

,, ದಿಷ್ಟವರ್ಧನಾಯನಮಃ

,, ದಿವ್ಯ ವಿಗ್ರಹಾಯನಮಃ

,, ದೀರ್ಘಾಯುಷೇನಮಃ

,, ದೀರ್ಘದುರಿತಾಯನಮಃ

,, ದೀನಾನಾಥಗತಿಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ದೀರ್ಘವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ

,, ದೀಪ್ತಮೂರ್ತಿಮತೇನಮಃ

೪೯

ಓಂ ದುರ್ಧರಾಯನಮಃ

,, ದುರ್ಲಭಾಯನಮಃ

,, ದುಷ್ಟಹಂತ್ರೇನಮಃ

,, ದುಷ್ಕೀರ್ತಿಭಂಜನಾಯನಮಃ

,, ದುಃಸ್ವಪ್ನದೋಷಘ್ನೇನಮಃ

,, ದುಃಖಧ್ವಂಸಿನೇನಮಃ

,, ದ್ರುಮಸಮಾತ್ರಯಾಯನಮಃ

,, ದೂಷ್ಯತ್ಯಾಗಿನೇನಮಃ

,, ದೂರದರ್ಶಿನೇನಮಃ

,, ದೂತಾನಾಂಸುಖವರ್ಧನಾಯನಮಃ

೫೦

ಓಂ ದೃಷ್ಟಾಂತಹೀನಾಯನಮಃ

,, ದೃಷ್ಟಾರ್ಥಾಯನಮಃ

,, ದೃಢಾಂಗಾಯನಮಃ

,, ದೃಪ್ತವರ್ಷಹೃದೇನಮಃ

,, ದೃಢಪ್ರಜ್ಞಾಯನಮಃ

,, ದೃಢಾಭಕ್ತಯೇನಮಃ

,, ದುರ್ವಿಧಾನಾಂಧನಪ್ರದಾಯ ನಮಃ

,, ದೇವಸ್ವಭಾವಾಯನಮಃ

,, ದೇಹೀತಿಯಾಚನಾಶಬ್ಧಮೂಲಭಿದೇ

,, ದೂನಪ್ರಸಾದಕೃತನಮಃ

೫೧

ಓಂ ದುಃಖವಿನಾಸಿನೇನಮಃ

,, ದುರ್ನಯೋರ್ದ್ವಿತಾಯನಮಃ

,, ದೈತ್ಯಾರಿಪೂಜಕಾಯನಮಃ

,, ದೈವಶಾಲಿನೇನಮಃ

,, ದೈತ್ಯವಿವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ

,, ದೋಷಾದ್ರಿಕುಲಿತಾಯನಮಃ

,, ದೋಷತೆದೋಗ್ಧೈನಮಃ

,, ದೌರ್ಭಿಕ್ಷ್ಯದೋಷಘ್ನೇನಮಃ

,, ದಂಡಧಾರಿಣೇನಮಃ

,, ದಂಭಹೀನಾಯನಮಃ

೫೨

ಓಂ ದಂಡಶೂಕಶಯಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ

,, ಧನದಾಯನಮಃ

,, ಧನಿಕಾರಾಧ್ಯಾಯನಮಃ

- ,, ಧನ್ಯಾಯನಮಃ
- ,, ಧರ್ಮವಿವರ್ಧನಾಯನಮಃ
- ,, ಧಾರಕಾಯನಮಃ
- ,, ಧಾನ್ಯದಾಯನಮಃ
- ,, ಧಾತ್ರೇನಮಃ
- ,, ಧಿಷಣಾವತೇನಮಃ
- ,, ಧೀರಾಯನಮಃ

೫೩

- ಓಂ ಧೀಮತೇನಮಃ
- ,, ಧೀಪ್ರದಾತ್ರೇನಮಃ
- ,, ಧುತಾರಿಷ್ಟಾಯನಮಃ
- ,, ಧುವಾಶ್ರಯಾಯನಮಃ
- ,, ಧೃತಭಕ್ತಾಭಯಾಯನಮಃ
- ,, ಧೃಷ್ಟಾಯನಮಃ
- ,, ಧೃತಿಮತೇನಮಃ
- ,, ಧೃತದೃಢಾಪಾಯನಮಃ
- ,, ಧೃತಕಥಂಗಕರಾಯನಮಃ
- ,, ಧೇನುರೂಪಾಯನಮಃ

೫೪

- ಓಂ ಧೈರ್ಯಪ್ರವರ್ಧನಾಯನಮಃ
- ,, ಧೃಪಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
- ,, ಧೋರಣೀಭೃತೇನಮಃ
- ,, ಧೃಮಕೇತುಭಯಾಪಹಾಯ ನಮಃ
- ,, ಧೌತವಸ್ತ್ರ ಪರೀಧಾನಾಯನಮಃ
- ,, ನಳಿನಾಕ್ಷಾಯನಮಃ
- ,, ನವಗ್ರಹಭಯಚ್ಛಿದೇನಮಃ
- ,, ನವಧಾಭಕ್ತಿಭೇದಜ್ಞಾಯನಮಃ
- ,, ನರೇಂದ್ರಾಯನಮಃ

- ,, ನರಸೇವಿತಾಯನಮಃ

೫೫

- ಓಂ ನಾಮಸ್ಮರಣಸಂತುಷ್ಟಾಯ ನಮಃ
- ,, ನಾರಾಯಣ ಪದಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ
- ,, ನಾಡೀಸ್ಥೈರ್ಯಪ್ರದಾಯನಮಃ
- ,, ನಾನಾ ಜಾತಿಜಾತ ಲ್ಪನಾರ್ಚಿತಾಯ
- ,, ನಾರೀದೊರಾಯನಮಃ
- ,, ನಾಯಕಾಯನಮಃ
- ,, ನಾಗಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯದಾಯಕಾಯ
- ,, ನಿರ್ವಾಣದಾಯಕಾಯನಮಃ
- ,, ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮನೇನಮಃ
- ,, ನಿಷ್ಕಾಸಿತಪಿಶಾಚಕಾಯನಮಃ

೫೬

- ಓಂ ನಿಃಶ್ರೇಯಸಕರಾಯನಮಃ
- ,, ನಿಂದಾವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ
- ,, ನಿಗಮಾರ್ಥವಿದೇನಮಃ
- ,, ನಿರಾಕೃತಕುವಾದೀಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
- ,, ನಿರ್ಜರಾಪ್ತಾಯನಮಃ
- ,, ನಿರಾಮಯಾಯನಮಃ
- ,, ನಿರಾಮಕಾಯನಮಃ
- ,, ನಿಯತಿದಾಯನಮಃ
- ,, ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಕ್ಷಮಾಯನಮಃ
- ,, ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಕ್ಯಾಯನಮಃ

೫೭

- ಓಂ ನಿರ್ಮುಕ್ತಬಂಧನಾಯನಮಃ
- ,, ನಿತ್ಯಸೌಖ್ಯಭುಜೇನಮಃ
- ,, ನಿದಾನಾಯಸಂಪದಾಂನಮಃ
- ,, ನಿಷ್ಕಾನಿಷ್ಣಾತಾಯನಮಃ

,, ನಿರ್ವೃತ್ತಿಪ್ರದಾಯನಮಃ	,, ಪರಿತಾಪಘ್ನಾಯನಮಃ
,, ನಿರ್ವೋಹಾಯನಮಃ	೬೦
,, ನಿರಹಂಕಾರಾಯನಮಃ	ಓಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಯನಮಃ
,, ನಿತ್ಯನೀರಾಜನಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ	,, ಪರತಾಪಕೃತೇನಮಃ
,, ನಿಜಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆನ್ನೈವಸರ್ವಯಾತ್ರಾಫಲ	,, ಪ್ರಥಮಾಯನಮಃ
ಪ್ರದಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರತಿಪನ್ನಾರ್ಥಾಯನಮಃ
,, ನೀತಿಮತೇನಮಃ	,, ಪ್ರಸಾಧಿತಮಹಾತಪನೇನಮಃ
೫೮	,, ಪರಾಕ್ರಮಜಿತಾರಾತಯೇನಮಃ
ಓಂ ನುತಪಾದಾಬ್ಜಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರತಿಮಾಸವಿವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ
,, ನ್ಯೂನಪೂರ್ಣತ್ವವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ	,, ಪ್ರವರಾಯನಮಃ
,, ನಿದ್ರಾತ್ಯಾಗಿನೇನಮಃ	,, ಪ್ರಕ್ರಮಜ್ಞಾಯನಮಃ
,, ನಿಃಸ್ಪೃಹಾಯನಮಃ	,, ಪರವಾದಿಜಯಪ್ರದಾಯನಮಃ
,, ನಿದ್ರಾದೋಷ ನಿವಾರಣಾಯ ನಮಃ	೬೧
,, ನೂತನಾಂಶುಕಧಾರಿಣೇನಮಃ	ಓಂ ಪ್ರಮುಖಾಯನಮಃ
,, ನೃಪಪೂಜಿತಪಾದುಕಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರಬಲಾಯನಮಃ
,, ನ್ಯೂಣಾಂಸುಖಪ್ರದಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರಜ್ಞಾಶಾಲಿನೇನಮಃ
,, ನೇತ್ರೇನಮಃ	,, ಪ್ರತಕ್ಷಿಪ್ತನಾಶಕಾಯನಮಃ
,, ನೇತ್ರಾನಂದಕರಾಕೃತಯೇನಮಃ	,, ಪ್ರಪಂಚಸುಖದಾತ್ರೇನಮಃ
೫೯	,, ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಾಯನಮಃ
ಓಂ ನಿಯಮಿನೇನಮಃ	,, ಪ್ರವೃತ್ತಿಕೃತೇನಮಃ
,, ನೈಗಮಾದಿಸೇವಿತಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರಭೂತಸಂಪದೇನಮಃ
,, ನೇದಿಪ್ಪಾಯನಮಃ	,, ಪತ್ನೀರ್ಣಧಾರಿಣೇನಮಃ
,, ನೌಕಾವೈಭಕ್ತಭವಾಂಬುಧೇರ್ನಮಃ	,, ಪ್ರಣವತತ್ಪರಾಯನಮಃ
,, ನಂದಾತ್ಮಜಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ	೬೨
,, ನಾಥಾಯನಮಃ	ಓಂ ಪ್ರಚಂಡಾಯನಮಃ
,, ನಂದನಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರದರಧ್ವಂಸಿನೇನಮಃ
,, ನಂದನದ್ರುಮಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರತಿಗ್ರಹವಿವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ
,, ಪ್ರಸನ್ನಾಯನಮಃ	,, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಫಲದಾತ್ರೇನಮಃ

,, ಪ್ರಸಾದಾಭಿಮುಖಾಯನಮಃ:

,, ಪರಾಯನಮಃ

,, ಪಾಠಕಾಯನಮಃ:

,, ಪಾವನಾಯನಮಃ:

,, ಪಾತ್ರೇನಮಃ:

,, ಪ್ರಾಣದಾತ್ರೇನಮಃ:

೬೩

,, ಪ್ರಸಾದಕೃತೇನಮಃ:

,, ಪ್ರಾಪ್ತಸಿದ್ಧಯೇನಮಃ:

,, ಪಾರಿಜಾತದರ್ಪಣೇನಮಃ:

,, ಪಾಕಸಾಧನಾಯನಮಃ:

,, ಪಾಟೀರಪಾದುಕಾಯನಮಃ:

,, ಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿನೇನಮಃ:

,, ಪಾರಾಯಣಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ:

,, ಪಿಣ್ಣಾಕೀಕೃತದುವಾರ್ಧಿನೇ ನಮಃ:

,, ಪಿತ್ರೇನಮಃ:

,, ಪೀಡಾಧಿನಾಶಕಾಯನಮಃ:

೬೪

ಓಂ ಪ್ರೀತಿಮತೇನಮಃ:

,, ಪೀತವಸನಾಯನಮಃ:

,, ಪೀಯೂಷಾಯನಮಃ:

,, ಪೀವರಾಂಗಕಾಯನಮಃ:

,, ಪ್ರಿಯಂವದಾಯನಮಃ:

,, ಪೀಡಿತಾಘಾಯನಮಃ:

,, ಪುಲಕಿನೇನಮಃ:

,, ಪುಷ್ಪವರ್ಧನಾಯನಮಃ:

,, ಪೂರ್ಣಕಾಮಾಯನಮಃ:

,, ಪೂರ್ವಭಾಷೀನಮಃ:

೬೫

,, ಪೃಥವೇನಮಃ:

,, ಪೃಥುಕವರ್ಧನಾಯನಮಃ:

,, ಪೃಷ್ಠಪ್ರಶ್ನ ಪರೀಕ್ಷತ್ರೇನಮಃ:

,, ಪೃಥಿವೀಕ್ಷೇಮಕರಾಯನಮಃ:

,, ಪೇಶಲಾಯನಮಃ:

,, ಪ್ರೇತಭೀತಿಜ್ಞಾಯನಮಃ:

,, ಪೇಯಪಾದೋದಕಾಯನಮಃ:

,, ಪ್ರಭುವೇನಮಃ:

,, ಪ್ರೇಂಬದ್ವಾಣೀ ವಿಲಾಸಾಯನಮಃ:

,, ಪ್ರೇರಕಾಯನಮಃ:

೬೬

ಓಂ ಪ್ರೇಮವರ್ಧನಾಯನಮಃ:

,, ಪೈಶುನ್ಯರಹಿತಾಯನಮಃ:

,, ಪೋತಸುಖದಾಯನಮಃ:

,, ಪೋಷಕಾಗ್ರಣೈನಮಃ:

,, ಪ್ರೋತಧರ್ಮಿಣೇನಮಃ:

,, ಪೌರುಷದಾಯನಮಃ:

,, ಪೂರಕಾಯನಮಃ:

,, ಪಂಕ್ತಿಪಾವನಾಯನಮಃ:

,, ಪಂದಿತಾಯನಮಃ:

,, ಪಂಕಘ್ನೇನಮಃ:

೬೭

ಓಂ ಪಂಪಾವಾಸಿನೇನಮಃ:

,, ಪಂಗುತ್ಸವಾರಕಾಯನಮಃ:

,, ಫಲೋದಯಕರಾಯನಮಃ:

,, ಫಾಲದುಃಖಕ್ಷರಮದಾಪಹೃತೇನಮಃ:

,, ಫುಲ್ಲನೇತ್ರಾಯನಮಃ:

೭೨

- ,, ಭಿಕ್ಷು ವೇನಮ:
- ,, ಭೀಮಪದಾಸಕ್ತಾಯನಮ:
- ,, ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ ಫಲಪ್ರದಾಯ ನಮ:
- ,, ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾದಿ ಭಯಪೀಡಾ
| ನಿವಾರಣಾಯನಮ:

- ,, ಭೂಮೈನಮ:
- ,, ಭೂತಿಪ್ರದಾಯನಮ:
- ,, ಭೂರಿದಾತ್ರೇನಮ:
- ,, ಭೂಪತಿವಂದಿತಾಯನಮ:
- ,, ಭೂಣಕರ್ತ್ರೇನಮ:
- ,, ಭೃತ್ಯಭರ್ತ್ರೇನಮ:

೭೩

- ಓಂ ಭಕ್ತವಕ್ತಾಯನಮ:
- ,, ಭೇಷಜಾಯನಮ:
- ,, ಭೈರವಾಯಭವರೋಗಶ್ಶನಮ:
- ,, ಭೋಕ್ತ್ರೇನಮ:
- ,, ಭೋಜನದಾಯಕಾಯನಮ:
- ,, ಭೌರಿಕಾಯನಮ:
- ,, ಭೌಮಜಾರಿಷ್ಟಹರ್ತ್ರೇನಮ:
- ,, ಭೌಮಜದೋಷಘ್ನೇನಮ:
- ,, ಭಂಗಪ್ರದಾಯಾರಿವೋದಸ್ಯ ನಮ:
- ,, ಭ್ರಾಂತಿಹೀನಾಯನಮ:

೭೪

- ಓಂ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಕುಸುಮಾಸಕ್ತಾಯನಮ:
- ,, ಮುಧಿತಾನ್ಯುಮತಾಯನಮ:
- ,, ಮುಹತೇನಮ:
- ,, ಮಸ್ಯಣಶ್ಚಜೇನಮ:
- ,, ಮುರುಕ್ಷಖ್ಯಾಯನಮ:

- ,, ಮಹಾಂಧನಯನಪ್ರದಾಯ ನಮ:
- ,, ಮಹೋದಯಾಯನಮ:
- ,, ಮನ್ಯುಹೀನಾಯನಮ:
- ,, ಮಹಾವೀರಪದಾರ್ಚಕಾಯ ನಮ:
- ,, ಮಲೀಮಸಮಲಧ್ವಂಸಿನೇನಮ:

೭೫

- ಓಂ ಮುಕುರಾಯಶಾಸ್ತ್ರಸಂವಿದಾಂ
- ,, ಮಹಿಷೀಕ್ಷೇತ್ರಗಾಯನಮ:
- ,, ಮಧ್ವಮತದುಗ್ಧಾಭಿ ಚಂದ್ರಮನೇ
- ,, ಮನಃಪ್ರವೋದ ಜನನಾಯ ನಮ:
- ,, ಮತ್ತಾನಾಂಮದಭಂಜನಾಯನಮ:
- ,, ಮಹಾಯಶನೇನಮ:
- ,, ಮಹಾತ್ಯಾಗಿನೇನಮ:
- ,, ಮಹಾಭಾಗಿನೇನಮ:
- ,, ಮಹಾಮನಸೇನಮ:
- ,, ಮಾರಿಕಾಭಯಹರ್ತ್ರೇನಮ:

೭೬

- ಓಂ ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತಾಂತರಾಯ
- ,, ಮಾಯಾಹರ್ತ್ರೇನಮ:
- ,, ಮಾನದಾತ್ರೇನಮ:
- ,, ಮಾತ್ರೇನಮ:
- ,, ಮಾರ್ಗಪ್ರದರ್ಶಕಾಯನಮ:
- ,, ಮಾರ್ಗಣೀಷ್ಟಪ್ರದಾತ್ರೇನಮ:
- ,, ಮಾಲತೀಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾಯನಮ:
- ,, ಮುಖ್ಯಾಯನಮ:
- ,, ಮುಖ್ಯಗುರುವೇನಮ:
- ,, ಮುಖ್ಯಪಾಲಕಾಯನಮ:

೭೭

- ಓಂ ಮಿತಭಾಷಣಾಯನಮ:

- ,, ಮಿಲಿತಾರಯೇನಮು:
 ,, ಮುಮೂರ್ಷವೇನಮು:
 ,, ಮೂಕಾನಾಂದಿವ್ಯವಾಕ್ಪದಾಯ
 ,, ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತಾಯನಮು:
 ,, ಮೂಢತ್ವಹಾರಿಣೇನಮು:
 ,, ಮೂರ್ಛನರೋಗಘ್ನೇನಮು:
 ,, ಮೃಷಾವಚನಹೀನಾಯನಮು:
 ,, ಮೃತ್ಯುಹರ್ತ್ರೇನಮು:
 ,, ಮೃದುಕ್ರಮಾಯನಮು:

೭೮

- ಓಂ ಮೃದಂಗವಾದನರುಚಯೇ ನಮು:
 ,, ಮೃಗ್ಯಾಯನಮು:
 ,, ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದಾಯಕಾಯನಮು:
 ,, ಮೃತ್ತಿಕಾಸೇವನೇನೈವಸರ್ವ ರೋಗ
 ನಿವಾರಣಾಯನಮು:
 ,, ಮೇಧಾವಿನೇನಮು:
 ,, ಮೇಹರೋಗಘ್ನಾಯನಮು:
 ,, ಮೇಧ್ಯರೂಪಾಯನಮು:
 ,, ಮೇದುರಾಯನಮು:
 ,, ಮೇಘಗಂಭೀರನಿದಾಯನಮು:
 ,, ಮೈಥಿಲೀವಲ್ಲಭಾರ್ಚಕಾಯ ನಮು:

೭೯

- ಓಂ ಮೋದಕೈಕೇನಮು:
 ,, ಮೋದಕಾಸಕ್ತಾಯನಮು:
 ,, ಮೋಹಘ್ನೇನಮು:
 ,, ಮೋಕ್ಷದಾಯಕಾಯನಮು:
 ,, ಮೌನವೃತ್ತಪ್ರಿಯಾಯನಮು:

೮೦

- ,, ಮೌನಿನೇನಮು:
 ,, ಮಂತ್ರಾಲಯಕೃತಾಲಯಾಯ
 ,, ಮಾಂಗಲ್ಯಬೀಜಮಹಿಮಮಂಡಿತಾ
 ಯನಮು:
 ,, ಮಂಗಲಪ್ರದಾಯನಮು:
 ,, ಯಷ್ಟಿಧಾರಿಣೇನಮು:

೮೧

- ಓಂ ಯಮಾಸಕ್ತಾಯನಮು:
 ,, ಯಾಚಕಾಮರಭೂರುಹಾಯ ನಮು:
 ,, ಯಾತಯಾಮಪರಿತ್ಯಾಗಿನೇ ನಮು:
 ,, ಯಾಪ್ಯತ್ಯಾಗಿನೇನಮು:
 ,, ಯತೀಶ್ವರಾಯನಮು:
 ,, ಯುಕ್ತಿಮತೇನಮು:
 ,, ಯಕ್ಷಭೀತಿಘ್ನಾಯನಮು:
 ,, ಯೋಗಿನೇನಮು:
 ,, ಯಂತ್ರೇನಮು:
 ,, ಯಂತ್ರವಿದೇನಮು:

೮೨

- ಓಂ ಯೌಕ್ತಿಕಾಯನಮು:
 ,, ಯೋಗ್ಯಫಲದಾಯನಮು:
 ,, ಯೋಷಿತ್ಸಂಗವಿವರ್ಜಿತಾಯ ನಮು:
 ,, ಯೋಗೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ವಂದ್ಯಾಂಘ್ರ
 ಯೇನಮು:
 ,, ಯಾನಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಭೋಗಿನೇನಮು:
 ,, ರಸಿಕಾಗ್ರೇಸರಾಯನಮು:
 ,, ರಮ್ಯಾಯನಮು:
 ,, ರಾಷ್ಟ್ರಕೈಮವಿಧಾಯಕಾಯ
 ,, ರಾಜಾಧಿರಾಜಾಯನಮು:

,, ರಕ್ಷಾಘ್ನಾ ಯನಮು:

೮೨

ಓಂ ರಾಗದ್ವೇಷವಿವರ್ಜಿತಾಯನಮು:

,, ರಾಜರಾಜಾಯಿತಾಯನಮು:

,, ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಾಯನಮು:

,, ರಿಕ್ತಪ್ರಿಯಾಯನಮು:

,, ರೀತಿಮತೇನಮು:

,, ರುಕ್ಮದಾಯನಮು:

,, ರೂಪ ವರ್ಜಿತಾಯನಮು:

,, ರೇವಾಸ್ನಾಯಿನೇನಮು:

,, ರೈಕ್ವಬಂಡವ್ಯಾಖ್ಯಾತ್ರೇನಮು:

,, ರೋಮಹರ್ಷಾಣಾಯನಮು:

೮೩

ಓಂ ರೋಗಘ್ನೇನಮು:

,, ರೌರವಾಘಘ್ನೇನಮು:

,, ರಂತ್ರೇನಮು:

,, ರಕ್ಷಣತತ್ಪರಾಯನಮು:

,, ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯನಮು:

,, ಲಾಭದಾಯನಮು:

,, ಲಿಪ್ತಗಂಧಾಯನಮು:

,, ಲೀಲಾಯತಿತ್ವಧೃತೇನಮು:

,, ಲುಪ್ತಾರಿಗವಾಯನಮು:

,, ಲೂನಾಘಮೂಲಾಯನಮು:

೮೪

ಓಂ ಲೇಖರ್ಷಭಾಯಿತಾಯನಮು:

,, ಲೋಕಪ್ರಿಯಾಯನಮು:

,, ಲೌಲ್ಯಹೀನಾಯನಮು:

,, ಲಂಕಾರಾತಿಸದಾರ್ಢಕಾಯನಮು:

,, ವ್ಯತಿಪಾತಾದಿದೋಷಘ್ನಾಯು

,, ವ್ಯವಹಾರಜಯಪ್ರದಾಯನಮು:

,, ವಾಚಂಯಮಾಯನಮು:

,, ವರ್ಧಮಾನಾಯನಮು:

,, ವಿವೇಕಿನೇನಮು:

,, ವಿತ್ತದಾಯನಮು:

೮೫

,, ವಿಭವೇನಮು:

,, ವ್ಯಂಗಸ್ವಂಗಪ್ರದಾಯನಮು:

,, ವ್ಯಾಘ್ರಭಯಘ್ನೇನಮು:

,, ವಜ್ರಭೀತಿಹೃತೇನಮು:

,, ವಕ್ತ್ರೇನಮು:

,, ವದಾನ್ಯಾಯನಮು:

,, ವಿನಯಿನೇನಮು:

,, ವಮಿಘ್ನೇನಮು:

,, ವ್ಯಾಧಿಹಾರಕಾಯನಮು:

೮೬

,, ವಿನೀತಾಯನಮು:

,, ವಿದಿತಾಶೇಷಾಯನಮು:

,, ವಿಸತ್ತಿಪರಿಹಾರಕಾಯನಮು:

,, ವಿಕಾರದಾಯನಮು:

,, ವ್ಯಸನಘ್ನೇನಮು:

,, ವಿಪ್ರಲಾಸವಿವರ್ಜಿತಾಯನಮು:

,, ವಿಷಘ್ನಾಯನಮು:

,, ವಿಸ್ಮಯಕರಾಯನಮು:

,, ವಿನುತಾಂಘ್ರಯೇನಮು:

,, ವಿಕಲ್ಪಹೃತೇನಮು:

,, ವಿನೇತ್ರೇನಮು:

౮౭

ఓం విక్రమశ్లాఘాయనమః

- ,, విలాసినీనమః
- ,, విమలాశయాయనమః
- ,, వితండావర్జితాయనమః
- ,, వ్యాపాయనమః
- ,, ప్రేమదాయనమః
- ,, విశేషకృపాయనమః
- ,, వృష్టిదాయనమః
- ,, వృష్టిదాయనమః
- ,, వృత్తిదాత్రీనమః

౮౮

- ఓం వేదాంతపారగాయనమః
- ,, వేద్యాయనమః
- ,, వేదవదాత్రీనమః
- ,, వేదాలికవరస్తుతాయనమః
- ,, వేదకుంఠభజనాసక్తాయనమః
- ,, పోషణీనమః
- ,, వంశాభివృద్ధి కృతీనమః
- ,, వంశనారహితాయనమః
- ,, వంద్యాయనమః
- ,, వత్సలాయనమః

౮౯

- ఓం వరదాగ్రణీనమః
- ,, శరణాయనమః
- ,, శమసంపన్నాయనమః
- ,, శర్కరా-మధుభాషణాయనమః
- ,, శరీరక్షేమకరాయనమః

- ,, శక్తిమతీనమః
- ,, శతీసుందరాయనమః
- ,, శావానుగ్రహశక్తాయనమః
- ,, శాస్త్రీనమః
- ,, శాస్త్రవిశారదాయనమః

౯౦

- ,, శాంతాయనమః
- ,, శిరఃశలలహత్త్రీనమః
- ,, శివాయనమః
- ,, శిఖిణీప్రియాయనమః
- ,, శివదాయనమః
- ,, శిశిరాయనమః
- ,, శ్లాఘాయనమః
- ,, శ్రద్ధాలవేనమః
- ,, శ్రీప్రదాయకాయనమః
- ,, శిశుప్రసాదాయనమః

౯౧

- ఓం శిశుభాగ్యాయనమః
- ,, శుద్ధి కృతీనమః
- ,, శుభవర్ధనాయనమః
- ,, శ్రుతవతీనమః
- ,, శున్యశ్శేయనమః
- ,, శురాయనమః
- ,, శ్రీహృదాయనమః
- ,, శుశ్రూషుసౌఖ్యదాయనమః
- ,, శ్వేతవస్త్రప్రియాయనమః
- ,, శ్రీలవాసినీనమః
- ,, శ్రీవప్రభంజనాయనమః

౯౨

,, ಶೋಕಹರ್ತ್ರನಮಃ

,, ಶೋಭನಾಂಗಾಯನಮಃ

,, ಶೌರ್ಯದಾರ್ಯ ಗುಣಾನ್ವಿತಾಯ

,, ಶ್ಲೇಷ್ಠಹರ್ತ್ರನಮಃ

,, ಶಂಕರಾಯನಮಃ

,, ಶೃಂಬಲಾಬಂಧವೋಚಕಾಯನಮಃ

,, ಶೃಂಗಾರಪ್ರೀತಿಜನಕಾಯನಮಃ

,, ಶಂಕಾಹಾರಿಣೀನಮಃ

,, ಶಂಸಿತಾಯನಮಃ

೯೩

ಓಂ ಶಂಭವಂಸ್ತ್ವಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಷೋಭೈನಮಃ

,, ಷಡ್ವೈರಿರಹಿತಾಯನಮಃ

,, ಷೋಡಶಮಾಂಗಲ್ಯಪ್ರದಾಯನಮಃ

,, ಷಟ್ಪ್ರಯೋಗವಿದೇನಮಃ

,, ಸತ್ಯಸಂಧಾಯನಮಃ

,, ಸಮಾಧಿಸ್ಥಾಯನಮಃ

,, ಸರಲಾಯನಮಃ

,, ಸತ್ತಮಾಯನಮಃ

,, ಸುಖಿನೇನಮಃ

೯೪

,, ಸಮರ್ಥಾಯನಮಃ

,, ಸಜ್ಜನಾಯ ನಮಃ

,, ಸಾಧವೇ ನಮಃ

,, ಸಾಧೀಯಸೇ ನಮಃ

,, ಸಾಂಪರಾಯದಾಯ ನಮಃ

,, ಸಾತ್ವಿಕಾಯ ನಮಃ

,, ಸಾಹಸಿನೇ ನಮಃ

,, ಸ್ವಾಮಿನೇ ನಮಃ

,, ಸಾರ್ವಭೌಮಾಯ ನಮಃ

,, ಸಾರವಿದೇ ನಮಃ

೯೫

ಓಂ ಸರ್ವಾವಗುಣಹೀನಾಯ ನಮಃ

,, ಸರ್ವಾಚಾರಾನುವೋದಕಾಯನಮಃ

,, ಸರ್ವಭೂತದಯಾಶಾಲಿನೇ ನಮಃ

,, ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯ ನಮಃ

,, ಸಮಾಯ ನಮಃ

,, ಸ್ವನಾಮ-ಕೀರ್ತನಾ ದ್ವೇಡಶಾಸ್ತ್ರಾ

ರ್ಥಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿದಾಯಕಾಯ ನಮಃ

,, ಸ್ವನಮಸ್ಕಾರಮಾತ್ರೇಣ ಸರ್ವಕಾ

ಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಾಯ ನಮಃ

,, ಸ್ವಭಕ್ತಾನಾಂದುರಾಚಾರಸಹನಾಯ

೯೬

,, ಸುಸ್ಥಿತಾನನಾಯ ನಮಃ

,, ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರಾಯ ನಮಃ

,, ಸುಧೀಂದ್ರಕರಕಂಜಜಾಯ ನಮಃ

,, ಸಿದ್ಧಿದಾಯ ನಮಃ

,, ಸಿದ್ಧಸಂಕಲ್ಪಾಯ ನಮಃ

,, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಯ ನಮಃ

,, ಸಿದ್ಧಿಸಾಧನಾಯ ನಮಃ

,, ಸ್ವಪ್ನವಕ್ರೇ ನಮಃ

,, ಸ್ವದುಕೃತಯೇ ನಮಃ

,, ಸ್ವಸ್ತಿದಾತ್ರೇ ನಮಃ

,, ಸಭಾಜಯಿನೇ ನಮಃ

,, ಸೀಮಾವತೇ ನಮಃ

೯೭

ಓಂ ಸುರಭಯೇ ನಮಃ

- ,, ಸೂನುದಾತ್ರೇ ನಮಃ
 ,, ಸೂನೃತಭಾಷಣಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸುಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸುಮನಸೇ ನಮಃ
 ,, ಸ್ನಿಗ್ಧಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸೂಚಕಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸೇವಕೇಷ್ಟದಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸೇತವೇ ನಮಃ
 ,, ಸ್ವೈರಚರಾಯ ನಮಃ
 ಫಲ
 ,, ಸೌಮ್ಯಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸೋಮಭಾಸೇ ನಮಃ
 ,, ಸಂಮೃತಾಯ ನಮಃ
 ,, ಸಂಧಿಕರ್ತ್ರ ನಮಃ
 ,, ಸಂಸಾರಸೌಖ್ಯದಾಯನಮಃ
 ,, ಸಂಖ್ಯಾವತೇನಮಃ
 ,, ಸಂಗ್ರಹಿತಾಯನಮಃ
 ,, ಸಂಗ್ರಹಣೇನಮಃ
 ,, ಸಂತತಿಪ್ರದಾಯನಮಃ
 ಫಲ
 ,, ಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರೇಣಸಂತುಷ್ಟಾಯ
 ,, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಾಯನಮಃ
 ,, ಸುಕಲಾಯನಮಃ
 ,, ಸುಕುಮಾರಾಂಗಾಯನಮಃ
 ,, ಸಿಂಹಸಂಹನನಾಯನಮಃ
 ,, ಹರಿನೇವಾಪರಾಯನಮಃ
 ,, ಹಾರಮಂಡಿತಾಯನಮಃ

- ,, ಹಠವರ್ಜಿತಾಯನಮಃ
 ,, ಹಿತಾಯನಮಃ
 ,, ಹುತಾಗ್ನಯನಮಃ
 ೧೦೦
 ಓಂ ಹೇತವೇನಮಃ
 ,, ಹೇಮದಾಯನಮಃ
 ,, ಹೇಮಪೀತಕಾಯನಮಃ
 ,, ಹೃದಯಾಲವೇನಮಃ
 ,, ಹರ್ಷಮಾಣಾಯನಮಃ
 ,, ಹೋತ್ರೇನಮಃ
 ,, ಹಂಸಾಯನಮಃ
 ,, ಹೇಯಘ್ನೇಯನಮಃ
 ,, ಲಲಿತಾಯನಮಃ
 ,, ಲಬ್ಧಿನಿರ್ವಾಣಾಯನಮಃ
 ,, ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ನಮಃ
 ,, ಲಾವಣ್ಯಲಕ್ಷಿತಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷಮಾಶೀಲಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷಾಮಹರಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷಿತಿಸ್ಥಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷೀಣಪಾತಕಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷಿದ್ರಬಾಧಾಹರ್ತ್ರ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷೇಮದಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷಮಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷೋದಹಂತ್ರ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷಾದ್ರದೃಷ್ಟಾಯ ನಮಃ
 ,, ಕ್ಷಂತ್ರಭಕ್ತಕೃತಾಗಸಾಂನಮಃ
 ,, ಭಕ್ತಕೃತಾಂಗಃ ಕ್ಷಂತ್ರೇನಮಃ

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸಹಸ್ರನಾಮಾವಲಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

ಋಣಮೋಚನೆ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನ್ನಮಃ ||

- ೧ ಶ್ರೀತಜನದುರಿತಘ್ನಂ ಭಕ್ತವರ್ಗಸ್ಯ ನಿಘ್ನಂ |
 ಸುರತರುಸಮರೂಪಂ ಸರ್ವಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೂಪಂ ||
 ಭಜಕಜನಶರಣ್ಯಂ ನೌಮಿ ಕಾರುಣ್ಯಪೂರ್ಣಂ |
 ಕುರುಋಣಪರಿಹಾರಂ ತಾತ ಮೇ ರಾಘವೇಂದ್ರ ||
- ೨ ರಚಿತಭಯವಿನಾಶಶ್ರೀದಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧ |
 ಪ್ರಿಯತಮಪರದೀನಾನಾಥಬಂಧೋ ನಮಸ್ತು ||
 ನಿಟಲಗತಕುವರ್ಣಶ್ರೇಣಿವೈಯರ್ಥ್ಯಕಾರಿನ್ ಕುರು—....
- ೩ ಘನತರಹರಿಸೇವೋತ್ಕರ್ಷಲಬ್ಧಾಷ್ಟಸಿದ್ಧೇ |
 ವಿತರಣಗುಣಲೀಲಾಧಿಕೃತಸ್ವದ್ವರ್ಗೀರ್ತೇ ||
 ನಿಖಿಲಗುಣನಿಧಾನಶ್ಲಾಘ್ಯಸೌಭಾಗ್ಯಮೂರ್ತೇ ಕುರು—....
- ೪ ವಿದಿತವಿವಿಧವೇದವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯಾರ್ಥಮಧ್ಯ |
 ಪ್ರಕಟಿತಮತಭಾವವ್ಯಾಕೃತಿಪ್ರೋವಕರ್ತಃ ||
 ಕೃತಕಲಿಕೃತದೋಷೋಚ್ಚಾಟನಕ್ಷೇಮಕಾರಿನ್ ಕುರು—....
- ೫ ದ್ರವಿಣರಹಿತಲೋಕಾಸ್ತಾನ್ಮುಪಾಶ್ರಿತೃ ಸರ್ವೇ |
 ಕಲಿತಸಕಲಕಾಮಾಃ ಸಂತಿಸೌಖ್ಯೇನ ಕಾಮುಂ ||
 ಇದಮಹಮುಪಿ ಮತ್ಪಾ ಸಂಶ್ರಿತಸ್ತಾನ್ಮುದಾರಂ ಕುರು—....
- ೬ ಯತಿವರಬಹುಭಕ್ತತ್ರಾಣನಾತ್ಪಾಟವಂತೆ |
 ಕಿಮು ಗಲಿತಮುತಾಹಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ರಕ್ಷಣಾರ್ಹಃ ||
 ದ್ವಯಮುಪಿ ನಹಿ ಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರ ಕುರು—....

೭ ನರಮಿತರಮುದಾರಂ ಸೇವಮಾನೋಪಿ ಭೂಯಃ |

ಸುಖಮಹ ಮಿಹನಾಪಂ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುರೋಧಾತ್ ||

ತದಪಿಝುಡಿತಿ ಧೂತ್ವಾ ರಕ್ಷ ಸೀತ್ಯಾಶ್ರಯೇತ್ವಾಂ ಕುರು—....

೮ ಮಮತು ಭವತಿ ಮಿತ್ರೈ ಬಾಂಧವೇಮಾತರೀಷ್ಟೈ |

ಪಿತರಿ ಸತಿ ವದಾನ್ಯೈಸದ್ಗುರೌ ವಾ ಸಮರ್ಥೈ ||

ವ್ಯಸನಮನುಭವಾಮಿತ್ವತ್ಸುತಃ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಕಿಂ ಕುರು—....

೯ ಇತಿ ಗುರುವರ ಪುತ್ರೋನಾಮಕೃಷ್ಣಾವಧೂತ-|

ಶ್ಚ ಕರ ಋಣವಿನಾಶಸ್ತೋತ್ರಮೇತದ್ಗುರೂಣಾಂ ||

ಪಠತಿ ಶತದಿನಂ ಯೋ ನಿತ್ಯಮೇತತ್ರಿವಾರೆ |

ಭವತಿ ಋಣವಿಮುಕ್ತಃ ಶ್ರೀಗುರೋಃ ಸುಪ್ರಸಾದಾತ್ ||

೧೦ ಋಣಮೋಚನಕಂ ನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿದಂ ||

ಸ್ವೀಕೃತಂ ಗುರುರಾಜೇನ ಋಣಾನ್ಮುಕ್ತಃ ಪಠನ್ ಭವೇತ್ ||

ಇತಿಶ್ರೀಗುರುರಾಜಪ್ರೇಮಪುತ್ರಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತಸ್ಯ ಕೃತೌ ರಾಘವೇಂದ್ರ
ತಂತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೇ ಋಣಮೋಚನಂ ನಾಮ ದ್ವಾದಶಃ ಪಟಲಃ||

❀ ಸಂಪೂರ್ಣ. ❀

